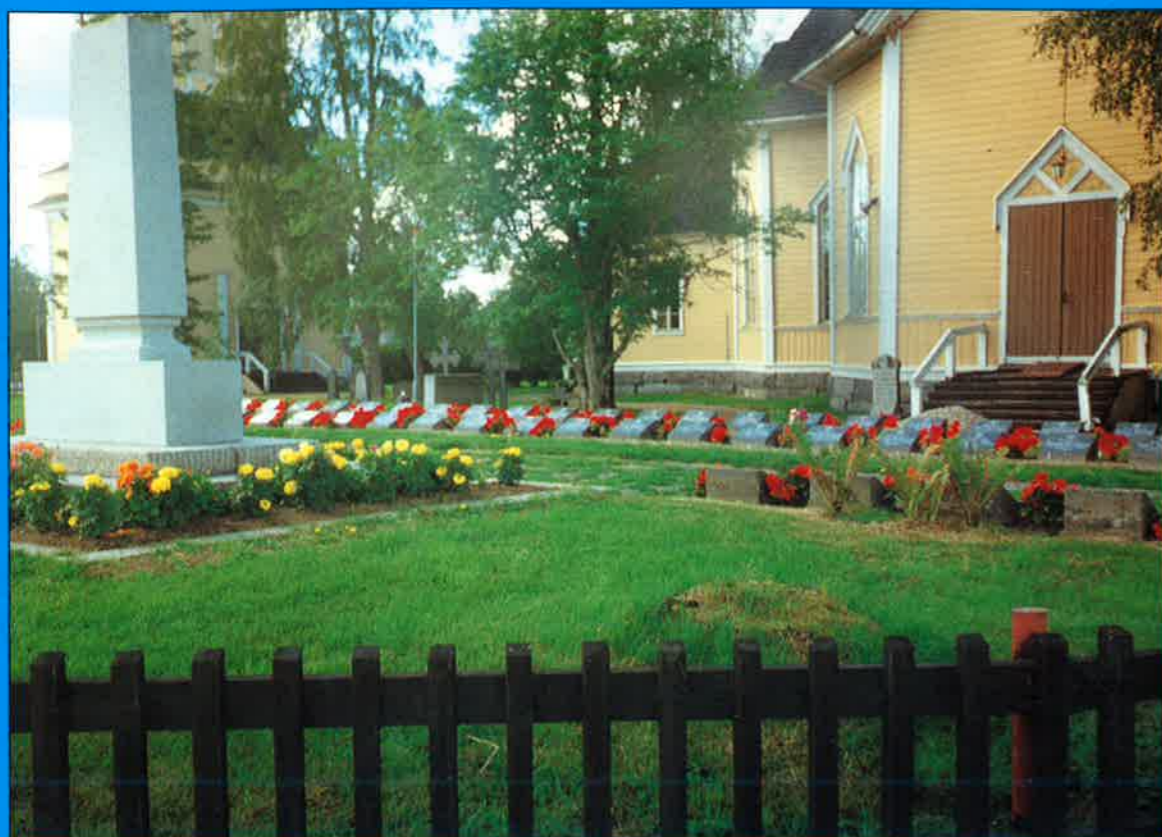

*Vain kukkivat kummut nuo kalmistojen
lie kaikki mi jäljellä on.
Siel lepäävät sankarit Suomussalmen,
Summan, Raatteen ja Kollaanjoen.*

*Vaan vapaaksi maaksi he Suomemme loi,
on muistoissa kumpujen yö.
Ei unhoittua muistot nuo talviset voi,
ei poikaimme sankarityöt.*

*(R. Nyholmin laulusta
"Pienet kukkivat kummut")*

PIIPPOLAN VETERAANIKIRJA

Kohtalomme vuodet

PIIPPOLAN VETERAANIKIRJA
ISÄNMAAN KOHTALON VUOSILTA
1918, 1939-45

Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri ry:lle
Toimintaterveisin

Piippolassa 23.10.1993

PIIPPOLAN SOTAVETERAANIT R.Y.

POHJOIS-POHJANMAAN
SOTAVETERAANIPIIRI R.Y.
Isokatu 37 as 20
90100 OULU
Puh. 981-3112066

KOHTALOMME VUODET

Piippolan sotaveteraanikirja
1918, 1939-45

Kirjan kustantaja:
Piippolan Sotaveteraanit r.y.

TOIMITUSKUNTA:

Pentti Anttila, puh.joht.
Eino Kyllönen
Heikki Keskitalo
Vilho Haapalainen
Tauno Martikainen
Erkki Kauranen

Sisällysluettelo

Lukijalle, Pentti Anttila.....	5
Kunnanjohtajan tervehdys, Pentti Saari.....	8
Seurakunnan tervehdys, Matti Kontkanen.....	9
Suomen itsenäistyminen, Pentti Anttila.....	10
Punakaartit.....	11
Jääkäriliike.....	12
Poliittinen tilanne.....	14
Veljessota.....	14
Kansakunta rakenteilla, Pentti Anttila.....	17
Suojeluskunnat.....	18
Oulun suojeluskunnasta eri rintamille lähetetyt.....	24
Lotta Svärd-järjestö.....	25
Luettelo Piippolan ilmavartiovuoroista.....	27
Kohti sotaa.....	28
Piippolan vapaussoturit ja joukko-osastot.....	30
Oulun I vapaaehtoinen Rintamakomennuskunta.....	30
Oulun II vapaaehtoinen Rintamakomennuskunta.....	31
I Krenatööriyrykmentti 3. pataljoona.....	32
Vöyrin sotakoulu.....	33
Pohjois-Pohjanmaan I Jääkäripataljoona	
1., 2. ja 3. komppania.....	34
Pohjois-Pohjanmaan I Pataljoonan 4. komppania.....	38
Kenttätelefonijoukot.....	40
Lapin Jääkärit.....	40
Täydennyskomppaniat.....	41
Erikoistehtävät;	
vartiointitehtävät ym.....	42
Vapaussodan sankarivainajat.....	46
Piippolan miesten asekuljetus tammikuussa 1918,	
Pentti Partanen.....	47
Talvisota — Suomen itsenäisyyden katkera koetus, Pentti Anttila.....	53
Piipposten talvisota.....	55
Talvisota aikaa, Heikki Keskitalo.....	67
Talvisodan pakkasissa, Urho Selkäinaho.....	73
Valkeat kummut, Aaro Vatanen.....	74
Kenttäpostia.....	75
Partiointia Kuhmon korvessa, Urho Selkäinaho.....	76
Evakko K.P.....	77
Pentti Haanpää sodassa, Erkki Kauranen.....	80
Sankarityö, Toivo Tenkula.....	83
Ylipäällikön päiväkäsky 14.3.1940.....	84

Talvisodan sankarivainajat.....	87
Jatkosodan ja Lapinsodan sankarivainajat.....	89
Talvi- ja Jatkosodan veteraanit.....	95
Rintamalotat.....	142
Jatkosota-hyvityssota-pakkosota, Pentti Anttila.....	143
Sota alkaa vähitellen.....	144
Sota vaatii uhreja monella tapaa.....	157
Lapinsota — rauhan ehto.....	158
Kun miehet lähtivät, Jussi Partanen.....	160
Sankarit vieraalla maalla, Aaro Vatanen.....	162
Hirvenhiihtäjä Uhtuan riistamailla, Väinö Kivijärvi.....	163
Kirvesmies kiväärítőissä, Eino Saaranen.....	166
Tarkka-ampujan sota, Juhani Huttunen.....	168
Vapaaehtoisena Vienan korvessa, Pentti Partanen.....	174
Mullikka lihoiksi.....	175
Kuuma murikka.....	176
Mitä miehiä nuo ovat.....	176
Pienempi voitti.....	176
Unissakävely.....	177
Kuulo meni.....	177
Kuoltiin hymyssä suin.....	177
Nähtiin Pistojoensilta eheänä.....	177
Pestiin jalat Pistojoessa ennen ylitystä.....	178
Mitäs se lehtori kiroilee.....	178
Nukuttiin ponniin.....	178
Kirjeitä isälle ja kotiväelle.....	179
Ei tajjeta saaha lainhuutoja.....	181
Pohjanmaan latu, Niilo Partanen.....	182
PST-ampujana Äänisen rantaan, Vilho Ojakoski.....	183
Eräs lomamatka, Erkki Kauranen.....	184
Vastuu kodista naisen osana.....	186
Saima Kivijärvi.....	186
Anna Hyvönen.....	189
Ihmeellinen pelastus, Leevi Kauranen.....	191
Isänmaan puolustaja, Aaro Vatanen.....	193
Lapinsota.....	194
Asekätkentäjuttu, Juhani Huttunen.....	196
Täydennysmies.....	202
Sotaveteraaneille sotilaan vaimon viesti, Aino Hankonen.....	203
Piippolan Sotaveteraanit Aseveljet r.y:n perillinen, Eino Kyllönen.....	204
Piippolan sotainvalidit, Pentti Anttila.....	207
Suruviesti.....	211
Piippolan Sankarihaudoilla 6.12.1992, Pentti Anttila.....	213
Lähdeteoksia.....	216

Lukijalle

Kädessäsi on nyt Piippolan Sotaveteraanien toimittama kirja, jonka alullepano tapahtui keväällä 1992. Vuosikokouksensa päätöksen mukaan kokoontui 13.5. Sotainvalidien ja -veteraanien edustajia käsittelemään hankkeen toteuttamismahdollisuutta. Kun rohkeutta kirjan toimittamishankkeeseen tuntui olevan, pantiin asia alulle. Samalla valittiin vastuuhenkilöt, eli kirjan toimituskunta, sekä alueittaiset henkilötietojen kerääjät. Hanke oli kirjaimellisestikin ”jalalla”.

Tarkoituksemme on tämän kirjan kautta valaista Piippolan ja heidän mukanaan olleiden naapurikuntien miesten ja naisten osuutta Suomen kansan itsenäisyyden kriisivaiheissa. Se pyrkii näiltä osin täydentämään paikallishistoriaa ajan tapahtumia, olosuhteita ja henkilökuvia valottaen.

Tämä kirja kertoo Suomen itsenäistymisen ajan, vuoden 1918 sodan sekä talvisodan, jatkosodan ja Lapin sodan tapahtumista niiltä osin kuin Piippolan miehistä pääosan tiedetään niihin osallistuneen. Vuoden 1918 sodan valkoisten joukko-osastojen ja niihin lukeutuneet Piippolan miehet on jokseenkin tarkasti saatu m.m. sota-arkistojen kätköistä tietoon. Tässä on arvokasta apuaan antanut erikoisesti kiinteistöneuvos Yrjö Ensio, ja myös kunn. neuvos Kalle Arvola, heille lausumme parhaat kiitoksemme.

Talvi-, jatko- ja Lapinsodan henkilötiedot perustuvat pääasiassa keräys- ja muistitietoon, joita on täydennetty eri lähteistä. Piippolan seurakunta ja sen kanslia on erinomaisella avuliaisuudella suhtautunut meidän vaivannäköä vaativaan työhön. Tiedonsaanti Sota-arkistosta on tällä erää ajan ja vaivan takana, joten tiedonsaanti sieltä on jäänyt vähäiseksi.

Veteraanijoukko joka elokuussa 1992 lähti keräämään tähän kirjaan henkilötietoja, oli melko mahdollottoman tehtävän edessä. Sovittiinhan alussa, että kirjaan otetaan kaikki Piippolassa sota-aikana kotipaikkaansa pitäneet (kirjoilla olleet) sotaan osallistuneet henkilöt tai Piippolaan myöhemmin tulleet. Kun tiedämme millainen muuttoliike sotien jälkeen on ollut — kokonaisia sukuja on muuttanut muualle — ties minne, on aukottoman henkilötietoluettelon laatiminen vaikea tehtävä kenelle tahansa.

ISBN 952-90-4914-5

KL-Paino Ylivieska
1993

On tapauksia, että omaiset ovat kieltäneet henkilötietojen julkaisemisen, ja on tapauksia ettei tietoja yksinkertaisesti ole ollut saatavissa, tai muistitieto ei ole yltänyt johonkin henkilöön. Tulee ilmeisesti tapauksia että syntyy ristiriitaa henkilötietojen virheettömyydestä. Toimituskunta on nojautunut käytettävissä oleviin tietoihin ja pyrkinyt minimoimaan virhemahdollisuudet.

Lähtiessään teosta rakentamaan, tehtävään valittu toimikunta sopi periaatteina mm. seuraavaa:

— Tämän kirjan tulee olla luettelo kaikista sotiin ja maanpuolustukseen suoranaisesti osallistuneista henkilöistä Piippolassa.

— Henkilötiedot typistetään vain sotatointa koskettaviksi ja tasapäisyyttä tavoitellen. Siviiliasiat ja perheluettelot jätimme pois, samoin henkilökuvat koska ihminen, sotilaskin, on eri aikoina eri näköinen, eikä dokumentti kuten esim. Mannerheiminpatsas.

— Kirjan lukuarvoa pyritään kasvattamaan n.s. matrikkeliosuuden kustannuksella ja siinä mielessä kirjoitetaan historiikit sodista tapahtumien taustatiedoiksi. Joukko-osastoista, joissa pääosa piipposista oli, laaditaan taustatietoa, samoin suojeluskunta- ja lottatyöstä. Merkittävä paino päätettiin panna haastattelunauhoituksiin perustuviin tapahtumakuvauksiin, sekä elävöittämään run-

saalla kuvituksella tekstiä. Ja pyritään oman käsityksen mukaan tekemään mahdollisimman hyvä kirja ilman jäljittelyä.

Tiedämme, että maassamme on tähän mennessä tehty yli 70 veteraanimatrickeliteosta, joiksi niitä pääasiassa kutsutaan henkilötietokeskeisyytensä takia. Lisää tehtänee vielä hyvä joukko, myös naapurikunnissamme. Kestilän, Kärsämäen, Piippolan ja Pyhännän miehet kokivat monet kohtalot yhteisillä sotatantereilla. Uskon että tästä kirjasta moni näitten kuntien veteraani löytää tuttuja tapahtumia, jos kohta kipeitä muistojakin.

Vuoden 1918 sotaan osallistui Piippolasta 90 henkilöä. Heistä kaatui 8. Talvi- ja jatkosotiin osallistui Piippolasta n. 450 henkilöä. Heistä kaatui 60. Viimeisten sotien veteraanien alati harveneva joukko on supistunut noin seitsemäänkymmeneen, heistä sotainvalideja noin kaksikymmentä. Tämän kirjan tuotto käytetään veteraanityön tukemiseen. Kiitän heidän puolestaan kaikkia tämän teoksen aikaansaamiseen vaikuttaneita henkilöitä ja järjestöjä.

Uskon että kirjamme tekee kunniaa myös Piippolan sankarivainajille; heidän muistonsa elää näitten kansien välissä ja kirkastaa meille ja tuleville sukupolville heidän uhriensa suuruuden sopeutettuna niihin kansamme kohtalon vaiheisiin, joista seuraavilla sivuilla alamme kertoa.

Pentti Anttila

Kunnanjohtajan tervehdys

Vuosi sitten Suomen valtio ja me suomalaiset vietimme itsenäisyytemme 75-vuotisjuhlavuotta.

Itsenäisenä valtiona olemme nuori. Vähäisestä iästä huolimatta taipaleemme ei ole ollut aina suurta ”urheilujuhlaa” vaan siihen on sisältynyt monia raskaita koettelemuksia ja sisäistä ristiriitaa mutta loppujen lopuksi suurta yhteistä tahdonvoimaa.

Näistä koettelemuksista raskaimmat vaiheet on koottu tämän matriikkelin kansien väliin.

Kun itse olin kahdeksan vuotias kansakoulupoika koin osan kansamme koettelemuksista. Lähtemättömästi ovat jääneet mieleeni ne hetket syksyllä 1941, jolloin syntymäseurakuntani kirkkoherra Kalle Lukumies kolmen kuukauden sisällä toi kotiini ja vanhemmilleni viestin kahden veljeni kaatumisesta Isänmaan puolesta. Tämä ei varmaankaan ollut kenenkään tahto ja vielä vähemmän kenenkään toivomus.

Elämän tarkoitus ei kuitenkaan ole se, että jähmetymme muistelemaan ja miettimään menneitä ikäviä asioita ja aikoja.

Tulevaisuudessa ON ja ON OLTAVA aina uusi toivo paremmasta. Siihen meidän on uskottava ja luotettava. Tänä päivänä vallitseva taloudellinen lama ja epävarmuus tulevaisuuteemme on erittäin vähäinen olotila verrattuna niihin aikoihin, joita tämän matriikkelin kansien välissä mainitut henkilöt ovat tehneet Isänmaamme hyväksi. Toisen maailman sodan jälkeisen sukupolvemme tulisi tämä muistaa ja ottaa kunniatehtäväkseen hoitaa valtiomme ja Isänmaamme pelastajien asiat kuntoon juhlapuheitta. Lausun nöyrimmät kiitokseni tämän matriikkelin kokoaajille, jotka pääosin ovat sotiemme veteraaneja.

Kiitos vielä kerran Teille työstänne Isänmaamme hyväksi ja Piippolan historian tekemisestä.

Pentti Saari
kunnanjohtaja

Seurakunnan tervehdys

Piippolan veteraanien matrikkeli on erinomainen historiategos. Se kertoo Piippolan miesten ja naisten mahtavasta elämäntyöstä, jossa oli yksi johtoajatus: elämä isänmaan puolesta.

Voimakkaalla tahdollaan ja hengellään maata puolustanut ja jälleenrakentanut sukupolvi on antanut huomattavan henkisen panoksen ja perinnön tuleville sukupolville. On välttämätöntä, että tämä merkittävä historian vaihe tallennetaan kirjaan myös Piippolan osalta. Monien sukulaisten ja tuttavien kautta kirja on meille piipposille läheinen.

Veteraanimatrikkeli on myös historiaa siitä, että kansa ja yksityiset ihmiset, kirkko ja seurakuntalaiset turvasivat Korkeimpaan niin sodan kuin rauhan, murheen kuin onnen hetkinä. Jumalan johdatusta on koettu kansan ja yksityisten elämässä, ylösnousemuksen ja iankaikkisen elämän toivo on lohduttanut surevia, Jumalan armo on luonut uutta lohtua ja toivoa katumukseen, on myös täytynyt opetella jäämään selvitystä vaille, sanattomaksi Kaikkivaltiaan edessä, on opittu kärsivällisyyttä, lähimmäisen rakkautta, tyytyväisyyttä.

Jääköön tämä kirja kunnianosoitukseksi veteraaneille ja muistoksi heistä tuleville polville. Antakoon se lukijalle kuvan rauhan, isänmaanrakkauden ja tulevaisuuden uskon ihmisistä. Heijastukoon kaiken taustalta Jumalan siunaus ja johdatus vapauden ja hyvinvoinnin päiviin.

Matti Kontkanen

Suomen itsenäistyminen

Jos paalutetaan Suomen kansallista itsenäisyshistoriaa ratkaisevan tärkeiltä rajoiltaan, on todettava Suomen kielen säilymisen olleen se tärkein tekijä itsenäisen valtakunnan muodostumiselle. Sille taas valoi perustan uskon puhdistuksen aika, koska kirkko käytännön syistä omaksui rahvaan kielen pääkieleksi. Eihän se muutoin olisi kristinoppia saanut ymmärtämään.

Ruotsinvallan ajalta voidaan löytää lukuisa joukko asioita jotka vahvistivat kansallisia vastakohtaisuuksia ja siten kielikysymyksen lisäksi rajasivat suomalaisuuden erilleen ruotsalaistumisen mahdollisuudesta. Jo alkaen Nuijasodan päivien, ei ruotsalaisuus verottajineen, sotalaitoksineen, oikeuslaitoksineen ja heitä edustavine ymmärtämättömine virkamiehineen liene synnyttänyt vetoa ruotsalaistumista kohtaan.

Siirtyminen Venäjän vallan alle voimisti entisestään suomalaisuus-suuntausta. Sen vahvistumiselle oli luotu edellytykset autonomisena valtiona Porvoon valtiopäivillä, jonka oikeudet Aleksanteri I vahvisti. Tätä taustaa vasten myöhemmät venäläistytymispyrkimykset herättivät viimeisetkin suomalaiset vastustamaan laittomiksi koettuja uusia määräyksiä.

Varsinaiset sortokaudet alkoivat tsaari Nikolai II aikana, jolloin Suomen itsehallintoa pyrittiin tuhoamaan. Mm. helmikuun manifesti ja myöhemmin asevelvollisuuslaki 1.8.1901 kosketti alueellisesti jokaista Suomen kolkkaa ja herätti vihaa Venäjän hallintoa ja sen edustajia kohtaan. Molempia vastaan protestoitii kansalaisadressilla, joihin kertyi piippostenkin nimiä kuutisensataa molemmilla kerroilla. Ensimmäistä oli Pietariin viemässä mm. Daniel Piipponen.

Daniel Piipponen-Piippo, ent. pitäjänkirjuri, oli viemässä piipposten vastalauseadressia Pietariin.

Tämä ensimmäinen Nikolai II aikana toimeenpantu sortokausi huipentui valtiolliseen suurlakoon 30.10.—6.11.1905, jolloin Venäjä marraskuun manifestilla palautti Suomen lailliset olot. Samalla uudistettiin Suomen valtiopäivälaitos ja siirryttiin yleisellä ja yhtäläisellä äänioikeudella valittuun yksikamariiseen eduskuntaan. Samalla myös naiset — ensimmäisinä Euroopassa - saivat äänioikeutensa. Toinen sortokausi alkoi 1908 tsaarin määrätessä Suomen asiat Venäjän ministerivaliokunnalle tarkastettavaksi, eduskunnan syrjäyttämistä, sekä lain venäläisten oikeudesta Suomen kansalaisiksi. Maailmansodan alkaessa 1914 tuli ilmi myös suuri venäläistämishjelma.

Helmikuun vallankumous Venäjällä nujersi tsaarinvallan, ja Suomen eduskunta hajoitettiin, jolloin lokakuussa pidettiin uudet vaalit. Sen seurauksena muodostettu P.E. Svinhufvudin hallitus antoi 4.12. Suomen itsenäisyysjulistuksen, joka 6.12.1917 sai eduskunnan vahvistuksen. Näin muodostunut itsenäinen Suomi sai tunnustuksen Venäjältä ja muilta valtioilta.

Vuosisatainen kipinä, jonka elämän takasi Suomen kieli rajoiltaan määritellyllä alueella, ja jonka hiillosta puhalsi kukin sukupolvi vuorollaan, eturivissä Agricola, Ilkka, Porthan, Snellman, Yrjö-Koskinen,- kypsyi lopulta täyteen lieskaan.

Maa oli siis saavuttanut itsenäisyytensä ja sen demokraattiseen hallintomalliin oli tutustuttu jo useiden eduskuntavaalien kautta. Miten siitä huolimatta ajaututtiin kansalaisotaan — kapinaan? Tämä on varmaan monien eri tekijöiden yhteissumma, joista jäljempänä eräitä tapahtumien kulkuun vaikuttaneita tekijöitä. Voidaan kysyä, miten paljon kehittyneempi kansakunnan olisi tullut olla, että se olisi pystynyt ratkaisemaan rauhassa itsenäisyytemme aamunkoiton ongelmat. Vai onko kehityksestä kiinni jos arvoista on kyse? Vähempiki vouhotus oes kyllä riittänyt.

Punakaartit

Marxilaisen sosialismin opit olivat Suomessa saaneet jalansijaa 1890 luvulta alkaen mm. teollistumisen lisääntyessä ja maanvuokraoljen kehnouden takia kun samalla vuorovaikutus Venäjän maanalaisen vallankumousliikkeen kanssa lisääntyi. Suurlakon jälkeen 1905 ryhdyttiin työväenjärjestöjen yhteyteen perustamaan punakaarteja, lähinnä järjestyksenpitoa varten, eikä niinkään vallankumoukseen tähtäävän toiminnan vuoksi, kuten mm. Marja-Leena Salkola on tutkimuksissaan todennut. Yleensä liikkeen jyrkin aktiiviväestö liittyi punakaartiin, ja toiminta kytkeytyi Venäjän vallankumousta suunnittelevaan bolsevikkijärjestöön, ja näin se vähitellen kehittyi väkivaltaisen vallankumouksen suuntaan. Punakaartien toiminta järjestettiin kaikille suuremmille paikkakun-

nille, joten etelän asutus- ja teollisuuskeskukset olivat sen valta-alueita. Viaporin kapina ja suurlakkoyritykseen osallistui venäläistä sotaväkeä ja punakaartilaiset, ja sen jatkona tulitaistelu poliiseja ja mukana olevia suojelukaarteja vastaan pidetään kansalaissodan lähtölaukauksina. Kahakan uhrit, 3 punaista haudattiin propagandistisin menoin ja muutoinkin tästä lähtien vihan taimia taiten höystettiin. 7 suojeluskaartilaista haudattiin valtion varoin.

Kansalaissodan kynnyksellä, 18.11.1917 perustettiin myös Piippolaan punakaartin osasto; Piippolan työväen järjestyskaarti. Sen harjoituksia johti työmies Jaakko Hassila, mäkitupalaisen Juho Hassilan 28 vuotias poika. Järjestyskaarti lopetti pian toimintansa ja hajaantui.

Jääkäri liike

Hämeenlinnalainen 1878 syntynyt lakimies Fritz Wetterhoffin henkilökohtaisten neuvottelujen tuloksena saksalaiset tekivät päätöksen 26.1.1915 ottaa koulutettavakseen neljän viikon ajaksi 200 suomalaista sotilasta. Tästä alkaen, ensin akateemisen nuorison ja opiskelijain keskuudesta, mutta vähitellen kaikista yhteiskuntapiireistä, niin työläiskodeista, torpista kuin maalaiskartanoistakin siirtyi nuoria miehiä rajan taakse liittyäkseen Venäjän vihollisena olevan

Alatorniolainen kuollut 53 vuotta sitten

Alatornion kirkkoherranvirastoon tuli viime viikolla ulkoasiainministeriöstä kirje, jossa kerrottiin erään alatorniolaisen kuolleen. Sakassa yli 53 vuotta sitten. Johan Henrik Hyvönen oli 54 vuotta sitten lähtenyt Saksaan jääkäriksi ja kuollut Oberhausenissa 15. 6. 1917.

Alatornion kirkkoherra Yrjö Karanko kertoi Hyvösen syntyneen Piippolassa 7. 3. 1898, mutta asuneen ennen Saksaan lähtöään Alatorniolla 16 vuotta. Tieto Hyvösen kuolemasta ulkoasiainministeriöön tuli Hampurista.

Saksan armeijaan. Yksi merkittävistä etappiteistä kulki Pyhäjärveltä Pyhännän ja Kestilän kautta Tornioon. Tästä koulutuskokeilusta kasvoi 2000-lukuinen, myös rintamakokemusta saanut joukko-osasto. Siikajokilaaksossa värväysasioilla liikkui Ruukinsahan omistajan veli Leino Pentzen ja haapavetinen metsänhoitaja Viljo Lyytikäinen. Näiden värväiminä lähti jääkäriksi Saksaan Piippolassa 1.3.1898 Elsa Hyvösen poikana syntynyt ja myöhemmin äitinsä mukana Alatorniolle muuttanut työmies Johan Henrik Hyvönen, yhdessä pyhäntäläisen Antti Kestin kanssa. Lähtiessään 22.1.1916 Hyvönen ei ollut täyttänyt vielä 18 vuotta. Hänen kerrottiin kadonneen Saksan rintamalla ensimmäisen maailmansodan aikana, kunnes 1970 ulkoministeriöstä ilmoitettiin hänen kuolleen Oberhausenissa 15.6.1917.

Jääkäri liike syntyi I maailmansodan alkaessa johtoajatuksestaan Suomen irrottautumismahdollisuus asevoimin Venäjästä. Jääkärit palasivat itsenäisyysjulistuksen jälkeen Suomeen, pääjoukko oli 25.2.1918 Vaasassa, ja toimi hallituksen sotajoukkojen johtajina ja kouluttajina.

Vuoden 1914 kesällä saattoivat Piippolankin nuoret miehet kokoontua veljellisesti pohdimaan maailmanmenoa. Seisomassa mm. Matti Turunen, Lauri Kaketti, Heikki Piippo, Vilho Piippo, (Purola) Iikka Kervinen, Antti Sippari, Ville Hakola, Yrjö Huttunen, Eemeli Ojakoski, Jussi Jarva, Iikka Eskola, Heikki Eskola, Huugo Saastamoinen (pyörämies). Istumassa vas. Iivari Piippo, Ville Lapintaival, Ville Tyrväinen (kaatui v-18 Tampereella), Aatami Tabell, Herman Ryytty, Yrjö Saastamoinen.

Poliittinen tilanne

Yhteiskunnalliset vastakohtaisuudet alkoivat kärjistyä ja luokkatietoisuus lisääntyä 1905 suurlakon jälkeen. Venäjän vallankumous talvella 1917, maailmansodan luoma tavaroiden ja elintarvikkeiden puute sekä lakkoilu kiihdytti tilannetta vuoden aikana. SAJ:n kehoitettua työväkeä liittymään punakaarteihin, niiden lukumäärä kasvoi vyörynomaisesti. Venäläinen sotaväki tarjosi niille aseita ja koulutusta. Marraskuun yleislakon jälkeen tuskin kansalaissotaa olisi enää voitu välttää, ja tapahtumat etenivätkin nopeasti kohti veristä sisällissotaa. Ennen kuin siihen jouduttiin oli kuin erillisenä tapahtumana suoritettu vaalit, annettu itsenäisyysjulistus ja saatu sille entisen emämaan vahvistus.

Veljessota

Marraskuusta alkaen oli lakon jälkeiset ryöstöt ja murhat tulleet jokapäiväisiksi. Yleinen levottomuus lisääntyi. 18.12.1917 punakaarti ehdotti sos.dem. eduskuntaryhmälle, että se antaisi hyväksymisensä kapinalle ja eroaisi eduskunnasta. Tammikuun 19 päivänä sos.dem. puolueuuevosto valitsi toimeenpaneuvan komitean vallankumousta varten. Helsingin valtaus suoritettiin 28.1.1918.

Vastapuolella oli myös oltu toimessa. Suojeluskuntia oli syksyn mittaan perustettu eri paikkakunnille, tosin palokunnan tai urheiluseuran nimellä. Piippolan ”palokunta” aloitti toimintansa 15.11.1917. Virallisesti perustetuksi se ilmoitetaan 29.1.1918, jolloin vallankumousyritys oli jo alkanut. Suomen Senaatti nimesi ne 25.1.1918 virallisesti hallituksen joukoiksi, ja näin laillisti ne ja julkisti suojeluskuntain tehtävän.

Suojeluskunnilla ei kuitenkaan ollut aseita niin kuin pääosalla punakaarteja oli. Sen johdosta hyvin ratkaisevaa oli aseiden saanti. Dantzigista oli 27.10.1917 lähtenyt Eguity-niminen englantilaisilta kaapattu ja saksalaisten komennossa ollut rahtilaiva aselasteineen ja 8 jääkäriin saattueella Suomeen. Laivassa tuotiin 6500 kivääriä, 30 konekivääriä patruunoineen ja 4500 kranaattia. Lasti purettiin Vaasan edustalle Västerön saarelle sekä Pietarsaaren — Kokkolan edustalle Tolvmansgrundetin saareen 1—2.11. -17.

Näistä aseista 120 kivääriä, 18.000 panosta ja 20 kranaattia sai tehtäväkseen kuljettaa Oulun suojeluskunnalle Piippolan sk:n ryhmä, johon kuuluivat Otto Hepoaho, Yrjö Huttunen ja Johannes Partanen. Neljäntenä oli laivan mukana tullut jääkäri Nestori Karhula.

Kuljetus tehtiin kolmella hevosella saloseutuja kulkien Yrjö Huttusen hiihtäessä edellä.

Kuormasta jätettiin Haapavedelle 10 kivääriä, jotka Matti Riskola haki jauhokuormaan kätkeytyneinä Piippolan suojeluskunnalle.

Tämä aselasti yhdessä Liminkalaisten suojeluskuntalaisten limingassa olevan venäläisten varuskunnan aseistariisunnan kautta saatujen aseiden kautta olivat ainoat, jotka Oulun suojeluskunnalla olivat käytössään ollessaan punaisten saartamana lääninhallituksen ja lyseon rakennuksiin siihen saakka kunnes ylipäälliköksi nimitetyn Mannerheimin 3.2.1918 lähettämä retkikunta valloitti kaupungin.

Mainittuun Limingan aseistariisuntaan osallistui 200 liminkalaista, joilla oli 15 kivääriä, 15 patruunaa kullekin, juuri Oulusta tuotuina. Voisi pitää todennäköisenä, että aseet olivat Equity-laivasta peräisin. Venäläisten varuskunnasta otettiin vangiksi 57 venäläistä ja saaliina 147 kivääriä patruunoineen. Venäläiset kuljetettiin hevoskyytillä Rantsilan, Piippolan ja Nurmeksen kautta Venäjälle. Vankikaravaani vaihtoi miehiä ja hevosia Anttilan pihassa, jossa myös ruokailtiin, ja Piippolan suojeluskuntalaiset lähtivät viemään vankeja eteenpäin, johdossa Yrjö Huttunen.

Oulun kaupungin valloitukseen osallistuivat ainakin suojeluskuntalaiset Antti Ahola, Veikko ja Yrjö Huttunen, Oskari Kaikkonen, Samppa Kananen, Olli Koskela, Johannes Partanen ja Edvard Ylipää.

Suojeluskuntaan liittyneet olivat ensimmäisiä sotaan lähtijöitä. Heistä muodostettiin Oulun I ja II Rintamakomennuskunta, sekä alettiin värvätä Krenatöörirykmenttiä. Kuvassa Piippolan Suojeluskuntalaisia lähdössä Tuomaalan pihalla sotaan.

Oulun valtauksen jälkeen ryhdyttiin muodostamaan suojeluskuntalaisista vapaaehtoisten joukko-osastoja, jotka muutaman viikon harjoituksen jälkeen lähetettiin eri taistelupaikoille. Kun Mannerheim oli ”siivonnut” selustansa pohjoisessa, ja punaiset valloittaneet Etelä-Suomen, taistelurintama muotoutui linjalle Ahlainen—Ikaalinen—Ruovesi—Vilppula—Mänttä—Jämsä—Mäntyharju—Joutseno—Antrea—Rautu.

Punaiset saivat aseensa venäläiseltä sotaväeltä, valkoiset alkuun edellä mainitusta Equity-laivasta, myöhemmin riisumalla aseista Pohjanmaan venäläistä sotaväkeä.

Suojeluskuntalaisten ja värvättyjen lisäksi osallistui valkoisten sotajoukkoihin myöhemmin myös kutsuntojen kautta muodostettuja asevelvollisten osastoja. Kutsuvat järjestettiin v. 1878 asevelvollisuuslain nojalla.

Valkoisten riveissä taisteli kaikkiaan n. 70.000 sotilasta sekä loppuvaiheessa lisäksi 12.000 saksalaista. Suomalaisen päällystön muodosti lähinnä Saksasta palanneet jääkärit.

Punaisten puolella taisteli kaikkiaan n. 100.000 suomalaista ja n. 5000 venäläistä sotilasta.

Jäljempänä esittelemme ne valkoisten joukko-osastot, joihin Piippolan miehiä kuului. Luettelot perustuvat Sota-arkiston luetteloihin. Niissä esiintyneiden nimien joukossa on henkilöitä joista emme ole saaneet enempää tietoa tai saatavaa esiintyä puutteellisuutta.

Vapaussodan aikaisia tapahtumia täydentää Kalle Hankosen kirjoitus ”Piippolan Kirja II” sivu 93 alk.

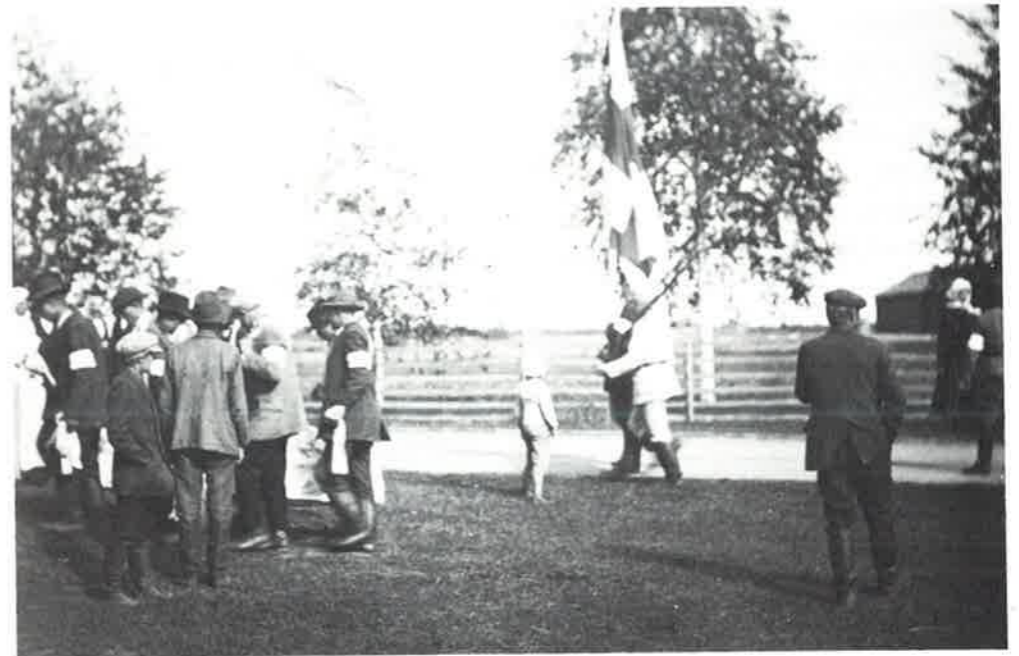
Elintarvikepulan johdosta oli sota-aikana suoranainen nälänhätä monissa perheissä. Sekä olkileipää, että pettuleipää syötiin monessa torpassa. Nälkään yhdistettynä kulkutaudit, joista ”espanjankuume” oli pelätyin, mursi Piippolassa monen elämän.

Taistelutoiminnassa kaatui sodan seurauksena 3561 punaista ja 3233 valkoista, punaisen terrorin teloittamina kuoli 1649 henkeä, ja valkoisten surmaamina kapinaan syyllisinä tuomitut mukaan lukien 8380 henkeä. Sodan päättyessä valkoisten käsissä oli 80 000 punaista vankia. Vankileirien kurjuuteen heistä menehtyi ainakin 11 800 henkeä.

Poliittista väkivaltaisuutta ei Piippolassa esiintynyt, vaikkakin voi hyvin ymmärtää, että mielet olivat levottomia. Punaisten järjestyskaarti ei ryhtynyt enempään toimenpiteisiin, eikä sillä ollut siihen välineitäkään. Neljä punaista tuomittiin vankilaan. Työväentalo suljettiin. kahdeksan valkoista on siunattu Piippolan sankarihautaan.

Kansakunta rakenteilla

Kansalaissodan synnytystuskista nälän, laman ja eripurin koettelemana uusi kansakunta selviytyi henkiin, sai hallitusmuotonsa ja haparoi linjaansa niin sisä- kuin ulkopoliitiikkaansa. Rauhansopimusta Venäjän kanssa ei ollut. Heimoromantiikan henki Mannerheimin jo ennen sotaa julistaman ”miekantuppi” päiväkäskyn ravitsemana innosti toimiin myös heimokansojen itsenäistämisestä. Viron itsenäisyystaisteluihin osallistui suomalainen joukko-osasto 1918—19. Rauhan edellytyksinä Neuvosto-Venäjän kanssa pidettiin Suomen puolelta Venäjän vastaisen rajan vetämiseksi linjalla Laatokka—Äänisjärvi—Vienanmeri. Kun tuosta ei näyttänyt tolkkua tulevan, lähti huhtikuussa 1919 vapaaehtoisjoukkoja Aarne Sihvon johdolla Aunukseen. He luottivat Itä-Karjalan väestön nousevan taisteluun valtaa pitävää bolsevikkihallintoa vastaan. Vaikka halua tähän paikallisväestön joukossa ilmenikin, ei Karjalan vapautushanke onnistunut. Suomalaisretkikunta pääsi lähelle Petroskoita, aina

Edvard Ylipää ehti täyttää 19 ikävuottaan ennenkuin surmanluoti tavoitti tämän vapaussoturin Aunuksen korvessa. Kuva hautaustilaisuudesta juhannuskesällä 1919 kirkon tapulin edessä pappilan pelloille päin.

Lotinanpeltoon saakka, mutta ankarien taistelujen jälkeen sen oli lähdeittävä perääntymään. Tuuloksen taisteluissa kaatui piippolalainen Edvald Ylipää 6.6.1919. Myös muita Piippolan miehiä lienee osallistunut Aunuksen n. 3000 miestä käsittäneeseen vapautusretkikuntaan.

Rauhanneuvottelut Neuvosto-Venäjän kanssa alkoivat Tartossa 12.6.1920 ja se allekirjoitettiin 14.10.1920. Valtakunnan rajojen valvonta annettiin sitä varten perustetuille rajavartiojoukoille.

Asevelvollisuuslakia käsiteltiin eduskunnassa moneen otteeseen vv. 1918—22 ja lopulta se lokakuussa 1922 tuli voimaan, säätäen yhden vuoden mittaisen yleisen asevelvollisuuden .

Suojeluskunnat

Kansalaissodan päättyessä oli valkoisten armeijaan kuulunut:

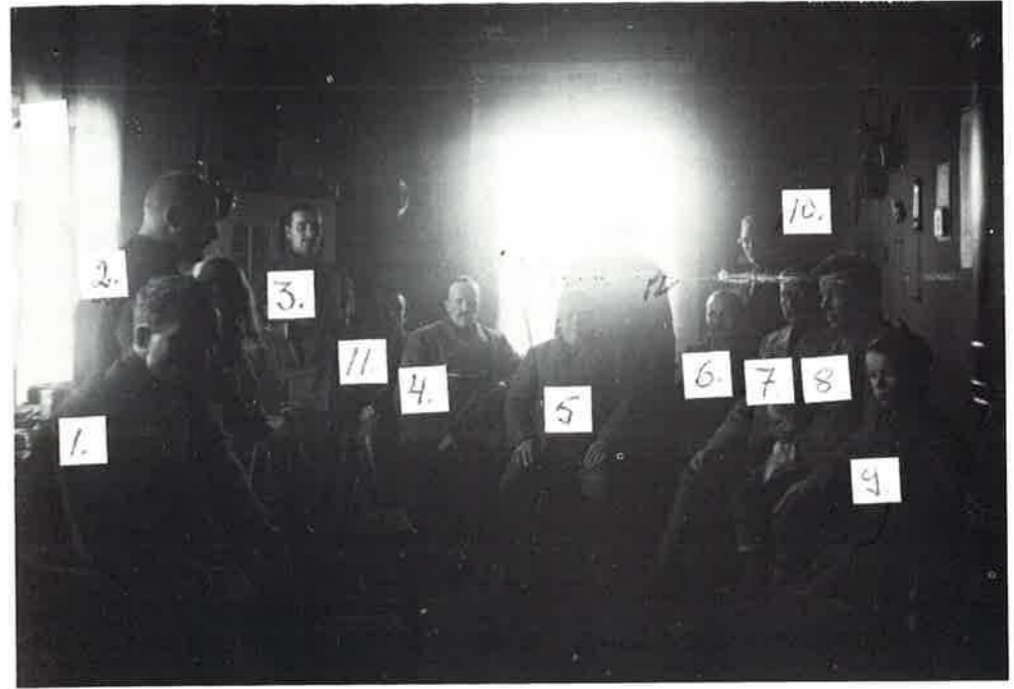
- vapaaehtoiset suojeluskuntajoukot 12 rykmenttiä,
- värvätyt 3 rykmenttiä ja 6 patteria,
- asevelvollisten joukot 7 rykmenttiä ja 11 patteria.

Näin ollen kansalaissodan kynnyksellä vapaaehtoisista koottu ja punakaartien vastapainoksi perustetut ”palokunta” — suojeluskunnat olivat ratkaiseva osa valkoisten armeijaa. Sodan jälkeen oli selvää että suojeluskunnat säilytetään sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden takeeksi.

Kesäkuussa 1918 Viitasaarella pidettiin suuri kokous jonka ponnet olivat elokuussa 1918 annettavan asetuksen pohjana. Sen 1§ kuului: ”Suojeluskuntain tarkoituksena on maan hallituksen ohjeiden mukaan edistää kansan puolustus-kuntoisuutta sekä turvata laillista yhteiskuntajärjestystä. Tämän toteuttamiseksi suojeluskunnat:

1. Antavat sotilaallista kasvatusta suojeluskuntalaisille.
2. Edistävät voimistelua, urheilua ja kansalaiskunnan kasvamista.
3. Toimivat tarvittaessa varsinaisen armeijan tukena, ja
4. Avustavat pyydetäessä järjestysviranomaisia.”

Kuten aikaisemmin on mainittu, aloitti Piippolan ”palokunta” toimintansa 15.11.1917. Se tapahtui Vilho Airaksen ja Sulo Kallion aloitteesta. Suojeluskunta piti kokouksensa nuorisoseuran talossa ja virallisti nimensä 28.1.1918 kappinan alkaessa. Se ensimmäiseksi paikallispäälliköksi tuli työnjohtaja Otto He-poaho ja kirjuriksi Vilho Huttunen. Hän asui silloin Tasalan talossa josta tuli suojeluskunnan toimisto.

Oulun valloituksen jälkeen 6.2. kokoontui Tasalassa Piippolan Suojeluskunnan johtoa; mukana kuvassa on 1. Antti Jauho, 2. Ville Airas, 3. Johannes Partanen, 4. Otto He-poaho, 5. Pekka Huttunen, 6. Aappo Korpela, 7. Reittu Vesterinen, 8. Matti Katajamäki, 9. Paavo Haapala, 10. Mikko Kaarlela, 11. Aappo Tuomaala, 12. Vilho Piippo.

Alusta lähtien Piippolan suojeluskunnan toimintaan osallistui viitisenkymmentä miestä. Sota-arkiston luetteloiden mukaan seuraavat miehet kuuluivat suojeluskuntaan Piippolassa ja osallistuivat sotatoimiin.:

Ahola Antti	synt. 1893	Kallio Mikko	1889
Anttila Yrjö	1892	Kamula Heikki	1890
Eskola Heikki	1890	Kananen Juho	1891
Hassila A	1892	Karjalainen Heikki	1884
Hassila Jaakko	1889	Kervinen Leonard	1898
Hassinen Iikka	1887	Keränen Ville	1889
Huttunen Veikko	1898	Kivijärvi Väinö	1896
Huttunen Yrjö	1896	Korpela Aappo	1898
Hyvärinen Fredrik		Koskela Olli	1895
Hyvönen Veikko	1892	Kyllönen Ville	1891
Jarva Vilho	1897	Lahti Iivari	1893
Junkkari Yrjö	1899	Laukka Aukusti	1890

Leiviskä Matti	synt. 1899	Peltomaa Heikki	1891
Leskinen Juho	1891	Petäjäsoja Matti	1893
Leskinen M.	1888	Piippo Eino	1899
Luukkonen Kalle	1893	Pirinen Heikki	1891
Krohn Yrjö	1897	Pirttiaho Antti	1886
Luttinen Fredrik	1889	Rydh Kalle	1896
Mämmelä Heikki	1884	Tiitto Yrjö	1898
Määttä Yrjö	1886	Turunen Jaakko	1886
Möykkylä Benjam	1895	Uusitalo Frans	1883
Nivala Kalle	1881	Vuoti Yrjö	1891
Paakki A.	1896	Ylipää Jani	1890
Pekkala Jaakko	1898	Ylipää Edi (Edvald)	1900

Suojeluskunnan riveissä vapaussotaan osallistui Piippolasta väkeä kaikista kansankerroksista, myös punakaartiin aikaisemmin kuuluneita. Kun itsenäistymisen henkinen hurmos tasaantui, mutta poliittiset erimielisyydet jatkuivat, väki suojeluskuntienkin riveissä väheni. Saatuaan ammattitaitoista ja koulutettua johtajakuntaa vetäjäkseen ja harrastamalla suojeluskunta-asetuksen mukaista

Piippolan Suojeluskunnan porukka kohta vapaussodan jälkeen Pappilan väentuvan nurkalla. (Taustalla näkyy viljamakasiinit). Kuvasta tunnistettu: takana vas. Veeti Härämä, Oskari Kaikkonen, viides ikkunan edessä Johannes Partanen. Seisomassa vas. toinen Eero Haapalainen, Aappo Tuomaala, —, —, Heimo Luttinen, —, Eero Hankonen, Manninmaa, Matti Riskola (Sk-puvussa), Juuso Takkinen, Kalle Hankonen. Eturivissä toinen vas. Otto Hakola, Hannes Tuohimaa, Aappo Viitanen, —, —, seitsemäs Vertti Kumpulainen, Oskari Ojakoski, Matti Eskola, Yrjö Koskela, Antti Anttila, —.

isänmaallista ja mielenkiintoista toimintaa, se veti riveihinsä myöhemmin jälleen satatuhantisen miesjoukon. Lisäksi toiminnassa oli mukana sotilaspoikaosastot. Piippolan suojeluskunnan johtajina, joita sanottiin paikallispäälliköiksi, toimi Otto Hepoahon jälkeen Oke Järventaus, Albert Vilman, Antti Anttila, Eero Hankonen, Kalle Hankonen, Vilho Huikari, Otso Korento, Viljo Huovio sekä Johannes Partanen.

Raahen suojeluskuntapiiri, johon Piippolakin kuului, oli myös jaettu alueisiin. Yhden tällaisen alueen muodosti Kestilä, Piippola ja Pyhäntä, ja sen johdossa oli aluepäällikkö. Sota-ajan viimeisiä aluepäälliköitä olivat H. Hemmi, T. Savolainen, Sarkkinen ja Peltoperä.

Paikallisen Suojeluskunnan johdossa oli vuosikokouksen valitsema esikunta. Viimeksi toimineen esikunnan jäseninä olivat J. Partanen, Y. Huttunen, M. Riskola ja Eino Seppo, vähän aikaisemmin myös V. Huikari ja J. Koskela. Sodan uhkan alkaessa varjostaa valtakunnan tulevaisuutta, kiinnostus suojelus-

Piippolan Suojeluskunnan Esikunta v. 1937: Vas. Vilho Huikari, Yrjö Huttunen, Jani Koskela, Matti Riskola ja Johannes Partanen.

kunnan jäsenyyteen heräsi voimakkaana. Ennen talvisotaa ja sota-aikana liittyivät suojeluskuntaan

Väinö Paakkonen	Heikki Keskitalo	Lauri Piipponen
Eino Kinnunen	Hannes Haataja	Oskari Ojakoski
Matti Nissinen	Jussi Jarva	Aatami Tabell
Jussi Nousiainen	Kaaperi Kyllönen	Matti Leskinen
Heikki Kamula	Hannes Kamula	Antti Paakki
Iikka Hassinen	Yrjö Ojapelto	Matti Hassinen
Veeti Luttinen	Antti Kananen	Huugo Saastamoinen
Heikki Aliklaavu	Toivo Piippo	Jukka Huttunen
Hannes Piipponen	Aapo Jarva	Eero Vesterinen
Kalle Takkinen	Jaakko Junno	Vilho Niiranen
Mikko Vatanen	Heimo Eberhadt	Unto Kumpulainen
Olli Ruha	Niilo Haataja	Viljo Pirkola
Niilo Hassinen	Saku Kananen	Tauno Martikainen
Arvi Laukkanen	Vilho Hiltunen	Vilho Haapalainen
Yrjö Koponen	Otto Luttinen	Eino Hyvärinen
Veikko Heiskanen	Vilho Karjalainen	Toivo Maarala
Eemil Förgren	Venne Junno	Antti Nissinen
Voitto Malmedt	Antti Paakkonen	Yrjö Kesti
Konsta Kyyrönen	Heikki Partanen	Matti Kananen

Sotilaspoikatyö näyttää virinnee Piippolassa erikoisesti talvisodan aikana ja sen jälkeen. Ohjaajina toimivat alisotilasohjaajat Huovio ja Riihijärvi, Leskelässä kyläosaston ohjaajana alikers. Heiskari ja Lamulla korpr. Paavo Kuronen. Sotilaspojat kävivät kilpailumatkoilla m.m. Raahen sotilaspiirin alueella. Sotilaspoikatyön edistämiseksi lahjoitti Toivo Kallio rintamalla tekemänsä "Vienan leilin" ja Jussi Rajamäki tuopin. Suojeluskunnan lakkautusvaiheessa Vienan leili luovutettiin sotilaspoikatoiminnassa ahkerasti olleelle Tauno Tinkalalle ja Jussi tuoppi Paavo Haudanlammelle.

Piippolan Suojeluskunta järjesti runsaasti kilpailutoimintaa hiihdon, pesäpallon ja ampumaurheilun alueilla sekä varojen hankkimiseksi ja esiintymistaidon saamiseksi iltamia. Mittavina saavutuksina on pidettävä Paskonkankaan harjoittelukeskusta hyppymäkineen ja ampumaratoineen. Hirsisen keittiö- ja takkahuoneen sisältänyt "Suojapirtti" seisoo paikoillaan edelleenkin. Suuri hanke oli Suojeluskuntatalon rakentaminen, josta päätös tehtiin vuosikokouksessa 15.1.1939. Tontti sille saatiin kunnalta Könkkölän maalta ja rakennuspuut ostettiin Metsähallitukselta. Talon rakentamiseen käytettiin kaiken kaikkiaan velkarahaa vajaa 300.000,- sekä muuten kerättyjä varoja. Muun muassa päätet-

tiin järjestää arpajaiset, jonka pääpalkinnoksi oli päätetty ostaa hyvä lypsylehmä.

Valmistuneesta talosta vuokrattiin kahvila keittiöineen Lotta-yhdistykselle ja toimistohuone Säästöpankille. Suojeluskunnan lakkautuspäätösten alla talo myytiin Piippolan kunnalle velkojen summasta, 274.000 markasta.

Suojeluskunnan viimeisessä kokouksessa 6.11.1944 päätettiin 1 §:n kohdalla: "Suojeluskunnan ampumarata ja ampumamaja päätettiin luovuttaa lahjana Piippolan kunnalle käytettäväksi hiihtomajana ja lasten ja nuorison retkeily- ja liikuntakasvatuskeskuksena, jonka käyttö ja huoltaminen olisi annettava erityisesti sitä varten muodostettavalle säätiölle "Piippolan liikuntakasvatussäätiölle" jonka jäseniksi tulisivat tätä kysymystä harrastavat seurat ja yhdistykset, joiden edustajista ja kansakoulujen johtokuntain edustajista valtuusto kutsuu säätiön hallituksen. Säätiöön kuuluvien yhdistysten velvollisuutena tulee olla paitsi säätiön tarkoituksen toteuttaminen, myöskin sen huolto ja kunnossapito."

Viimeinen kokous määrää myös irtaimiston myynnistä ja luovuttaa Suojeluskunnan palkinnot ja kunniakirjat Piippolan Nuorisoseuran vastuulle ja säilytettäväksi. Viimeinen päätös on: "Esikunnan kiitokset Lotille päättyneestä yhteistyöstä esittämään valittiin Eino Seppo ja J. Partanen".

OULUN SUOJELLUSKUNNASTA ERI RINTAMILLE LÄHETETYT

Oulun suojelluskuntapiirin alueelta

I RINTAMAKOMENNUSKUNTA	220 MIESTÄ	23.2. - 23.4.1918
II -"-	259 -"-	9.3. - 17.4.1918
III -"-	221 -"-	4.4.1918
SUKSIKOMPPAN-A	37 -"-	21.2.1918
YÖYRIN SOTAKOULUUN	89 -"-	16.2-7.3.1918
PIETARSAAREN TYKKIKOULUUN	175 -"-	23.2. - 4.4.1918
PIETARSAAREN KENTTÄELEFONI	25 -"-	9.3.1918
OULUN L. SANITÄÄRIT	24 -"-	13.3.1918
(KOKO JOUKKO NOIN 100, NÄMÄ OULUN SUOJELLUSKUNNAN)		
VII KUUSAMOON	200 -"-	23.3.1918
VIII KUOLAJÄRVELLE	294 -"-	25.3. - 7.4.1918
LAPIN JÄÄKÄREIHIN ROVANIEHELLE	63 -"-	7.4. - 23.4.1918
RAUTATIEPATALJOONAAN VAASAAN	21 -"-	21.4.1918
SAVON PIIRIHALLITUKSEEN MIKKELIIN	14 -"-	18.4.1918
SEINÄJOELLE	475 -"-	27.4.1918
L. UALLE	488 -"-	27.4.1918
JOENSUUN RATSUKOULUUN	2 -"-	
TYKISTÖÖN ERI AIKAINA	14 -"-	
YHTEENSÄ	2,599 MIESTÄ	

Vapaaehtoisten suojelluskuntalaisten lisäksi
Oulun suojelluskuntapiirin alueelta kutsut-
tiin aseisiin:

I:sen Krenatöörirykmentin 3 Pataljoona		
Oulun pataljoona		644 miestä
Pohjois-Pohjanmaan I:nen Jääkäripataljoona		
1.2 ja 3 komppania (etelään)	264	
4 komppania Kuolajärvelle	107	371 miestä
Saksaan Kuninkaallinen Preussin Jääkäri- pataljoona 27		
Oulusta ja lähiympäristöstä	85	
Oulun värväyspiiristä	91	176 miestä

Yllä oleva luettelo sisältää Oulun suojeluskuntapiirissä muodostetut joukko-osastot ja niiden vahvuudet sekä toimintasuunnan.

Lotta Svärd-järjestö

Suojeluskuntain sisarjärjestönä Lotta Svärd-järjestö perustettiin valtakunnallisena 12.09.1921. Sääntöjensä mukaan järjestön tarkoituksena oli herättää ja lujittaa suojeluskunta-aatetta ja avustaa suojelukuntajärjestöä suojaamaan kotia, uskontoa ja isänmaata. Sen alueellinen organisaatio sopeutettiin vastaamaan suojelukuntajärjestön vastaavaa rakennetta.

Tämän vapaaehtoisen maanpuolustukseen suuntautuneen järjestön nimi pe-riytyy Runebergin samannimisestä runosta Väinö Stoolin tarinoissa. Järjes-tön jäseniksi hyväksytyt antoivat juhlallisen lottalupauksen. Lottatehtävissä lot-tat käyttivät yhdenmukaista harmaata puuvillakankaista lottapukua ja -lakkia. Sotavuosina lottajärjestön merkitys maanpuolustukselle osoittautui erittäin mer-kittäväksi. Saamansa koulutuksen perusteella he toimivat muonitustehtävissä, kenttä- ja sotasairaaloissa, ilmavalvonnassa, puhelinkeskushoitajina, radisteina,

Piippolan lottia muonituskurssilla syksyllä 1938. Kurssin hyväksytyt suoritus pätevöitti lotan alansa asiantuntijaksi ja ulkoiseksi tunnuksiksi sai muonituslotta kenttäkeitintä mukailevan rintamerkin. Edessä vas. Hildur Kyrö, Hilja Korpela, joka oli Piippolan lot-tien pitkäaikainen johtaja, sekä kurssin johtaja Aino Poukku. Alarivi vas. Aino Risko-la, Hilma Hankonen (Nuljula), Martta Tinkala, Aino Uotinen, Martta Myllylä, Liisa Partanen, Lyylly Juvonen. Keskirivi vas. Eevi Aho, Hanna Eskola, Hilma Keskitalo, An-nikki Ojakoski, Anna-Liisa Tarviainen, Helvi Saarikoski, Asta Tapanainen ja Terttu Hankonen. Ylärivi vas. Saara Hiltunen, Aune Hyvärinen, Helli Partanen, Laina Karja-lainen, Salli Takkinen, Annikki Räisänen, Saimi Inkilä, Liisa Takkinen, Bertta Hanko-nen.

kenttäpostissa sekä sotainvalidien, sotaorpojen ja -leskien sekä siirtoväen huoltotehtävissä.

Ennen talvisotaa Lotta Svärd-yhdistykseen kuului 691 paikallisosastoa, 1687 kyläosastoa ja 105 000 jäsentä. Väli rauhan aikana lottia oli 157 000 ja v.1944 jo 220 000. Tyttöosastoissa 8-16 vuotiaita pikkulottia oli v.1944 noin 50 000.

Piippolassa Lotta-yhdistyksen perustava kokous oli pidetty 26.9.1920 nuoriseuran talossa, vaikkakin naisten työ miesten rinnalla oli jo kansalaissodassa hakenut luontevat toimintapuitteet. Piippolassa oli kerätty ruokatavaraa rintamalle ja valmistettu vaatetustarvikkeita miehille. Tässä tarkoituksessa oli myös kokoonnuttu yhteisiin kehruutalkoisiin. Yhteishengen näin lujittuessa, oli tälle pohjalle helppo maanpuolustushenkinen Lotta-yhdistys perustaa.

Perustamisensa jälkeen Piippolan lotat saivat tehtäväkseen heti marraskuussa Piippolassa pidetyn suojeluskunnan päällystökurssin huollon ja muonituksen ja lukemattomat muonitukset sen jälkeen. Jäseniä oli lotissa alkuun parikymmentä, kolmekymmenluvulle tultaessa oli jäsenmäärä kohonnut yli 80:n.

Lotat harrastivat urheilua ja kuorolaulua. Piirin mestareiksi hiihdossa tulivat Piippolan lotat v.1933, oltuaan hopealla v.1931 ja 1932. He keräsivät varoja lähinnä suojeluskuntatoimintaan järjestämällä iltamia ja juhlia, sekä pitämällä kahvilaa. N.s. Lotta-kahvila oli entisessä Toivolan kauppakartanossa (nyk. Siekkisen tontilla). Sen vastaavana hoitajana toimi mm. Aune Hyvärinen. Kahvilanpito Toivolassa loppui keittiössä sattuneeseen tulipaloon. Kahvilanpito jatkui uuden suojeluskuntatalon valmistuttua 1940.

Sodanuhkan lisääntyessä toimeenpantiin koko maan alueella kattava ilmalvonta verkosto, jota lotat yhdessä kotirintaman miesväen kanssa ryhtyivät hoitamaan. Piippolassa ilmalvonta-asema oli kirkon kellotapulissa ja suojeluskuntatalon valmistuessa, sen katolla olleessa lasikopissa vuoden vaihteesta alkaen. Ohessa vartiopäällikkö J.Partasen laatima vartiovuoroluettelo, joka osoittaa myös osan Lottajärjestön jäsenistä.

Leskelän lotilla oli oma kyläosastonsa, joka toimi erittäin virkeästi eritoten vuosikymmenen ennen talvisotaa. Heillä oli ompeluseuroja, järjestettiin juhlia ja harrastettiin näyttelemistä. Monilla kursseilla opittiin lotan tärkeimpiä taitoja; muonitusta ja lääkintää, jopa suunnistustakin. Leskelän lottien eturivissä toimi Hilja Tenkula. Leskelän lotissa toimivat iv-luettelossa esiintyneiden lisäksi Martta Kaurasen muistin mukaan ainakin: Hilja, Inkeri ja Lilja Haaraniemi, Laura Kurjenheimo, Raakel Kauranen, Kerttu Hiltunen, Saara Hiltunen, Hilma Aro, Impi Porkka, Toini Pekkala, Aili Eberhard, Anni Tinkala, Heidi Haanpää, Reetta Haanpää ja Aino Heiskari. Lottatyöhön kuului Sotilaspoikaosastoa vastaava tyttöosasto, "Pikku-Lotat", saamassa harjaannusta vaatimaan toimintaan. Heitä toimi kirkonkylän ja Leskelän osastoissa yhteensä parikymmentä.

Naisten työ sodan ja vaaran vuosina oli raskasta kotirintamakin tehtävissä. Erityisen raskasta se oli lottatehtäviin määrättyjen rintamalottien osalta. Näissä

vastuunalaisissa tehtävissä toimivat jatkosodan aikana Sallan rintamaloikkolla Hilma Keskitalo, Aunuksessa Hellin Partanen, Syvärillä ja Äänislinnassa Maija ja Anni Tinkala. Vilma Ahlholm palveli muonituslottana Karjalan Kannaksella ja Jaakkimaassa. Hänen terveytensä murtui rintamaolojen ankaruudessa, ja lyhyen sairastuksen jälkeen hän kuoli Sotasairaalassa 7.2.1944, ja sai hautapaikan aseveljien vieressä Piippolan sankarihaudassa.

Luettelo 6/10-39-31/3 - 40 v.1944 aikana Piippolan ilmalvontalottien ja vartiopäällikkö J. Partasen laatima vartiovuoroluettelo, joka osoittaa myös osan Lottajärjestön jäsenistä.

Vartiomiehen nimi. (Sk)	Vartiovuorot (2t)	Vartiomiehen nimi. (Lotat)	Vartiovuorot (2t)
Housiainen, Juho	42	Hankonen, Bertta	28
Ojakoski, Oskari	48	Partanen, Liisa	36
Keskitalo, Heikki	36	Kyrö, Hildus	36
Eskola, Iikka	18	Huovio, Hellin	8
Hankonen, Kaarlo	60	Karjalainen, Aili	14
Piippo, Iivari	12	Partanen, Aino	200
Jarva, Juho	60	Hankonen, Terttu	8
Ojakoski, Toivo	36	Inkilä, Saimi	16
Tabell, Aatu	30	Anttila, Aili	28
Jarva, Aappo	66	Juonen, Lyyli	164
Piipponen, Hannes	42	Keskitalo, Hilma	152
Piippo, Olavi (Jannenpoika)	42	Vesikinen, Liisa	156
Autio, Väinö	36	Hankonen, Annikki <i>Tuura</i>	28
Riekola, Vilho	42	Riekola, Aino	36
Ilorininen, Antti	54	Ojakoski, Annikki	172
Kinnunen, Martti	24	Tinkala, Maija	188
Piippo, Toivo	36	Tinkala, Martta (Kauranen)	16
Tenkula, Urho	30	Tenkula, Liisa	20
Uotinen, Ville	30	Haanpää, Viia	16
Huopala, Kalle	54	Koskela, Edith	16
Ojakoski, Yrjö	54	Jarva, Vieno	4
Vesikinen, Yrjö	30	Tinkala, Liisa	16
Haataja, Yrjö	66	Jarva, Anni	28
Anttila, Antti	42	Tuomaala, Maija	2
Partanen, Pentti	114	Selkkinaho, Liisa	12
Turunen, Velkko	12	Partanen, Aili	40
Keränen, Einar	66	Turunen, Helga	52
Takkinen, Kalle	36	Korpela, Hilja	36
Ritamäki, Heino	36	Seppänen, Ina-Maija (Korpela)	12
Autio, Mikko	24	Ytola, Aivi	12
Huttunen, Jukka	60	Takkinen, Elsa	12
Ilorininen, Vilho	162	Ojakoski, Anni	72
Räsänen, Aarne	30		
Nielsen, Matti	54		
Luttinen, Venti	54		
Kananen, Antti	30		
Nesälä, Matti	36		
Paakki, Antti	24		
Hassinen, Iikka	24		
Alaklaavu, Heikki	30		
Leskinen, Matti	18		
Yamula, Hannes	24		
Partanen, Vilho	30		
Ojapelto, Yrjö	18		
Luttinen, Matti	30		
Salmoinen, Hugo	18		
Yli, Jani	24		
Anttila, Iikka	30		
Anttila, Eemil	30		
Ikola, Uno (nipi)	24		
Jarva, Kaarlo	18		
Eskola, Matti	18		
Ojakoski, Olavi	18		
Piippo, Jannes	24		
Luttinen, Mikko	18		
Anttila, Yrjö	24		
Kumpulainen, Unto	18		
Ojakoski, Ville	18		
Varhainen, Teuvo	18		
Karjalainen, Ville	18		
Kananen, Eino	18		
	62	Yhteensä	1632

Kohti sotaa

Facistisen vallan kasvu Euroopassa sai Neuvosto-Venäjän etsimään ratkaisuja Saksan hyökkäysvaaraa vastaan. Erityisesti se pelkäsi jo 1936 alkaen Suomen ja muiden reunavaltioiden sallivan Saksan hyökkäyksen alueensa kautta. Estääkseen Neuvosto-Venäjää liittoutumasta länsivaltojen kanssa Saksa yllättäen esitti hyökkäämättömyyssopimusta Venäjän kanssa. Kun tämä n.s. Ribbentrop-sopimuksen salaisen liitteen mukaan Venäjä saisi etupiiriinsä liittää mainittuja reunavaltioita, se allekirjoitti tuon sopimuksen 23.8.1939.

Neuvotteluja Suomen alueluovutuksista oli käyty huhtikuusta 1938 alkaen. Saksan Tsekkoslovakian valtauksen jälkeen maaliskuussa 1939 ne tiivistyivät. Puolan jaon ollessa päätymässä kutsuttiin Suomen edustajat Moskovaan uudelleen neuvotteluihin. Saksan hyökkäyshän oli alkanut Puolaan 1.9.1939 ja Ranskalta ja Englanniltakin loppui usko diplomatiaan, jolloin ne julistivat sotatilan Saksaan nähden. Tästä katsottiin toisen maailmansodan alkaneen.

Lokakuun liikekannallepano - 'ylimääräiset kertausharjoitukset' eli YH oli koonnut lokakuussa Suomen puolustusvoimat perushälytysvalmiuteen, ja sitä valmiutta hiottiin päivittäisin harjoituksin. 7.11.1939 KALEVA näyttää oheisella kuvalla, ettei hätä ole kädessäkään. Kuvan reserviläisistä Oulun kasarmilla on tunnistettu ainakin pelimanni Oskari Haanpää, sekä Heikki Hankonen, Akseli Martikainen, Sulo Luttinen, Oskari Haapasaari ja Paavo Ojakoski. Mahdollisesti muitakin piippoja kuvassa on.

Suomen armeija suoritti liikekannallepanon 10.-11.10.-39 ja Kannaksen linnoitustöitä tehostettiin. Jo kesällä oli tehokkaat linnoitustyöt olleet käynnissä Kannaksella vapaaehtoisin voimin. Monet piipposetkin olivat tällöin Kannaksella 'lapiojääkäreinä', mm. Veikko Tervo.

Puolentoista kuukauden kertausharjoitusaika käytettiin myös tehokkaasti taistelukoulutukseen. Varustevajausta sen sijaan ei enää ehditty kohentamaan.

Suomi ei neuvotteluissa voinut myöntyä Stalinin-Molotovin aluevaatimukseen, vaan neuvottelut katkesivat 13.11.1939. Suomen neuvottelijat Paasikivi ja Tanner palasivat Suomeen. Toisen maailmansodan raskaat alkutahdit lyötäisiin Suomen itärajan pakkasissa ja kinoksissa.

PIIPPOLAN VAPAUSSOTURIT JA JOUKKO-OSASTOT

OULUN I VAPAAEHTOINEN RINTAMAKOMENNUSKUNTA

Joukko-osasto käsitti lähtiessään yhteensä 220 miestä, jotka koottiin Oulun valtaukseen osallistuneista suojeluskuntalaisista. Osasto lähti Oulusta 23.2.1918 Porin rintamalle, jossa Ahlaisten taistelut 25.2. — 14.3. Osasto eteni kohti Tampereetta: Suodenniemen taistelu 16. — 26.3. Salmen, Mouhijärven ja Häijään taistelut 31.3. — 12.4. Karkun taistelu 17 — 18.4. Sen jälkeen joukko-osasto siirrettiin Lempäälän rintaman kautta junalla Mäntyharjun taisteluihin ja edelleen Kouvolaan, Inkeröisiin ja Kotkaan. Piippolan miehistä haavoittui Yrjö Huttunen Ahlaisten Lampin kylässä 1.3. hiihtäessään tiedostelutehtävässä järven yli. Räjähävä luoti osui kämmeneen, seurauksella että pari sormea jäi tuntoa vaille loppuelämäksi.

OULUN I Rkk:n kuuluivat:

AHOLA, ANTTI (Ahola) synt. 1.10.1893 muuttanut perheettömänä Rantsilaan 26.7.-29.

AIRAS VILHO (Ville), ent. Österblad, synt. 14.9.1884. Oulu, kuollut 10.6.1984 Hki, haudattu Piippolaan.

HUTTUNEN VEIKKO (Marttila) synt. 11.12. 1898 Piippolassa, muutt. Kestilään 8.6.1932

HUTTUNEN YRJÖ (Savela) synt. 22.5.1896, kuollut Piippolassa 21.12.1956.

JUNKKARI YRJÖ, synt. Piippolassa 19.2. 1899, muutti Rovaniemelle 1924

KOSKELA OLLI, synt. 27.10.1895, muttanut Ouluun.

OULUN II VAPAAEHTOINEN RINTAMAKOMENNUSKUNTA.

Joukko-osasto käsitti yhteensä 259 suojeluskuntalaista. Koulutuksensa jälkeen se lähti Oulusta 8.3.1918 Porin rintamalle, osallistuen Ahlaisten taisteluun 11 — 14.3. Sen jälkeen se siirtyi Hämeenkyröön osallistuen Kyröskosken taisteluun 16. — 23.3. Siuron taisteluun 27.3. ja Tampereen taisteluihin 27.3. — 6.4. sekä Karkun taisteluun 17. — 18.4. Tämän jälkeen osaston tie kulki yhdessä I Rkk:n mukana ja päättyi Kotkan valloitukseen. Joukko-osastosta kaatui Jaakko Hassila ja myöhemmin Aunuksessa Edvard Ylipää.

OULUN II Rkk:n KUULUIVAT VAPAUSSOTURIT:

ANTTILA YRJÖ, (Paajala) synt. 16. 9.1892, muutt. Rantsilaan 1942, k. Limingassa 24.10.1966.

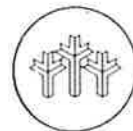
HASSILA.ANTTI ILMARI, synt. 30. 5.1892, muutt. Lumijoelle 1918.

JARVA, VILHO, synt. 1907 s. 17.12.
1897 Pulkkilassa, k. 12. 5.1919 Piip-
polassa

LESKINEN MATTI synt. 17.1.1888
Pulkkilassa, kuollut Piippolassa
15.11.1957

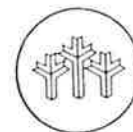

PIIPPO EINO, synt. 16.4.1900 Kärsä-
mäellä, muutt. Nivalaan 1923

I KRENATÖÖRIRYKMENTIN 3. PATALJOONA:

Tämän joukko-osaston perustamisesta annettiin käsky 15.2. Pataljoonan vahvuus oli 644 miestä, ja se oli valmis lähtöön 27.2.1918. Sen ensimmäinen määränpää oli Kristiinankaupunki, jossa se riisui aseista venäläisen varuskunnan. Sen jälkeen alkoivat taistelut, ensin Ikaalisten rintamalla Kyrösjärveä kiertäen itäpuolelta, jossa Luhalahden ja Viljakkalan taistelut 16.—18.3. Kyrös-kosken taistelu 19.3. — 24.3. jonka jälkeen Ylöjärven — Tampereen sekä Mouhijärven taisteluihin 26.3. — 6.4. päättyen Lempäälän taisteluun 15. — 24.4. Piipposista kaatuivat Vilho Tyrväinen ja Juho Jarva.

JOUKKO-OSASTOON KUULUNEET VAPAUSSOTURIT:

KORPELA KAARLO (Kalle) JO-
HANNES, synt. 5.1.1890, k. Piippo-
lassa 4.6.1939.

KURKELA JOHANNES, synt.
29.9.1908, muutt. Pyhännälle.

VÖYRIN SOTAKOULU

Vöyrin sotakoulu oli perustettu päällystön koulutusta varten, koulutuspaik-
kanaan Vöyrin kylä Etelä-Pohjanmaalla. Oulun piiristä sinne lähti 89 nuorta
miestä 16.2.-7.3. välisellä ajalla. Koulun oppilaana ollut Yrjö Erhard Krohn
(nyk. Kurjenheimo) kaatui Tampereella.

SEPPO (ent. Seppelin) EINO Eliel
Piippolan kirkkoherra 1932-51, rovasti
Rintamapappina 1940, 1941-42
s. 4.2.1901 Vaasassa
k.15.6.1961 Iitissä

Rintamalle lähtijöitä oli saattamassa aina runsaslukuinen omaisten ja ystävien joukko. Saattoihan hyvästijättö olla monella viimeinen. Tuomaalan pihasta lähdettiin myös Pohjois-Pohjanmaan I Jääkäripataljoonaan.

POHJOIS-POHJANMAAN I JÄÄKÄRIPATALJOONA, 1. 2. ja 3. komppania.

Vapaaehtoisen suojeluskuntaväen ja krenatöörien (värvätty) lisäksi tarvittiin lisää sotaväkeä. Senaatti päätti 12.2. kuuluttaa kutsunnat v.1878 asevelvollisuuslain mukaan, ja ne olivat kuukauden kuluttua. Näin kootun pataljoonan 1. 2. ja 3. komppania lähti 264 miehen vahvuisena 27.3. Lempäälän rintamalle ja osallistui siellä ensin Kaltsilan ja Vesilahden lohkon taisteluihin 31.3.-16.4. sekä sen jälkeen Viipurin valtauksen Säiniön Torkkilan ja Viipurin lohkoilla 24.-28.4. Siellä kaatui Pekka Ojakoski. Lempäälän taisteluissa haavoittuivat Iikka Anttila ja Juho Luttinen.

I JÄÄKÄRIPATALJOONAN VAPAUSSOTURIT:

ALIKLAAVU JOEL HENRIK
(HEIKKI)
synt. 13.7.1895, kuoll.4.9.1944

ANTTILA OIVA ISAK (Iikka)
Paajala, s. 1.3.1896, k.17.9.1969
Haavoittui Lempäälän taist. 15.4.

AUTIO ANTTI(Lamu, Autio) synt.
13.3.1896
k.14.3.1984 Piippolassa

ERKINHARJU JUHO (Leskelä,
Rötykkä) s. 21.6.1893 Pulkkila,
muutti Pulkkilaan 1931

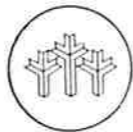
ESKOLA ISAK (Iikka)
synt. 1.4.1895
k.15.3.1963 Piippolassa

HASSINEN MATTI, s. 2.12.1896
Pielavedellä, muutti Ouluun 1953

HEINONEN MARTTI synt. 6.11.1893
Piippolassa, k.2.1.1920

HILDEN EMIL YRJÄNÄ,
s. 9.2.1886 Akaassa,
k. 2.10.1946 Piippolassa

HANKONEN AAPALI
synt. 2.1.1894 Pulkkila,
muutti 1920

HYVÄRINEN LAURI
s. 28.8.1895
k. 12.4.1959

HYVÄRINEN VILHO
synt. 1.7.1894
k.26.12.1959

IKOLA VEIKKO (Jarva)
s. 9.1.1896
k. 28.8.1940

KAIKKONEN ALFRED
s.19.4.1895 Kiuruvesi,
k.17.8.1931 Piippola

KANANEN ANTTI
s. 16.12.1895 Kiuruvesi
k. 15.1.1961 Piippola

KYLLÖNEN KAAPERI
Riita-aho
s. 9.5.1892 Piippolassa
k. 8.3.1952 Piippolassa

KYLLÖNEN MIKKO
s. 9.11.1893 Piippola
muutti Kestilään 1945

LAAKKO YRJÖ
s. 4.8.1895 Piippolassa
k. 14.8.1970 Piippolassa

LEIVISKÄ HEIKKI
s. 28.7.1895
Pyhännän kuntaan.

LESKINEN VILLE
s. 2.1.1895 Piippolassa
k. 16.9.1971 Piippolassa

MARTIKAINEN ALFRED
s. 2.1.1894 Kiuruvesi
k. 5.12.1952 Piippola

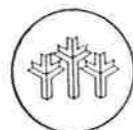
NISSINEN MATTI
s. 25.12.1895 Piippola
k. 7.12.1976 Piippola

OJAPELTO EINO YRJÖ
Lekula
s. 7.8.1893 Piippola
k. 4.7.1972 Piippola

SIPPARI JAAKKO
Sippari
s. 9.6.1895 Piippola
k. 10.8.1919 Piippola

LUTTINEN JUHO
Toolila
s. 31.1.1896 Pyhännän kuntaan

NIIRANEN JOHAN
s. 12.11.1895 Piippola
k. 25.11.1922 Piippola

OJAKOSKI OSKARI
Siltala
s. 26.7.1890 Piippola
k. 11.1.1956 Piippola

OLANDER MATTI
s. 7.7.1895 Pulkkila
muutti Tervolaan 1930

SIPPARI MATTI
Sippari
s. 12.4.1893 Piippolassa
muutti Helsinkiin 1927

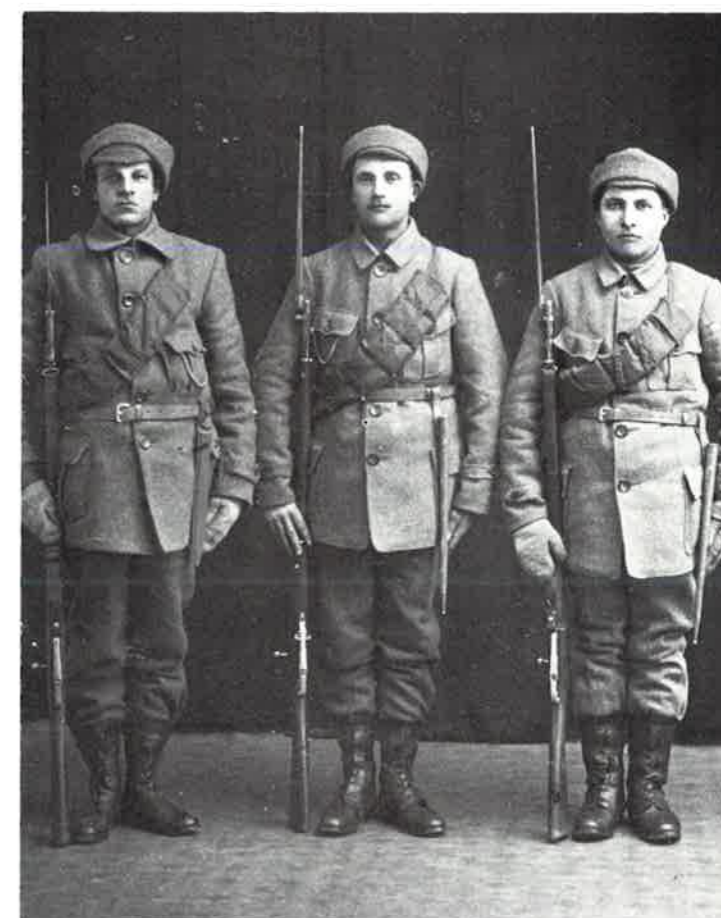
TABELL AATAMI
s. 5.1.1893 Piippola
k. 15.7.1969 Piippola

TERVONEN ANTTI
s. 4.11.1896 Piippola
k. 30.3.1924 Piippola

TERVO JUHO OSKARI
s. 15.3.1897 Pulkkila
k. 13.7.1926 Piippola

*P.P:n I
Jääkäripataljoonan
mukana
vapaussodan
taistelut niin
Lempäälän kuin
Viipurinkin lohkoilla
kokivat myös Lamun
miehet, vas. Alfred
Martikainen, Antti
Autio ja Jussi (Juho)
Luttinen-Toolila.*

POHJOIS-POHJANMAAN I PATALJOONAN 4. KOMPPANIA

Sallan Kuolajärvelle kehittyi taistelujoukkojen tukikohta 5.3.1918 mennessä, kun siihen asti punaisten vallassa ollut Kuolajärvi vallattiin 13.2. Kosti Tamminen sai Helsingissä valtuudet kerätä ja kuljettaa joukkoja Muurmännin rataa pitkin ja Kantalahdesta hyökätä valkoisten selustaan. Heidän hyökkäystoimensa loppuivat Tuntsojoen Nivalan kahakkaan 24.3.

Mannerheimin Vienan ja Aunuksen vapaussuunnitelmaan kuuluvina alkoi valkoisten hyökkäys Kuivatsalammella 400 miehen voimin. Tässä hyökkäyksessä kaatui piippolalaisista Ville Keränen ja haavoittui Iikka Hassinen. Tämän ltn. Villamon komennossa olleen 600 miehen taisteluosaston operaatiot Kivisalmissa 13.4. ja Kilislammella 18.4. jäivät ulkopoliittisten tekijöitten johdosta sen viimeiseksi.

KUOLAJÄRVEN VAPAUSSOTURIT

ESKOLA HEIKKI
s. 15. 1.1890 Piippola
k. 19.7.1923 Piippola

HASSINEN IIKKA
s. 2. 4.1887 Piippolassa
k. 9.10.1949 Piippolassa

KALLIO ANTTI MIKKO
s. 8.9.1889 Piippola
muutt. Raaheen 1925

KAMULA HEIKKI
s. 27.12.1890 Piippolassa
k. 24.11.1950 Piippolassa

KANANEN JUHO
s. 20.11.1891 Kiuruvesi
k. 30.6. Piippola

KORPELA VEIKKO AAPPO
s. 24.3.1898 Piippola
muutt. Kiuruvedelle 31.3.1941

KYLLÖNEN VILLE
s. 21.3.1891 Piippola
muutt. Pyhännälle 1909

LAHTI IIVARI
s. 22.10.1893 Pulkkilassa
k. 1. 2.1938 Piippolassa

LAUKKA AUKUSTI
s. 29.4.1890 Piippolassa
muutt. Jyväskylään 1931

LUTTINEN KAARLO FREDRIK
(VEETI)
s. 25.1.1889 Piippolassa

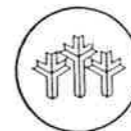
PELTOMAA HEIKKI
s. 21.11.1891 Piippola
muutt. Rantsilaan 1931

PIRINEN JUHO HEIKKI
s. 3.10.1891 Piippolassa
muutt. Viitasaarelle 1925

RYDH KALLE
s. 20.9.1896 Piippolassa
k. 17.5.190 Piippolassa

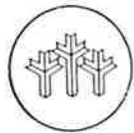

YLIPÄÄ (JANI) JOHAN HENRIK
s. 6. 9.1890 Amerikassa
k. 25.5.1955 Piippolassa.

KENTTÄTELEFONIJOUKOT.

Pietarsaaren koottiin koulutettavaksi kenttätelefonimiehiä, nykyisessä tarkoituksessa viestiyhteysmiehiä. Oulun suojeluskuntapiiristä sinne lähti 9.3.1918 25 miestä. Koulutuksen jälkeen miehet jaettiin sotilaallisiin viestiyhteystehtäviin eri kohteisiin.

VAPAUSSOTURIT VIESTIJOUKOISSA:

HYVÖNEN MATTI VEIKKO
s. 5.3.1892 Piippolassa
muutt. 6.1.1919 Kestilään

LUUKKONEN KALLE
s. 14.7.1893 Iisalmessa
muutt. 1916 Iisalmeen

LAPIN JÄÄKÄRIT

Oulun suojeluskuntapiiristä lähetettiin ajalla 7.—23.4. 1918 Rovaniemelle 63 sotilasta. Joukko-osasto teki noin sadan miehen vahvuisena taisteluosastona valtausyrityksen Petsamon, Parkkinan ja Trofinan kyliin 12.5.1918. Vastassa oli 9.3.1918 Muurmannissa maihinnousseita brittiläisiä merisotilasosastoja. Etene-
misyritykset epäonnistuivat. Taisteluissa kaatui Heikki Mämmelä Piippolasta, kaatumisajaksi on merkitty kesäkuu 1918. Joko Mämmelä kuoli haavoihinsa myöhemmin, tai osasto jatkoi toimintaansa vielä kesäkuussa.

LAPIN JÄÄKÄREIHIN KUULUI PIIPPOLASTA:

KAURANEN VELI
s. 20.9.1898 Piippolassa
muutt. 6.1.1924 Kanadaan

TÄYDENNYSKOMPPANIAT

Sodanuhkan lisääntyessä ja sen alettua monet miehet liittyivät suojeluskuntiin — tai heidät kutsuttiin mukaan. Koulutuksen jälkeen lähetettiin 27.4.1918 Seinäjoelle Oulun suojeluskuntapiiristä 475 miestä (IX kompp.) ja samana päivänä Lapualle 488 miestä (X kompp.). Koska vapaussodan katsotaan päättyneen 15.5.1918 venäläisten hallussaan pitämän Inon linnoituksen valtaukseseen, IX ja X komppanian miesten rintamataistelut jäivät vähiin.

PIIPPOLAN IX ja X KOMPPANIAN VAPAUSSOTURIT:

KARJALAINEN HEIKKI
s. 19.12.1884 Piippolassa
k. 10.9.1956 Piippolassa

LEIVISKÄ MATTI
s. 28. 7.1899 Piippolassa
k. 19.11.1976 Piippolassa

KIVIJÄRVI VÄINÖ
s. 25.1.1896 Piippolassa
k. 2.2.1956 Piippolassa

MÄÄTTÄ YRJÖ
s. 25.1.1886 Karttulassa
k. 23.8.1936 Piippolassa

MÖYKKYENEN BENJAM
s. 11.8.1895 Piippola
muutt. 1917 Tornioon

NIVALA KALLE
s. 30.6.1881 Pulkkilassa
muutt. 1922 Ouluun

PIRTTIAHO ANTTI
s. 9. 5.1886 Piippolassa
k. 17.4.1969 Piippolassa

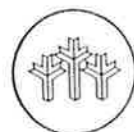
TIITTO YRJÖ
s. 12.8.1898 Pulkkilassa
muutt. 1931 Jyväskylään

TURUNEN JAAKKO
s. 17.11.1886 Piippolassa
k. 3.11.1947 Piippolassa

UUSITALO FRANS
s. 20.3.1883 Pulkkilassa
muutti 1918 Pulkkilaan.

KERVINEN LEONARD
s. 28.9.1898 Piippolassa
k. 16.7.1957 Piippolassa

ERIKOISTEHTÄVÄT; VARTIOINTITEHTÄVÄT ym.

Sotatoimiin ja niiden valmisteluun liittyi lukuisa joukko erilaisia tehtäviä. Sodan aikana ja sen jälkeen määrättiin miehiä vartiointi- ja valvontatehtäviin. Nämä liittyivät useimmiten rautateiden ja -asemien, siltojen, kuljetus- ja tietoyhteysien valvontaan sekä tietenkin myös vankien vartiointiin ja valvontaan. Osa oli kotirintaman tarvikke-, huolto- ja sotilastehtävissä. Jäljempänä on henkilöitä myös, jotka olivat rintamalla, mutta eri joukko-osastoissa kuin muut piippoiset.

PIIPPOLAN VAPAUSSOTURIT ERITYISTEHTÄVISSÄ:

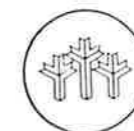
AHOLA JUHO (Jussi) Heikki
s. 1. 2.1887 Piippolassa
k. 13.3.1947 Piippolassa
Vartiopalveluksessa Oulussa

ESKOLA YRJÖ
s. 12.9.1900 Piippolassa
k. 22.1.1927 Piippolassa
Vartiopalveluksessa Oulussa.

HAATAJA ANTTI
s. 24.3.1886 Piippola
k. 1. 7.1960 Piippolassa
Hevosmiehenä asekuljetuksissa

HANKONEN KALLE, Kotila
s. 30.6.1900 Piippolassa
k. 13.3.1976 Piippolassa
Vartiopalveluksessa Oulussa

HEPO-AHO OTTO
s. 20.2.1874 Kokemäki
k. 4. 4.1928 Piippola
Piippolan SK:n paikallispäällikkö
Aseculj. Ouluun.

HYVÄRINEN MATTI
s. 25.7.1873 Muhoksella
k. 19.6.1951 Piippola
Oulun valloituksessa. Oulun tarkka-
ampujapatalj.

JARVA HEIKKI (Pääkkölä)
s. 24.4.1899 Piippola
k. 2.4.1976 Piippola
Vartiopalveluksessa Oulussa

KAIKKONEN OSKARI
s. 30.12.1887 Piippola
k. 17. 6.1942 Piippola
Osallistunut Oulun valloitukseen

KANANEN SAMPPA (Samuel)
s. 26.1.1898 Kiuruvesi
k. 30.3.1926 Piippola
Osallistui Oulun valloitukseen

KORPELA JUHO OLLI
s. 17.9.1892 Piippola
k. 5.10.1957 Piippola
Vartiopalveluksessa Oulussa.

KOSKENKANGAS ANTTI
s. 14.10.1886 Piippola
k. 28.8.1961 Piippola
Vartiopalveluksessa Oulussa.

LUTTINEN IIKKA
s. 14.12.1896 Piippola
k. 13.2.1970 Pyhännällä
Mahd. rintamatehtävissä.

OKKONEN VÄINÖ Aleksanteri
s. 26.9.1886 Kajaanissa
k. 3.3.1943 Nivalassa
Vartiopalveluksessa Oulussa.

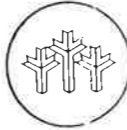
PIIPPO AAPPO (Suolasaari)
s. 12.2.1895 Piippola
k. 28.5.1963 Piippola
Valkoisen Kaartin Lapuan pataljoona

LAAKKO IISAKKI
s. 10.5.1898 Piippola
Kaatunut 29.7.41 Uhtualla (as. Tyrnävä).
Vartiopalveluksessa Oulussa.

NOUSIAINEN JUHO (Jussi)
s. 14.6.1891 Pielavesi
k. 12.3.1968 Piippola
Taistelutehtävissä rintamalla

PARTANEN JOHANNES
s. 17.5.1891 Piippola
k. 9.2.1969 Piippola
Asekulj. Ouluun. Oulun valtauksessa.
SK:n Lentävän os. päällikkö

RITOLA PEKKA
s. 14.12.1896 Kiuruvedellä
k. 23.4.1973 Piippola
Kaartin Jääkäripatalj. Lempäälä-Viipuri

SAARANEN NANTTE (Aleksanteri)
s. 24.3.1899 Piippola
k. 12.1.1921 Piippola
Vartiopalveluksessa Oulussa

TERVONEN ANTTI
s. 4.11.1896 Piippola
k. 30.3.1924 Piippola
Vartiopalveluksessa Oulussa

VAPAUSSODAN SANKARIVAINAJAT

HASSILA JAAKKO

S. 17.1.1889 Piippolassa.
Isä mäkitupalainen Juho Hassila.
Kaatui Hämeenkyrön Järvenkylässä 23.3.-18. Haudattu Piippolan sankarihautaan.

KERÄNEN VILLE

S. 23.11.1889 Piippolassa.
Äiti Maria Keränen.
Kaatui 7.4.-18 Kuolanjärvellä Kuivatsalmen taistelussa.

MÄMMELÄ HEIKKI

S. 21.10.1884 Kärämäellä.
Muutt. Piippolaan v. -14.
Kaatui Petsamon sotaretkellä Lapin jääkäreissä kesällä 1918.

TYRVÄINEN VILHELM (Ville)

S. 5.7.1892 Karkun Kiurulan kylässä.
Vmat Vilhelm Tyrväinen ja Hilma Vinkki. Ottopoikana 15 vuotiaasta K. Peltosella Piippolassa.

Kaatui 29.3.-18 Tampereella Epilän lohkon taistelussa.
Haudattu Piippolan sankarihautaan.

JARVA JUHO

S. 1.8.1896 Piippolan Leskelässä.
Vmat Eero Jarva ja Aina, o.s. Haanpää.
Kaatui 3.4.-18 Tampereen taisteluissa.
Haudattu Piippolan sankarihautaan.

KROHN YRJÖ

S. 14.2.1897 Laihialla.
Isä Reinhold Krohn
Kaatui 29.3.-18 Tampereen taistelussa.
Vaimo Reetta Kaisa Fisk Haapa-vedeltä.

OJAKOSKI PEKKA

S. 20.11.1893 Piippolassa.
Vmat Antti Ojakoski ja Tiina Koivulehto.
Haavoittui Viipurin valtauksessa ja kuoli sairashuoneen tulipalossa.

YLIPÄÄ EDVARD (Edi)

S. 2.6.1900 Piippolan Lamulla.
Vmat Iikka Ylipää ja Reeta Sofia Kivikangas.
Kuului Oulun II Rintamakomennuskuntaan vapaaehtoisena.
Kaatui 6.6.-19 n.s. Aunuksen retken taistelussa Tuuloksen kylässä.
Haudattu Piippolan sankarihautaan.

PENTTI PARTANEN

Piippolan miesten asekuljetus tammikuussa 1918

”Piippolan vastaista historiaa varten ja sitä varten, ettei mitään henkilökohtaisia muistoja jäisi aivan unholaan, tarkoituksena on ollut kertoa niistä toimenpiteistä, mitä Piippolan suojeluskunnan osuus oli vapaussotaa edeltäneissä tapahtumissa”: näin aloittaa kunnallisneuvos Johannes Partanen syksyllä 1960 sanelunsa nauhalle, jossa kerrotaan vapaussotaa edeltäneistä tapahtumista Piippolassa ja Piippolan miesten tekeminä.

Eräs myöhemmän historiankirjoituksen valossa merkittävä ja rohkeutta ja pelottomuutta vaatinut toimenpide oli Piippolan miesten asekuljetus Kokkolan/Pietarsaaren saaristosta Ouluun, Nivalan ja Piippolan suojeluskunnille. Kun isäni oli tämän asekuljetuksen johtaja olen hänen omakohtaisten muistelmiensa ja kokemuksiensa mukaan koonnut tähän kirjoitukseen lyhennettynä asekuljetuksen tapahtumat.

Suomen Vapaussota teoksen II osan sivuilla 75-76 kerrotaan tämä asehankintamatka seuraavasti:”...Kallio vihdoinkin sai 120 kivääriä 500 asemasta, niihin 18.000 panosta ja lisäksi 20 käsikranaattia. Kokkolan ympäristön varastoista määrä kerättiin, ostettiin kolmet hevoset ja reet sekä lähdettiin maanteitse kuljettamaan kallisarvoisia kuormia Ouluun. Kuormastoa johti jääkäri Nestori Karhula, joka Kokkolassa oli yhtynyt aseidenhankijoihin. Muina miehinä olivat talokkaat Hepoaho ja Partanen sekä suurhiihtäjä Yrjö Huttunen, kaikki kolme Piippolasta. Kiertäen rautatien itäpuolisia teitä (rantatietä ei uskallettu käyttää siellä olevien lukuisain venäläisten vartiostojen takia), Huttusen hiihtäessä tiedustelijana edellä, kuormat vihdoinkin onnellisesti tammikuun 13 pnä saatiin Ouluun. Matkan varrella oli jätetty 20 kivääriä panoksineen Nivalan suojeluskunnalle, jonka päällikkönä oli Kyösti Vilku ja joka sittemmin näillä 20 kiväärillä valtasi Ylivieskan punaisten keskuksen avaten siten tien Etelä-Pohjanmaalta Oulun avuksi rientävälle retkikunnalle. Piippolaan jätettiin niinkään 10 kivääriä, joten Oulun suojeluskunta sai 90. Ne olivat ainoat sotilaskiväärit, mitkä Oulussa taistelujen alkaessa olivat. Ilman niitä Oulu olisi kokonaan joutunut punaisten valtaan.”

Piippolan miesten osallistuminen asekuljetukseen juontaa alkuunsa niistä neuvotteluista, joita maanmittausinsinööri Sulo Antero Kallio kävi Piippolassa suojeluskunnan perustamiseksi loppusyksyllä 1917. Hänen tehtävänä oli aseiden hankinta Oulun suojeluskunnalle ja lisäksi suojeluskuntien perustaminen

Siikajokilaaksoon. Täällä ei katsottu suojeluskunnan perustamista mahdolliseksi ilman tarpeellista aseistusta.

Aseiden hankkimiseksi Kokkola/Pietarsaaren saaristoon varastoiduista "Equivity"-laivan lastista tehtiin kaksikin eri suunnitelmaa, mutta molemmat päättyivät tuloksettomina. Insinööri Kallio ilmoitti joulumarkkinoiden aikaan 1917 aseiden tulevan rautatiekuljetuksena Ouluun ja olisivat sieltä haettavissa. Tarkoituksena oli tuoda myös muille Siikajokilaakson suojeluskunnille aseistusta. Piippolasta lähtivät hevosineen Ouluun Matti Hankonen, Yrjö Huttunen, Johannes Partanen, Iivari Piippo ja Eemil Hilden. Palattiin takaisin tyhjin kuormin, kun aseita ei enää uskallettu kuljettaa rautateitse. Myös toinen suunnitelma, aseiden kuljettaminen Piippolan Osuusmeijerin konetarvikkeina Oulaisten asemalle, josta meijerin oma rahtimies Juho Niiranen olisi ne tuonut, raukesi.

Insinööri Kallion käydessä Piippolassa joulukuun lopulla 1917 sovittiin, että Johannes Partanen ja Otto Hepoaho suorittavat aseiden kuljetuksen Ouluun kahden Kallion ilmoittaman Muhoksen miehen kanssa.

Uudenvuoden päivänä 1918 Piippolan Terävä suoritti harjoitushiihdon Piippola-Lamu-Pyhäntä-Piippola pakkasessa ja tuiskussa. Välittömästi harjoitushiihdon jälkeen lähtivät Otto Hepoaho ja Johan Partanen hiihtäen Pulkkiin ja edelleen Ouluun sovittua asekuljetusta suorittamaan. Taas tuli mutkia matkaan, perhesyittensä takia Muhoksen miehet eivät olleetkaan valmiit lähtemään tälle vaaralliselle matkalle. Heti kirjoitettiin Yrjö Huttuselle ja varmistettiin puhelimella hänen mukaantulonsa. Sovittiin, että hän on myöhemmin ilmoitettavana päivänä Oulaisten asemalla nousemassa samaan junaan, jossa Otto Hepoaho ja Johannes Partanen jo ovat menossa Kokkolaan.

Vasta loppiaisaamuna lähes viikon neuvottelujen jälkeen Hepoaho ja Partanen pääsivät lähtemään matkalle. Kaikessa hiljaisuudessa he nousivat aamuai- kaiseen junaan saattajana vain insinööri Sulo Veikko Kallio, joka liikuttuneena toivotti matkalaisille Jumalan siunausta. Johannes Partanen lupasi vähän juh- lallisesti joukon puolesta, että "tulemme aseiden kanssa tai ruumiina" eli roo- malaista sanontaa käyttäen "kilven kanssa tai kilven päällä". Kummallakin oli matkatavaroissaan Ukko-Mauseri ja parabellum-pistooli ja matkaseurana sa- massa vaunussa oli elintarvike-hankintamatkalla olleita venäläisiä upseereita. Sopimuksen mukaisesti Yrjö Huttunen tuli suksineen junaan Oulaisten asemal- la. Piippolan miehet olivat matkalla, joka silloisissa oloissa oli suunnattu yrial- lista esivaltaa vastaan. Vähemmästäkin syystä oli viety Spalernajan vankilaan tai ammuttu. He olivat kuitenkin ratkaisunsa tehneet ja vapaudentahto, isän- maanrakkaus ja vastuuaukius olivat heidän tekojensa korkeimpana johtotähte- nä.

Kokkolassa majoituttiin Seurahuoneelle ja seuraavana aamuna saatiin yh- teys aseiden varastopaikoista vastuussa oleviin suojeluskunnana johtomiehiin.

Kokkolan meijerillä, jonne isännät toivat maitokuormia hevosella ostettiin sa- mana aamuna kolme vankkaa, vireää hevosta, kaksi rekineen. Kolmannelle saa- tiin reki konsuli Rodenilta, tunnetulta aktivistilta. Samana iltana tavattiin jää- käriluutnantti Nestori Karhula, joka oli tullut maihin Porin saaristossa "Eqvi- ty"-laivan toisen lastin mukana. Kun santarit saivat tietää Karhulan oleskele- van kotiseudullaan Lohtajalla sai hän määräyksen painua "maan alle" ja liittyi asekuljetukseen siirtyäkseen Oulun seudulle, ei suinkaan asekuljetuksen johta- jaksi niinkuin Vapaussodan historia kirjoittaa. Johannes Partanen oli tämän johtotehtävän saanut Oulussa insinööri Kalliolta.

Seuraavana aamuna alkoi aseiden keräily neljän miehen ja kolmen hevosen voimin Öjan ja Larsmon saaristossa kauppias Ahlmanin ja maisteri Martti Uu- nilan toimiessa oppaina, he kun tunsivat paikallisen väestön ja aseiden kätkö- paikat. Kun aseita ja ammuksia oli saatu kuormiin vasta vähäinen määrä tuli Vaasasta kielto, ettei kuljetusta saa toimeenpanna. Ajettiin Pietarsaaren pan- kinjohtaja Meinanderin luo ja hän oli puhelinyhteydessä Vaasaan konsuli Bucht'iin, joka vastasi aseiden edelleenkuljettamisesta. Hän kielsi kuljetuksen liian vaarallisena, kun eräitä kuljetuksia oli joutunut ryssien ja punaisten hal- tuun. Johannes Partanen pani tällöin parabellum-pistoolinsa Meinanderin työ- pöydälle ja sanoi: "Me emme lähde täältä ilman aseita. Me tiedämme missä aseita on ja otamme meille luvatus määrän vaikka väkisin." Meinander otti uu- den puhelun Vaasaan konsuli Bucht'ille, joka lupasi 100 kiväärin lisäksi 20 ki- vääriä patruunoineen vietäväksi Nivalan suojeluskunnalle. Tämän jälkeen aseid- en ja ammusten kokoaminen sujui vaikeuksista vaikka pakkasen paukkui jat- kuvasti yli 30 asteen. Yrjö Huttunen osoitti nokkeluutta, kun panoslaatikoita luettiin. Hän luki: "Yksi, kaksi...toinen, kolmas jne. "Kun toiset ihmettelivät miten hän noin lukee, siinähan tulee antajat narratuksi, Jörkki sanoi rauhalli- sesti, että Piippolan pitää saaha kiväärin ja panokset kans. Kun kauppias Ahl- man otti eräästä ladosta heiniä kuormien peitoksi Partanen arveli tälle, että mei- tä luullaan heinävarkain ja ne tulevat perässä ottamaan kiinni. Ahlman vasta- si: "Ei ne tule, ne ymmärtä". Alueella oli joka yö suojeluskuntapatrullit vartio- kierroksilla, ettei asevarastoille tapahtuis mitään yllätyksiä. Ahtojäävyöhykkei- tä kierrellen ja Ahlmanin erikoisen hyvästä paikallistuntemuksesta johtuen ko- lonna pääsi mantereelle Kruunupyyn uloimpaan niemeen. Hevosilla oli kuor- missa täysi vetäminen vaikeivat ne mitään uhkakuormia olleetkaan:

kivääreitä 120 kpl	yhteensä n. 550 kg
panoksia 18.000 kpl	yhteensä n. 450 kg
käsiaseita ja käsikranaatteja	yhteensä n. 100 kg
reet, ajomiehet, eväät	yhteensä n. 550 kg
	yhteensä n. 1650 kg

eli 550 kg kuormaa kohden.

Aamuvarhaisella ajettiin kohti Kruunupyyn kirkonkylää, jossa rautatieylikäytävällä oli viisi ryssän santarmia vartiassa. Nämä eivät kuitenkaan ryhtyneet penkomaan heinillä peitettyjä maalaismiesten kuormia. Viidenkymmenen metrin päässä ylikäytävästä oli Ahlmanin talo, jonne mentiin aamukahville. Hevosille heiniä eteen ja ne jätettiin tien varteen. Jääkäri Karhula oli varulta koko ajan ikkunassa parabellum-pistooli valmiina, jos ryssät tulisivat kuormia penkomaan. Nivalaan menevät aseet saatiin kansakoululta Kruunupyyn itäosasta kansakoulunopettajan varastosta.

Venäläisellä santarmistolla oli asekuljetuksista jonkunlaista tietoa, sillä sekä rautatietä ja maanteitä vartioitiin tarkasti. Sen takia asekuljetus suunnattiin talviteille, rautatien itäpuolelle ja tarkoitus oli liikkua pääasiassa hämärissä ja yöllä.

Talviteitä seurailten asekuormia lähdettiin ajamaan Alavetelin, Ullavan, Kälviän, Kannuksen ja Sievin kautta kohti Nivalaa. Ennen Kannusta eksyttiin rautatien länsipuolelle ja rankakaskeen jossa kuormat takertuivat kantoihin ja tämä viivästytti kulkua. Sievistä Nivalaan ajettaessa Vääräjoen jyrkkien rantojen takia ylityspaikan hakemisessa oli omat vaikeutensa. Yrjö Huttunen ja Johannes Partanen vuorottelivat tiedustelijana. Kun kolmen hevoskuorman ja neljän miehen kolonna herätti taloissa erityistä huomiota ilmoittivat tiedustelijat tulevansa Jyväskylän markkinoilta ja kuormissa oli muka lintuja ja voita, jota oli tarkoitus ostaa lisääkin. Toisissa taloissa voita oli myyntiin tarjolla liian paljon toisissa liian vähän, ettei kauppoja syntynyt, mutta joen ylityspaikkahan saatiin tiedustelluksi.

Kolonna oli ollut liikkeellä yhtämittaa lähes kolme vuorokautta ja pakkanen oli koko ajan ollut lähellä 40 astetta. Erityisesti hevoset olivat kunnan levon ja ruokkimisen tarpeessa ja miehetkin lopen väsyneitä. Partanen otti Sievissä puhelinyhteyden Nivalaan yösijan saamiseksi. Aikaisemmin sovitun mukaisesti yhteys tuli ottaa Kyösti Vilkunaan, mutta hän ei sattunut olemaan kotosalla. Nivalan näppärä keskusneiti kuitenkin ymmärsi mistä on kysymys ja sanoi, kauppias Korva tietää ja hoitaa samoja asioita kuin Vilkunakin ja yhdisti hänelle. Michille ja hevosille löytyi Nivalassa ruokaa, lämmintä ja lepoa. Nivalalaiset olivat erityisen ilahtuneita saamastaan kivääri- ja panosmäärästä. Näillä aseilla Nivalan suojeluskunta otti haltuunsa Ylivieskan aseman ja keskustan niin, että kuljetukset rautateitse pääsivät vapaasti liikkumaan.

Seuraavan päivän illansuussa matka jatkui Sarjankylän kautta Haapaveden Huiskan taloon, jossa yövyttiin. Huiskaan jätettiin myös Piippolaa varten 10 kivääriä ja 1000 panosta. Asekuljettajat saivat Huiskan talossa viettää oikein musiikkipainoisen illan. Sulo Veikkola, Huiskan tytär, soitti kanteletta ja viulua, jääkäri Karhula pianoa ja veljekset Yrjö ja Veikko Huttunen olivat kokeneita kuorolaulajia. Veikko Huttunen oli Haapaveden kansanopistossa ja tuli tapamaan tuttuja asekuljettajia.

Haapavedeltä ajettiin sivu- ja metsäteitä Karhukankaan, Savalojan ja Mankilankylän kautta Temmekselle ja aamukahville Alatemmeksen Ylitaloon. Täältä ilmoitettiin Ouluun saapumisajaksi iltahämärissä ja niin ajettiin kaikessa rauhassa maalaiskuormina illansuussa Ouluun. Äimänraution paikkeilla Yrjö Huttunen vetäisi jonkun laulunpätkänkin ja oli sitä ennen pannut kaulaansa villapaidan päälle punaisen kravatin. Vastassa oli muina miehinä vastakkaisella puolella jalkakäytävää kävelen Oulun suojeluskunnan päällikkö Tor Ekman, insinöörit Vilho Airas ja Sulo Veikko Kallio, jääkärit Jussi Väisänen, Grunn ja Bruun, sekä suojeluskunnan johtoon kuuluvat Kalle Tiger ja Assar Snellman. Kuormat ajettiin Airaksen ja Kallion yhteisen asunnon Hallituskatu 34:n pihaan ja reet työnnettiin autotalliin. Kun asekuljettajat olivat ajaneet ja valvoineet yhtämittaa toista vuorokautta he päättivät levätä ja jakaa aseet eri puolille kaupunkia vasta huomenissa. Oulun herroilla oli kuitenkin kiire saada aseet niputetuiksi yhden ryhmän (yhdeksän kivääriä) nipuiksi ja jaetuksi kaupungille vielä sinä yönä. Jo makuulla olevat väsyneet asekuljettajat sanoivat tekevänsä sen vasta huomenna. Pankinjohtaja Assari Snellman sanoi silloin, että pelkäätekö te? Johannes Partanen hyppäsi sohvalta pystyyn ja karjaisi: "Kuule Assari minä en pelekää muuta kuin Jumalaa ja paskaan astumista." Aseitien niputus ja jako aloitettiin heti, mutta se keskeytyi pian Yrjö Huttusen tokaistessa pihalla: "Kuu nousee." Huomattiin, että lankkuaidan takaa katseli vieras mies aseiden niputusta. Pikku-Jussi Väisänen tarrasi miehen kiinni, joka kuitenkin va-

Johannes Partanen. Kolme päivää Oulun valtauksen jälkeen.

kuutti, ettei hän tarkoittanut vakoilla, vaan mielenkiinnosta nousi katselemaan, kun kuuli ääniä yöaikaan pihalta. Tuttu ohikulkenut lääkäri vielä todisti miehen viattomuuden jotenka mies päästettiin menemään. Aseiden jakelu lopetettiin siihen ja loput aseet siirrettiin toiseen varmempaan paikkaan. Oulun suojeluskunta hoiti seuraavana päivänä jakelun eri puolille kaupunkia suojeluskuntalaisten haltuun. Piippolan miehet olivat kutsuttuina Oulun suomalaisella klubilla pidetyssä jääkärien ja asekuljettajienkin kunniaksi pidetyssä juhlassa, jossa pidettiin kiitospuhe myöskin asekuljettajille.

Pelottomasti ja rohkeutta osoittaen Piippolan miehet olivat tuoneet asekuormat pääosin pitkin metsiä monisatakilometrisen taipaleen kovassa pakkasessa Ouluun, jossa niitä parin viikon päästä todella kipeästi tarvittiin. ”Ilman näitä aseita Oulu olisi joutunut punaisten haltuun”: sanoo Vapaussodan historia.

Näiden aseiden turvin joukko Oulun suojeluskuntalaisia yhdessä Limingan suojeluskunnan kanssa riisui aseista Limingassa olevan ryssävaruskunnan saaden lähes 150 kivääriä ja 36.000 panosta ja käsiaseita saaliiksi. Limingasta joukko meni Ouluun ja aloitti ryssien aseistariisumisen ja Oulun vapauttamisen. Piippolan miesten kuljettamilla aseilla Nivalan suojeluskunta piti auki radan Yliveskassa niin, että Oulun avuksi rientänyt Etelä-Pohjanmaan avustusretkikunta pääsi vaikeuksitta perille Oulun edustalle ja aloittamaan lopulliset vapauttamiseen johtaneet taistelut helmikuun alkupäivinä.

Asekuljetuksen reitti ja aikataulu:

- 1.1.1918 Hepoaho ja Partanen hiihtäen Ouluun
- 6.1.1918 Junalla Kokkolaan, Huttunen liittyy joukkoon Oulaisissa
- 7.1.1918 Hevosten osto, Karhula liittyy joukkoon
- 8.1.1918 Aseiden keräily alkaa, Kokkola-Kvikant-Öja
- 9.1.1918 Öja-Larsmo-Pietarsaari-Larsmo-Kruunupyy
- 10.1.1918 Kruunupyy-Alaveteli-Ullava-Kälviä-Kannus
- 11.1.1918 Kannus-Sievi-Nivala-Haapavesi
- 12.1.1918 Haapavesi-Savalaja-Mankila-Alatemies
- 13.1.1918 Alatemies-Oulu illansuussa.

Pentti Anttila:

Talvisota — Suomen itsenäisyyden katkera koetus

Tuli Antin päivä, marraskuun 30. vuonna 1939. Kello 7.00 alkoivat Neuvostoaarmeijan joukot ylittää valtakunnan rajoja Suomenlahdelta Jäämereen. Syyskuusta alkaen rajoillemme ryhmittyneet vihollisen joukot tulivat n. 20 Div. ja 8 hyökkäysvaunuprikaatin voimin, joihin kuului n. 450.000 miestä, 2000 panssarivaunua ja 2050 tykkiä ja kranaatinheitintä.

Saksan kanssa tehdyn salaisen etupiirijaon ja Baltian maiden helpon haltuun oton perusteella Puna-armeijan sotasuunnitelma oli parissa viikossa miehittänyt Helsinki ja maan ydinalueet, sekä loppuun saattaa koko Suomen miehitys kuukaudessa. Tätä piti edistää myös Suomen sisäisten levottomuuksien. Idän vapauttaja-armeija oli tulossa Suomen työläisten ja talonpoikien avuksi ja heille perustettiin 1.12.1939 myös O.V. Kuusisen johtama hallitus, jonka Neuvostoliitto julisti Suomen ainoaksi lailliseksi hallitukseksi, ja jonka kanssa he jatkossa ilmoittivat neuvottelevansa.

YH:n aika oli, paitsi linnoittamisen, myös koulutuksen ja harjoituksen aikaa. Koulutuksessa käytiin läpi myös konekiväärin rakenne, toiminta ja käyttö. Kuvassa oikealla Heikki Penttinen Lamulta.

Neuvostosuunnitelman mukaan Etelä-Suomen elintärkeät alueet, liikenneyhteydet ja tuotantolaitokset saadakseen haltuunsa, oli Kannakselle keskitettävä etenemisen pääpaino. Vihollisella olikin tällä lohkolla 8 Div. ja 6 panssarivaunuprikaatia käytössään. 9. Armeijan, johon kuului 5 divisioonaa komento paikanaan Uhtua, oli katkaistava Suomi kahtia Oulun korkeudelta, ja näin katkaista maayhteys Ruotsiin.

Suomen armeijan puolustusajatus perustui rajalla olevien suojajoukkojen viivytystaisteluun ja armeijan pääjoukkojen keskittämisen varsinaisille puolustuslinjoille, joitten rakentaminen oli aloitettu jo aikaisemmin, ja YH:n aikana 11.10. alkaen joukot kunnostivat ja rakensivat sitä lisää.

Pääsotänäyttämöksi oli ajateltu Karjalan kannasta, johon linnoitustyöt ja joukot pääosin keskitettiin. Sen sijaan vihollisen voimakas toiminta Vienan Karjalasta — eteneminen Sallan, Suomussalmen ja Kuhmon lohkoilla lienee ollut yllätys, nehän pääsivät huolestuttavan pitkälle, ennen kuin riittäviä voimia ehdittiin keskittää puolustukseen. Olipa pohjoisen ainoa tykistöyksikkökin, KTR 9, siirretty Turkuun, mahdolliseen Ahvenanmaan puolustuskäyttöön.

Suomi oli varustautunut sotaa varten varsin säästeliäästi, joka kostaantui monesti tarpeettomana mieshukkana. Tosin käsiaseita, lähinnä kiväärejä, jotka olivat pääosin mallia 1891, oli riittävästi (254 500), mutta tykkeitä oli kaiken kaikkiaan vain 420 ja niihinkin ammuksia vain muutamien päivien tarve. Käytökelpoisia panssarivaunuja ei ollut ja panssarintorjuntatykkeitä vain 97, jotka olivat ruotsalaisen Boforsin lisenssillä valmistettuja 37 mm:n kanuunoita.

Lentokoneita Suomella oli sodan alkaessa erimerkkisiä ja -laatuisia yhteensä noin 100. Kun vihollinen käytti lentovoimiensa koko vahvuudestaan noin 1000 konetta, oli sen ilmaherruus Talvisodassa 10-kertainen. Suomen armeijan miesvahvuus oli Talvisodan alkaessa n. 295.000 miestä. Tästä oli Kannakselle keskitetty kaikkiaan n. 133.000 miestä eli 42 %.

Näennäisesti sodan syy oli Suomen pakottaminen alueluovutuksiin Leningradin turvallisuuden lisäämiseksi ja Itämeren merkkiväylien turvaamiseksi. Myöhemminkin paljastuneet sotasuunnitelmat ja Neuvostoliiton sotaan valmistautumistoimenpiteet eivät osoita muuta kuin toteuttaa Saksan kanssa tehdyn salaisen etupiirijaon mukainen haltuunotto Baltian maiden tavoin ja päättää näin Suomen lyhytaikainen valtiollinen itsenäisyys.

Suomen hallituksen rauhanneuvottelutarjouksia Neuvostoliitto ei ottanut kuuleviin korviinsakaan väittäen neuvottelevansa vain Kuusisen Terijoen hallituksen kanssa Suomen asioista. Suomen sitkeä vastaanhangottelu rintamilla oli yllätys Neuvostoliitolle. Valtavat tappiot ja huono menestys nolasi Neuvostoliiton, joka oli jo aikaisemmin erotettu Kansainliitosta Suomeen hyökkäämisensä johdosta. Se palautti kuitenkin sen neuvotteluhulun, eikä Kuusisen hallituksesta enää puhuttu mitään. Armeijansa uskottavuuden palauttamiseksi ja vaatimustensa läpi viemiseksi Neuvostoliitto järjesteli sodanjohdoaan uusiksi ja kes-

kitti entistä enemmän voimaa Kannaksen armeijansa etenemisen varmistamiseksi. Kannaksella hyökkäsi helmikuussa 600.000 miestä 1400 panssarin ja 4000 tykin, sekä vahvojen ilmavoimien tukemana. Sota kesti 105 päivää ja päättyi maaliskuun 13 päivänä 1940 kello 11.00. Suomi menetti sen seurauksena maa-alueita, 22.830 oli kaatunut ja 43.500 haavoittunut. Mutta Suomi oli saanut paitsi uskon itseensä, myös ehkä kaikista tärkeimmän nuorelle valtiolle; se oli todistanut koko maailmalle olevansa elinkelpoinen, toimintakykyinen ja tdesta otettava kansakunta muitten kansakuntien joukossa.

Piipposten talvisota

Piippolan miehiä varmaan taisteli kaikilla rintamilla ja useissa aselajeissa. Lukumääräisesti eniten Piippolan miehiä oli Kuhmon rintamalla JR 25 riveissä. Lisäksi monia oli Sallan rintamalla, sekä Karjalan kannaksella Summan loholla.

SUMMA on kylä Kannaksella, joka sattuu suorimman rautatie- ja maantieyhteyden linjalle Pietarin ja Viipurin välillä. Koska mahdollisen sodan sytyttyä

Panssarintorjuntavälineistön ja ammusten puute oli kaikilla rintamilla, jossa vihollinen käytti hyökkäysvaunuja, huutava. Erityisesti Kannaksella, jossa vihollisella oli täydellinen hv-herruus, ja soveliaat maastot niiden käyttöön, olisi pst-tykistöllä säästetty miehistöhukkaa, ja ehkä lykätty linjan murtumista. Kuvassa PST-kivääri, joka 20 millisenäkin oli tehoton panssarin puhkaisuun.

osattiin odottaa tällä suunnalla voimakasta painostusta vihollisen taholta, nämä alueet varustettiin tavallista paremmin, mm. muutamien betonilinnakkein ja hyökkäysvaunuastein. Se sai tarunhoitoisen ”Mannerheimlinjan” nimen, jossa sanotaan olleen bluffia muun paitsi suomalaisten sitkeyden.

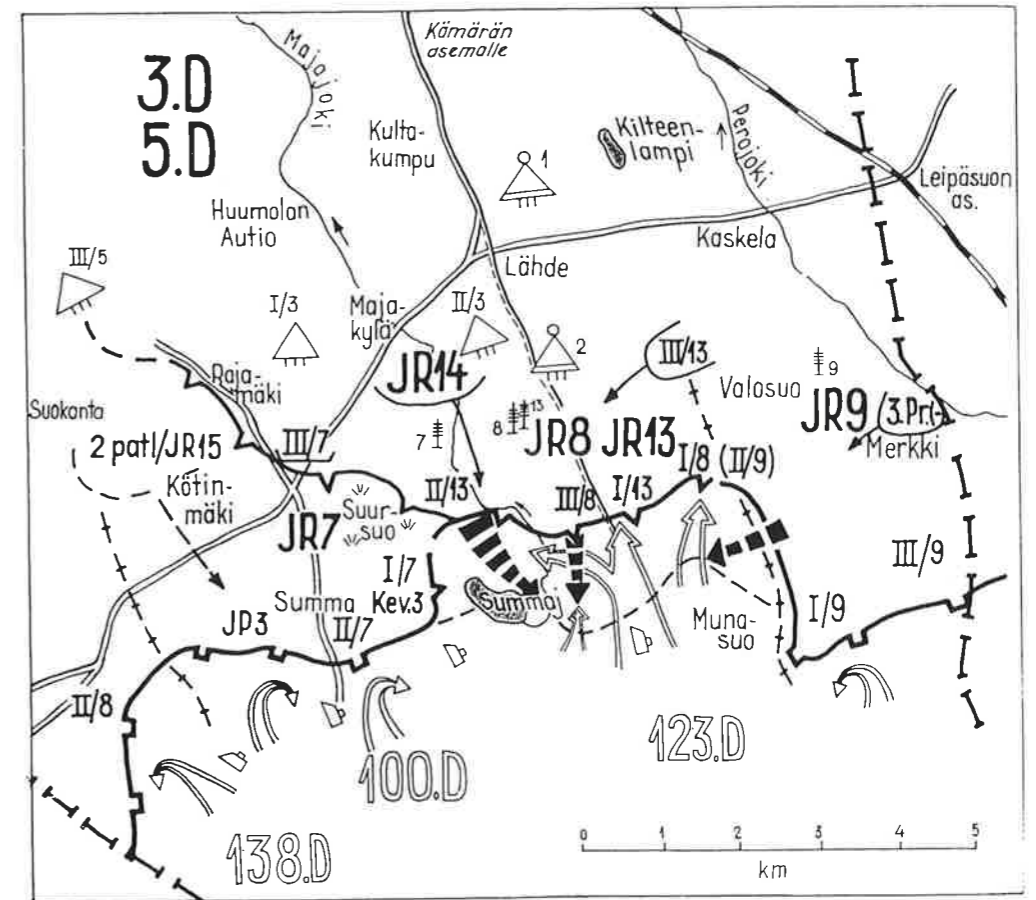
Kannaksen pääpuolustuslinja kulki Kyrönniemestä Karhulan, Muolaanjärven ja Yksjärven kautta Vuoksen vesistöön, joka päättyy Laatokan Taipaleenjoella. Sodan syttyessä oli rajoilla n.s. suojajoukot, Kannaksella ne pääasiassa muodosti asepalveluksessa olevien vuosiluokan; s.o. keväällä ja kesällä palvelukseen kutsutut sekä edellisen vuosiluokan viimeksi kotiutetun kolmanneksen. Viimeksi palvelukseen kutsuttu kolmannes vuosiluokka jäi koulutettavaksi reserviin. Nämä vuosiluokat olivat marraskuussa 1939 -17 ja -18 syntyneet. Tällä tavoin Piippolanpoikia osallistui Summan suunnan ankariin puolustustaisteluihin. Muualla pitkällä itärajalta suojajoukot koostuivat lähinnä rajavartiostoista ja lähiseutujen suojeluskuntalaisista.

Suojajoukkojen viivytystaistelut rajalta pääpuolustuslinjoille kestivät viikon verran. Näillä linjoilla seisoivat asemia kunnostaneet joukot valmiina vastaan ottamaan hyökkäävät vihollisjoukot.

Kannaksen Armeija oli jaettu II Armeijakuntaan, komentajana kenr.ltn. Öhquist, ja III Armeijakuntaan, komentajanaan kenr.maj. Heinrichs. Molempien puolustuslohkoille tuli kohdistumaan ankara vihollisen painostus, II AK:n lohkolle lähinnä Summa-Leipäsuo, jota puolusti 3. ja 5. D. joukot, tavoitteenaan Viipuri ja sitä kautta maan tärkeimmät liikenne- ja teollisuusasemat. III AK:n lohkolle painostus keskittyi Laatokan rannalle Taipaleenjoelle, jossa vihollinen myös tykistöä ja ihmismateriaalia säästämättä pyrki läpimurtoon, tavoitteenaan saartaa Viipurin puolustajat ja toisaalta katkaista Aunuksen suunnan puolustajain perääntymistie ja yhtyä Laatokan Karjalasta hyökkäävään 8. Armeijaan.

Valloittajilla oli ylivoimainen tykistö-, panssari-, lento- ja miehistöylivoima. Suomalaisilla oli vain tahto puolustautua ja tunto sen moraalisesta oikeutuksesta. Ja tämä piti aina helmikuulle saakka.

Kun Puna-armeija ei saavuttanut Kannaksella minkäänlaista menestystä, ja koki muualla itärajalta valtavia tappioita, sen oli pakko suunnitella uusiksi koko sotastrategiansa. Helmikuun alusta alkaen se alkoi kokeilla ja valmistella Kannaksen läpimurtoa lisäämällä entisestäänkin tykistöään ja panssarikalustoaan. Helmikuun 10. päivänä lähti vihollinen hyökkäämään 3 divisioonan ja panssariprikaatin voimin. Hyökkäys kuitenkin torjuttiin ja vihollisia kaatui 5000 ja hyökkäysvaunuja tuhoutui 60. Helmikuun 11. päivänä jatkui vihollisen ankara hyökkäys taukoamatta tykistön ja ilmavoimien tukemana. Lähteen lohkoa Summajärven itäpuolella puolustanut JR9 II patl. kutistui 600 miehen vahvuudestaan 165 mieheen, ja vihollinen pääsi siitä valtaamaan n.s. Poppiuksen linnakkeen ja puolustusasemat.

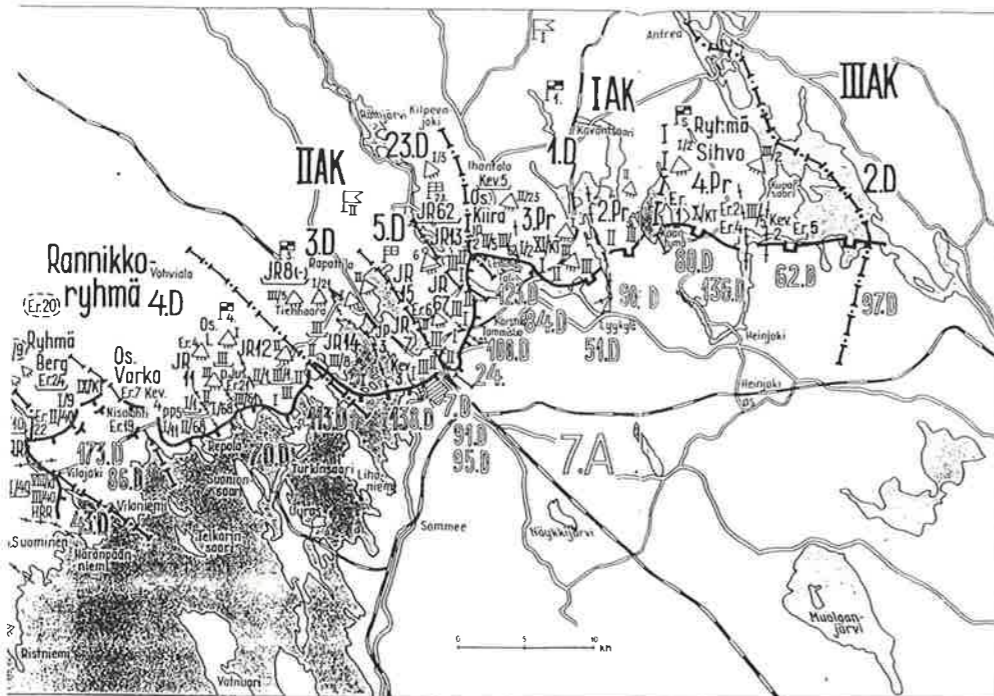

Summan rintamalohko 13.2.1940, jolloin linja oli murtunut Munasuon-Summajärven pääpuolustuslinjalla ja oli siirrytty taaempaan olevaan tukilinjaan. Suunniteltu vastahyökkäys ei tuottanut tulosta.

Näinä päivinä riehuivat yötä päivää ankarat taistelut Summan lohkolle, jossa vihollinen työnsi murtokohtaan aina uusia joukkoja ja materiaalia. Näissä taisteluissa kaatui 14.2. Paavo Aho ja Eino Peltomaa. 21.2. kaatui Honkanie-messä vänr. Lauri Hankonen ja 24.3. Kämärän lohkolle alik. Reeti Kesti. Alik. Jaakko Selkäinaho kaatui 29.2. Hänen kaatumispaikakseen on merkitty Summa, mutta 29.2. oli Summan joukot aloittaneet viivytystaisteluja käyden vetäytymisen väliasemista Viipurin-Talin edustalla kulkevaan n.s. takapuolustusasemaan.

Sodan viimeisinä päivinä maaliskuussa puolustuslinja kulki Viipurin kaupungin halki Vuoksen vesistöön Kuparisaaren kohdalla. Meren jäädyttyä muodostui Viipurinlahdelle vankka panssarit kantava jääpeite, jota vihollinen käytti hyväkseen. Maaliskuun 5. päivänä hyökkäsi vihollinen vahvoin joukoin panssarien tukemana Vilajoen lahden molemmin puolin sijaitseviin Vilaniemeen ja Häränpäänniemeen. Tälle alueelle oli helmikuun lopussa siirretty Sallan rintamalla taistellut ja viimeksi Joutsijärvi-Märkäjärven suunnalla sijainnut JR 40. Joukko-osastossa oli monia Piippolan miehiä. Heistä kaatui 6.3. Aappo Hyvönen.

Summan sankareista moni menetti henkensä. Tämän lohkon tulimyrskyistä ja muualla Kannaksella taistelleista Piippolan miehistä kuitenkin moni selviytyi. Mainittakoon heistä vaikkapa Veikko Eberhard, Tauno Aittola, Martti Filpula, Toivo Lapintaival, Viljo Luttinen, Mikko Marjomaa ja Väinö Pikkarainen. PPP5 kuuluivat mm. Antti Marjomaa ja Ensio Salovaara, tykistöön Eino Lyytikäinen, Heikki Koivumäki ja Uuno Luttinen.

Rintamatilanne sodan päättyessä 13.3.1940 Viipurin rintamalla.

KUHMON rintamalle oli vihollinen keskittänyt Vienan Karjalaista syntyperää olevan 54. Divisioonan, jonka tavoitteena oli edetä Saunajärven tietä Kuhmon ja Sotkamon kautta Kajaaniin ja edelleen Ouluun. Divisioonaan kuuluva vahvennettu komppania oli pantu lisäksi etenemään pohjoisempaa reittiä Kuhmoon Kiekinkosken-Tyrävaaran tietä.

Tätä rintamasuuntaa ei puolustusvoimiemme johdon taholta ollut pidetty merkittävänä, joten varustautuminen tällä suunnalla oli jäänyt vähäiseksi ja ikään kuin paikkakuntalaisten huoleksi. Ainoa merkittävä puolustusrakennelma oli Saunajärven kannaksella, muutaman sadan metrin juoksuhauda — joka siellä on edelleenkin nähtävänä. Suojajoukkona oli paikkakuntalaisista koottu Er.P. 14, joka pyrki viivyttämään vihollisten etenemistä. Se pysähtyi kolmeksi päiväksi Saunajärven kannakselle, kunnes Alasjärven koukkauksen jälkeen vihollinen pakotti puolustajat vetäytymään 5.12. Sen jälkeen hyökkääjät olivatkin jo 6.12. Rastin tienhaarassa, jolloin sekä Lieksan, että Nurmeksen tienhaarat olivat vihollisen hallinnassa. Ne olivat edenneet rajasta lähes 50 km. Kuhmon kirkonkylä oli vajaan 20 km etäisyydellä.

NAKU. JR:n aseistukseen kuului 81 mm:n kevyt kranaatinheitin, joka painoi kaikkine osineen 57 kg. Sen kantama oli 2,5 km. Ammukset — kranaatit — painoivat 3,3 kg, joten niiden kuljetusvaikeus rajoitti heittimen partiokäyttöä. Ase ammuksineen sai käyttönimen ”naku”. Kuvassa vas. Toivo Vätäinen, (Juhan isä).

Joulukuun 4 päivänä Oulussa muodostettiin JR 25 ympärille prikaati, johon liitettiin Kev.Os.9. sekä muita joukko-osastoja. Komentajansa ev.ltn. Aksel Vuokon mukaan sitä nimitettiin Prikaati Vuokoksi.

JR 25 oli kokoon pantu Oulun ja Ylivieskan sotilaspiirien reserviläisistä, ja suuri osa Piippolan miehistä kuului Talvisodassa JR 25:en, erityisesti sen III pataljoonan konekiväärikomppaniaan.

Prikaati Vuokon I ja II pataljoona kokoontui Nurmekseen 5-6.12. ja kuljettiin 6.12. Ristijärvelle, 12 km päähän Rastin tienhaaraa. Näissä joukoissa oli piipposista mm. Urho Selkäinaho.

III pataljoona koottiin Oulussa ja kuljettiin Sotkamoon ja edelleen siitä 6.12. iltayöstä Kuhmon Jämekseen.

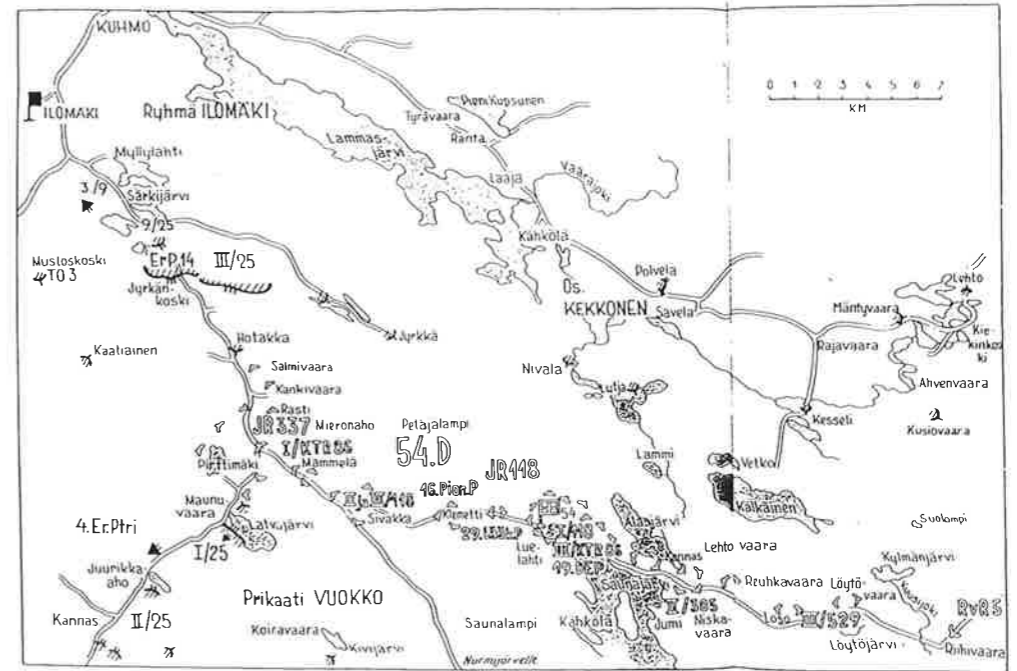
Vihollisen etenemisen pysäyttämiseksi ja sen lyömiseksi suunniteltiin 8.12. alkava yleishyökkäys. Se toteutettiin niin että JR 25/I patalj. hyökkäsi Sivakan tienhaaran haltuunottamiseksi, II patalj. Rastin tienhaaraan, ja III patalj. pohjoisesta Klemetin taloaukeamalle tarkoituksella jatkaa kohti Luelahtea. Hyökkäyksellä ei ollut sanottavaa menestystä. Vihollinen kaivautui aseimiinsa entistä innokkaammin.

Tämän jälkeen seurasi järjestäytymisen, valmistautumisen ja tiedusteluhyökkäysten vaihe. Näihin aikoihin, päivää ennen JR 25/III patalj. Rastiin tekemää tiedusteluhyökkäystä kaatui korpr. Vilho Tinkala Pirttimäen taistelussa. Hän oli ensimmäinen Piippolan miehistä, joka hengellään joutui todistamaan henkilökohtaisen isänmaan rakkautensa ja itsenäisen Suomen puolustustahdon talvisodassa. Erkki Kokko kaatui 20.12. III/JR 25 oli tällöin ryhmittyneenä Jyrkänkosen puolustusasemiin Rastin tienhaaraan nähden.

Tämän jälkeen seurasi toista kuukautta kestänyt linnoittautumisen, häirinnän ja tiedustelun jakso. Valloittajat olivat luopuneet etenemisestä Pohjanlahdelle, ja keskittyivät eloonjäämisoppeihin Kuhmon ankarissa olosuhteissa. Toisaalta he olivat ehkä ainoat viholliset, joille olosuhteet olivat tuttuja entuudestaan ja osasivat sopeutua niihin parhaalla mahdollisella tavalla.

Tammikuun 18 päivänä Mannerheim hyväksyi uudistetun esityksen lisävoimien keskittämiseksi Kuhmon tien selvittämiseksi. Tällöin Suomussalmelta Raateen tien liikennepoliisit — 9 D. — siirrettiin Kuhmoon. Tällöin JR 27, JR 65, KTR9/I, ja muita tukiosastoja siirtyi 27.1. mennessä Kuhmoon. 29.1. määrättiin operaation H-hetkeksi.

Noin kaksi viikkoa kestäneen hyökkäysvaiheen aikana suomalaiset painostivat Saunajärven tien koko pituudelta vihollista, saadenkin sen yhteydet toisiinsa monilta osin katkottua, sekä yhteyden myös itään poikki Riihivaarassa. Vihollinen yritti avata sitä monin hyökkäyksin, mutta ei saanut tietä avattua Löytövaaraa pitemmälle. Toisaalta vihollinen oli ehtinyt linnoittautua tukialueilleen niin vahvasti, että ilman merkittävää tykistön ja ilmavoimien käyttöä sitä ei saatu tuhottua.

Tilanne Kuhmon rintamalla tammikuun puolivälissä.

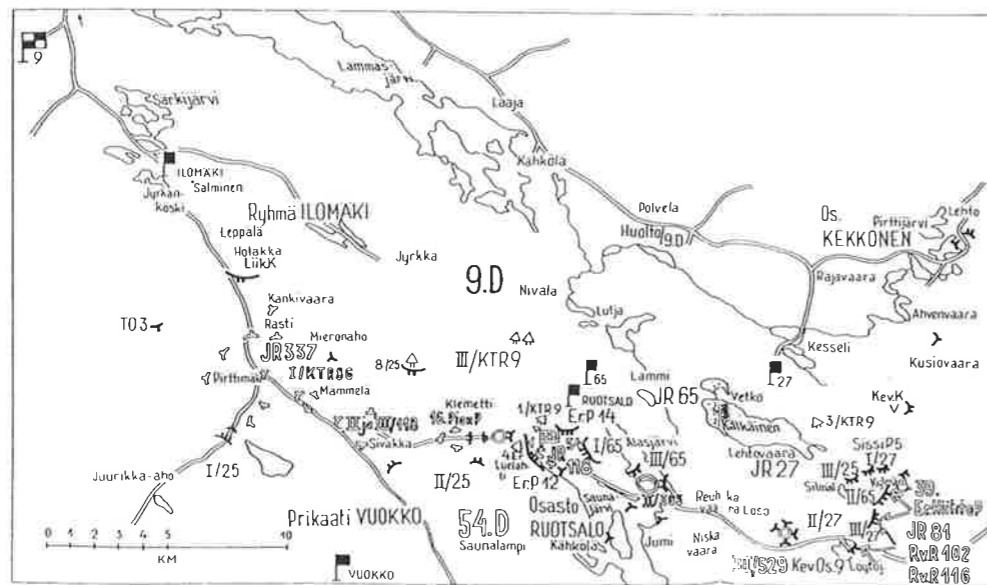
Tämän hyökkäysvaiheen aikana kaatui Viljo Haataja 2.2. Saunajärvellä. Sotatoimilla saatiin vihollisen joukot pilkottua moniin osiin. Piippolan miesten enemmistö tuntee ainakin — riippuen siitä missä yksikössä sattui olemaan — ainakin Rastin tienhaaran tienoille syntyneet Pirttivaaran, Kankivaaran ja Mämmelän motit, (JR 25/I ja III), Klemetin motin (JR 25/II ja III) Luelahden ”Kenraalimotin”. Lisäksi syntyi ainakin Saunajärven, Reuhkavaaran ja Löytöjärven motit. Venäläiset huolsivat moteissa olevia joukkojaan ilmasillan avulla, joten heillä ei ollut ammuspulaa, ja ruokaakin kohtalaisesti.

Helmikuun 12 päivän tienoilla havaittiin Kiekinkosken eteläpuolen erämaisessa vahva vihollisosasto etenemässä länteen. Se oli Luelahteen pyrkivä eversti Dolinin johtama hyvin koulutettu ja automaattiasuin varustettu Hiihtoprikaati, käsittäen 1800 miestä. 14-15.2. saatiin osasto saarrettua ja pääosa tuhottua. Osa hajaantui metsiin pieninä joukkueina, jotka tuhottiin 16.2. alkaneen haravoinnin tuloksena. On arvioitu enintään sadan vihollisen pelastuneen tästä prikaatista. Heistäkin osa saattoi ekyä ja kadota Kuhmon laajoihin erämaihin.

Sodan loppua kohti taistelut Kuhmon rintamalla keskittyivät ja kiihtyivät erityisesti tien itäisessä osassa. 29.2. aloitti vihollinen hyökkäyksen Kuusijokilinjalalla Kilpelänkankaalla, jossa JR 65/III patalj. oli puolustuksessa. Tähän ai-

kaan myös JR 25/III patalj. siirrettiin Kälkäisiin ja siitä Löytövaaraan. 2.3. Suomen puolustus siirtyi Löytövaaraan, johon keskittyi nyt JR 27/III ja I, JR 25/III, SissiP.5, sekä reserviin JR 65 II ja III. Sodan päättyessä oli Löytövaaran puolustus kestänyt idästä tulleen ankaran painostuksen. Reuhkavaaran motti oli tuhottu aikaisemmin, ja Luelahden suurmotti pilkottu ensin kolmeen osaan, ja ennen rauhantuloa siitä oli jäljellä lahden pohjukassa oleva läntinen alue.

Taistelut vaativat runsaan veronsa. Matti Eskola kaatui 29.2. Eino Aho kaatosi 3.3. ja Eemeli Häger kaatui 9.3. Taistelujen jälkiseurauksena vaikeasti haa-voittunut Heikki Karppinen kuoli Sotkamon sotasairaalassa 7.4.1940. Samoin Juho Haaranieniemi kuoli sotasairaalassa 16.4.1940 ja Pentti Niiranen rintamalla saamansa sairauden murtamana 15.5.1941.

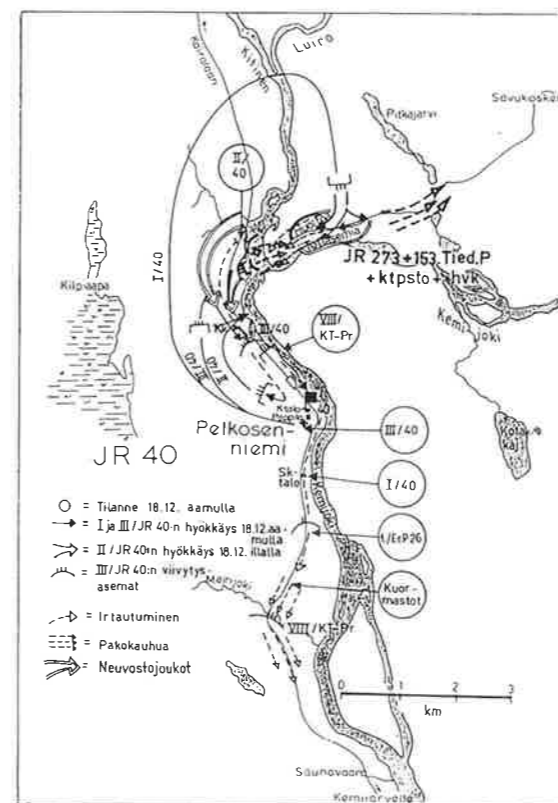

Tilanne Kuhmon rintamalla sodan päättyessä 13.3.1940. Suomalaiset joukot olivat taistelussa rajalta tulevaa ankaraa painostusta vastaan. Toisaalta pyrittiin nopeasti tuhoamaan tien varressa olevat motit. Niitä oli sodan päättyessä vielä seitsemän; Rastin tienhaaran, Mämmelän, Sivakan tienhaaran, Klemetin, Luelahden läntinen, Alasjärven (Kannaksen) ja Loson motit, joista rauhantulo pelasti muutaman tuhannen vihollista.

Kun tänä päivänä kävelee Löytövaaran kangaspolkua, sen vielä pystyssä olevat pirstoutuneet hongan rungot kertovat sodan jäljistä. Ne ovat ikään kuin ikääntyviä, harmaantuvia invalideja. Uusi, hyväkasvuinen männikkö on nousut Löytövaaran rinteille, ja peittää kauempaa katsoen pirstoutuneen hongikon. Siellä täällä kulkee turisti jostakin Suomesta — hitaasti — katsellen, ehkä hongan runkoa koskettaen. Mutta miksi he puhuvat niin hiljaa, kaikki? Ikään kuin peläten herättävänsä täällä ikuisen rauhan saaneen sotilaan? Vai pelkäävätkö he herättävänsä uudelleen sen helvetillisen räiskeen, kauhun ja kuoleman, jonka synnyttää tuhannet suuret ja pienet tappoaset?

PELKOSENNIEMI on kolmas Talvisodan taistelupaikka, jossa Piippolan miehiä oli runsaasti mukana.

Vihollinen aloitti etenemisensä Hanhivaarasta 30.11. aamulla tarkoituksella vallata Rovaniemi kahdessa viikossa, sekä edetä Ruotsin rajalle Tornion kohdalla. Voimaa heillä oli kahden divisioonan verran. Alakurttiin kärki pääsi iltaan mennessä ja Sallan kirkolle 9.12. Siitä kaksi rykmenttiä suuntasi etenemisensä Kemijärven suuntaan, Märkäjärvelle ja olivat Joutsijärvellä 17.12. johon eteneminen pysäytettiin. Kemijärvellä oli matkaa enää 30 km.

Pelkosenniemen ratkaisutaistelu 18.12.1939.

Kolmas rykmentti vahvennettuna tiedotuspataljoonalla, kenttätykistöllä ja hv-komppanialla lähti etenemään Savukosken suuntaan ja oli Pelkosenniellä 17.12. Tämän rykmentin tarkoituksena oli edetä Sodankylän kautta Rovaniemelle, tai vaihtoehtoisesti Kemijärvellä Joutsijärven rintaman selustaan. Sitä vastassa oli Pelkosenniellä vain pari komppaniaa suomalaisia. JR 40 oli perustettu Oulussa ns. kotitäydennysjoukkueena marraskuun lopulla, joten se käsitti vahvempaa ikäluokkaa tai muutoin miehiä, jotka eivät tulleet YH:n aikana kutsutuksi kertausharjoituksiin. Sillä oli takanaan myös varsin lyhytaikainen koulutus. Piippolasta ikäluokat 1900-1910 kuuluivat usein juuri JR 40 miehistöön.

JR 40 oli Kemijärvellä, josta se kuljetettiin 16.12. iltaan mennessä Pelkosennielle. Rykmentin I pataljoonassa todennäköisesti oli Piippolan miehiä, myös II pataljoona oli pohjoisen miehiä, mutta III pataljoona oli koottu Porin seudulta.

Tykkipatteriin kuului 4 tykkiä, 2 tykkiä oli jaos. Perustykki oli patterin kakkostykki, jolla ammuttiin aluksi kaikki maalit. Tykistön miehistöön kuului kuusisotilasta; tykinjohtaja, suuntaaja, lukkomies, ammusmies ja kaksi apumiestä. Kuvassa toinen oik. Erkki Peltomaa, hän oli apumiehenä, jonka tehtävänä oli mm. ammusten kuljetus tykille ja tykin sivusuuntaus. Erkki Peltomaa haavoittui Märkäjärven suunnalla ja kuoli Muurolan sotasairaalan ilmapommituksessa.

18.12. saivat I ja III pataljoona tehtäväkseen koukata vihollisen sivustaan ja selustaan. III pataljoona kuitenkin törmäsi samoin koukkaavaan viholliseen, ja I pataljoona joutui Pelkosenniemen kirkolla vihollisen tykistön ja hyökkäysvaunuin tuetun hyökkäyksen kohteeksi. Suomen puolustus oli joutua kaaokseen, kunnes I pataljoonan selustaan suoritettu isku, jolloin vihollisen kuormasto ja tykkipatteristo joutui suomalaisille, aiheutti vuorostaan viholliselle pakokauhun. Vihollisen joukot pakenivat kaaoksessa sivu Savukoskenkin, aina Saijaan asti, lähelle Sallaa.

Pelkosenniellä kaatui tässä taistelussa Piippolasta Matti Hyvärinen ja alik. Aimo Seppänen, joka kuului autojoukkoihin. Hänet on haudattu Kestilän sankarihautaan. Kaatumispaikaksi on merkitty Salla, mutta kaatumisaika 18.12. viittaa Pelkosenniemen taisteluun. Tämän jälkeen JR 40 siirrettiin Joutsijärvelle, jossa se osallistui tammikuun alkupuolen taisteluihin, jolloin 14.1.1940 vihollinen alkoi perääntymisensä Märkäjärvelle.

Mahdollisesti näissä taisteluissa haavoittui piippolalainen tykkimies Erkki Peltomaa. Hän joutui Muurolan sotasairaalaan, ja kaatui sairaalan ilmapommituksessa 9.2.1940.

Talvisodasta keväällä 1940 palasi joukko Leskelän miehiä, jotka päättivät kuvauttaa porukkansa sodasta selviämisen kunniaksi. Eturivissä vas. Aaro Hiltunen, Jussi Selkäinaho, Hemmi Jarva, Martti Kauranen, Leevi Kauranen. Takarivi vas. Heikki Leskinen, Olli Pekkala, Hannes Tuohimaa, Eeli Kurjenheimo, Vilho Tuohimaa, Oskari Haanpää, Matti Lämsä, Vilho Luttinen, Lauri Hepo-oja, Tauno Aroja.

Rintamavastuu Märkäjärvellä siirtyi 28.2.1940 ruotsalaisista vapaaehtoisista kootulle taisteluryhmälle. JR 40 siirrettiin Viipurinlahdelle rannikkopuolustukseen, jolloin se joutui Vilajoen molemmin puolin sodan viime päivinä ankariin torjuntataisteluihin.

Talvisodassa oli monia muitakin rintamanosia, joiden kestäminen tai murtuminen oli Suomen puolustuksen kohtalon kysymyksiä. Oli T o l v a j ä r v i, jossa ensimmäisenä pysäytettiin ylivoimaisena riehunut vihollinen ja näin näytettiin esimerkkiä ja luotiin uskoa puolustuskykyyn. Siellä taistelivat mm. Toivo ja Pekka Frondelius.

K o l l a a kesti, tosin suurin uhrauksin, mutta tällä Loimolan suunnalla estettiin vihollinen kiertämästä Kannaksen puolustajien selkään ja etenemästä Etelä-Karjalan kautta. Kollaanjoella JR 69 sotilaita olivat mm. Mikko Aho ja Toivo Laitila.

Ja oli S u o m u s s a l m i ja R a a t t e e n t i e. Tältä suunnalta uhattiin yhdessä Kuhmon suunnan kanssa vakavasti maan poikkileikkausta Oulun korkeudelta. Lukumääräisesti ylivoimainen vihollinen epäonnistui täydellisesti ja puolustustaistelu muuttui tuhoamistaisteluksi. Näissä taisteluissa oli mukana monia piipposia, ainakin JR 27 ja JR 65 joukoissa.

Heikki Keskitalo

Talvisota aikaa

Kolmikymmenvuosiluvulla ennen talvisotaa Piippolassakin elettiin voimakasta taloudellista nousukautta. Töitä riitti kaikille halukkaille. Oli metsätöitä, maataloustöitä, oli teollista toimintaa, oli palveluammateissa työpaikkoja ja myöskin liikenteessä.

Naapuripitäjistä vuosittain kävi Piippolassa metsä- ja maataloustöissä metsureita ja kuokanheiluttajia jatkuvasti useita kymmeniä. Myöskin Piippolan saha ja mylly sekä Räisäsen nahkuriliike työllistivät vuosittain kymmeniä naapuripitäjäläisiä etupäässä miehiä. Savosta päin tuli vuosittain Piippolaan etupäässä naistyövoimaa taloihin palvelijoiksi, ja heistä hyvin moni jäi taloon emännäksi.

Autoilija Tauno Kyrö liikennöi usealla onnikalla Ouluun ja hän omisti useita kuorma-autojakin. Kyrö työllisti vuosittain jopa useita kymmeniä henkilöitä etupäässä miehiä. Joonas Pirttijärvi liikennöi linjalla Piippola-Oulainen. Kauppaliikkeitä oli Lamujoen Osuuskauppa, Oulun Osuuskaupan myymälä sekä yksityiskauppijana Jani Koskela. Nämä työllistivät muutaman kymmenen henkilöä.

Alkuvuosi 1939 oli Piippolassa rauhallista miellyttävää aikaa. Sodanpelkoja kylläkin oli. Olihan Espanjan sisällissota raivonnut jo vuodesta 1939 alkaen ja raivosi yhä. 1938 Hitler miehitti Itävallan ja Tsekkoslovakian. Saksa ja Neuvostoliitto solmivat hyökkäämättömyyssopimuksen. Samalla he sopivat ja jakoivat Baltianmaat, Puolan ja myöskin Suomen. Sopimuksen mukaan Suomi kuului Neuvostoliitolle. Tämä kärjisti Neuvostoliiton ja Suomen suhteita.

Siihen aikaan tiedotusvälineet olivat heikot. Radioita oli vähän. Lamujoki-varressa kirkolta alaspäin Tuomaalassa ja Lassilassa ja toisella puolen jokea Anttilassa sekä Kumpulaisella Viitainahossa. Sanomalehtiäkin tuli vähän, ei joka taloon niitäkään. Lehdet luettiin tarkkaan. Radiota käytiin mahdollisuuksien mukaan kuuntelemassa naapureissa. Kesällä 1939 Englanti ja Ranska julistivat sodan Hitlerin Saksalle. Toinen maailmansota oli alkanut. Mielenkiintoa oli seurata, mitä tuleman piti.

Kevätkesällä 1939 aloitettiin Piippolaan suojeluskuntatalon rakentaminen. Sen sijaintipaikka oli nykyisen kunnantalon edessä. Talo oli kaksikerroksinen hirsirakennus, kolmaskerros oli rakennuksen alla kellaritiloina, siellä sijaitsi kaksi puulla toimivaa keskuslämmityskattilaa. Samoihin aikoihin rakennettiin Piippolaan Oulun osuuskaupan myymälä. Se oli tuossa nykyisen K-kaupan edessä. Talo oli ensimmäinen lautarakenteinen, sahanpurulla täytetty rakennus. Suojeluskuntatalon ja Oulun osuuskaupan keskuslämmityslaitteistot olivat myöskin ensimmäiset Piippolassa.

Kesäkuun alussa 1939 aloitettiin vapaaehtoiset linnoitustyöt Karjalan kannaksella. Tämä tehtävä oli uskottu suojeluskuntajärjestöille, jotka ottivat vastaan ilmoittautumiset, jakoivat sopivat ryhmät, järjestivät kuljetukset rautateille, majoitukset, ruokailut ja paikanpäällä työn johdon ym.. Piippolasta kävi kesän aikana useita pieniä ryhmiä n. viisi henkilöä kerralla linnoitustöissä. Komentukset kestivät n. viikon verran ja työ oli urakkaluontoista. Kun urakka oli tehty niin alkoi kotimatka. Tehtiin kuulua Mannerheimin-linjaa; juoksuhautoja, konekivääripesäkkeitä, piikkilankaesteitä, majoituskorsuja, tankkiesteitä ym..

Linnoitustöitä tehdään Kannaksella 1939.

Sitten syyskuun lopulla olin minäkin ryhmässä, johon kuului kirkolta Eino Kivijärvi, Leskelästä Toivo Tenkula ja Lamulta Olavi Piippo menossa linnoitustöihin. Linja-autolla mentiin Haapajärvelle ja siellä yövyttiin. Aamulla jatkettiin junalla matkaa. Jossakin Mikkelin eteläpuolella juna pysäytettiin ja ilmoitettiin että linnoitustyöt Karjalan kannaksella oli lopetettu. Niinpä palattiin kotia. Oli iltapäivä jo pitkällä, kun tultiin Kuopioon. Meidät vietiin pohjan prikaatin kasarmeille, jossa saimme ruokaa ja myöskin yövyimme siellä. Siellä oli melkein tyhjä kasarmi. Vanhemmat ikäluokat oli edellisenä päivänä lastattu junaan ja kuljetettu suuriin sotaharjoituksiin Karjalan kannakselle. Kuopiossa oli vain vasta otetut alokkaat koulutettavina. Näitä alokkaita emme kait tavanneet, kun en heitä muista. Mutta kylläkin piippolalaisia oli kouluttajina; Reeti Kesti kirkolta, Leskelästä Antti Heiskari ja Jaakko Selkäinaho, keittiöllä oli Veikko Hakola tuosta Kestilän tien varresta. Sankarikuoleman kannaksen taisteluissa saivat veljet Jaakko Selkäinaho ja Reeti Kesti. Jatkosodassa kaatui Antti Heiskari.

Seuraavana päivänä palattiin kotiin samoja reittejä, mitä tultiinkin. Sitten kului jokunen viikko, oltiin lokakuun alkupuolella, kun tuli suojeluskunnasta määräys jakaa reserviläisille kutsukortteja ylimääräisiin harjoituksiin. Tämä korttien jako tapahtui yöllä. Olin Jani Koskelan mukana näitä jakamassa. Ainakin Manninkankaan ja Lamuntien varren kodeissa kävimme. Tämä tehtävä ei ollut miellyttävä. Muistan selvästi, mitä tuskaa se toi varsinkin äideistä sen huomasi. Kutsun saaneet kokoontuivat 15. lokakuuta vanhalle kansakoululle, mistä tapahtui lähtö. Miehiä oli melkoinen määrä. Leskelän kautta Oulaisiin, sieltä junalla Ouluun, josta sitten Kuhmoon odottamaan tulevia tapahtumia. Kuhmo oli taistelualaue, jossa piippolalaisista isistä ja pojista valtaosa taisteli talvisodassa.

Vanhempia ikäluokkia, tuossa vuosisadan vaihteessa syntyneitä, oli ylempänä Savukoskella, Pelkosenniellä, Sallassa ja sitten sieltä siirrettynä Laatokan koillispuolen ja Kollaan taistelualueille, Viipurinlahdelle, Suomussalmelle ja jopa Inarissa oli jokunen. Sotapalveluksessa olevat olivat etupäässä Karjalan kannaksella. Elämä muuttui. Koteihin jäivät äidit, alaikäiset lapset, vaarit, mummot ja vammaiset. Kesätyöhän oli tehty; heinät niitetty, viljat puitu. Syksyn ja talven aikana pihapiirissä tapahtuvat työt tulivat juuri ja juuri tehtyä. Vaikka isät ja pojat olivat siellä jossakin.

Marraskuun 29 päivä, vuorokautta ennen talvisodan alkamista, alkoi Pulkkilassa Pulkkilan ja Piippolan suojeluskuntien yhteiset leiri- ja koulutuspäivät. Majapaikka oli nykyisen Pulkkilan seurakuntatalon paikalla. Pulkkilan kanttorila. Pulkkilan ja Piippolan poikia oli leirillä useita kymmeniä. Seuraavana aamuna 30.11. aloitettiin maastoharjoitukset Kyrön peltoaukealla. Ennen puoltapäivää, ehkä yhdentoista tietämissä, toi lähetti leirin päälliköltä tiedotteen, jossa sanottiin: ”Leiri lopetetaan heti, ruokaillaan ja palataan kotiin. Syy: on alka-

nut pelätty sota. Venäläinen on pommittanut Helsinkiä ja muitakin isompia paikkakuntia. Pitkällä itärajalla on venäläiset aloittaneet hyökkäykset vahvoin joukoin ja asein. Karjalan kannaksella, Laatokan koillispuolella Kuhmossa, Suomussalmella, Sallassa ym. paikoissa.’

Välittömästi palattiin kotia. Ilmavalvonnan välitön aloittaminen oli käynnistymässä. Suojeluskunnan ja lottien johtohenkilöistä oli muutamia, joille tämä tehtävä oli uskottu; käynnistää ilmavalvonta ja kaikki siihen kuuluvat asiat.

Kellotapuli oli aluksi vartiopaikka. Kaksi henkilöä oli yhdessä kahden tunnin vartiovuoroin. Vartioitiin yötä päivää koko talvisodan ajan. Tapulissa oli myöskin puhelin. Taukotupa oli nykyisen nuorisotilan paikalla olleessa seuratu- vassa. Myös lotat järjestivät ruokailun samassa paikassa.

Myöhemmin kun suojeluskunnan talo valmistui ilmavalvonta ja kaikki siihen liittyvät asiat siirrettiin uuteen toimitaloon. Suojeluskuntatalon katolle tehtiin ilmavalvonta torni ja sieltä vartioitiin. Etupäässä lotat suorittivat vartiotehtävät. Sodan alkuaikoina kuitenkin vanhemmat miehet ja pojat, joita ei vielä oltu kutsuttu asepalvelukseen, suorittivat vartiotehtäviä. Olin ensimmäisenä sota yönä vartiotehtävissä ja jonkin verran myöhemminkin.

Joulukuu oli kovien taistelujen aikaa. Suruviestejä alkoi tulla Piippolaan- kin. Kuhmon ja Suomussalmen raivokkaat taistelut jatkuivat koko joulukuun. Kirkkoherra Seppo tuli kerran luokseni vähän ennen joulua, kertoi että Kajaanissa perustetaan vapaaehtoinen joukko-osasto, joka ehkä viedään välittömästi Suomussalmen, Raatteen ja Kuhmon taistelupaikoille. Avuntarve näytti vielä silloin olevan suuri. Hän kysyi olisinko halukas lähtemään vapaaehtoisesti isän- maata puolustamaan. Ilmoitin olevani valmis lähtemään. Siihen Seppo sanoi: ”Sinä olet alaikäinen ja tarvitset äidiltäsi suostumuksen, muutenhan sinä et sinne pääse. Kirjoitan valmiiksi paperin. Otat vain äidiltäsi nimen alle. Sanot, että olet menossa työkomppaniaan, niin hän herkemmin pistää nimensä. En valehdellut.

Sitten asiat kehittyivät ja niin lähdettiin joulun jälkeen postiautolla Iisalmeen, josta junalla Kajaaniin. Siellä majoituimme eräälle koululle. Se oli useampi kerroksinen kivitalo, lienee vieläkin pystyssä. Siellä oli paljon vapaaehtoisia nuoria miehiä ja lisää tuli, Kuhmosta, Sotkamosta, Kajaanista, Paltamosta, Kemistä, Tornioista, Lapista useammasta pitäjistä. Meitä piipposia oli noin vajaan ryhmän verran; Jussi Nousiainen, Heimo Ritämäki, Mikko Saaranen, Hannes Piipponen, Iikka Kokko ja minä. Mikko Saaranen ja Hannes Piipponen menivät työkomppaniaan. Meidät loput kirjattiin Suomen armeijan muonavahuuteen. Juho Nousiainen oli jo kahdeksantoista veljessodassa mukana ollut, viime vuosisadan puolella syntynyt, ja hänet pantiin varusvarastolle; Heimo Ritämäki linja-autokuskiksi. Meidät kaksi, Iikka Kokko ja minä, kirjattiin siihen varsinaiseen yksikköön, joka oli tarkoitus viedä avuksi Kuhmoon tai Raatteen tielle. Kuitenkin heti joulun jälkeen Suomussalmen ja Raatteen tien

sekä Kuhmon taistelut kääntyivät voitollisiksi suomalaisille. Suomussalmella vihollinen tuhottiin ja loput venäläiset divisioonat ajettiin sinne, mistä olivat tulleetkin.

Kuhmossa olevat venäläiset divisioonat motitettiin useampaan eri mottiin. Kuhmon ja Suomussalmen myönteinen kehitys sai aikaan sen, että meitä ei vietykään suoraan rintamalle. Parin yön jälkeen meidät lastattiin junaan, joka vei Kuopioon. Siellä nousimme junasta ja majoituimme eri kouluille. Kuopion rautatien aseman lähellä olevilla kallioilla oli sokeain koulu, jossa olimme Iikan kanssa majoitettuna. Iikka sai Piippolasta kirjeen, jossa oli tieto Iikan Erkkiveljen kaatumisesta. Iikka pääsi lomalle eikä palannut enää tähän yksikköön. Sitten vuodenvaihteen tienoilla, en muista tarkasti päivää, tuli ensimmäinen ilmapommitus Kuopioon. Sireenit ulvoivat ja me maastouduimme kallioille. Oli jännittävää, olihan tämä ensimmäinen kosketus sotaan. Ei tarvinnut kauan odottaa, kun koneet, joita oli muutamia, lensivät kaakosta kaupungin yli. Oli pilvessä, joten koneita ei näkynyt. Sitten ehkä noin viiden minuutin kuluttua ääni rupesi kuulumaan lounaasta. Ilmatorjuntaa ei paljon ollut, kun ei ole jäänyt muistiin. Venäläisillä oli kai tarkoitus katkaista rautatie ja tuhota rautatieasema. Rautatien kahtapuolta tuli pommeja ja aivan asemarakennuksen viereen. Yksi Kallaveden lahti pistää lähelle rautatieasemaa. Siinä välissä oli vanhaa puutaloaluetta, joista paloi aika paljon. Osa pommeista oli kai palopommeja. Suurinosa pommeista kuitenkin meni Kallaveteen.

Jälleen meidät komennettiin junaan, joka vei poikki Suomen Oulaisiin, jossa oli varsinaisen koulutuskeskus, jonne jouduimme. Koulutus kesti maaliskuun alkupuolelle. Sotilasvala vannottiin tammikuussa Oulaisten kirkossa.

Tammikuulla kävin lomalla. Oli ensimmäiset sankarihautajaiset. Joulukuussa kaatuivat Vilho Tinkala, Matti Hyvärinen ja Erkki Kokko. Heidät saatiin kunnialaukauksin sankarihautaan.

Maaliskuun 9. päivän iltana meidät marssitettiin Oulaisten rautatieasemalle. Pääraiteen puolelta toisella tai kolmannella raiteella oleviin vaunuihin majoituimme. Oli pimeä yö, ei saanut valoa näkyä missään. Junatkin kulkivat sokkona. Tiedotteen mukaan ei ollut junia tulossa. Toisin kuitenkin kävi. Yllättäen juna tuli asemalle. Pääraiteen päällä oli sotilaita, kymmeniä ehkä jokunen sata. Kiirettä piti, että ehti alta pois. Yksi poika, siikajokinen Ahti Patokoski, jäi junan alle ja meni keskeltä poikki. Pieniä kolhuja saivat monet. Eräältä Kuhmon Piiraiselta lähti tukkaa nahkoineen, eräältä pojalta juna vei repun seljistä.

Juna lähti liikkeelle siinä puolen yön maissa, jälleen Kuopion kautta, suuntana Viipurinlahti. Matkan varrella oli muutamia ilmahälytyksiä. Kerran juna pysähtyi ja juostiin metsään. Koneen ääniä kuului, mutta eivät pommittaneet.

Maaliskuun 12. päivänä juna pysähtyi Taavetin asemalle, josta matkaa Viipurin lahdelta oli noin 40-50 kilometriä. Siellä oli rata niin pahasti poikki, ettei

päästy jatkamaan. Palattiin takaisin Kouvolaan, sieltä etelään kohti Haminaa. 13. päivän aamuyöllä juna pysähtyi Liikkalan asemalle sieltä hiihtelimme Liikkalan kylälle. Saimme määräyksen majoittua palokunnan talolle ja ympäristöön telttamajotukseen. Jäimme odottamaan, miksi. Vironlahdelle, jossa venäläisiä jo liikkui, ei ollut matkaa kuin muutamia kymmeniä kilometrejä. Jälleen huudettiin käskynjaolle. Komppanian päällikkö res.vänrikki 1. Nuorluoto ilmoitti, että sota on päättynyt ja jäämme odottamaan tarkempia määräyksiä. Yksikkö oli 3/ eril. pataljoona 36. Liikkalassa olimme pitkälle huhtikuuta. Sitteen tuli ilmoitus että vuonna -21 syntyneet ja sitä nuoremmat, jotka haluavat pääsevät siviiliin. Niinpä halusin ja pääsinkin 14.4.1940.

Tämä oli panokseni Isänmaan puolesta talvisodan aikana.

Urho Selkäinaho:

Talvisodan pakkasissa

JR 25:ssä ne piipposet pääasiassa talvisotaa sotivat. Ne jotka sattuivat olemaan vakinaisessa — Kuopiossahan ne täältä pääasiassa olivat — joutuivat Kannakselle. Jaska velikin joutui sinne, ja Heiskarin Antti, ja Hemmilän Reeti. Jaska ja Reetihän kaatuivatkin siellä.

Vanhempia miehiä vietiin Sallaan. Lundbergin Heikki oli siellä, ja Haanpää Pentti...

Lokakuun 15 päivä jouduttiin kertausharjoituksiin. Poikkitörmällä Oulussa oltiin Tyttölyseolla. Sota kun tuli, se meidän porukka vietiin Nurmekseen. Taskila oli meillä komppanianpäällikkö. Kun junasta laskeuduttiin Porokylässä, lähdettiin heti suksilla hiihtämään Kuhmoon. Lie osa päässyt autoissa ja kuoruston mukana.

Illalla oltiin Juurikkavaarassa, jossa venäläinen oli tulossa jo vastaan. Siinä oli meillä heti jo kosketus viholliseen.

Kun Porokylästä lähdettiin, se oli raskas suvi. Minä olin ostanut uudet, isot nahkasaappaat, sopi kolmet sukat. Niitä kun ei paljon varusteita tahtonut armeijan puolelta olla. Ne oli voitelemattomat saappaat ja nehän likosivat. Juurikkavaaraan kun tultiin illansuussa, niin lähdettiin heti sivustaa hiihtämään metsiä pitkin. Yöllä tuli hirveän kova pakkas. Aamulla oli -42 astetta. Minultahan paleltu jalat. Ne meni nilkkoja myöten jäähän ja herkesi palelemasta... No niillähän saatto hiihtää.

Illalla sitten oltiin 9 aikoihin Juurikkavaarassa takaisin. Söin siinä ulkona hangessa Saappaat halkaistiin puukolla ja jalat lumiämpäriin. Kun lähtivät viemään sairaalaan, niin se lääkäri varotteli, että älä anna katkaista, jos ne alkavat sellaisia ehdottelevaan.

Iisalmessa oltiin sairaalassa. Siellä ruotsalainen lääkäri moneen kertaan meinasin että katkaista ne pitää, ei ne parane. Ei ollut kuin kolme viikkoa, kun niihin alkoi nahka taas kasvaa ja ne alkoivat parata. Kohta laittoivatkin takaisin yksikköön — vaikka kyllä ne siellä kun näkivät, meinasivat laittaa takaisin. Vaan enhän minä lähtenyt. Se lääkäri antoi omasta jalastaan hyvät huopasaappaat. Niillähän minä talvisodan kävin sitten loppuun.

Se oli kova pakkastalvi — siinä se pyöri koko talven 40 asteen rajoilla. Armeijan kampeitahan ei minullakaan ollut kuin sittemmin kengät ja villapaita ja sarkahousut. Tietysti lumipuku. Ja sukset. Monelta siellä paleltui jalat tai kädet.

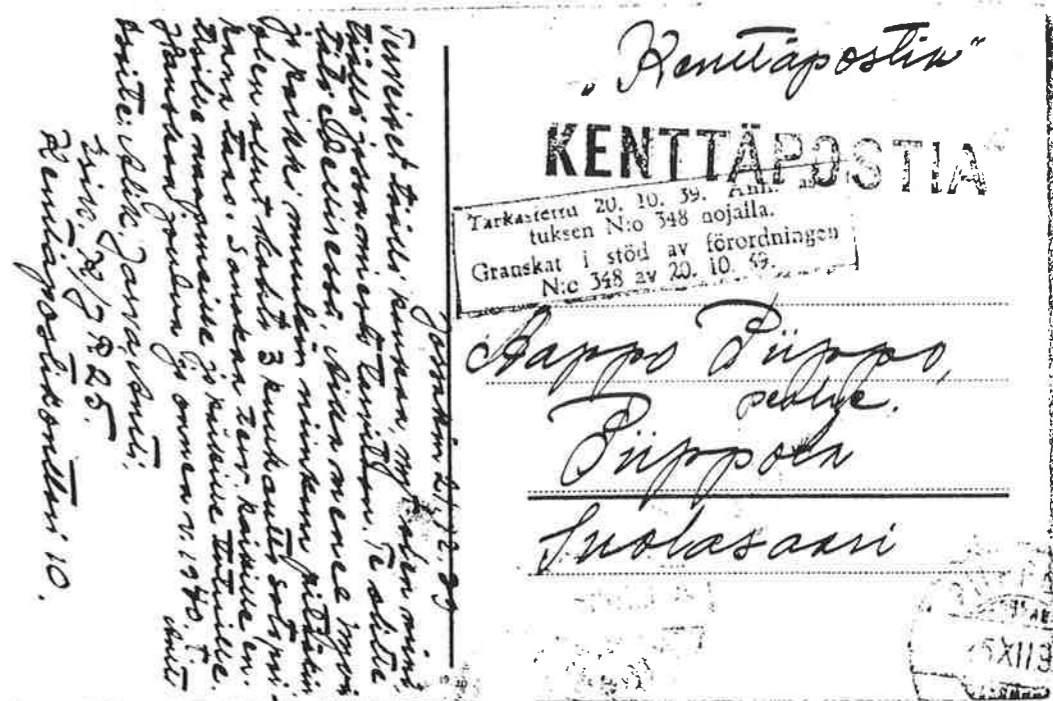
Valkeat kummut

Äärellä kumpujen valkeain
seison hiljaa ja kiitän vain
Luojaani, Lunastajaani.
Puolesta uskon ja isänmaan
sankarit kaatuivat aikoinaan;
vapaa on synnyinmaani.

Kätköissä kumpujen valkeain
nukutte untanne rinnakkain,
siellä on poika ja taatto.
Taistonne, puolesta synnyinmaan,
sen mieliimme kantaa virrassaan
ohi vierivä vuosien saatto.

Äärellä kumpujen valkeain,
ajassa arvojen muuttuvain
nöyrästi painuu päämme.
Jumala, kansamme pienoinen
on taistellut voimaasi luottaen,
suojaasi nytkin jäämme.

Aaro Vatanen

Entisen Pihkalehdon Antin kortti vanhalle naapurilleen Suolasaaaren Aapolle, "joka oli tätä edellisessä" s.o. vapaussodassa. JR 25 oli juuri 21.12.-39 ollut puolustuksessa Latvajärvellä ja Maunuvaarassa ja sai muutaman päivän levon. 24.12. taas lähdettiin käskynä Rastin tienhaaran valtaaminen.

Urho Selkäinaho:

Partiointia Kuhmon korvessa

Konepistooli oli hyvä ase partiossa. Komppaniaa kohti oli kaksi konepistoolia. Muuten oli kivääriaseistus. Sillähän ei panssaria vastaan mitään voinut. Mutta lentokoneita niitä taisi pudota 6-7.

Niskas Reino Pulkkilasta oli konepistoolimies ja minä. Ammuslippaita oli kannettavana useammalla.

Luelahden motti oli viereinen, kun me siinä Klemetin motin ympärillä oltiin. Siinä oli korkeita upseereita. Siitähän se venäläisten suuri partio yritti ne pelastaa. Vaan nehan tuhottiin sinne sydänmaihin kun ne saatiin hajaantumaan pienempiin porukoihin, joita meikäläisten partiot metsästeli.

Suunnilleen joka yö oltiin partiossa. Meitä oli useimmiten 21 miestä, tai kymmenenkin miehen partioporukka. Vetäjänä oli usein Heikkinen, rajavartiokersantti, ja toisena oli Haapaveden Vatjusjärveltä Viinala Veikko, kersantti sekin. Niitten kanssa sitä useimmiten oltiin.

Siitä venäläisten partiosta ei monta miestä selvinnyt hengissä. Tietäähän sen, semmoinen pakkastalvi eikä missään olinpaikkaa. Lentokoneilla ne yritti

*Raskas kuljetuskone Luelahden pojukassa Saunajärvellä.
Neuvostoliiton 54. Divisioonan esikunnan tukikohta rannalla.*

niitä huoltaa sinne, mutta kun nähtiin niitten merkit, me rustattiin samanlaisia. Niitä tuli sitten niitä annoksia meillekin.

Vähää ennen sodan loppua siihen tuli sitten oikein iso lentokone siihen Saunajärven päähän Luelahteen, hakemaan niitä upseereita. Siellä Saunajärven takana oli meillä heitin. Sinne järven yli näki kun se laskeusi, — ja kuulihan sen hirveän ryminän — se oli 4-moottorinen kone. Ne heittimen pojat rupesivat kokeilemaan että osasikohan tuohon sinne järven taakse. Ensimmäinen paukku jonka ne ampui, osui pyrstöön. Se jäi siihen.

Sodan jälkeen käytiin sitä katsomassakin. Siinä oli 56 istuinpaikkaa, ja nokkakin korkeammalla kuin tämmöisen talon katto.

Se Luelahden motti olisi ehkä seuraavana yönä tuhottu lopullisesti, mutta ehti tulla rauha sitä ennen.

Evakko

Uukuniemeltä — Piippolaan muutti evakkoon eräs Heikki niminen mies. Hän oli lapsena sairastunut lapsihalvaukseen. Hän oli perheen nuorin nelilapsisesta perheestä. Sairautensa aiheuttamana hänen jalkansa jäivät kehityksestä vajaatoimintaisiksi, ja siksi liikkuminen oli Hänelle hyvin vaivaloista. Ja senpä vuoksi äitinsä huolenpito lastaan kohtaan oli hellää ja suojelevaa aina miehuusvuosiin saakka. Isä oli kuollut Heikin ollessa vajaan vuoden ikäinen. Äitinsä Heikki saatteli haudan lepoon vuonna 1932. Jäi täysin orvoksi. Asui sisarensa Marian perheessä kunnes joutui lähtemään evakkoon yksinään.

Piippolan Lamulle tuli siirtolaisia lähes 10 hevoskuormaa, oliko vuosi 1940, vai 1941? Heidät sijoitettiin Lamun koululle muutamaksi vuorokaudeksi. Sinä aikana saivat ne talot, joihin oli määrä majoittaa siirtolaisia, käydä sopimassa evakkoon saapuneiden kanssa siitä, ketkä perheet majoittuisivat mihinkin taloon.

Oli jäljellä vielä yksinään, yksinäinen vaivainen Heikki majoittamatta. Opettaja Kirsti Piippo oli mennyt Heikin luo ja kysynyt, että mitenkäs me Heikki Melanen majoitetaan? Heikiltä oli päässyt ääneen itku. Hän oli isolla äänellä itku kurkussa huudahtanut, ei Heikkiä huoli kukaan majoihinsa, kun minä olen tällainen vaivainen, eikä minulla ole huoltajaa matkassa. Opettaja oli siihen vastannut, että lähtiskö se Heikki minun mukaan meidän perheeseen asumaan?

Tähän oli Heikki vastannut: Voi kyllähän minä mielelläni lähden, jos opettaja minut huolii, ja on kyyti millä päästään lähteen. Sillä minähän en pääse

käveleen lumessa minnekkää, kun minulla on nuo jalat näin heppaset. Ja sanojensa päätteeksi oli itku muuttunut naurun hyrinäksi siitä, että hänelläkin on nyt tiedossa paikka minne mennä ja olostua tilaan talossa, jossa saapi ruveta asustelemaan.

Niin Heikin elämä alkoi uudessa oudossa perheessä hiljalleen muodostua omiin uomiinsa. Mutta ajatukset kiepsahivat yhtenäsinne lapsuuden ja nuoruuden kotimaisemiin. Eihän ne niin laajakantoisia ne muistelmat olleet, mutta ne olivat juuri niitä Hänelle kaikkein rakkaimpia muistoja. Muistuu mieleeni, kun hän moneen kertaan kertoili kuinka siellä Uukuniemellä Juhannuksen seutuvilla tyynellä järvellä soudeltiin veneellä. Ja käki kukkui järvenranta metsissä. Niin se kukunta kaikuna kuului vastakkaiselta rannalta. Tuntui toisinaan, että niitä käkejä on vaikka kuinka monta. Eikä muualla käki voi niin kauniisti kukkua kuin siellä kotojärven rantamilla.

Erikoisesti hänelle oli jäänyt mieleen kesäiset juhlat siellä kirkon kylällä. Kuinka siellä oli työtökin olleet niin koreissa mekoissa, että vieläkin tulee ikävä niitä aikoja, kun nuoret niin suloisesti lauloivat ja nauru helisi jokaisen huulilla.

En tiedä millä kyydillä hän lienee käynyt noilla kesäisillä juhlilla? Mieleeni jäi vain se, ettei hän kovin usein ollut kotonaan muualla käyntykään. Kolme neljä naapuria, joissa oli verkkoja korjailut. Hänelle oli katkera tämä evakkoreissu, kun ei ollut edes yhtä tuttua henkilöä, jolle olis kaipuutaan puhellut.

Veljensä Taavetti oli ollut Helsingissä. Ja sinne hän kirjoitti pari kolme korttia, joihin laitattiin osoitteensa, että sais yhteyden häneen. Mutta ei sieltä vastausta tullut. Eikä kuulunut sisarensa perheestä sen paremmin mitään. Olivatko he unhoittaneet veljensä?

Niin kului vuodet — Heikki paikkaili kalaverkkoja, jonka ammatin hän jo nuorena oli oppinut. Mutta eihän verkkojakaan mistään riittänyt vuositolkulla korjailta. Niinpä Hän halusi, että jos saisi puita pilkkoa? Että hän siel Karjalas teki kaik koto puut mitä sisarren perrees tarvi. Siinä vuosien vierieessä tunki Heikkikin löytäneen uuden kodon. Samoin oli asettunut koko Karjalais väestö muun Suomen väestön keskuuteen. Ehkä monasti oli vaikeuksia sopeutua erilaisiin tapoihin ja kulttuuriin. Mutta ihailta täytyy sitä Karjalan heimon sopeutumiskykyä ja myös sitä, että ne niin sujuvasti sulautuivat meihin ja paikallisiin asukkaisiin. Olit kait koko kansan yhteinen tahto, että yhdessä kaikki kärsitään ja myös yhteiset koettelemukset meitä kasvattaa kaiken kestäämään.

Heikki Kustaa Melanen s. 26.9.1893 oli mennyt levolle vuoteeseensa heinäkuun 20 päivän iltana v. 1944. Ei hän ollut valittanut mitään kipua olossaan. Mutta seuraavana aamuna hän ei ollut tullut aamiaiselle. Olivat menneet katsomaan ja herättämään häntä. Ei ollut enään Heikki vuoteesta noussut. Sydän oli kait tehnyt topin ja herennyt lyömästä lisää elonpäiviä. Oli aamu 21.7.1944.

Kun opettaja Kirsti Piippo oli mennyt kirkkoherralle ilmoittamaan siitä, että

Heikki Kustaa Melanen on nukkunut ajasta ikuisuuteen. Oli kirkkoherra Eino Seppo sanonut, että tämä vainaja kait pitää haudata sinne hautausmaan takalaidalle siellä olevaan rivihautaan.

Siihen oli Kirsti Piippo tuumannut, että sopisko se, että Hänet haudattaisiin siihen meidän sukuhautaan? Kun Heikki oli meille kuin perheenjäsen.

Kirkkoherra Seppo oli siihen sanonut, että kyllä se sopii jos niin tahdotte.

Ja siellä pienen hautakiven alla lepää Heikki lähes unohdettuna isänmaamme mullassa. Teksti kivessä muistuttaa meitä siitä että on hetki vain nuoruudesta jälleen sukupolvien vaihtumiseen. Ja siitä että olemme eläneet aikaa, jolloin kuuluimme yhteen koko kansana. Ja tuo kivi antaa ajatuksen siitä, että kiitävi aika, vierähtävät vuodet, miespolvet vaipuvat unholaan. Ehkä jokaisesta jotain jälkeen jää.

Lamulla 3.2.1993

Muisteli K.P.

Heikki Melanen Piipon eteisen ovella v. 1943.

Erkki Kauranen:

Pentti Haanpää sodassa

Talvisota alkoi 30.11.-39, jolloin Venäjän armeija hyökkäsi useista kohdin rajan yli Suomeen.

Pentti Haanpää kutsuttiin talvisotaan 6.12.-39. Oulussa oli perustettu jalkaväkirykmentti JR40, jonka 6:een pataljoonaan Pentti Haanpää kutsuttiin. Joukot siirrettiin Oulusta Pelkosenniemelle, siellä olevien joukkojen tueksi. Joukot saatiin taistelukuntoon. Ratkaiseva taistelu alkoi 18.12., venäläisarmeija pysäytettiin ja ajettiin takaisin rajalle päin Saijaan asti. Rintama vakiintui siihen sodan loppuun saakka. Taistelut kestivät erittäin rajuina viikon ajan.

Näiden taistelujen kestäessä Pentti Haanpää kirjoitti eräässä kirjeessään tulevalle vaimolleen, että hän oli kerran taistelujen aikana erittäin väsynyt, eksynyt ja harhaillut metsässä uupuneena, osan ajasta nukkunutkin lumihangessa. Hän oli lopulta tavannut toisen harhailijan, pyhäntäläisen miehen, ja yhdessä he olivat osuneet viimein maantielle ja löytäneet yksikkönsä.

Toinen tapaus, olisikohan sama, Otto Arolan kertomana: Pentti Haanpää oli joutunut taistelun aikana kadoksiin ja oli yli vuorokauden kuluttua tullut rintamalinjojen välistä ”ei kenenkään maalta” takaisin. Sillä kertaa oli vartiopaikalla ollut Leskelän mies, Otto Arola, Pentti Haanpää oli ollut shokissa eikä ollut tuntenut Arolaa. Haanpää oli kysynyt, missä ollaan ja mihin pitäisi mennä Arola oli neuvonut tien majapaikkaansa. Vartuovuoron päätyttyä Arola oli tullut majapaikkaansa. Tuvassa Pentti Haanpää oli istunut penkillä tutisten kylmästä ja väsymyksestä. Hän oli ihmetellyt Otto Arolalle, että mistä hän oli sinne ilmestynyt. Otto Arola oli sanonut ”Juuri äskenhän sinä tulit vartiopaikani kautta ja toimitin sinut tänne lämmittelemään”.

Joulun jälkeen JR 40 siirrettiin Joutsijärvelle siellä olevien joukkojen avuksi. Taistelut alkoivat v. 1940 alussa ja jatkuivat ankarina kolmisen viikkoa. Sinä aikana venäläiset ajettiin Joutsijärveltä. Rintama vakiintui taistelujen jälkeen talvisodan loppuun saakka Märkäjärvelle.

Maaliskuun alussa JR 40 siirrettiin Kannakselle, siellä olevien joukkojen avuksi. Rykmentti ei ehtinyt osallistua varsinaisiin taisteluihin. Täällä Pentti Haanpää haavoittui lievästi käteen..

Jatkosota alkoi Pentti Haanpäältä, niin kuin muiltakin, 16.6.-41 alkaneella liikekannalla panolla. Heinäkuun alussa Pentti Haanpää oli asemapaikallaan Suomussalmelta pohjoiseen ja itään Lonkankylässä. Hänen tehtävänään oli toimia varastomiehenä ja kirjurina kenttätehovossairaalassa. Lisäksi hänelle annettiin virallisen sotapäiväkirjanpito.

Haanpään asemapaikalla Lonkan kylässä oli porukkakavereina mm. Otto Juvonen oik., Kyyrönen ja Antti Anttila.

Sotilaan elämä pienessä syrjäisessä kylässä oli yksitoikkoista ja ikävystyttävää. Sotatoimet eivät juuri sinne yltäneet. Aika vieri verkalleen. Pentti Haanpää kirjoitteli kirjeitä vaimolleen, kotiinsa ja silloin tällöin veljilleen ja sai kirjeitä takaisin. Samoin hän kirjoitteli juttuja tarjoillen niitä eri lehtiin ja julkaisuihin. Syksyllä -42 Pentti Haanpää teki Otavan kanssa sopimuksen teoksesta ”Nyky-aikaa”. Sodan loppupuolella Pentti Haanpää kirjoitti teoksesta ”Yhdeksän miehen saappaat” ja neuvotteli Otavan välityksellä aikaisemmista teoksista saksan ja ranskan kielelle kääntämisestä.

Asumista Lonkassa kesti lähes 3 vuotta. Uusi asuinpaikka oli Kiantajärven pohjoispäässä vanhassa sairaalassa. Siellä aikaa vierähti pari kuukautta, kun tuli lähtö etelänmaiseisiin. Kirjeessään vaimolleen 18.4.-44 Pentti Haanpää lähettää terveisiä Karjalan mailta, paikkaa en ole saanut selvitettyä. Kirjeessään 9.6.-44 Pentti Haanpää kirjoittaa vaimolleen juopotelleensa ja humalassa tunkeutuneensa erääseen häätaloon ja riehuneensa siellä pistoolin ja puukon kanssa. Mitään vahinkoa ei ollut sattunut. Poliisi oli hakenut hänet ja vienyt putkaan. Kirjeessään Pentti Haanpää päivittelee tapahtunutta ja arvioi seurauksia, pyytää anteeksi vaimoltaan aiheuttamaansa mielipahaa ja häpeää. Todeten mm. ”Vaikka itseasiassa ei tapahtunut sen kummempaa, kuin että hulluna ol-

lessani menin ja pieksätin itseni." Myöhemmin hänet tuomittiin 10 vrk:si yksin kertaiseen arestiin, jonka hän sovitti elokuussa -44.

Kerran sotapoliisi pidätti Pentti Haanpään Oulussa tervehtimisen laiminpyömisestä. Eräs nuori vänrikki määräsi Pentti Haanpään johtamaan tervehtimisharjoitusta, koska oli alikersantti arvoltaan.

Pentti Haanpää juoksutti ryhmäänsä vänrikin mielestä liian hitaasti ja oli vaatinut lisää vauhtia. Pentti Haanpää oli sanonut vauhdin riittävän hänelle, mutta että jos joku haluaa mennä nopeammin, niin menköön. Vänrikille oli jossakin vaiheessa kerrottu, kuka Pentti Haanpää oli. Vänrikki lopetti harjoituksen ja kysyi arkaillen, aikooko Pentti Haanpää kirjoittaa siitä joskus Pentti Haanpää oli vastannut, että sen näkee sitten.

Pentti Haanpää palveli Suomen armeijaa aikansa, oli tympääntynyt ja ikävoi kotiin. Hän oli kuin kuka tahansa suomalainen sotilas, paitsi että nimi satui olemaan Pentti Haanpää.

Lähdetiedot: "3 Divisioonan historia", kirja "Kirjeitä kahdesta sodasta", nauhoitukset: "Muistitietoa Pentti Haanpäästä.

Sankarityö

*Kirjoittanut alik. Toivo Tenkula
talvisodan päättyessä.*

*Mä kuulenko kuiskeita kumpujen yöstä,
mä tunnenko tunteita sankari työstä
minkä Suomen sankari äsken teki;
se maailman urhoille vertoja veti.*

*Pieni on meidän kansamme luku,
vaan heikko ei ole sentään suku
joka kasvaa Suomenniemellä;
niin kauniilla ja pienellä.*

*Tää kansa vapauttaan rakastaa,
siitä kalliin hinnan se maksaa saa;
kun sadanmiljoonan kansa päälle käy
ja apua vaan ei missään näy.*

*Eikä sitä voi toisen apuun luottaa,
itselleen siinä vain harmia tuottaa;
Armeijamme astuu rajalle vaan
ja joka tuumasta taistellaan.*

*Oli taistelut silloin tosi tuimat
ja vihollisella tappiot huimat,
vaan yhä sillä massoja riitti
vaikka hurjastikin tuli niitti.*

*Vaan vielä sadan päivänkin perästä
oli armeijamme kunto terästä;
ei ole sitä vielä maahan lyöty,
ei vapauttamme ryssälle myöty.*

*Vaikka ostamme rauhan raskain hinnoin
niin siltikin huudamme puhtain rinnoin;
Vielä elää Suomi ja Suomen suku,
ei koskaan se Aasian massoihin huku.*

Ylipäällikön päiväkäsky 14.3.1940

Suomen kunniakkaan armeijan sotilaat!

Rauha on tehty maamme ja Neuvosto-Venäjän välillä, ankara rauha, joka Neuvosto-Venäjälle on luovuttanut melkeinpä jokaisen taistelutanteren, jolla te olette vuodattaneet vertanne kaiken sen puolesta, mitä me pidämme kalliina ja pyhänä.

Te ette tahtoneet sotaa, te rakastitte rauhaa, työtä ja kehitystä, mutta teidät pakotettiin taisteluun, ja te olette siinä suorittaneet suurtoita, jotka vuosisatoja loistavat historian lehdillä.

Enemmän kuin 15 000 teistä, jotka lähditte sotaan, ei enää näe kotiansa, ja kuinka monet ovatkaan ainiaksi menettäneet työkykynsä. Mutta te olette myös antaneet kovia iskuja, ja kun nyt parisataatuhatta vihollistaanne lepää hyisen hangen alla tai tuijottaa särkynein katsein tähtitaivaallemme, ei syy ole teidän. Te ette vihanneet heitä, ette tahtoneet heille pahaa, te noudatitte vain sodan ankaraa lakia: surmata tai tulla surmatuksi.

Sotilaat! Olen taistellut monilla tantereilla, mutta en ole vielä nähnyt teidän vertaisianne sotureita. Olen ylpeä teistä, kuin jos olisitte omia lapsiani, yhtä ylpeä Pohjolan tunturien miehestä kuin Pohjanmaan lakeuksien, Karjalan metsien, Savon hymyilevien kunnaiden, Hämeen ja Satakunnan viljavien vainioiden, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen humisevien koivulehtojen pojasta. Olen yhtä ylpeä köyhän majan pojan ja tehdastyöläisen kuin rikkaan miehen tarjoamasta uhrista.

Kiitän teitä kaikkia, upseereja, alipäällystä ja miehistöä, mutta tahdon erikoisesti korostaa reserviupseerien uhrautuvaa uljuutta, heidän velvollisuuden tuntoaan ja sitä etevyyttä, millä he ovat suorittaneet tehtävää, joka ei varsinaisesti ollut heidän. Niinpä on heidän uhrinsa suhteellisesti sodan suurin, mutta se on annettu ilolla ja horjumattomalla alttiudella.

Kiitän esikuntain upseereja heidän taidostaan ja uupumattomasta työstään ja lopuksi kiitän lähimpiä apulaisiani, yleisesikunnan päällikköä ja päämajoi-tusmestaria, armeijakomentajia sekä armeijakuntain ja divisioonain päälliköitä, jotka usein ovat tehneet mahdottoman mahdolliseksi.

Kiitän Suomen armeijaa, sen kaikkia aselajeja, jotka jalossa kilpailussa ovat suorittaneet sankaritekoja sodan ensi päivästä saakka, kiitän rohkeudesta, millä he ovat käyneet päin monin kerroin ylivoimaista, osittain tuntemattominkin asein varustettua vihollista, ja sitkeydestä, millä ne ovat pureutuneet jokaiseen tuumaan kotimaan kamaraa. Enemmän kuin 1500 venäläisen hyökkäysvaunun ja enemmän kuin 700 lentokoneen tuhoaminen kertoo sankaritoista, joita usein ovat suorittaneet yksinäiset miehet.

Tunnen iloa ja ylpeyttä ajatellessani Suomen lottia ja heidän osuuttaan sodassa — heidän uhrimieltään ja uupumatonta työtään eri ajoilla, joka on vapauttanut tuhansia miehiä tulilinjoille. Heidän jalo henkensä on kannustanut ja tukenut armeijaa, jonka kiitollisuuden ja arvonannon he ovat täysin saavuttaneet.

Kunniapaikalla ovat sodan ankarana aikana seisonet ne tuhannet työläiset, jotka, usein vapaaehtoisina, ilmahyökkäystenkin aikana ovat tehneet työtä ko-neittensa ääressä valmistaen armeijalle sen tarvikkeita, sekä ne, jotka herpaantumatta vihollisen tullessa ovat työskennelleet asemien varustamisessa. Kiitän teitä kaikkia isänmaan puolesta.

Huolimatta kaikesta uljuudesta ja uhrimielestä hallituksen on täytynyt tehdä rauha ankarin ehdoin, mikä kuitenkin on selitettävissä.

Armeijamme oli pieni, reservit ja kaaderit riittämättömät. Emme olleet varustautuneet sotaan suurvaltaa vastaan. Urhoollisten sotilaittemme puolustaessa rajojamme oli ylivoimaisin ponnistuksin hankittava mitä puuttui, rakennettava puolustuslinjoja, joita ei ollut, koetettava saada apua, jota ei tullut. Oli hankittava aseita ja varusteita aikana, jolloin kaikki maat kuumeisesti varustautuivat myrskyä vastaan, joka nyt vyöryy yli maailman. Teidän sankaritekonne ovat herättäneet ihailua koko maailmassa, mutta kolme ja puoli kuukautta kestäneen sodan jälkeen olemme edelleen melkein yksin. Emme ole saaneet enempää ulkomaista apua kuin kaksi tykistöllä ja lentokoneilla vahvistettua pataljoonaa rintamillemme, joilla omat miehemme taistellen yötä päivää ilman vaihdon mahdollisuutta ovat saaneet ottaa vastaan aina uusien vihollismuodostelmien hyökkäykset ponnistaen ruumiilliset ja henkiset voimansa rajattomiin asti.

Kun tämän sodan historia kerran kirjoitetaan, on maailma näkevä, mitä urotoita te olette suorittaneet.

Ilman sitä aulista apua, jota Ruotsi ja Länsivallat ovat meille aseiden ja varusteiden muodossa antaneet, meidän olisi ollut mahdotonta näin kauan taistella vihollisen lukemattomia tykkejä, hyökkäysvaunuja ja lentokoneita vastaan.

Valitettavasti ei sitä suurenmoista avun lupautusta, jonka Länsivallat meille antoivat, voitu toteuttaa, kun naapurimme, itsestään huolehtien, kielsivät joukoilta läpikulkuoikeuden.

Kestettyään kuudentoista viikon aikana käydyt veriset taistelut ilman yön ja päivän lepoa armeijamme seisoo vielä tänä päivänä voittamattomana vihollisen edessä, joka hirveistä tappioistaan huolimatta vain on kasvanut lukumäärältään. Kotirintamammekaan, missä lukemattomat ilmahyökkäykset ovat levittäneet kauhua ja kuolemaa naisten ja lasten keskuuteen, ei ole horjunut. Poltetut kaupunkimme ja raunioitetut kylämme kaukana rintaman takana aina länsirajoillamme saakka ovat näkyvänä todistuksena siitä, mitä tämä kansa on kulu-neina kuukausina saanut kestää.

Kohtalomme on kova, kun meidän on pakko jättää vieraalle rodulle, jolla on toinen maailmankatsomus ja toiset siveelliset arvot, maa, jota vuosisatoja hiellä ja vaivalla olemme viljelleet.

Mutta meidän on lujin käsin käytävä rakennustyöhön voidaksemme alueilla, jotka ovat jäljellä, valmistaa kodin niille, jotka ovat joutuneet kodittomiksi, ja paremmat toimeentulon mahdollisuudet kaikille, ja meidän on oltava niinkuin ennenkin valmiina puolustamaan pienempää isänmaatamme samalla päättäväsyydellä ja voimalla, jolla olemme puolustaneet jakamatonta isänmaata.

Meillä on se ylväs tietoisuus, että meillä on historiallinen kutsumus, jota edelleen täytämme: länsimaisen sivistyksen suojaaminen, joka vuosisatoja on ollut meidän perintöosamme, mutta tiedämme myös, että olemme viimeistä roppoa myöten maksaneet velan, joka meillä on länteen ollut.

Mannerheim

TALVISODAN SANKARIVAINAJAT

AHO Eino Evertti,
stm, s. 9.9.1918, k. 3.3.
1940 Kuhmon taisteluis-
sa kadonnut ja siunattu
kentälle jääneenä.

**HAATAJA Viljo Ante-
ro**, alik. s. 26.6.1914-
2.2.1940 Kuhmon Sau-
najärvellä.

AHO Paavo Reetrikki,
stm, s. 25.1.1918, k. 14.
2.1940 Summan taiste-
lut Karjalan kannaksel-
la.

**HANKONEN Lauri
Kaaperi**, vänr. s. 24.4.
1909, k. 21.2.1940 Hon-
kaniemessä, Karjalan
kannaksella, puoliso
Hilikka Tellervo o.s. Me-
rikallio, s. 1.11.1908, k.
Lapsia kaksi.

**ESKOLA Matti Mar-
kus**, stm, s. 18.12.1897,
k. 29.2.1940, Kuhmon
Löytövaaran taistelut,
puoliso Anna Liisa o.s.
Takalo, s. 11.2.1898, k.
25.7.1950. Lapsia seitse-
män.

**HYVÄRINEN Matti
Rafael**, stm., s. 27.5.
1901, k. 18.12.1939, Pel-
kosenniemen taistelut,
puoliso Aino Maria o.s.
Pääkkö, s. 17.12.1902.
Lapsia kaksi.

HAARANIEMI Juhani,
stm, s. 14.09.1911, k.
16.4.1940, kuoli sotasai-
raalassa, puoliso Aili
Josefiina o.s. Heiskari,
s. 10.10.1910, k. 20.10.
1980. Lapsia kaksi.

HYVÖNEN Väinö
Aappo, stm., s. 21.6.
1906, k. 6.3.1940, Vila-
joen taistelut, puoliso
Hilja Amalia o.s. Aho
s. 21.2.1908, k. 24.12.
1978. Lapsia yksi.

HÄGER Eemeli, stm., s. 27.1.1898, k. 9.3.1940, Kuhmon taisteluissa.

PELTOMAA Eino Johannes, stm., s. 15.3.1918, k. 14.2.1940 Summan alueen taisteluissa Karjalan kannaksella.

KARPPINEN Kaarlo Henrik, stm., s. 25.11.1902, k. 7.4.1940 Raateen-Kuhmon taistelut. Kuoli Sotkamon sotasairaalaan, puoliso Hilja o.s. Rautio, s. 20.09.1901, k. 4.1.1985. Lapsia kolme.

PELTOMAA Johan Erik, tykkimies, s. 16.2.1903, k. 9.2.1940. Haavoittui Kemijärven taisteluissa. Kuoli Muurrolan sairaalan pommituksessa. Puoliso Ida o.s. Turunen, s. 9.8.1909, k. 10.10.1986. Lapsia neljä.

KESTI Reeti Matti, alik., s. 27.6.1917, k. 24.2.1940, Karjalan kannaksella Raudun-Kämärän taistelut. po. Siunattu kentälle jääneenä

SELKÄINAHO Jaakko Rurik, alik., s. 8.2.1917, k. 29.2.1940, Summan alueen taistelut Karjalan kannaksella

KOKKO Erkki Eino, stm., s. 5.7.1913, k. 20.12.1939, Kuhmon alueen taistelut, puoliso Liisa o.s. Luttinen, s. 8.5.1913. Lapsia yksi.

SEPPÄNEN Aimo, alikers. s. 20.3.1907, k. 18.12.1939. Kaatui Salan taisteluissa. Siunattu Kestilän Sankarihautaan, puoliso Eeva o.s. Lahti, s. 24.11.1911. Lapsia kaksi.

NIIRANEN Pentti, korpr., s. 19.10.1919, kuoli Sotasairaalassa Talvisodassa alkaneseen tautiin 15.5.1941.

TINKALA Vilho Daniel Justinus, korpraali, s. 13.4.1907, k. 13.12.1939. Kaatui Kuhmon Pirttimäessä.

JATKOSODAN JA LAPINSODAN SANKARIVAINAJAT

AHLHOLM Tauno Jaakko, maanviljelijä, s. 17.2.1921 Piippola, k. 20.8.1941 Kiestinki. Jatkosota: JR 53 KKK. Kivääri-konek.mies. Taistelut: Kiestinki. Sotamies.

AHO Tauno Johannes, maanviljelijä, s. 20.1.1916 Piippola, k. 17.7.1941 Vuoninen. Hukkunut sotareissulla Vuonisjokeen. Jatkosota: III JR 11. Kiv.mies. Taistelut: Vuokkiniemi, Vuoninen. Sotamies.

AHLHOLM Vilma Heleena, talontytär, s. 16.11.1919 Kärsämäki, k. 7.2.1944 Sotasairaala. Lotta. Jatkosota: Muonituslotta Karjalan kannaksella ja Jaakkimassa.

EBERHARHT Heimo Johannes, maanviljelijä, s. 6.10.1921 Piippola, k. 13.9.1941 Suomenlahti, panssarilaiva Ilmarinen. Siunattu kent. jääneenä. Lepää panssarilaiva Ilmarisen uumenissa Suomenlahdessa. Matruusi.

AHO Matti Aimo, työmies, s. 6.8.1911 Piippola, k. 11.4.1942 Röhön suunta. Puoliso: Salli Katarina o.s. Piippo, s. 27.1.1901 Piippola, k. 9.12.1962 Oulun Diak.laitos. Lapsia kuusi. Talvisota: Tykistössä. Tykin apumies. Taistelut: Kannaksella. Jatkosota: III/JR 11. Konekivääriyhm. Taistelut: Röhön suunta, Kiestingin suunta, Ratanvarren taistelut. Sotamies.

FÖHR Hesekiel, työmies, s. 11.8.1905 Piippola, k. 5.8.1944 Laatokan koillispuolella. Ollut mukana talvisodassa. Jatkosota: Laatokan koillispuolen taistelut. Sotamies.

HAATAJA Otto Birger, maat.työnjoht. ja käsityönop., s. 28.8.1912 Piippola, k. 3.8.1941 Hevosenkä, Uhtuan taist. Talvisota: Ryhmänjohtaja. Suomenlahden saaristo. Jatkosota: 3 D:na sissipataljoona 3. Ryhmänjohtaja. Taistelut: Uhtuan länsipuolen taist. Alikersantti.

HEISKARI Antti Vilhelm, maanviljelijä, s. 21.1.1917 Piippola, k. 16.7.1941 Vuonisissa. Talvisota: KK ryhmänjohtaja. Taistelut: Karjalankannaksella, Summan lohkolla. Jatkosota: III/JR 11, 3 KKK. KK ryhmänjohtaja. Taistelut: Uhtuan suunta, Vuokkiniemi, Vuoninen. Alikersantti.

HYVÖNEN Eino Henrik, maanviljelijä, s. 27.11.1909 Piippola, k. 11.9.1941 Kiestinki, Kangasvaara. Puoliso: Anna Liisa o.s. Nissinen, s. 31.12.1911 Piippola. Lapsia neljä. Talvisota: JR 25. Kiv.mies. Taistelut: Kuhmon alue. Jatkosota: III/JR 11. Kiv.mies, taistelulähtetti. Taistelut: Uhtuan ja Kiestingin suunnat. Korpraali.

JARVA Eino Johannes, työmies, s. 9.11.1922 Piippola, k. 5.10.1944 Alatornio. Jatkosota: III JR 11. Kiväärimies. Taistelut: Uhtuan suunta, Karjalan kannas, Lapin sota. Sotamies.

JARVA Kaarlo Johannes, työmies, s. 5.1.1921 Piippola, k. 1.8.1941 Kiestinki Kananainen. Jatkosota: I JR 53 KKK. KKK-mies. Taistelut: Kiestingin suunta, Kananainen. Sotamies.

KALLIO Matti, maanviljelijä, s. 14.8.1908 Piippola, k. 12.9.1941 Kiestinki. Osallistunut Talvisotaan. Jatkosota: III/JR 11, KKK. Kiv.mies. Taistelut: Uhtuan ja Kiestingin suunnat. Sotamies.

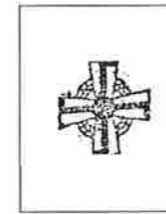
KESTI Eino Aukusti, metsätyömies, s. 31.7.1914 Piippola, k. 21.7.1941 Pistojoiki. Talvisota: JR 25. Konekivääriampuja. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: III JR 11 KK-komppania. Konekivääriampuja. Taistelut: Vuokkiniemi, Pistojoiki. Haavoittunut Kuhmossa helmikuussa 1940. Sotamies.

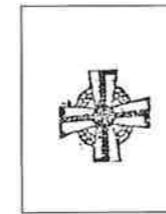
KESTI Yrjö, maanviljelijä, s. 1.6.1902 Piippola, k. 31.7.1944 Kotka. Puoliso: Eeva Matilda o.s. Pellilä, s. 1898 Piippola, k. 3.1936 Oulainen. Lapsia viisi. Sairastunut jatkosota aikana. Kuollut Kotkan sotasairaalaan. Osallistunut Talvisotaan. Tykkimies. Jatkosota: III JR 11, 3 KKK. Hevosmies, kiväärimies. Taistelut: Vuokkiniemi, Pistojoiki, Kiesti, radan varsi, v. 1944 13.7. Vuosalmi. Haavoittunut Kiestingissä radan ylitystaistelussa. Sotamies.

KIVIAHO Heimo, työmies, s. 26.11.1919 Piippola, k. 7.10.1944 Karihaara. Jatkosota: III/JR 11. Kiväärimies. Taistelut: Uhtuan suunta, Karjalan kannas, Lapin sota. Sotamies.

LAAKSOMO Niilo Joonas, työmies, s. 21.11.1917 Piippola, k. 19.7.1941 Pistojoiki. Siunattu kentälle jääneenä. Jatkosota: III/JR 11. Kiväärimies. Taistelut: Uhtuan suunta, Vuokkiniemi, Vuoninen, Pistojoiki. Sotamies.

LEINONEN Onni, maatyömies, s. 12.10.1923 Piippola, k. 3.5.1942 maatalouslomalla Piippolassa. Sotamies.

LYYTIKÄINEN Aapo Antero, maanviljelijä, s. 8.6.1902 Kiuruvesi, k. 11.9.1941 Kiestinki. Talvisota: JR 25. Kiv.mies. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: III/JR 11. Kiv.mies. Taistelut: Kiestinki, Uhtua. Sotamies.

LÄMSÄ Ilkka, työmies, s. 3.12.1922 Piippola, k. 5.8.1941 Pistojoiki. Jatkosota: III/JR 11. Kiv.mies. Taistelut: Uhtuan suunta. Sotamies.

MARJOMAA Heimo Hermann, maatyömies, s. 5.7.1910 Piippola, k. 1.9.1941 Uhtua. Siunattu kentälle jääneenä. Talvisota: JR 25, kiv.mies. Taistelut: Kuhmon suunta. Jatkosota: III/JR 11. Kiv.mies. Taistelut: Uhtuan suunta. Sotamies.

MARTIKAINEN Uuno Matias, maanviljelijä, s. 25.3.1925 Piippola, k. 25.6.1944 Karjalan kannas. Jatkosota: Kiv.mies. Taistelut: Karjalan kannas. Sotamies.

MURTOMÄKI Matti, työmies, s. 23.12.1897 Haapavesi, k. 21.7.1941 Pistojoiki. Puoliso: Anna o.s. Lundberg, s. 8.12.1902 Piippola, k. 21.2.1973 Piippola. Talvisota: JR 25. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: III/JR 11. Kiv.mies. Taistelut: Vuokkiniemi, Vuoninen, Pistojoiki. Sotamies.

MUSTONEN Tenho Armas, työmies, s. 6.10.1920 Piippola, k. 10.7.1941 Salla. Jatkosota: Pohjoisrintamalla. Taistelut: Salla. Sotamies.

NIIRANEN Aarne Aleksanteri, s. 9.6.1917 Pyhäntä, k. 1.11.1941 Kiestinki. Haudattu Oulun sankarihautaan. Osallistunut Talvisotaan. Jatkosota: Taistelut: Kiestingin suunta. Kersantti.

PAAKKONEN Juhani Heikki, s. 31.5.1903 Piippola, k. 21.11.1941 Kiestinki. Puoliso: Selma Seliina o.s. Ippari, s. 14.9.1901 Piippola, k. 31.7.1949 Piippola. Kaatui Lohivaarassa. Osallistunut Talvisotaan. Jatkosota: III/JR 11. Kiv.mies. Taistelut: Uhtua, Kiestinki. Sotamies.

PAAKKONEN (Ville) Antti Vilhelmi, s. 19.5.1917 Piippola, k. 4.8.1943 Jyväskylä. Osallistunut Talvisotaan. Jatkosota: Kiv.ryhmän johtaja. Taistelut: Uhtuan suunta, Jyväskylä. Alikersantti.

PARTANEN Onni Eemil, sekatyömies, s. 29.2.1920 Kiuruvesi, k. 10.7.1944 Syväri. Jatkosota: Taistelut: Syvärin alue. Haavoittunut Syvärillä heinäk. 1944. Kuoli sotasairaalaan 10.7.1944. Korpraali.

PELTOMAA Veikko Artturi, maatyömies, s. 20.7.1923 Piippola, k. 24.7.1943 Vienan kannas, Aunus. Jatkosota: Kiväärimies, Taistelut: Aunuksen suunta, Vienan kanava. Sotamies.

PIIPPO Heikki Ilmari, työmies, s. 16.8.1905 Piippola, k. 21.07.1941 Pistojoensuu. Osallistunut Talvisotaan. Jatkosota: III/JR 11. Kiväärimies. Taistelut: Pistojoensuu, Uhtuan suunta. Sotamies.

PIIPPONEN Kalle Johannes, Kalle Johannes, työmies, s. 25.10.1922 Sotkamo, k. 10.9.1941 Porajärvi. Jatkosota: Kiv.mies. Taistelut: Porajärvellä, Poventsan alue, Karhumäen suunta. Sotamies.

PIKKARAINEN Antti, maanviljelijä, s. 26.8.1905 Piippola, k. 23.9.1943 Sotasairaala. Puoliso: Aili Maria o.s. Piippo, s. 29.8.1908 Piippola. Lapsia seitsemän. Osallistunut Talvisotaan. Jatkosota: Sairastunut jatkosotaaikana. Korpraali.

PULLI Edvard (puhutteliin Eskoksi), s. 19.2.1913 Sortavala Otsainen, k. 11.9.1941 Kangasvaara. Talvisota: Laatokan joukko-osasto. Taistelut: Laatokka. Jatkosota: III/JR 11. Suomen armeija. Taistelut: Kangasvaara, Uhtuan ja Kiestingin suunta. Alikersantti. Haudattu sankarivainajana Piippolaan syyskuun lopulla v. 1941. Sortavalan takaisin valtauksen jälkeen siirretty lokamarraskuun vaihteessa vuonna 1941 Sortavalan maaseurakunnan sankarihautaan, jossa hänen viimeinen leposija sijaitsee.

RAAPPANA Aarne Valtteri, työmies, s. 27.6.1916, k. 3.10.1944 Lapin sota, Alatornio. Puoliso: Anna Cecilia o.s. Ojapelto, s. 18.8.1914 Piippola, k. 29.9.1987 Piippola. Osallistunut talvisotaan. Jatkosota: Uhtuan suunta, Karjalan kannas, Lapin sota. Sotamies.

RAKENNUSKOSKI Jaakko Oskari, työmies, s. 25.7.1921 Piippola, k. 10.10.1944 Rovaniemi. Jatkosota: Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas, Lapin sota. Sotamies.

RISKOLA Erkki Matias, maanviljelijä, s. 18.5.1912 Piippola, k. 25.8.1941 Kiestinki, Veturipuro. Veljekset Pekka ja Erkki kaatuivat samasta luodista. Siunattu kentälle jääneiksi. Talvisota: JR 25. KK-ryhmän johtaja. Kuhmo. Jatkosota: III/JR 11 3 KKK. KK-ryhmän johtaja. Taistelut: Uhtua, Kiestinki. Kersantti.

RISKOLA Pekka, maanviljelijä, s. 6.10.1910 Piippola, k. 25.8.1941 Kiestinki, Veturipuro. Siunattu kenttään. Talvisota: JR 25. KK-johtaja. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: III/JR 11 3 KKK. KK-johtaja. Taistelut: Uhtua, Kiestinki. Alikersantti.

RUHA Olli, maanviljelijä, s. 28.5.1923 Piippola, k. 29.6.1944 Kannas Ihantala. Kadonnut Ihantalassa. Siunattu kentälle jääneenä. Jatkosota: Taistelut: Uhtua, Karjalan kannas. Sotamies.

RÄISÄNEN Yrjö Johannes, opiskelija, s. 7.10.1922 Piippola, k. 24.6.1944 Antrea Kuparisaari. Siunattu kentälle jääneenä. Jatkosota: 3 D/JR 11/3 D/KKK. Konekivääriampuja. Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Karjalan kannas, Antrea Kuparisaari. Sotamies.

SAARANEN Mikko Ferdinand, työmies, 29.9.1920 Piippola, k. 15.7.1941 Tolvajärven Matkailumajan valtauksessa. Jatkosota: Jääkäripataljoona 2 tai 4. Jääkäri Jv. kiv.mies. Taistelut. Värtsilästä Tohvajärvelle. Matkailumajan alue. Sotamies.

SELKÄINAHO Olli Iivari, puuseppä, s. 10.4.1911 Piippola, k. 12.1.1942 Uhtua. Kis-kis linjalla. Jatkosota: III/JR 11. 3 KKK. Taistelut: Uhtuan suunta. Sotamies.

SELKÄINAHO Kustaa Oskari, maanviljelijä, s. 4.4.1920 Piippola, k. 28.4.1942 Uhtua. Jatkosota: Taistelut: Uhtuan suunta. Korpraali.

SYRJÄLÄ Niilo Vilhelm, maanviljelijä, s. 5.4.1923 Leskelä, k. 29.6.1944 Ihantala. Jatkosota: Taistelulähetti. Taistelut: Ihantala, Karjalan kannas. Sotamies.

TENKULA Toivo Oskari, s. 1.12.1919 Piippola, k. 17.4.1942 Syväri Perkjärven kylä. Jatkosota: Syvärin alue. Alikersantti.

TURUNEN Antti Heikki, työmies, s. 12.6.1923 Piippola, k. 7.3.1944 Vienan kanavalla Salmijoella. Jatkosota: JR 12, 2 KKK. Pst. mies. Taistelut: Äänisjärven alueen. Sotamies.

TURUNEN Veeti, rakennusmies, s. 12.11.1911 Pyhäntä, k. 25.8.1941 Pohjoisrintamalla Kiestinki. Puoliso: Aino o.s. Aho, s. 18.1.1920 Piippola, k. 18.2.1940 Piippola. Lapsia kaksi.

Siunattu Pyhännällä kentälle jääneenä. Talvisota: Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: Uhtuan suunta, Kiestinki. Taistelut: Kiestingin radanvarsi. Sotamies.

VÖRGREN Heimo, s. 3.9.1913 Piippola, k. 23.6.1944 Karjalan kannas, Antrea. Osallistunut Talvisotaan. Jatkosota: III JR 11 KK. Ryhm.joht. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas. Kersantti.

TALVI- JA JATKOSODAN VETERAANIT

AHO Aarne August, maanviljelijä, s. 4.9.1907 Piippola, k. 4.2.1964 Pulkkila. Puoliso: Kerttu Annikki o.s. Hakola, s. 29.3.1918 Pulkkila, k. 15.8.1973 Pulkkila. Lapsia seitsemän. Jatkosota: 3 kkk, JR II, 5/JR 58, 31 Poltt.as, 12/JR32, 1/JR 32. Polttoainejakomies. Taistelut: Uhtuan ja Kiestingin suunnan tst. Kangasvaara, Rantatien-suunta. 5/JR 58:n mukana Viipurinlahdella. Sotamies.

AHO Eino Johannes, toiminnanohjaaja, s. 31.1.1924 Tyrnävä. Puoliso: Irja Selinda o.s. Hirvasniemi, s. 4.12.1927 Kuivaniemi. Lapsia kahdeksan. Jatkosota: Jv. KoulK15. Eril.p 16. Kk. amp.apul. Taistelut: Uhtuan suunnan puolustustaistelut. Taistelut pohj. Suomessa syksyllä 1944. Korpraali.

AHO Johannes, maanviljelijä, s. 21.6.1905 Piippola, k. 13.5.1968 Piippola. Puoliso: Meimi Elsa Sofia o.s. Björkbacka, s. 12.8.1918 Rovaniemi, k. 8.1992 Oulu. Lapsia yhdeksän. Jatkosota: I/JR 12, 7/JR 12. Keittäjä, kiv.mies. Taistelut: Kirakkalampi, Talokuvaara, Kalsinkäinen, Alakurtti, Voittojoki, Ala-Vilmajoki, Lakivaara, Lakijärven suunnan puolustus. Sotamies.

AHO Mikko, sekatyömies, s. 23.2.1915 Piippola. Muuttanut Tampereelle 1969. Talvisota: 1939-40 8/JR 69. Kiv.mies. Taistelut: Kollaanjoki. Jatkosota: Jv.koulut. kesk. 5. EV6, EV7, EV8. Varastomies. Haavoittunut 11.3.1940 Kollaarjoella. Sotamies.

AHO Toivo Abraham, maanviljelijä, s. 3.3.1911 Piippola, k. 30.7.1989 Piippola. Puoliso: Sylvi Johanna o.s. Ollanketo, s. 22.3.1918 Kärsämäki. Lapsia viisi. Osallistunut talvisotaan. Jatkosota: JR II ja JR 32. Jv.kiv.mies. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Kangasvaara. Sotamies.

AITTOLA Tauno Paavo, maanviljelijä, s. 1.10.1917 Haapavesi, k. 22.3.1992 Piippola. Puoliso: Helvi o.s. Koskenkangas, s. 15.10.1920 Piippola. Lapsia neljä. Talvisota: Karjalankannas. Taistelut: Nurmijärvi-Muolaanjärvi-Leipäsuu, Kämärä. Jatkosota: 3D/JR11/3P/12kp (KK), kk-mies. Taistelut: Kiestinki, Uhtuan länsipuol.taist. Kostamus, Kontokki, Karjalan Kannaksen puol.taist. Pohjois-Suomen puhd.taist. Haavoittunut 18.2.-40 Kämärällä, tykin ammuksesta vas. jalkaan. Korp.

ALAJARVA Eino Heikki, maanviljelijä, s. 18.9.1904 Piippola, k. 30.12.1987 Piippola. Puoliso: Helmi Helena o.s. Alhoppää, s. 8.9.1918 Nakkila. Lapsia kymmenen. Talvisota: 9/KTR, Kuhmo. Tykkimies. Jatkosota: JR 11 3 kkk. PST kiv.mies. Taistelut: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Pankalahti. Korpraali.

ALIKLAAVU Eino Erkki, maanviljelijä, s. 23.7.1919 Piippola, k. 31.01.1993 Oulainen. Puoliso: Iida Sofia, o.s. Sivonen, s. 29.5.1918 Pyhäntä, k. 2.5.1989 Oulu. Lapsia kolme.

Talvisota: Jv koulut.k. 6/7. komp. kev.as, Valanen. Partioehtäviä. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: 4289, 22 Sot. Sai, 54 Sot. S:aan. Kpm, Pkm. Taistelut: Kuutamolahti, Lupansalmi, Parajärvi. Haavoittunut 6.10.1941 Parajärvellä. Sotamies.

ALIKOSKI Erkki Aapraham, sähköasentaja, s. 20.3.1925 Piippola, k. 27.11.1986 Oulu. Puoliso: Helli Maria o.s. Rito-lehto, s. 26.9.1928 Pulkmila. Lapsia kaksi. Jatkosota: 8/Jv

Koul.K 25, 12/3 Prik. 4/JR 1:een. Taistelut: Sallan suunnalla 12.5.-10.6.-44 Kanaksen suurtaistelut, Summa-Tammisuo-Ventelä-Viipurinlahti. Sotamies.

ALIKOSKI Lauri Iivari, maanviljelijä, s. 1.3.1923 Piippola, k. 11.4.1977 Piippola. Jatkosota: Karhumäki, Rukajärvi, Kuhmo. Stm.

ALIKOSKI Tauno Olavi, maanviljelijä, s. 28.1.1914 Piippola, k. 23.6.1975 Piippola. Puoliso: Aino Lempi o.s. Ojakkoski, s. 20.10.1913 Piippola. Lapsia kolme. Talvisota: 2 kkk/Jr 40. Puolijoukkueen joht. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsjärvi, Märkäjärvi, Vilajoki. Jatkosota: 3 kkk/Jr 11 Raah.sotp:iin. Vap. 30.6.43. Lto:n D80 noj. Puolijoukkueen johtaja. Taistelut: Uhtuan suunta Pistojoeki. Haavoittui 21.7.1941 Pistojoella. Kers.

ANTTILA Antti Johannes, maanviljelijä, s. 12.4.1898 Piippola, k. 7.6.1957 Piippola. Talvisota: Jv. koul.k. 5. Komp. vääpeli. Jatkosota: 1/12 K. Hevossairaala. Rehumestari. Toipilastallin johtaja. Vääpeli. Lonkassa.

ANTTILA Eino Valtteri, kirvesmies, s. 19.3.1922 Piippola, k. 25.12.1988 Oulu. Puoliso: Hilja o.s. Mikkonen, s. 10.10.1926 Sortavala. Lapsia kymmenen. Jatkosota: St P 14, 8/JR

53. Tst. lähetti, KK. Taistelut: Uhtuan suunta: Jyväskylä, Karjalan kannas, Kuuterselkä, Vuoksen lohko, Tornio-Rovaniemi-Kittilä. Haavoittunut: 13.4.-43 Uhtuan länsipuoli. Sotamies.

ANTTILA Heikki Jaakko, autoilija, s. 15.6.1924 Piippola, k. 6.9.1983 Oulu. Puoliso: Esteri Kyllikki o.s. Kallio, s. 20.8.1936 Kärsämäki. Lapsia viisi. Jatkosota: 4/JR 53 Uhtuan länsipuoli. Konekiväärinmies, kengitysseppä.

Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Karjalan kannas ja Lapinsota. Korpraali.

ANTTILA Toivo Reeti, maanviljelijä, s. 26.5.1906 Piippola, k. 16.1.1982. Puoliso: Alina Johanna o.s. Kujala, s. 12.01.1909 Kuusamo. Lapsia kahdeksan. Talvisota: 9/JR 25. Pikakiv.

mies. Taistelut: Klemetti, Kuhmo, Hotakka, Rasti, Löytövaara. Jatkosota: 3 KKK/JR 11 S, 12/Jr 32, I JR 32. Viestimies. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestingin Kangasvaara, Rantatien suunta. Alikers. Haavoittunut v. 1944.

ANTTILA Verner, maanviljelijä, s. 25.9.1925 Piippola, k. 15.4.1977 Piippola. Jatkosota: Jp/8. Taistelut: Karjalan kangas-Vuosalmi, Pudasjärvi-Kaamanen. Kp-mies. Jääkäri.

ANTTILA Väinö Heikki, rakennusmestari, s. 12.10.1907 Piippola. Puoliso: Aune o.s. Similä, s. 1.9.1909 Kiuruvesi. Lapsia kaksi. Talvisota: 1939 Huoltoporras 2. Esik.K/Er.

P16. Kirjuri. Jatkosota: 1941 JR 32. 1941 Esik. K/vP10. Kk ryhm.joht. Talousau. Taistelut: Pistojoen taistelu. Haavoittui 23.7.1941 Pistojoella. Kersantti.

AROLA Johan Vilho, kirvesmies ja maanviljelijä, s. 12.11.1905 Pulkmila, k. 15.9.1985 Piippola. Puoliso: Heine Josefiina o.s. Paakkonen, s. 20.9.1917 Haapavesi. Lapsia viisi.

Talvisota: 4.12. JR 9. Ajomies. Taistelut: Vilojoen taistelut. Jatkosota: 3D/JR 11/3 patalj. Konekivkomp. 8/JR 25. KK-mies. Taistelut: Uhtuan länsip. taistelu. Kiestingin suunta. Kangasvaara-Rautatien-suunta Röhö, Karisalmi v. 1944. Haavoittunut Kiestingissä 25.8.1941. Stm.

AROLA Otto Heikki, sähkömies, s. 6.7.1909 Piippola, k. 2.4.1992 Pulkmila. Talvisota: LKKK/JR 40. Konekiväärinmies. Taistelut: Pelkosenniemi; Savukoski, Joutsjärvi, Märkä-

järvi, Vilajoki. Jatkosota: JR 11, JvKK 20. Viestimies. Taistelut: Uhtuan suunta. Haavoittunut 18.7.1941. Korpraali.

AROLA Tauno, mylläri, s. 22.7.1916 Piippola, k. 9.12.1970 Piippola. Talvisota: JR 25 PrV:n mukana Kuhmossa. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: III JR 11 KKK. Konekiväärinmies.

Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestingin suunta, Kangasvaaran rantavarsi. Sotamies.

AUTIO (Iikka) Iisakki Niilo, maanviljelijä, s. 28.9.1906 Piippola. Muutti 30.12.1938 Pulkmilaan. Talvisota: Pr V:n mukana Kuhmossa JR 25. Kiv.johtaja. Taistelut: Kuhmon alue.

Jatkosota: KKK/Kev.as 5, 4/JR 32. KK ryhmän johtaja, talousaliupseeri. Taistelut: Uhtuan suunnalla. Vasovaara, Latvajärvi Vuokkiniemi. Alikersantti.

AUTIO, Väinö Johannes, maanviljelijä, s. 12.7.1912 Piippola, k. 9.6.1991 Kärsämäki. Puoliso: Siiri, o.s. Mäki, s. 16.12.1913 Kärsämäki. Lapsia kuusi. Jatkosota: JV KKK 19,

SK-leiri 19 järj. K. I Kestilässä vanginvarijana. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki. Haavoittui Kiestingissä 25.8.-44 Pistojoeki Inarijärvellä Lakinevalla. Korpraali.

EBERHARHT Toivo Ilmari, rakennustyömies, s. 12.1.1919 Pulkmila, k. 15.7.1984 Oulu. Puoliso: Helmi o.s. Kantola, s. 16.2.1922 Pelkosenniemi. Lapsia neljä. Saksalaisten sotavankina.

Jatkosota: Er. o.s P, Osasto Pennanen, 36 Rj.K. Taistelut: Petsamo. Sotamies. Saksalaisten sotavankina. Kadonnut Kemissä. Palasi Norjasta 11.10.45 (Hangon karanteesileirin kautta).

EBERHARHT Veikko Vilho, kirvesmies, s. 7.3.1916 Pulkki-
la. Puoliso: Susanna o.s. Syrjä-
lainu, s. 21.7.1914. Muuttanut
Lempäälään Australiaan. Talvi-
sota: Tyk.K/JR 15. Kiv.mies.

Taistelut: Perkjärvi, Summa, Lähde,
Näykkijärvi. Jatkosota: 1/12 K. Hev.S.
Lonkassa hevossairaalassa 2/12 K. Hev.
S. 2/Aur.k. Auton kuljettaja. Taistelut:
Uhtuan suunnan taistelut. Sotatoimet.
Sotamies.

ESKOLA Johannes, työnjoh-
taja, s. 7.3.1908 Piippola, k.
30.1.1992 Oulu. Puoliso: Hulda
Maria o.s. Iivari, s. 15.9.1896
Ylistaro, k. 9.3.1984 Raah.

Lapsia kaksi. Muuttanut Raa-
heen 2.3.1967. Jatkosota: JR 11, JR 32.
Saapunut 23.9.1942 Itä-Karj. Sot.hall.
E:n Siirto 20.7.1944, 2/HTK/ Kotij. Siir-
to 5.8.1944 8/Täyd.P8:n. 4.11.1944 Raa
skp:iin. Kirjuri. KKK/JR 11, kirjuri,
III/JR 32 esik. Kiv.mies. Kirjurina. Tais-
telut: Uhtuan ja Kiestingin suunta,
Vuoninen-Pistojoki, Kiestingin Kangas-
vaara-rautatien suunta. Alikersantti.

ESKOLA Lauri Johannes,
maanviljelijä, s. 3.9.1924 Piip-
pola. Jatkosota: Jv.koulu. 15.,
4/ErP 16:sta. Pst. kiv.mies.

Taistelut: Uhtuan suunnan
puolustustaistelut, Pohjois-
Suomen taistelut syksyllä 1944. Korpraali.

FILPPULA Martti Jaakko, ti-
lallinen, s. 6.9.1917 Alahärmä.
Puoliso: Aili Aliisa o.s. Kos-
kenkangas, s. 27.7.1920 Piippo-
la. Lapsia 11. Talvisota: 2 D:na
3/3 Pr. Puhelinmies ja Kiv.

mies. Taistelut: Nurmijärvi, Muolaa, Kil-
teä, Kämärä ja Karisalmi. Jatkosota: 3D
III/JR 11. Radiosähkötäjä ja puhelin-
mies. Taistelut: Uhtuan ja Kiestingin
suunta, Kannaksen taistelut, Pohjois-
Suomen taistelut. Sotamies.

FRONDELIUS Juhon, maanvil-
jelijä, s. 1.7.1914 Impilahti, k.
2.5.1990 Piippola. Puoliso:
Jenny o.s. Meronen, s. 2.6.
1922. Lapsia kahdeksan. Talvi-
sota: Esik.k/M.P8. Puhelin-

mies. Jatkosota: E/VP23, 1/VP11. Puhe-
linmies ja muonittaja. Taistelut: Korpisel-
kä, Tolvajärvi, Pitkäranta, Salmi, Tuu-
los-Syväri. Torjuntataistelut Laatokan
koillis puolella. Alikersantti.

**FRONDELIUS (Pekka) Pette-
ri**, maanviljelijä, s. 7.4.1906
Impilahti, k. 22.5.1978 Oulu.
Puoliso: Anna o.s. Makkonen,
s. 22.01.1910 Impilahti, k.
21.06.1974 Oulu. Lapsia kuusi.

Talvisota. Taistelut: Tolvajärvi. Jatkoso-
ta: Rak.pioneeri. Taistelut: Omelia,
Tiiksjärvi, Outajoki, Rukajärvi. Stm.

FRONDELIUS Toivo, maan-
viljelijä, s. 25.11.1916 Impilah-
ti. Puoliso: Maire Elisa o.s.
Ahokainen, s. 5.5.1924 Taipal-
saari. Lapsia kolme. Talvisota:

Tolvajärvi. Pikak. ampuja. Tais-
telut: Tolvajärvellä. Jatkosota: Kotijou-
koissa. Haavoittunut: 12.12.1939 Tolva-
järvellä. Korpraali.

HAANPÄÄ Olli, maanviljeli-
jä, s. 28.7.1910 Piippola, k.
9.7.1956 Piippola. Puoliso: An-
na Elisabet o.s. Hakola, s. 25.
3.1908 Piippola, k. 21.4.1991
Piippola. Lapsia neljä. Talviso-
ta: Kuhmo, Kiv.komp. 9/JR 25. Pk.mies,

ryhmänjohtaja. Taistelut: Kuhmon alu-
eella. Jatkosota: JR 11, 3 KKK. Uhtuan
suunta, Kiestingin suunta. Kiv.joht. Puo-
lijoukkueen johtaja. Taistelut: Uhtuan ja
Kiestingin suunnan taistelut. Haavoittu-
nut 10.11.1941. Sairastunut. Kersantti.

HAANPÄÄ Oskari, maanvil-
jelijä, s. 1.10.1908 Piippola, k.
15.9.1991 Hyvinkää. Puoliso:
Eeva Selma Elina o.s. Tuohi-
maa, s. 15.6.1915 Piippola.
Lapsia kahdeksan. Muuttanut

Hyvinkäälle 1966. Talvisota: JR 25 PrV:n
mukana Kuhmossa. Taistelulähetti. Tais-
telut: Kuhmo. Jatkosota: JR 11, 3 KKK,
12/JR 32, Htk/III. Taistelulähetti KK-
mies. Taistelut: Kiestingin ja Uhtuan
suunta. Res.Korp.

HAANPÄÄ Pentti, kirjailija,
s. 14.10.1905 Piippola, k. 30.
9.1955 Pyhäntä. Puoliso: Aili
o.s. Karjalainen, s. 23.12.1912,
k. 19.11.1970 Oulu. Lapsia yk-
si. Hukkui Lamujärvellä 30.9.

1955. Talvisota: JR 40. Kiv.mies. Taiste-
lut: Savukoski, Salla, Pelkosenniemi,
Joutsijärvi, Märkäjärvi, Vilajoki. Jatko-
sota: Loukan hevossairaala, I/12 K,
Hev.S. Hevossaira.kirjuri, varusvaraston-
hoitaja. Taistelut: Osallistunut sotatoi-
miin kenttäarmeijassa, Uhtuan ja Karja-
lan kannaksen suunnilla. Alikersantti.

HAANPÄÄ Uuno Aimo, s.
17.9.1913 Piippola, k. 1.6.1989
Oulu. Puoliso: Irja Hildur, o.s.
Koskenkangas, s. 13.10.1916
Piippola. Lapsia kahdeksan.
Muuttivat 15.8.1963 Ouluun.

Talvisota: 1/JR 40. Muonittaja. Taistelut:
Pelkosenniemi, Samukoski, Salla, Säkki-
järvi. Jatkosota: JR 11. Muonittaja, ta-
lousaliups. Taistelut: Uhtuan suunta,
Kiestinki, Kangasvaara, Vuokki, Vuoni-
nen, Pistojoki, Vuosalmi, Ihantala, Tor-
nio, Laurila, Rovaniemi, Kivennapa,
Muolaa, Heinjoki. Haavoittunut 2.9.1941
Kiestinki. Ylikers. Sairast.

**HAAPALAINEN Antti Fred-
rik**, teurastaja, s. 25.5.1906
Piippola, k. 14.7.1967 Oulu.
Puoliso: Martta Dakmar o.s.
Tikkanen, s. 2.11.1903 Muhos,
k. 3.6.1937 Piippola. Lapsia

neljä. Muuttanut Pulkkiilaan 1948. Talvi-
sota: Kiv.mies. Taistelut: Kuhmo. Jatko-
sota: 3D/JR 11/3 Patalj. Kiväärinmies.
Taistelut: Kiestinki, Uhtuan taistelut.
Haavoittunut v. 1943. Sirkaleita keuh-
koissa. Ollut Oulussa sotasairaalassa.
Stm.

**HAAPALAINEN Eino Iisak-
ki**, maanviljelijä, s. 2.8.1922
Piippola. Puoliso: Veera o.s.
Torgoutsa, s. 27.8.1920 Salmi.
Lapsia seitsemän. Jatkosota:
Sul. 16. Kivennapa. Täyd.p. 11.

Jv. ja keittiömies. Palvellut rintamajou-
koissa. Stm.

**HAAPALAINEN Esko Alek-
santeri**, maanvilj., s. 12.9.1902
Piippola, k. 26.1.1973 Piippo-
la. Puoliso: Naimi (Maria) o.s.
Hammar, s. 19.5.1905 Piippo-
la, k. 4.2.1978 Piippola. Lapsia

kuusi. Ollut talvisodassa. Jatkosota: Jv.
Uhtuan suunta, Kiestinki, Karjalan kan-
nas. Stm.

**HAAPALAINEN Tuomas Vil-
helm**, maanviljelijä, s. 8.1.1921
Piippola. Puoliso: Lyyli Kata-
riina o.s. Tuohimaa, s. 11.12.
1921 Piippola. Lapsia neljä.
Jatkosota: Kiestingin suunta

JR 53 Maaselän kannaksella. KK ryhmän
johtaja. Pst tykinjoht. Taistelut: Lohivaara,
Kangasvaara, Komujärvi, Krimi, Ah-
venjärvi, Vuontala, Ägläjärvi, Tolvajärvi.
Haavoittunut: 18.5.1942 Jelettijärvellä.
Kersantti.

HAAPALAINEN Väinö Eero, kirvesmies, s. 18.5.1886 Piippola, k. 17.8.1966 Piippola. Puoliso: Saara o.s. Nissinen, s. 1.3.1901 Piippola, k. 9.5.1934 Piippola. Lapsia kuusi. Talvisota: Jv-kiväärimies. Taistelut: Noskua, Kannaksella. Haavoittunut ts. 1940 Noskua Kannaksella. Stm.

HAAPALAINEN Yrjö Henrik, teurastaja, s. 13.02.1912 Piippola, k. 14.7.1979 Oulu. Puoliso: Anna Vappu o.s. Vesala, s. 19.1.1901 Oulujoki. Muuttanut Oulujoelle v. 1932. Talvisota: Taistelut: Joutsijärvi, Märkäjärvi, Viipurinlahti. Jatkosota: 3D/2 Pataljoona. Kokki. Taistelut: Uhtuan pohjoispuolen taist., Kiestinki, Karjalan Kannaksen puol.taist., Pohjois-Suomen puhd. taist. Haavoittunut lievästi päähän Uhtuan suunnalla 15.7.1941. Tykkimies.

HAAPASAARI Tauno Oskari, maanviljelijä, s. 16.4.1909 Piippola, k. 11.10.1986 Piippola. Puoliso: Kerttu Sofia o.s. Maarala, s. 22.6.1914 Piippola, k. 8.2.1984 Piippola. Lapsia kolme. Talvisota: JR 25/2 KKK. PrV:n mukana. Patruunan kantaja. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: JR 11, Sot.S, 4/JR1, 13 TykK. Järj. Kl. KK-mies. Ajomies. Taistelut: Karjalan kannas, Pohjois-Suomen taistelut, Muonio, Kätkäsvanto, Kontupohja, Karhumäki, Syväri. Haavoittunut 21.7.1941 Vuonisessa. Sotamies.

HAAPASAARI Yrjö Reeti, maanviljelijä, s. 26.11.1897 Piippola, k. 31.7.1990 Pulkki-la. Puoliso: Reeta Sofia o.s. Leviäkangas, s. 24.4.1904 Piippola, k. 11.6.1965 Piippola. Lapsia yhdeksän. Talvisota: JR 25. Hevosmies. Kuhmo. Jatkosota: JR 11 ja 12/JR 32. Hevosmies ja KK-miehenä. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Kangasvaara. Sotamies.

HAATAJA Johan Henrik, Sotilasteknikko, ylivääpeli, s. 7.10.1916 Piippola, k. 7.3.1985 Ähläri. Puoliso: Kerttu Vilhelmiina o.s. Alasaari, s. 21.12.1920 Lapua. Lapsia kuusi. Talvisota: JR 25 Kuhmo. Aseaseppä Au. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: 3D/JR 11/2 Pataljoona. Asealiupseeri ja huoltoau. Taistelut: Uhtua, Jyväskylä. Haavoittunut: Sotainvalidi. Sotilasteknikko, ylivääpeli.

HAATAJA Niilo Veikko, maanviljelijä, toimiston esimies, s. 14.12.1922 Piippola. Jatkosota: 3 D:na, 3 KKK/JR 11. 24 Tal.k. 24 E. Var.k. 3 DE:ta. KK-mies, et. mit.mies, lähetti. Taistelut: Uhtuan länsip.taist., Kannaksen puol.taist., Pohj.Suomen puhd.taistelut. Sotamies.

HAATAJA Reino Iisakki, kirvesmies, maanviljelijä, s. 27.05.1925 Piippola, k. 9.3.1973 Nurmijärvi. Puoliso: Aune Susanna o.s. Kokkonen, s. 3.11.1925 Ylikiiminki. Muuttaneet 6.11.1972 Nurmijärvelle. Haudattu Nurmijärvelle. Jatkosota: Kiv.mies ja lähetti. Taistelut: Suomenlahti, Karjalan kannaksen puolustustaistelut, Pohjois-Suomen puhdistustaistelut. Sotamies.

HAATAJA Yrjö Olavi, kengitysseppä, s. 9.12.1920 Piippola. Muuttanut 11.2.1953 Huopalahdelle. Talvisota: Mennyt vapaaehtoisesti helmikuulla v. 1940. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: Hevosten kengittäjä. Hevossairaallassa Lonkassa. Taistelut: Uhtuan suunnan taistelut, Karjalan kannaksen taistelut. Kersantti.

HAKOLA Johan Samuli, maanvilj., s. 31.10.1904 Piippola, k. 3.6.1984 Piippola. Puoliso: Kerttu Maria o.s. Komu, s. 11.4.1910 Kiuruvesi. Lapsia kolme. Talvisota: 4 KT R9. Ajomies, ratsuri. Vilajoen rintama. Viipurinlahti. Jatkosota: JR 11, 3 KKK, 12/JR32, 9/JR 4. Ajomies. Taistelut: Uhtuan-Kiestingin suunnan taistelut, Kangasvaara rautatiensuunta, Uomaa. Tykkimies.

HAKOLA Veikko Mikko, työmies, s. 12.10.1917 Piippola, k. 1.7.1982 Piippola. Talvisota: Ollut talvisodassa. Kokkina, muonittajana. Taistelut: Tsirka-Kemijoki, Ilomantsin suunta. Sotamies.

HAKO-RITA Eitel Brynolf, eläkel. opettaja s. 8.10.1924 Oulu. Puoliso: Helvi Elina o.s. Heiskanen, s. 4.11.1928 Kiihtelysvaara. Lapsia neljä. Muuttanut Kittilästä-Piippolaan. Jatkosota: Santahamina ja Suomenlinna VK/yht. E. Roi. VP 14. Radiomies (aseellinen). Alikersantti.

HAMMAR Aappo Eino Heskien, työmies, s. 9.4.1909 Piippola, k. 26.2.1980 Oulaskankaan sairaala. Puoliso: Kaisa Otteljaana o.s. Mikkola, s. 5.6.1911 Kärsämäki, k. 8.4.1963 Oulu. Lapsia yhdeksän. Talvisota: Kuhmo. 20 Tal.K. T. Teurastaja ja jakoryhjohtaja. Jatkosota: Pst. ajoneuvonajaja, kiv.mies. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Kangasvaara, Rautatien suunta, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Vuoksen lohko, Ihantala. Korpraali.

HAMMAR Antti Iisakki, maanviljelijä, s. 20.6.1898 Piippola, k. 27.12.1987 Piippola. Puoliso: Reeta Kaisa o.s. Marjomaa, s. 12.5.1898 Piippola, k. 14.6.1983 Piippola. Lapsia viisi. Talvisota: Kuhmon suunta. Jatkosota: Hevosmies. Taistelut: Uhtuan suunta. Korpraali.

HANKONEN Eino Heikki, maanviljelijä, s. 30.3.1915 Keskilä, k. 22.6.1980 OYKS. Puoliso: Helka Maria o.s. Ojakoski, s. 12.6.1917 Piippola. Lapsia kolme. Talvisota: 2 KKK/JR25. Talous au. Taistelut: PRV:n mukana Kuhmon rintamalla talous au. Jatkosota: 12/JR 11, Koul. K. 15. Kiv.joht. ja 12 jouk.johtaja, kouluttajana. Taistelut: Kiestinki, Kangasvaara, Uhtuan länsipuolen taistelut. Ylikersantti.

HANKONEN Heikki Einari, rakennusmestari, s. 25.12.1912 Piippola, k. 11.5.1991 Oulaskankaan sairaala. Puoliso: Aino o.s. Partanen, s. 6.2.1916 Piippola. Lapsia yksi. Talvisota: JR 25. K.Kiv.joht. Taistelut: Osallistunut sotaan. PrV:n mukana Kuhmossa. Jatkosota: JR 11.3, KKK. Joukkueenjohtaja. Taistelut: 1941-44 Uhtuan suunta, Kiestinki, Kangasvaara, Kannaksen taistelut. Haavoittunut 29.6.1944 Heinijoen la. Väpeli.

HANKONEN Martti Kaaper, maanviljelijä, s. 4.1.1910 Piippola. Puoliso: Siiri Dakmar o.s. Nevala, s. 1.3.1908 Taivalkoski. Lapsia seitsemän. Talvisota: Kuhmo JR 25. Ajomies, KK-mies. Jatkosota: JR 11. Uhtua, Syväri 1941-1942. KK-mies. Kenttävartiotehtävissä, Homoravitsa, Perkjärvi. Sotamies.

HANKONEN Olavi Matti, sotilasohjaaja, varastonhoitaja, s. 14.3.1913 Kestilä, k. 28.1.1972 Oulu. Puoliso: Eeva Maria, o.s. Marttila, s. 1.1.1917 Simo. Lapsia viisi. Talvisota: JR 40. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Salla, Säkkijärvi. Jatkosota: Jv. koulut.k. 15, III ARE, JR 22, 1/JR 22, 4/20 Pr. Alisotilasohjaaja. Taistelut: Tuulosjoki, Syväri, Viipuri, Juustila, Tolvajärvi, KK jouk.johtaja, kiv.jouk.johtaja. Haavoittunut Juustilassa 3.7.1944. Väepeli.

HANKONEN Paavo, liikemies, s. 28.4.1911 Piippola, k. 8.6.1985 Piippola. Puoliso: Terttu Tellervo o.s. Ketola, s. 8.1.1920 USA. Lapsia kuusi. Talvisota: 2 KKK/JR 25. Tehtävät: Viesti Au. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: 12/JR 11, 12/JR 32. Tehtävät: komp.väepeli, konekiv.ryhmän johtaja, puolij. johtaja. Taistelut: Vuoninen, Pistojoeki, Korpivaara, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoliset taistelut, Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Haavoittunut Pistojoella 30.5.1944. Yliväepeli.

HASSINEN Niilo Iisakki, jaostopäällikkö, s. 5.12.1922 Piippola. Puoliso: Lilja Annikki o.s. Kivijärvi, s. 27.1.1930. Lapsia 6. Nykyinen asuinunta Pulkmila. Jatkosota: Jv.Koulut.K 15 12 Komp. 12/III JR 11. KK-mies. Taistelut: Uhtuan pohj. ja länsipuoli, Kivennapa, Vuosalmi, Kuparisaari, Heinjoki, Vuosalmen puol.taist., Ihantala, Tornio, Laivaniemen tienvarsi. Haavoittunut: Torniossa Laivaniemen tienvarressa 3.10.1944. Korpraali.

HAUTALA Reino Kalervo, puuseppä, entinen, nykyään eläkeläinen, s. 5.6.1919 Piippola. Puoliso: Anni Ester o.s. Alatalo, s. 1.2.1930 Kiiminki. Muuttanut Floridaan. Talvisota: Koulutuskeskus 1 Ilmajoki. Koulututtaja. Jatkosota: Jääkäripataljoona 4, panssariprikaati (os. Lagus). Tulenjohtaja, liikenneryhm.johtaja. Taistelut: Korpiselkä, Aunus, Karhumäki, Syväri, Kuuterselkä, Vuosalmi, Ihantala, Äänislinna. Haavoittunut Tuulosjoella 1.8.1941. Alikersantti.

HEIKKINEN Jaakko Lauri, työmies, s. 8.7.1907 Piippola, k. 1.8.1987 Piippola. Jatkosota: 3 KKK/JR 11, 1 JR 32. KK-miest, taist. läh. kiv.mies. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Kangasvaara, Rautatien suunta, Uhtuan pohj.puoli, Viipurinlahti. Haavoittunut 25.8.1941 Kiestingissä, Kangasvaarassa. Sotamies.

HEPOAHO Veikko Matti Henrik, autonkuljettaja, s. 28.5.1912 Piippola, k. 25.6.1956 Piippola. Puoliso: Bertta Kustaava o.s. Hankonen, s. 17.10.1916 Piippola. Lapsia kolme. Talvisota: JR 25, Kuhmon taistelut. KK puolijoukkueen johtaja, Res.kersantti. Jatkosota: 4/Jv auto kesk. KKK/Kev.os. 4:n, 4/JR 2:n. KK puolij. johtajana. Taistelut: Tuulosjoki Pisi, Kuutti, Lauti, Svirstroij, Shemenski, Syväri. Autonkuljettaja. Kersantti.

HEPO-OJA Jalmari, 22.10.1913 Kestilä. Muuttanut Inariin 26.8.1948 naimatonna. Jatkosota: 9/III JR 33, 43 sotas., 4/Jv.kol. kesk. 19. Kiv.mies. Taistelut: Paanajärven rajakahat, Aulanko, Uhtuan ja Kiestingin suunta, Rukajärven suunta, Maaselän suunta. Krimin taistelut. Korpraali.

HEPO-OJA Lauri Viljami, maanviljelijä, s. 3.3.1911 Kestilä, k. 19.2.1982 Piippola. Puoliso: Aune Kustaava o.s. Hakola, s. 23.1.1912 Piippola, k. 26.4.1986 Piippola. Lapsia kuusi. Talvisota: Kuhmo. Jatkosota: 3 KKK/JR 11. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Kannas, Lapin sota. Haavoittunut Kiestingissä v. 1941. Sotamies.

HEPO-OJA Niilo Kalevi, kirvesmies, s. 18.12.1924 Piippola. Puoliso: Aili Sofia o.s. Mustonen, s. 15.5.1926 Paavola. Muuttanut Ouluun. Jatkosota: 5398 n. 5000 un. 9873 un. ErP 16. Pst amp.apul. Uhtuan suunnan puolustustaist., Pohjois-Suomen taistelut syks. 1944. Korpraali.

HEISKALA Edvard (Eetu), metsätyömies, s. 2.2.1902 Pyhäntä, k. 12.4.1977 Piippola. Puoliso: Hilda Elina o.s. Virrankari, s. 18.7.1914 Pudasjärvi. Jatkosota: JR 11, 2 KKK. Taistelut: Uhtuan suunta.

HEISKALA Veikko Fredrik, maanviljelijä, s. 18.7.1917 Pyhäntä, k. 29.4.1971 Rantsila. Puoliso: Senja o.s. Piippo, s. 1.8.1911 Piippola. Lapsia neljä. Talvisota: Karjalan kannas. Konekivääriampuja. Taistelut: Karjalan kannas. Jatkosota: Petsamo, Lapin sota. Konekivääriampuja. Taistelut: Petsamon taistelu. Haavoittunut kaksi kertaa. Korpraali.

HEISKANEN Veikko Ilmari, sekatyömies, s. 12.2.1917 Piippola, k. 23.1.1973 Piippola. Puoliso: Eini Ilona o.s. Kinnunen, s. 4.11.1909 Oulu, k. 22.1.1989 Piippola. Lapsia neljä. Talvisota: Kuhmo, 2 KKK/JR 11. Tähystäjä, kk.ampuja. Jatkosota: Uhtuan suunta, Kiestinki, Karjalan kannas, Lapin sota. KK-ampuja. Taistelut: Vuosalmi, Ihantala, Tornio, Kangasvaara, Norkua. Haavoittunut: 25.8.1941 Kiestingissä. Korpraali.

HILTUNEN Aaro Fredrik, maanviljelijä, s. 13.10.1913 Pyhäntä, k. 1.4.1976 Hyvinkää. Puoliso: Anna Elsi o.s. Pekkala, s. 10.6.1917 Piippola, k. 21.5.1988 Kiljavan sair. Lapsia seitsemän. Muuttanut Hyvinkäälle v. 1959. Talvisota: JR/25. Ryhmänjohtaja. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: III/JR 11, HTK. Ryhmänjohtaja. Taistelut: Uhtuan suunta. Haavoittunut 16.7.1941 Vuonisisa. Alikersantti.

HILTUNEN Erkki, maanviljelijän poika, s. 22.4.1926 Piippola, k. 13.8.1988 Espoo. Puoliso: Sirkka o.s. Jauhiainen, s. 1930 Pihtipudas. Lapsia kolme. Jatkosota: Äänisen rannikkoprikaati Saksan niemi. 8 erillinen motorisoitu raskaspatteri. Tykkimies. Taistelut Juustilan lohko. Tykkimies.

HILTUNEN Lauri Petteri, maanviljelijä, s. 26.9.1909 Pyhäntä, k. 12.10.1976 Piippola. Puoliso: Lyyli Maria o.s. Pyrrö, s. 29.1.1912 Rantsila. Lapset seitsemän. Talvisota: JR 25. Taistelut: Kuhmon rintamalla. Jatkosota: 3 KKK JR 11. L-K aikana: Puhelinkeskuksen hoitaja. Vart.pääll. Taistelut: Vuoninen Pistojoeki Kis-Kis-järvi. Korpraali.

HONKALA Matti Albert, suutari, s. 21.11.1912, k. 23.2.1966 Oulujoki. Puoliso: Tekla Iloona o.s. Tuominen, s. 28.10.1919 Piippola, k. 23.2.1966 Piippola. Lapsia viisi. Talvisota: Vies-tip. 9. Keittäjä. Taistelut: Suomussalmi ja Kuhmo. Jatkosota: 1/1 Rask.Patt. 16. So-tasairaala 32. Tykkimies. Taistelut: Vaso-va, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Punkalahti, Vuomi, Pisto-joki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsip. ja Uhtuan pohj.puo-len taistelut. Haavoittunut Vammeljärvel-lä 16.6.1944. Korpraali.

HUIKARI Vilho Erkki, maan-viljelijä, s. 9.10.1906 Haapave-si, k. 12.6.1983 Piippola. Puoli-so: Salli o.s. Myllylä, s. 1.9.1906 Piippola, k. 14.5.1977 Piippola. Lapsia seitsemän. Talvisota: Vilajoki, Salla. Jatkosota: Tais-telut: Kiestinki, Uhtua. Kersantti.

HUIKARI Urho Johannes, kirvesmies, s. 8.5.1913 Haapa-vesi, k. 12.2.1990 Oulu. Puoli-so: Aili Elviira o.s. Hepo-oja, s. 11.5.1916 Kestilä. Lapsia yk-si. Talvisota: Suomussalmi. Viestimies. Kersantti.

HUOVIO Viljo Armian, kant-tori, s. 17.11.1905 Jyväskylän Maaseurak. Puoliso: Hellin Jo-hanna o.s. Pusaa, s. 19.10.1907 Ähtäri. Lapsia kaksi. Muutta-neet Pattijoelle 1945. Talvisota: Talousalipuseeri. Taistelut: Pelkosenniemi, Lamukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Vilajoki. Jatkosota: Komp.vääpeli, ta-lous.au. Taistelut: Tuulas ja Syvärinvoi-malaitos. Vääpeli.

HUTTUNEN Johan Petter, nahkuri, maanviljelijä, s. 18.3.1901 Kiuruvesi, k. 8.1982 Piip-pola. Puoliso Anna Siiri o.s. Keränen, s. 19.6.1903 Piippola, k. 18.12.1988 Piippola. Lapsia kahdeksan. Talvisota: Jr 25 Kuhmossa. Konekiväärinmies ja patruunankantaja. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: Jr 11/3 pa-talj. KKK. Konekiväärinmies ja patruu-nankantaja. Taistelut: Uhtuan suunta. Sotamies.

HUTTUNEN Juhani, maanvil-jelijä, s. 20.4.1922 Piippola. Puoliso: Hilikka Lyyli o.s. Oja-koski, s. 13.10.1921 Piippola. Lapsia kaksi. Jatkosota: III/JR 11. KK.Ryhm. Tarkka-ampuja-na, tst-lähettti. Uhtuan länsipuolen tst. Kannaksella Akijärven-Noskuan selän, Vuoksen rannan tst. Lapin sodassa Röy-tän, Tornion, Rovaniemen, Muonion tiet. Korpraali.

HUTTUNEN Pekka, asentaja, s. 15.9.1925 Piippola. Puoliso: Irja Maija Liisa o.s. Karjalai-nen, s. 9.8.1931 Kestilä. Lapsia kymmenen. Jatkosota: 1/Ps.Pr. Panssarivaununajaja, Ps.asen-taja. Taistelut: Lapin sotatoimet 1944. Korpraali.

HYVÄRINEN Eino Johannes, maanviljelijä, s. 1.15.1902 Pulk-kila, k. 15.3.1965 Oulaskankaal-la. Puoliso: Aili Maria o.s. Hei-nonen, s. 26.2.1909 Haapavesi. Lapsia viisi. Talvisota: Pelko-senniemi. Tykistöissä: tulenjohtueen mie-henä. Jatkosota: K.Hev.S. Kirjurina. Tuhkala.

HYVÄRINEN Juhon Petter, maanviljelijä, s. 24.1.1909 Mu-hos. Puoliso: Kirsti Elina o.s. Leinonen, s. 20.9.1916 Paltamo, k. 8.9.1982 Piippola. Lapsia neljä. Talvisota: Pr W mukana Kuhmon taisteluissa 4.12.-13.3.1940 6/JR 25. Kiv.mies. Taistelut: Kuhmon taistelut. Jatkosota: 3/JR 11. Jv. koulukesk. 20. KK-mies. Taistelut: Uhtuan suunta, Kies-tingin suunta. Korpraali.

HYVÄRINEN Severus Fredrik, maanviljelijä, s. 23.12.1898 Pulkki-la, k. 3.5.1973 Piippola. Puoliso: Salli Elisabet o.s. Nurkkala, s. 7.9.1906 Pulkki-la, k. 7.2.1982 Piippola. Lapsia kuusi. Talvisota: JR 25. Kuhmo. Jatkoso-ta: Lennua, Karhumäki, Karjalan kannas. Haavoittunut maaliskuussa 1940. Sota-mies.

HYVÄRINEN Valtteri, maan-viljelijä, s. 4.11.1899 Muhos, k. 17.12.1964 Piippola. Puoliso: Anna o.s. Hammar, s. 12.3.1903 Piippola, k. 18.3.1991 Piippola. Lapsia kymmenen. Talvisota: Kuhmo. Jatkosota: 3 KKK/JR 11. Kiv.joht. keittiömies, varastomies. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Kangasvaara, Uhtuan länsipuolen taistelut. Alikersantti.

HYVÄRINEN Veikko, maanvil-jelijä, autoilija, s. 26.7.1915 Muhos. Puoliso: Kerttu Annik-ki o.s. Kauranen, s. 9.12.1918 Piippola. Lapsia kahdeksan. Talvisota: Pr Vuokon mukana Kuhmossa, 2 KKK/JR 25. Asealiupseeri. Jatkosota: JR 11 3 KKK. Asealiupseeri. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Kannas, Tor-nio, Laurila, Rovaniemi. Ylikersantti.

HYVÄRINEN Veikko Olavi, kauppias, s. 15.3.1924 Piippola, k. 31.5.1991 Oulu. Puoliso: Ma-ria (Maija) o.s. Heikkinen, s. 27.7.1924 Yli-li. Lapsia yksi. Jatkosota: KKK/Täyd. P13, 3/Täyd. P13, Esik.k/3 D6, 4./Er. P13, JR 1:n JR 13. Taistelut: Uhtuan suunta, Karja-lan kannaksen puolustustaistelut, Tornio-n, Rovaniemen ja Kittilän taistelut. Sota-mies.

HYVÖNEN Heikki Antti Jo-hannes, työmies, s. 10.5.1919 Piippola, k. 26.9.1961 Oulu. Puoliso: Helvi Maria o.s. Mäke-lä, s. 12.8.1918 Oulunsalo. Lapsia yksi. Muuttanut Ouluun 18.2.1949. Talvisota: Rukajärvi. Jatkosota: Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Pohjois-Suomi.

HYVÖNEN Heikki Ruurik, maanviljelijä, s. 3.7.1915 Piip-pola, k. 2.12.1973 Piippola. Puoliso: Elina o.s. Karjalainen, s. 1.8.1914 Pyhäntä. Lapsia seit-semän. Talvisota: Kuhmo. JR 25. KK-ampuja. Jatkosota: JR 11, Jv. kou-lutusk. 26, 7/JR 200:aan, Käkis. HTK. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Kan-gasvaara, Vuokkiniemi, Vuoninen, Pisto-joki, Uhtuan länsi ja pohj.puoli., Viipurin lohkontorjuntat. Vuoksen torj.t., Tornio, Laurila, Rovaniemi. Haavoittunut Kies-tingissä 25.8.1941, Luomajärvellä 5.8.1942. Alikersantti.

HYVÖNEN Juhon Ilmari, au-tonkuljettaja, s. 28.8.1912 Piip-pola, k. 6.11.1972 Piippola. Avopuoliso: Esteri Mikkola, s. 23.8.1921 Kärsämäki. Talvisota: 2 KKK/JR 25. Konekivääri-mies. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: 3 KKK/JR 11, sot.s. 60, Oulaisten sot.s. 17 Autok. 5391, Oulun liik.tsto. Konekivää-rimies, autonkuljettaja. Taistelut: Latva-järvi, Pisto-joki, Vasovaara, Punkalahti, Vuoninen. Haavoittunut Vuonisissa 19.7.1941. Sotamies.

HYVÖNEN Kalle, autonkuljettaja, s. 19.12.1907 Piippola. Puoliso: Anna-Kaisa o.s. Piipponiemi, s. 28.1.1909 Pyhätä. Lapsia yksi. I vaimo Elsa Krankka s. 13.3.1911, k. 31.5.1944 Kestilä. Muuttanut Pyhännälle 1948. Talvisota: JR 25. Konek.mies. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: 2/JR 11 Uhtuan Korpiselkä, Ilomantsi. Haavoittunut Sallassa.

HYVÖNEN Niilo Ilmari, maanviljelijä, s. 14.11.1924 Piippola. Puoliso: 1:n vaimo Aune Maria, o.s. Holappa s. 7.2.1915, k. 28.1.1978 Oulu. 2:n vaimo Maila Maria o.s. Karjalainen s. 21.5.1931. Lapsia kolme. Muuttanut Vaalaan 1982. Jatkosota: Taistelut: Uhtua, Pohjois-Suomen valtaus syksyllä 1944. Korpraali.

HYVÖNEN Vilho Johannes, maanviljelijä, s. 16.9.1922 Viemä, k. 16.9.1992 Piippola. Puoliso: Hilda Selma o.s. Koi-vuhuto, s. 27.7.1924 Pyhätä. Lapsia yhdeksän. Muuttanut Pyhännälle. Jatkosota: Uhtua, Kannas, Tornio. Sotamies.

HYVÖNEN Yrjö Reeti, maanviljelijä, s. 9.3.1914 Piippola, k. 16.8.1991 Piippola. Puoliso: Maria o.s. Hällinen, s. 30.7.1926 Kärsämäki, k. 16.3.1990 Piippola. Lapsia viisi. Jatkosota: Työkompaniassa työvelvollinen. Taistelut: Rukajärvellä ja Sallassa.

IINATTI Armas Aarne, maanviljelijä, s. 23.3.1924 Haukipudas. Puoliso: Aino Elisabet o.s. Heiskari, s. 13.1.1923 Piippola. Lapsia seitsemän. Jatkosota: 4/I Jv KKK 15, KKK Täyp 13, 3. Divisioona 4/JR 53:een SS 31. KK-mies. Taistelut: Uhtuan suunta, Hevosenkengästä vasemmalle. Haavoittunut Uhtuan suunnalla 13.12.1943. Korpraali.

IKOLA Juho Pekka, autoilija, s. 10.3.1911 Piippola, k. 17.12.1973 Piippola. Puoliso: Toini o.s. Kinnunen, s. 26.1.1926 Kestilä. Lapsia kolme. Talvisota: JR 25. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: JR 11. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki.

IKOLA Juho Veikko, maanviljelijä, s. 12.4.1917 Piippola, k. 29.10.1949 Piippola. Puoliso: Eeva Sofia o.s. Vatanen, s. 10.9.1914 Piippola. Lapsia viisi. Muuttanut Suonenjoelle 1954. Talvisota: JR 25, Kuhmo. PR V:n mukana Kuhmossa. Ajomies. Jatkosota: 3/JR 11. KK-ajoneuvon ajaja. Taistelut: Vasovaara, Vuokkiniemi, Vuoninen, Pistojoeki, Uhtuan länsi ja pohj.puoli. Kiestinki, Kangasvaara, Kivennapa, Muolaa, Vuosalmi, Ihantala. Korpraali.

IKOLA Tauno, maanvilj., s. 24.7.1902 Piippola, k. 17.5.1982 Piippola. Puoliso: Kirsti Maria o.s. Graf, s. 2.12.1909 Kiuruvesi, k. 14.4.1987 Piippola. Lapsia seitsemän. Talvisota: JR 40. Taistelut: Suomussalmen-Raatteen taistelut. Jatkosota: 8/JR 11, E JR 11. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Vuosalmen puol. taistelut, Ihantalan puolustustaist., Tornion mairinnousu, takaa-ajot Tornio-Rovaniemi. Sotamies.

IKOLA Uno Alfred, maanviljelijä, s. 21.5.1909 Piippola, k. 3.3.1990 Piippola. Puoliso: Tyyne Maria o.s. Märd, s. 31.12.1917 Pyhätä. Lapsia neljä. Talvisota: Kuhmo 6/JR 25. Jatkosota: 12/JR 11, 12/JR 32, Uhtua, Karjalan kannas, Kiestinki. Taistelut: Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Haavoittunut: 1944 Suulajärvellä. Korpraali, alikersantti.

IKOLA Uno Artturi, maanviljelijä, s. 14.2.1922 Piippola, k. 1.9.1975 Piippola. Puoliso: Siiri Elisa o.s. Huovinen, s. 9.5.1925 Pulkki. Lapsia neljä. Jatkosota: Uhtua, Jv. Koul.K 15. 12 Komp. 3 D, 12/III JR 11, 11/III JR 11, 12/III JR 11. KK-mies. Taistelut: Uhtua länsipuolen taistelut, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi, Vuosalmi, Ihantala, Tornio. Korpraali.

IKOLA Verner, maanviljelijä, s. 14.9.1904 Piippola, k. 13.11.1977 Piippola. Puoliso: Anna-Kaisa o.s. Ahonen, s. 3.11.1910 Kiuruvesi, k. 22.4.1961 Piippola. Lapsia seitsemän. Talvisota: Vilajoki. Jatkosota: JR 11/3 KKK, Uhtua, Kiestinki, Kangasvaara, Rautatien suunta. Ajomies kk. ajon. Taistelut: Uhtua ja Kiestinki. Korpraali.

ILORINNE Antti, maanviljelijä, s. 11.11.1896 Pyhätä, k. 14.12.1984 Piippola. Puoliso: Olga Ilorinne o.s. Kyyrönen, s. 4.6.1921 Salmi. Lapsia kolme. Talvisota: 3/ER P 2:ssa. Taistelut: Karjalan kannas. Sotamies.

ILORINNE Vilho, maanviljelijä, s. 1.2.1906 Pyhätä. Puoliso: Maria Elisabet o.s. Hyvärinen, s. 19.10.1921 Piippola, k. 25.11.1982 Piippola. Lapsia kaksi. Ottanut osaa talvisotaan. Jatkosota: JR 11, JR 32, JR 43, JR 25, 10 Pr. Tehtävät: KK-mies. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Kangasvaara, Ihantala. Sotamies.

JALONEN Viljo Armas, maanviljelijä, s. 13.5.1916 Piippola. Puoliso: Helmi Katariina o.s. Laukkanen, s. 2.5.1920 Kärsämäki, k. 2.10.1986 Piippola. Lapsia kolme. Talvisota: Pr V:n mukana Kuhmossa. 2 KKK/JR 25. Tähyestäjä, KK-mies. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: Uhtuan suunta, Kiestinki-Kangasvaara, Noskua, Vuoksenlohko, Vuosalmi, Tornion mairinnousu, Tornio, Rovaniemi. Tähyestäjä, KK-ampuja. Korpraali.

JALONEN Yrjö Johannes, maanviljelijä, s. 24.3.1924 Piippola, k. 1.6.1975 Kisko. Puoliso: Rauha Annikki o.s. Luttinen, s. 10.6.1927 Kärsämäki, k. 12.5.1992 Kisko. Lapsia kolme. Jatkosota: Uhtua. Kiväärimies. Taistelut: Uhtua, Kannas, Kunterselkä, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi, Harjula, Tornio, Tervola, Rovaniemi, Kittilä. Sotamies.

JARVA Eemil Henrik, maanviljelijä, s. 24.12.1908 Piippola. Puoliso: Helmi Anna o.s. Auvinen, s. 24.6.1908 Kestilä, k. 20.8.1977 Piippola. Lapsia kaksi. Talvisota: JR 25, Kuhmo. KK-ampuja. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: JR 11 3 KKK, 12/JR 33, 12/JR 32, III ArE:n, 12/JR 58. Tehtävät: Konekivääriampuja KK-mies, savutinheitinmies. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Kangasvaara, Rautatien suunta, 10. D:n mukana Viipurin lahti. Alikersantti.

JARVA Heikki Hesekiel, maanviljelijä, s. 24.4.1899 Piippola, k. 2.4.1976 Piippola. Puoliso: Hilma Pauliina o.s. Karppala, s. 24.6.1900 Kärsämäki, k. 5.12.1991 Piippola.

Lapsia viisi: 1918: Vanginvartijana Oulussa. Talvisota: 5/II/JR 40. KK-mies. Taistelut: Vilajoki. Jatkosota: JR II 3 KKK, 12/JR 32. KK-mies. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Korpivaaran rautatien suunta. Sotamies.

JARVA Heimo Ilmari, maanviljelijä, s. 24.1.1909 Piippola, k. 1.10.1951. Jatkosota: JR 11, Uhtuan suunta. Ryhm.johtaja. Taistelut: Kiskisjärvi. Haavoittunut 9.8.1941. Alikersantti, sair. Kiskisjärvellä.

JARVA Martti Olavi, työmies, s. 13.9.1925 Piippola, k. 10.1986 Helsinki. Jatkosota: Inari-Humaljoen väl. viiv. tst:t, Viipurin lahti. KK-mies, Ps. läh., torj.mies, Pst. tyk. mies.

Taistelut: Ino-Humaljoen viivytystaistelut, Viipurinlahti. Sotamies.

JARVA Mauno Hemminki, työnjohtaja, s. 28.9.1912 Piippola, k. 7.7.1974 Oulu. Puoliso: Sanna Saastamoinen, s. 2.6.1921 Uukuniemi. Lapsia kuusi. Talvisota: JR 25 Kuhmo. Puolijouk.johtaja. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: JR 3 KKK, 12 III/JR 11, Jv Koul.Keskus 26:een, 4/JR 200, Htk 11 JR 11:sta. Puolijoukkueen johtaja. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Vasavara, Vuokkiniemi, Vuoninen, Pistojoeki, Uhtuan länsi ja pohj. puoli, Karjalan kannas, Rajajoki, Vuoksi, Tornio, Laurila, Rovaniemi. Kersantti.

JARVA Toivo Kalevi, s. 16.11.1923 Piippola. Muuttanut. Jatkosota: Itäkarjalassa, Krivi, Tienhaara 7/3 Pr. Kiväärimies. Taistelut: Krivi, Tienhaara. Sotamies.

JARVA Veikko Ilmari, kirvesmies, s. 11.8.1915 Piippola. Puoliso: Irja Anna o.s. Huttunen, s. 10.6.1926 Piippola. Lapsia viisi. Talvisota: JR 25. KK-ampuja. Taistelut: Kuhmo.

Jatkosota: 3D/JR 11/3 pataljoona/KK-komppania. KK-ampuja. Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Kivijärvi-Malu, Poventsa. Haavoittunut: Kiskisjärvellä 20.7.1941. Sotamies.

JARVA Veikko Teodor, maanviljelijä, s. 9.11.1922 Piippola. Puoliso: Helvi o.s. Pellilä, s. 25.7.1926 Kärsämäki. Lapsia kolme. Jatkosota: III/JR 11. KK. Taistelut: Uhtuan suunta,

Karjalan kannas, Lapin sota, Muurasjärvi, Tornion maihin nousu. Haavoittunut 15.6.1944 Kivennavalla. Korpraali.

JARVA Vilho Edvard, s. 6.1.1913 Piippola, k. 11.3.1975 Piippola. Puoliso: Martta Lyyli o.s. Kyllönen, s. 2.4.1922 Piippola. Talvisota: Kol/III KTR 11. Tykinajomies. Taistelut:

Punnusjoki, Salmenkaita, Kuparisaari. Jatkosota: Rask.Pat. 25. Puhelinmiesmittamies. Taistelut: Rannanoja, Nuijamaa, Miettälä, Ojajärvi, Valkeasaari, Perksjärvi, Hotjalahti, Summa, Viipurinlahti. Alikersantti.

JARVA Yrjö Antero, maanviljelijä, s. 3.3.1900 Piippola. Talvisota: IV AK. 84. Km. K:aan. Ollut mukana talvisodassa. Ajomies. Jatkosota: JR 11, 3 KKK, 12/JR 32. Pk. ajoa.

Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Kangasvaara, Rautatien suunta. Jääkäri.

JUUTISTENAHO Juho Sakari, maanviljelijä, s. 19.12.1906 Piippola, k. 10.12.1987 Piippola. Puoliso: Laina Aino o.s. Karppinen, s. 13.7.1907 Kestilä, k. 3.8.1977 Piippola. Lapsia

kymmenen. Jatkosota: Kiestingin suunta, Maaselkä, Karjalan kannas. Satulaseppä, ajomies. Taistelut: Kiestinki, Maaselkä, Kannas. Sotamies.

JUUTISTENAHO Vilho Iisakki, urakoitsija, s. 2.8.1915 Piippola. Puoliso: Eeva Sofia Korpela, s. 11.3.1933 Piippola. Lapsia yksi. Talvisota: 2 KKK/JR 25 Kuhmo. Koneki-

väärimies. Taistelut: PrN:n. Jatkosota: 3 KKK/JR 11. Konekiväärimies, liikennepartiomies, tarkka-ampuja. Taistelut: Vuoninen, Uhtuan länsipuoli, Jelettijärvi, Itäkannas, 12 liikenne K:aan. Haavoittunut: Jelettijärvi 21.5.1942. Korpraali.

JUUTISTENAHO Väinö Reetrikki, puuseppä, s. 18.4.1920 Piippola. Puoliso: Kirsti o.s. Heiskanen, s. 3.7.1928. Lapsia yksi. Muuttanut Ouluun. Jatkosota: PP. koulut. keskus

I:ssä, 4/Jv. koul.k. 19:ssä, 5. rsk:ssa. Pst. mies, keittiömies. Taistelut: Sohmanjoki, Kiestinki. Haavoittunut 2.9.1941 Kiestingin itäpuolella, 30 % inval. Sotamies.

JUNNO Jaakko Leonard, kartoittaja, s. 27.7.1920 Piippola. Muuttanut Kajaaniin. Jatkosota: 17/Pp.k.KI, Kev.Os. 14, 8/JR 39, 2/8 Pr, Sot.S, 23. Erillin. Rk. Apupalvelu. Tais-

telut: 1941-44 Havuvaara, Sammalvaara, Koirivaara, Läskelä, Lunkulansaari, Vienan-Karjala. Sotamies.

JUNNO Venne Paavali, toimitusjohtaja, s. 20.3.1923 Piippola, k. 10.8.1987 Taivalkoski. Puoliso: Helga, o.s. Keskitalo, s. 20.7.1924 Piippola. Lapsia neljä. Jatkosota: Jv.koul.k. 16,

Jv.koul.k. 15, koul.k. 32, sot.s. 8, JRj KI, LiN. RaK.piiri. KK ryhm.joht. komp. kirjuri, rintamajoukoissa. Alikersantti.

JUNNO Vilho Anselmi, maanviljelijä, kirvesmies, s. 21.11.1912 Piippola, k. 14.12.1968 Piippola. Puoliso: Tyyne Helena o.s. Suorsa, s. 31.7.1915 Säsräniemi, k. 24.6.1986 Piippola.

Talvisota: Leskelän myllyllä myllärinä 1940. Jatkosota: 15.6.1941 12. K. Hev. S, 24. El Lääk. K Joukk. 24 El K, 55/EL/21 PR. Kengitysau, talousau. Kersantti.

JUVONEN Otto, myymälänhoitaja, s. 21.9.1900 Kontiolahdi, k. 8.12.1985 Piippola. Puoliso: Lyyli Katariina o.s. Huikari, s. 23.5.1908 Haapavesi, k. 5.1.1993 Piippola. Lapsia viisi.

Talvisota: Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: Lonkka. Sotilasvirkamies.

JÄRVELÄ Heimo Vilhelmi, maanviljelijä, s. 15.11.1906 Piippola, k. 16.4.1974 Oulu. Talvisota: Kuhmo. Jatkosota: Kiestinki. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Karhumäki ja Vuosalmi. Sotamies.

JÄRVELÄ Paavo Fredrik, maanviljelijä, s. 23.1.1912 Piippola, k. 30.5.1986 Oulu. Puoliso: Irja Anja o.s. Riskola, s. 2.1.1917 Piippola, k. 26.2.1974 Oulu. Lapsia kolme. Talvisota:

Pr. V:n mukana Kuhmossa. KK-ryhmän johtaja. Taistelut: Kuhmon suunta. Jatkosota: Auto. KV 1, KV 2. Kirj.kark. väepeli. Knlj. ryhmän johtaja. Väepeli.

KAARLELA Iikka, kirvesmies, s. 27.9.1909 Pyhäntä, k. 12.11.1962 Oulu. Puoliso: Aino Maria o.s. Peltomaa, s. 9.5.1916 Piippola. Lapsia yksitoista. Talvisota: JR 25, konekiväärinmies. Taistelut: Pr V:n mukana Kuhmossa. Jatkosota: JR 11, II JR 25, 6/JR 25, EK/JR 25, Sotas. 66, Sotas. 68, 5393. PK-mies ja ajomies. Taistelut: Koirari, Juustjärvi, Mäntyselkä, Karhumäki, Voljärvi, Seesjärvi, Suulahti, Kaukjärvi, Summa, Karisalmi, Kavantsaari. Haavoittunut Pistojoella. Sotamies.

KAARLELA Yrjö, metsuri, s. 15.3.1913 Pyhäntä, k. 2.9.1992 Piippola. Puoliso: Elsa Valpuri o.s. Pitkäaho, s. 20.5.1920 Pulkkila, k. 20.4.1939 Piippola. Lapsia kaksi. Talvisota:

Kuhmo, KK:n apulainen. Jatkosota: Uhtuan suunta. KK:n apulainen. Taistelut: Vuoninen-Pistojoeki. Haavoittunut Vuonisessa v. 1941. Sotamies.

KAKETTI Urho Einari, pienvilj. s. 23.3.1909 Piippola, k. 3.7.1986 Pulkkila. Puoliso: Aune Aleksandra o.s. Murtoniemi, s. 14.10.1917 Siikainen, k. 24.11.1958 Oulu. Lapsia kahdeksan. Talvisota: JR 25 Kuhmo. Pr. V:n mukana Kuhmossa. Ajomies. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: JR 11/3KKK, JR 32/12, 8/JR 59. Patr.kantaja, Kk-mies, ajomies. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Kangasvaara, Rautatien suunta, Karjalan kannas, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Vuoksenlohko, Harjulan lohko, Tornio. Korpraali.

KAKETTI Vilho Fredrik, kirvesmies, s. 6.6.1923 Piippola. Puoliso: Reeta o.s. Hilden, s. 9.5.1930 Piippola. Lapsia kymmenen. Muuttanut Ouluun. Jatkosota: JR 11/3 pataljoonan KKK. Patr.kantaja, KK-ampuja, muonittaja, tst.lähetä, kompp. kirjuri. Taistelut: Uhtua, päätien suunta, Kivennapa, Muolaa, Noskua, Antrea, Ihantala, Tornio, Laurila, Rovaniemi, Kittilä, Muonio. Korpraali.

KALLIO Juh Herman, maanviljelijä, s. 11.10.1911 Piippola, k. 9.4.1990 Piippola. Puoliso: Aino Johanna o.s. Pentikäinen, s. 19.6.1924 Kärsämäki. Lapsia yhdeksän. Talvisota:

Raatteen ja Kuhmon taistelut. Jatkosota: Uhtuan pohj. ja länsipuoli, Onkamojärvi, Kuuterselkä, Muolaanj. länsip. KK-mies. Taistelut: Uhtuan ja Kiestingin suunta, Kangasvaara, Rautatien suunta. Palettumia käsissä ja jaloissa. Korpraali.

KALLIO Toivo Ilmari, maanviljelijä, s. 10.6.1910 Piippola, k. 12.3.1980 Piippola. Puoliso: Lempi Maria o.s. Rajamäki, s. 23.9.1913 Piippola, k. 19.2.1991 Piippola. Lapsia seitsemän. Talvisota: Keittiömies. Taistelut: Kuhmon suunta. Jatkosota: JR 11, JKKK, 12 JR32. KK-mies, kokki. Taistelut: Uhtuan ja Kiestingin suunta. Sotamies.

KAMULA Alje Einari, s. 3.3.1913 Pyhäntä. Puoliso: Eeva o.s. Karjalainen. Lapsia yksi. Talvisota: Kuhmo JR 25. 2 KKK. Rr. V:n mukana Kuhmossa. KK-ampuja. Taistelut:

Kuhmon lohko. Jatkosota: JR 11/3 KKK. Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas, Lapin sota. KK-mies. Taistelut: Kiestinki, Kangasvaara, Uhtua, Kivennapa, Länsikangas, Muolaa, Heinjoki, Vuoksen lohko, Vuosalmi, Ihantala, Tornio, Laurila, Rovaniemi. Haavoittunut 14.8.1941 Kiestinissä jalkaan.

KAMULA Mikko Johannes, maanviljelijä, s. 25.3.1921 Piippola, k. 8.4.1990 Haapajärvi. Puoliso: Aino Margareeta o.s. Takkinen, s. 26.12.1923 Piippola. Lapsia kolmetoista. Muut-

tanut Haapajärvelle. Jatkosota: JR 69, 11 PR, 41. Er. LR, ErP 5. Kivääriryhmänjohtaja. Taistelut: Raate, Pistojoeki, (Latvajärvi-Vuokkiniemi-Pankalahti-Vuonni-Pistojoeki). Haavoittunut Pistojoella 21.7.1941. Kersantti.

KANANEN Antti Gabriel, maanviljelijä, s. 9.11.1895 Kiuruvesi, k. 15.1.1961 Piippola. Puoliso: Anna o.s. Luttinen, s. 5.9.1899 Piippola, k. 15.3.1984 Piippola. 1918: Oulun Pataljoona KJP, saapunut 24.3.1918. Talvisota:

JV. koulutuskeskus 5. Er. P. 36. Kiv.mies.

KANANEN Eino Samuli, kirvesmies, s. 22.11.1919 Piippola, k. 28.01.1993 Piippola. Puoliso: Toini Valpuri o.s. Luttinen, s. 13.6.1925 Kärsämäki. Lapsia kolme. Jatkosota: Lin Psto 6,

Kev Psto 17. Suuntaaja. Taistelut: Uhtuan suunta, Karjalan kannas, Salla. Alikersantti.

KANANEN Juh Heikki (Janne), asentaja, s. 20.9.1917 Piippola. Puoliso: Esteri o.s. Jokinen, s. 23.5.1932. Muuttanut Ruotsiin. Talvisota: JR 11. Kp-ampuja ja panssarikivääri.

Taistelut: Suomussalmi, Raate, Pitkäranta. Jatkosota: Uhtuan suunta. Kp-ampuja ja panss.kivääri. Taistelut: Kannas ja Lapin sota. Haavoittunut jatkosodassa Uhtualla. Alikersantti.

KANANEN Kalle, maanviljelijä, s. 17.2.1913 Piippola, k. 17.3.1991 Piippola. Puoliso: Signe Loviisa o.s. Kuronen, s. 24.8.1917 Haapajärvi. Lapsia kaksi. Talvisota: Kiv.ryhm.

joht., Taistelut: Pelkosenniemi, Pikkua-lusjoki, Savukoski, Saija-Kotala, Vilajoki. Jatkosota: JR 11, HTK Raa Skp. Jv.Koulut.K.19, SUL 10, Stv leiri 1 kp. Pst.kiv. ryhm.joht. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki. Alikersantti.

KANANEN Sakari Mikael, tehdastyöntekijä, s. 27.4.1922 Piippola, k. 17.4.1984 Karjaa. Puoliso: Saimi Esteri o.s. Piipponniemi, s. 17.6.1928 Pyhäntä. Lapsia kolme. Muuttanut

Karjaalle. Jatkosota: Js: JR 11. Pstm., Kkamp. Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Kivennapa, Muolaa, Heinijoki, Noskua, Vuoksi, Vuosalmi, Ihantala, Tornio. Haavoittunut Torniossa 4.10.1944. Sotamies.

KANGAS Väinö Johannes, maanviljelijä, s. 22.6.1911 Piippola. Puoliso: Aino Matilda o.s. Koskenkangas, s. 18.6.1912 Piippola. Lapsia neljä. Muuttanut Orivedelle 17.12.1957.

Jatkosota: JV. KK. 23. Kiväärinmies. Sotamies.

KANGAS Yrjö Eemeli, maanviljelijä, s. 29.4.1926 Piippola, k. 16.4.1992 Piippola. Puoliso: Raakel o.s. Saarinen, s. 23.5.1930 Harlu. Lapsia viisi. Jatkosota: 45. Kev. It.P.tri, Rj. P.8.

Taist.lähetä. Taistelut: Kontran maasto. Korpraali.

KARJALAINEN Johan Freetrik, maanviljelijä, s. 18.1.1900 Piippola, k. 28.8.1973 Piippola. Puoliso: Selma o.s. Hietala, s. 17.10.1902 Haapajärvi, k. 28.5.1991 Oulu. Lapsia neljä.

Talvisota: II/15. LK. Lääk.mies. Jatkosota: 3 KKK/JR 11, JV koulk. 18:aan, Sotamies.

KARJALAINEN Lauri, metsätyömies, s. 4.3.1921 Piippola, k. 10.8.1993 Piippola. Jatkosota: 12/JR 53. KK-mies, ajomies. Taistelut: Uhtuan suunta, Karjalan kannas, Kuparisaari, Rovaniemi, Kittilä. Korpraali.

KARJALAINEN Vilhelm (Vilje), maanviljelijä, s. 29.5.1902 Piippola, k. 24.3.1967 Piippola. Puoliso: Reeta Johanna o.s. Paakkonen, s. 27.9.1901 Piippola, Lapsia kuusi. Muuttanut

Espooseen. Jatkosota: Suutari, evakkomies. Taistelut: Uhtuan suunta, Pistojoiki, Jyväskylä. Haavoittunut. Ajanut miinaan Jyvälahdessa. Sotamies.

KARPPINEN Jaakko Vilho, maanviljelijä, s. 25.6.1905 Piippola, k. 5.6.1961 Piippola. Puoliso: Hilma Maria o.s. Tuominen, s. 1.7.1907 Piippola, k. 1.10.1988 Piippola. Lapsia viisi.

Talvisota: 6/JR 40. Kiväärimies. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Märkäjärvi, Joutsijärvi, Vilajoki. Paalutamma jalassa. Sotamies.

KARTTUNEN Efrain, maanviljelijä, s. 24.5.1911 Keitele, k. 6.3.1987 Piippola. Puoliso: Irene Elisabet o.s. Alikoski, s. 12.3.1919 Piippola, k. 26.2.1987 Piippola. Lapsia viisi. Talvisota:

P Pohj. sl:n ylim.ker. harj. Puhelinvalittaja. Jatkosota: 10/Jv Koul.K. 6, Jv koul.K 19. Jr 11. 25. Er. Lrk. 25 Er.L RK. Puhelinmiehenä. Korpraali.

KARTTUNEN Veikko Samuli, maanviljelijä, s. 1.1.1903 Keitele, k. 23.1.1987 Piippola. Puoliso: Aino Elisabet o.s. Jarva, s. 22.8.1903 Pulkki, k. 20.6.1973 Piippola. Lapsia seitsemän.

Talvisota: JR 40. Kiv. mies. Taistelut: Salla, Pelkosenniemi, Savukoski. Jatkosota: 12/JR 32:ssa, JR 11. 3 KKK. Kiväärimies, Pst. kantajana. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Kangasvaara ja Antrea. Sotamies.

KAURANEN Leevi Mikael, maanviljelijä, s. 11.3.1913 Muhos. Puoliso: Martta o.s. Tinkala, s. 18.4.1918 Piippola. Lapsia neljä. Muuttanut Leskelään. Talvisota: JR 25. Kiv.

joht. Taistelut: Kuhmossa. Jatkosota: JR 11, 3 patj. KK. KK puolijoukk. joht. Taistelut: Uhtua, Kiestinki ja 3 D:n torjunta ja viiv.taist. Kannaksella. Ylikersantti.

KAURANEN Martti, maanviljelijä, s. 17.1.1907 Muhos, k. 8.5.1983 Piippola. Puoliso: Heidi Anna Saara o.s. Haanpää, s. 6.1.1912 Piippola. Lapsia seitsemän. Talvisota: JR 25

Kiv.R/joht. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: Js. JR 11, JR 1, JR 32. Puolij.joht. Taistelut: Kiestinki, Uhtuan suunta, Kangasvaara, Viipurin lahti. Väpäli.

KERVINEN Topias Leonard, maanviljelijä, s. 28.9.1898 Piippola, k. 16.7.1957 Piippola. Puoliso: Helga Sofia o.s. Parkkila, s. 21.7.1906 Paavola, k. 27.1.1993 Hofors, Ruotsi. Lapsia kolmeitoista. Jatkosota: III/JR II 3

KKK. KK-mies, ajomies, Pst. kiv.mie. Taistelut: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Vuoninen, Pistojoiki, Uhtuan etelä ja pohj. puol., Kiestinki radan suunta, Kangasvaara. Alikersantti.

KERÄNEN Matti Olli, nahkatehtäjä, s. 7.3.1905 Piippola. Puoliso: Hulda Kinnunen, s. 13.7.1906 Pihtipudas. Lapsia kolme. Muuttanut Haapajärvelle. Ottanut osaa talvi- ja jatkosotaan.

KERÄNEN Toivo Antti, ammattisotilas, s. 4.6.1910 Piippola, k. Kouvola. Muuttanut Helsinkiin 26.3.1956. Talvisota: Er. P 16, TP/P-KR. KK-joukkueen johtaja, it. joukkueen johtaja.

Nurmijärven Kiesiövaara. Jatkosota: 14 Rajak. 27. sot.sair. Jv KK 19, Jv. KK 25 8. K:n. Joukkueenjohtaja, väpeli. Taistelut: Värtsilä, Matkanselkä, Sortavala, Petroskoi, Syväri. Haavoittunut 1.12.1939 Pielisjoella ja 25.10.1941. Yliväpeli.

KESKITALO Heikki, myym. hoitaja, s. 19.1.1921 Piippola, k. 7.8.1993 Raahe al.sair. Puoliso: Katri-Lyydia o.s. Peltomaa, s. 11.11.1925 Piippola. Lapsia kahdeksan. Talvisota: Vapaht. 27.

12.1939. Jv. Koul. K. 5, 3/Er. P 36. Kymenlaakso. Pikakiv. ampuja. Jatkosota: 11/Er. Ltk, 6/Lin.psto Niemi, 12/Asekorj. K:a. Suuntaaja. Taistelut: Uhtuan länsipuolen taistelut, Jyvälahden taistelut. Käksälmen tienoilla, Raudussa, Karjalan kannaksella. Korpraali.

KESTI Johannes (Jussi), kirvesmies, työnjoht. s. 27.9.1907 Piippola, k. 15.1.1988 Göteborg. Puoliso: Maria Eugenia o.s. Takkinen, k. 20.2.1951 Piippola. Lapsia kahdeksan.

Talvisota: Petsamon taistelut. Jatkosota: Uhtuan länsipuolen taistelut. Rajavartioston sotilas.

KINNUNEN Johan Erik, kirvesmies, s. 8.7.1913 Pihtipudas. Puoliso: Anna Esteri o.s. Ojakkoski, s. 30.12.1915 Piippola, k. 18.2.1984 Piippola. Lapsia kuusi. Talvisota: JR 25 Kuhmo.

Taistelulähetti. Taistelut: Hotakka, Rasti ja Klemetti, Luselahti. Jatkosota: JR 11, Rajapatalj. 8, KK-mies ja hevostamies. Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Kiestinki, Laatokan koillispuoli. Haavoittunut: Kostamuksessa v. 1943. Korpraali.

KIVIAHO Antti, sekatyömies, s. 15.12.1905 Piippola, 11.9.1966 Piippola. Talvisota: Osallistunut talvisotaan. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: III/JR 11. Taistelut: Uhtua Kiestinki. Sotamies.

KIVIJÄRVI Eino Johannes, eläkeläinen, s. 8.1.1920 Piippola. Lapsia kymmenen. Jatkosota: 11 ELK, 12/12 Pr, 27 ELK, II/12 K Hev.S, I.12 K.Hev. S 5/JR 53. Taistelut: Kuuterselkä-Torniojoen pohjoispuoli. Haavoittunut 14.6.1944 Kuuterselkä, 5.10.1944 Tornion pohj.puoli. Alikersantti.

KIVIJÄRVI Uuno Olavi, työnjohtaja, s. 1.5.1924 Piippola. Puoliso: Maria Liisa o.s. Rainio, s. 25.02.1938 Kärsämäki. Lapsia kolme. Jatkosota: Jv. kouluk. 15 ja Erp. 7. KK-amp.

apul. ja komppanian päällikön lähetti. Taistelut: Rukajärven suunta ja Klyysi-vaaran suunta. Korpraali.

KIVIJÄRVI Yrjö, maanviljelijä, s. 16.2.1903 Piippola, k. 21.12.1946 Piippola. Puoliso: Saima Selina o.s. Riuttanen, s. 23.2.1905 Pihtipudas. Lapsia viisi. Talvisota: I/JR 40. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Salla, Säkijärvi. Jatkosota: JR 11. Ajomies. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestingin suunta. Alikersantti.

KIVIJÄRVI Väinö Paavali, ylikonstaapeli, s. 22.6.1922 Piippola. Muuttanut Savonlinnaan. Talvisota: Työ P. Stadiuksen työm. Karjalan kannaksella. Linnoitustyöt. Jatkosota: Jv. Koul.K 15, 3D 12/III/JR 11, 27 Sota Sair. 60 Sota Sair. HTK 11, Ev.K/III/AKE. KK-mies, KK-ryhmän johtaja, Taist. lähetti. Taistelut: Uhtuan länsipuoliset taistelut ja Karjalan kannas. Haavoittunut 26.6.1944. Kersantti.

KOIVUMÄKI (Heikki) Anton Henriikki, maanviljelijä, s. 9.9.1905 Pulkkiila, k. 8.2.1969 Piippola. Puoliso: Elsa Maria o.s. Heikkinen, s. 11.5.1907 Kestilä. Lapsia yhdeksän. Talvisota: 4/RTR9. Puh.an. Taistelut: Vilajoki. Jatkosota: JR 11/3 KKK, 6/JR 53, 3 pataljoona, 2/VP 31, I/KTR 16, 8/15 Pr, II/II/15 Pr. Ryhmän johtaja, puolijohdaja, talous au., puh.ryhmän joht. PST. ryh.joht. Taistelut: Uhtuan Kiestingin suunta. Jyväskylä. Haavoittunut: Vuonisessa. Kersantti.

KOKKO Oiva Iisakki, laturi, s. 12.4.1911 Piippola, k. 8.10.1969 Oulainen. Puoliso: Esteri o.s. Kangas, s. 16.5.1918 Pyhäntä, k. 11.12.1968 Oulainen. Lapsia neljä. Muuttanut Oulaisiin 1956. Talvisota: 9/JR 67. Taistelulähetti. Taistelut: Karjalan kannas, Leipäsuo, Tammisuo, Viipurinlahti. Jatkosota: JR 11. Taistelulähetti, rehumestari. 5. Eläinl. komppania. Taistelut: Uhtuan suunta. Haavoittunut Pistojoella. Sotamies.

KOKKO Valde Jaakko, työmies, s. 20.3.1916 Piippola. Puoliso: Vieno Maria o.s. Hirvasaho, s. 3.8.1921 Nivala. Lapsia kaksi. Muuttanut Oulaisiin. Talvisota: 2 KKK/JR 25. Tähtystäjä. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: Työssä puollustusvoimain keräilykeskuksessa ja varastossa Haapajärvellä sekä sotilassairaalassa Viipurissa ja Kuusankoskella. Yht. n. 3 v. 4 kk. Haavoittunut: Pirttimäessä Lieksantiellä, 13.12.1939. Korpraali.

KONOLA Einari Fredrik, maanviljelijä, s. 23.12.1911 Piippola. Puoliso: Maria Magdaleena o.s. Junno, s. 17.6.1917 Kärsämäki. Lapsia viisi. Talvisota: Erillisosasto Petsamo Er OsP. Partiomies. Taistelut: Petsamon taist. 1939-40. Jatkosota: Jv KoulK jalkaväen koulutuskeskus, 816 JsK ilmasuojelukomppania. Kiväärimies, autonkuljettaja. Haavoittunut 7.1.1940 Petsamossa. Korpraali.

KONOLA Hannes Johannes, maanviljelijä, s. 29.3.1905 Piippola. Puoliso: Hilma o.s. Karvinen, s. 15.11.1901 Liperi, k. 5.12.1987 Oulu. Lapsia kaksi. Talvisota: Petsamon hevoston päällikkö. Muonitus, hevosten kengitys, puhelinlinjojen kunnossapito. Taistelut: Porojärvellä, Petsamo. Jatkosota: Auton kuljettaja. Taistelut: Vikajärvi, Petsamo. Sotamies.

KOPONEN Johan Aapram, s. 20.10.1916 Piippola. Muuttanut Ruotsin Kiirunaan. Talvisota: III/3 Pr. KK-mies. Taistelut: Nurmijärvi, Muolaanjärvi, Leipäsuo. Jatkosota: II/12 K. Hev.sair. 1/12 K.Hev. Sair., HTK 11, 24. ELK, 12 K Hev.Sair. Hevosenhoitaja ja kulj. Taistelut: Uhtuan suunta, Karjalan kannas, Pohjois-Suomen taistelut. Korpraali.

KOSKELA (Iikka) Heimo Iisakki, maanviljelijä, s. 8.10.1905 Pulkkiila. Puoliso: Eeva Maria o.s. Epäily, s. 21.12.1904 Oulainen. Lapsia neljä. Muuttanut Ouluun. Talvisota: 6/II/JR 40. Kp-ampuja. Taistelut: Pelkosenniemi, Märkäjärvi, Vilajoki. Jatkosota: JR 11. 3 KKK. Kiv.mies. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestingin suunta. Haavoittunut 18.12.1939 Pelkosenniellä. Korpraali.

KOSKELA Juho Viljami, kauppias, s. 6.5.1899 USA, k. 21.12.1983 Piippola. Puoliso: Martta Maria o.s. Hankonen, s. 27.1.1912 Piippola. Lapsia kolme. 1918: Vartiotehtävä. Talvisota: 13. Div.:ssa. Konekiv.mies. Taistelut: Laatokankangas, koillispuoli. Jatkosota: Kiestinki. K. Hev. sair.:ssa. Paalutusvammoja talvisodassa. Alikersantti.

KOSKELA Yrjö Johannes, maanviljelijä, s. 1.1.1903 Piippola, k. 15.5.1975 Oulu. Puoliso: Edith Koskela, o.s. Toppinen, s. 6.3.1911 Piippola. Lapsia neljä. Muuttanut Ouluun. Talvisota: 4. JR 40. Kiväärimies. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Vilajoki. Jatkosota: 3 KK/JR II. Viestimies ja taistelulähetti. Taistelut: Uhtuan liepeillä ja Kiestingin suunnalla. Sotamies.

KOSKELO Veikko Ensio, työasiamies, s. 22.4.1920 Iisalmi, k. 11.5.1987 OYKS. Puoliso: Tilda Maria o.s. Ahlholm, s. 13.7.1922 Piippola. Lapsia viisitoista. Jatkosota: Jv.koulutusk. 9. Siirto: 3/KKK/10 Pr/10 Pr, 1/KKK/JR 31. Ase Au. Kolvasjärven-Repolan (Virran) Omelian-Ontrosenvaaran-Rukajärven taistelut. Ylikersantti.

KOSKENKANGAS Heimo, TVL panostaja, s. 14.12.1926 Piippola. Puoliso: Helmi Marjatta o.s. Piippo, s. 20.10.1924 Kärsämäki. Lapsia kahdeksan. Helsingin ilmatorjunta. Mäki-luoto. Tykkimies.

KOSKENKANGAS Veikko Artturi, työmies, s. 26.10.1916 Piippola, k. 31.5.1976 Piippola. Puoliso: Sikne Lyyli Sofia o.s. Jarva, s. 23.8.1921 Piippola. Lapsia kaksi. Talvisota: JR 25 os.sotam. PrV:n mukana. Konekiväärimies. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: JR 11, 3 KKK. KK-mies. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Kangasvaara, Karjalan kannas. Alikersantti.

KUJALA Taavi Jaakko, aluepäällikkö/suojeluskunta, s. 2.1.1897 Haapavesi, k. 27.8.1962 Lumijoki. Puoliso: I Anni Katariina o.s. Koskela, s. 17.9.1902 Haapavesi, k. 29.10.1950 Haapavesi. II puoliso: Aino Katariina o.s. Juntunen, s. 12.3.1919. Lapsia I av.l. kolme, II av.l. yksi. 1918: Vöyrin sotakoulu, Vaasan täyd. patalj. 2 div. tiedust.os. Aseell.palv. Taistelut: Oulu, Tampere, Virrat. Talvisota: JR 25. Kompp.pääll. + PTL.kom. Taistelut: Kuhmon rintama. Jatkosota: Lapin sota, 2/JR 35. Kompp.pääll., PTL.kom. Taistelut: Molemmat sodat: Sallan suunta. Kapteeni.

KUJANPERÄ Juhani Antero, vanginvartija, s. 15.8.1916 Kiuruvesi. Puoliso: Aino Hilja o.s. Maarala, s. 22.8.1916 Piippola. Muuttanut 4.2.1947 Säräisniemelle Mikkeliin. Jatkosota: Pohj.R. 36 Rajak. 5664/5, Er.asP. Jär: K2, 3/R6, 2/R6, 2/R5. Tst. lähetti, kiv.mies. Taistelut: Luttosuunnan taistelut, Kemin valtaus, Savukoski. Sotamies.

KUMPULAINEN Toivo Feliks, Säästöpankin kamreeri, liikkeenharjoittaja, s. 14.1.1916 Piippola, k. 5.8.1987 Piippola. Puoliso: Maija-Liisa o.s. Eskola, s. 18.4.1926 Piippola. Lapsia kaksi. Talvisota: Kuhmon suunta, JR 25 os. Metso. Ryhm.johtaja. Taistelut: Kuhmon suunnan taistelut. Jatkosota: Uhtuan suunta. JR 11, JR 53, Kiestinki, Karjalan kannas, Kiv.ryhm.joht., panssaritorj. ryhm.joht., puolij.johtaja. Taistelut: Uhtuan suunnan taistelut, Kiestingin taistelut, Karjalan kannaksella. Haavoitunut: 14.6.1944 Kunterselässä 60 % inval. Alikersantti.

KUPIAINEN Toivo Oskari, maanviljelijä, s. 24.4.1926 Haapavesi. Puoliso: Aino o.s. Ahola, s. 26.6.1927 Haapavesi. Lapsia yksitoista. Jatkosota: Äänisen rannikkopat. Erillinen mat.raskaspatteri. Lataaja. Taistelut: Juustilan lohko. Korpraali.

KURJENHEIMO (Krohn) Eeli Reinholt, maanviljelijä, s. 1.6.1901 Haapavesi. Puoliso: Sirkka o.s. Hämäläinen, s. 29.7.1923 Piippola, k. 25.6.1965. Talvisota: JR 25 Kuhmo. KK-mies. Taistelut: Rasti, Riihivaara, Talokee. Jatkosota: Uhtua JR 11/3 pat. Taistelulähetti. Taistelut: Raatteentie, Latvajärvi, Vuoninen, Pistojoeki ja Uhtuan länsipuoli. Haavoittunut Pistojoella. Sotamies.

KURONEN Paavo Jeremias, maanviljelijä, s. 25.1.1913 Iisalmen mlk, k. 19.10.1986 Piippola. Puoliso: Aino Maria o.s. Riskola, s. 30.5.1913 Piippola. Lapsia neljä. Talvisota: Kuhmon suunta. Jatkosota: Uhtuan suunta, Kiestinki, Kangasvaara, Karjalan kannas ja Lapin sota. Haavoittunut 11.9.1941 Kiestingissä. Alikersantti.

KURONEN Soini Vihtori, asutustilallinen, s. 27.3.1919 Pyhäjärvi. Puoliso: Aili Linnea o.s. Anttila, s. 13.5.1920 Piippola. Lapsia viisi. Talvisota: Koulutukseen JV5 k. keskus, TTK 5. Puhelinmies, tykkimies, 6/II Psto/11 Pr:stä. Taistelut: Suomussalmi. Jatkosota: Raskas Psto. Tehtävät: Viestimies, tulenjohtueessa, keskusmies. Taistelut: Sohjanansuu, Kiestingin valtaustaistelu, Kapustajanjoki, Kangasvaara, Lohivaara, Torjuntataistelut VT linjoilla, Saha-kylä, Vammeljärvi, Viipurin luoteispuoli, Puolustustaist. Viipurin lahdella, Lapin sodassa Rovaniemellä. Korpraali.

KURONEN Taavi Taavetti (Tatu), ylivartija, s. 1.1.1916 Iisalmi, k. 21.5.1978 Vaala. Puoliso: Nanni Katariina o.s. Luttinen, s. 8.1.1924 Kärsämäki. Lapsia kolme. Muuttanut Vaalaan 29.11.1951. Talvisota: JR 25 Kuhmo. Kk.r.joht. Jatkosota: JR 11, JR 53. Joukk.joht. kompp.vääp. Taistelut: Uhtuan suunta, Vasovaara, Vuokkiniemi, Uhtuan länsip., Louhen suunta, Kiestinki, Kangasvaara, VT-linja, Noskua, Vuoksi, Vuosalmi, Ihantala, Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Haavoittunut Pinko-ojalla. Yliväpeli.

KRONQVIST Veikko Matias Rudolf, pankinjohtaja, s. 25.2.1925 Ylivieska, k. 23.11.1984 Piippola. Puoliso: Eva Katri o.s. Partanen, s. 15.9.1928 Piippola. Lapsia kolme. Muuttanut Pyhäjärven Jokikylästä vuonna 1951. Jatkosota: JR 3 1./Täyd. P 12 8./JR 10. 1. kiv.mies 2 kirjuri. Taistelut: Kuhmon suunnan varmistaminen v. 1944. Sotamies.

KRÖGER Juho Jaakko, työmies, s. 27.12.1883 Piippola, k. 5.6.1961 Piippola. Puoliso: Aina Aliina o.s. Siira, s. 20.12.1886 Tyrnävä, k. 1.8.1929 Piippola. Lapsia yksi. Jatkosota: Työvelvollinen työkompaniassa. Taistelut: Uhtuan suunnalla tietöissä, Rukajärvellä työkompaniassa.

KYLLÖNEN Eino Mikael, työnjohtaja, s. 23.3.1925 Kärsämäki. Puoliso: Anni Helena o.s. Viitala, s. 12.9.1930 Merijärvi. Lapsia kolme. Jatkosota: Jv Koulu. 25, 3/Täyd. P13, JR 6. Kirjuri. Taistelut: Ino-Humalajoki viivytystaistelut. Alikersantti.

KYLLÖNEN Toivo Viljami, metsäteknikko, s. 26.11.1917 Kärsämäki, k. 20.8.1970 Piippola. Puoliso: Tyne Helmi o.s. Riskola, s. 25.9.1925 Piippola. Lapsia kaksi. Talvisota: JSK. Ltk apumekaanikko, puuseppä. Jatkosota: Täyd.lentolainen 22. 47 Khj. LeLv 16:een. Leko-apumekaanikko. Palvellut sodanaikaisissa lentoyoukoissa. Kersantti.

KYRÖ Tarmo Aapraham, autoilija, s. 18.12.1906 Pyhäntä. Puoliso: Anna Hildur o.s. Heppoaho, s. 4.8.1906 Kärsämäki, k. 20.10.1969 Piippola. Talvisota: 11/Liik.komp. Liikenne- jaost. johtaja. Taistelut: Salla, Säkkijärvi. Jatkosota: Ran.skp. liik.toim. Oulun skp. liik.toim. Aut.kulj. Korjaamoiden tarkastaja. Alikersantti.

KÄRSÄMÄNOJA Juho Viljami, maanviljelijä, s. 27.2.1897 Rantsila, k. 22.5.1975 Hyvinkää. Puoliso: Hilda o.s. Ahola, s. 3.5.1899 Piippola, k. 2.9.1985 Piippola. Lapsia yksi. Jatkosota: Uhtuan suunta. Pohj. Suomi, Rovaniemi. Sotamies.

LAILA Toivo Herman, maanviljelijä, s. 12.7.1915 Oulainen. Puoliso: Aino Elisabet o.s. Aho, s. 19.8.1916 Piippola. Lapsia seitsemän. Talvisota: EK/11, JR 69. Taistelut: Kuhmo-Kollaa. Jatkosota: JR 11. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas, Tornion maihin nousu. Haavoittunut Kuhmo, Kollaa, Uhtua. Alikersantti.

LAMPINEN Ensio Kalervo, linja-autonkuljettaja, s. 15.8.1911 Turku. Talvisota: Kannaksella 5 Liik.k. Autonkulj. Taistelut: Summa, Näykkijärvi, Tammisuo. Jatkosota: Aut.k., 2 Aut.k., 20 Lin.Rak. Liik.tsto. Autonkuljettaja. Taistelut: Korpiselkä, Värtsilä, Pitkäranta, Aunus, Syväri. Alikersantti.

LAPINTAIVAL Toivo Fredrik, työmies, s. 9.3.1917 Piippola, k. 13.2.1974 Oulainen. Puoliso: Rauha Sofia o.s. Ahonpää, s. 10.4.1927 Pyhäntä. Lapsia seitsemän. Talvisota: 9/III/3 Pr. Rintamatehtävät. Taistelut: Nurmijärvi, Munasuo, Muolaa, Kämärä, Karisalmi. Jatkosota: JR 11. Rintamatehtävät. Taistelut: Vasovaara, Latvajärvi, Ilvesvaara, Vuokkiniemi, Pankalehto, Vuoninen, Pistojoeki, Uhtuan länsi- ja pohj.puol., Kiestinki radanv., Kangasvaara. Alikersantti.

LAPINTAIVAL Viljo Johannes, sekatyömies, s. 26.4.1922 Piippola. Jatkosota: Jv.koulu. 15, JR 11. KK-mies. Taistelut: Uhtua, Karjalan kannas, Tornio. Haavoittunut Tornion Ky-läjoella. Sotamies.

LAUKKA Juho Aukusti, s. 2.3.1914 Piippola. Puoliso: Anna Eliina o.s. Turunen, s. 19.12.1916 Pyhäntä. Muuttanut 27.12.1948 Koskelle Turun lähelle. Talvisota: Taistelut: Kuhmo. Osallistunut Jatkosotaan.

LAUKKA Reino Johannes, työmies, s. 19.6.1923 Piippola, k. 28.10.1975 Piippola. Jatkosota: Itäkarjalan Kesk.leirin Esik. Itäkarj., SE:n Metsäer. 11/JR 2. Ajomies, vartiomies. Haavoittunut 17.10.1943. 66 sot.sair.

LAUKKANEN Arvi, autonkuljettaja, s. 16.9.1912 Kärsämäki. Puoliso: Siiri, o.s. Kuronen. Jatkosota: JR 11/3 KKK. 9/autok. KK-ampuja, ajomies, autonkulj. Taistelut: Vuoninen, Kis-kisjärvi, Kangasvaara.Sotamies.

LAUKKANEN Eemeli (Emil), maanviljelijä, s. 29.8.1911 Kärsämäki, k. 7.1.1980 Piippola. Puoliso: Alma o.s. Kallio, s. 14.3.1918 Piippola. Lapsia neljä. Talvisota: 4./JP 25, Pr V, keittäjä, ajomies. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: III/JR 32, I/JR 53, JR 11. Tehtävät: KRH-mies. Taistelut: Uhtuan suunta, Karjalan kannas. Sotamies.

LAUKKANEN Matti Vilhelm, eläkeläinen, s. 4.5.1925 Piippola. Puoliso: Lilja, o.s. Piipponiemi, s. 8.5.1926 Pyhäntä. Lapsia viisi. Muuttanut Karjaalle. Jatkosota: Jv kk. 25, 3/JP 32 sotasairaala. Kiv.mies. Kp.mies. Taistelut: Karjalan kannas, Ranua. Haavoittunut Ranualla 9.10.1944. Sotamies.

LAUKKANEN Uuno Kalevi, maanviljelijä, s. 14.6.1924 Pyhäjärvi Ol, k. 12.5.1983 Piippola. Puoliso: Martta Annaliisa o.s. Ruotanen, s. 17.9.1922 Pyhäjärvi Ol. Lapsia yhdeksän. Jatkosota: 5/Jv.kk. 12, 1/Täyd.P. 12, E/F/JR 52, E/I/JR 52, E/F/JR 52, Jääk.K/JR 52. Kiv. ja kp.mies. Taistelut: Ondojoen asemataistelut ja Ilomantsi. Sotamies.

LEHENKARI Kalle Oskari, maanviljelijä, s. 20.10.1904 Piippola, k. 20.1.1977 Piippola. Puoliso: Iiri Eliina o.s. Uotinen, s. 9.12.1915 Iisalmi. Lapsia kuusi. Talvisota: Karjalan kannas, Säkkijärvi. Jatkosota: 3 D/JR 11/3 Patalj. Konekiv.mies. Taistelut: Uhtuan länsip. taistelut, Eldanjärvi. Haavoittunut käteen. Sotamies.

LEIVISKÄ Matti, s. 28.7.1899 Piippola, k. 19.11.1976 Piippola. Puoliso: Hilja Maria o.s. Tiitto, s. 16.7.1895 Piippola, k. 3.2.1980 Piippola. Lapsia kahdeksan. Jatkosota: JR 11/3 KKK, 12/JR 32 Patr. kantaja, kk-ajon. ajaja. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Kangasvaara, Rautatien suunta. Alikersantti.

LESKINEN Antti Eedvard, maanviljelijä, s. 16.1.1910 Piippola. Puoliso: Tyyne Sofia o.s. Pellikka, s. 17.2.1912. Lapsia kahdeksan. Muuttanut Pulkki-laan. Talvisota: 22/KT ja 15 KT:n kenttäsairaalan ajomies. Taistelut: Suomussalmen ja Raatteen taistelut. Jatkosota: 12 K:Hevos. S. ja 2 Auraus komppania. Autonkuljettaja. Taistelut: Uhtua suunta, Iissä saakka. Lapin sota. Korpraali.

LESKINEN Heikki, sekatyömies, s. 2.3.1916 Pulkki-la, k. 19.5.1992 Piippola. Talvisota: Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: JR 11/3 KKK. Sotamies.

LESKINEN Heino Vilho, maanviljelijä, s. 13.8.1913 Piippola. Talvisota: Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Salla, Säkkijärvi. Jatkosota: KKK/3/JR 11. Taistelut: Uhtua, Pisto-joki, Kannas, Kivennapa, Kuutiselkä, Ihantala, Tornio, Rovaniemi pohjoispuoli. Haavoittunut talvisodassa. Korpraali.

LESKINEN Matti Ilmari, s. 19.2.1914 Piippola, k. 8.11.1981 Piippola. Puoliso: Anna o.s. Lundberg, s. 8.12.1902 Piippola, k. 21.2.1973 Piippola. Jatkosota: JR 11:ssä 3 KKK, E/Rj.P.8. Tehtävät: KK-mies, ajomies, hevosmies. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Kangasvaaralla radan varsi, Vasova, Vuokkiniemi, Vuoninen, Pisto-joki. Korpraali.

LESKINEN Tauno Henrik, s. 14.5.1917 Piippola, k. 26.12.1986 Piippola. Puoliso: Hilja Kaisa o.s. Haaranieniemi, s. 14.7.1906 Piippola, k. 31.12.1975 Piippola. Jatkosota: Uhtuan suunta, Kiestinki, Tornio. Sotamies.

LESKINEN Yrjö Uolevi, maanviljelijä, s. 1.11.1901 Pulkki-la, k. 15.6.1981 Piippola. Talvisota: JR 40. Taistelut: Pelkosenniemi, Joutsijärvi, Savukoski, Vilajoki. Jatkosota: 3/JR 11. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Kangasvaara. Sotamies.

LEVIÄKANGAS Hannes, pienviljelijä, s. 24.6.1911 Piippola, k. 26.3.1974 Piippola. Puoliso: Helmi o.s. Kyllönen, s. 28.7.1918 Kärsämäki, k. 22.6.1987 Piippola. Lapsia kaksi. Talvisota: Ruukki erikoisosasto. Suutari. Jatkosota: JR 11. Suutari. Sotamies.

LEVIÄKANGAS Onni, s. 13.3.1918 Piippola, k. 12.8.1970 Piippola. Puoliso: Vieno Ida o.s. Mahosenaho, s. 8.1.1920 Pyhäntä, k. 5.1.1990 Piippola. Lapsia kaksi. Talvisota: Jalkaväkirykmentti 4/2 PR, KK-amp. Taistelut: Kuhmon suunta. Jatkosota: JR 11. KK-amp. Taistelut: Uhtua, Karjalan kannas, Rovaniemi. Haavoittunut: 16.8.1941 Kis-kisjärvi. Sotamies.

LEVIÄKANGAS Pekka, kirvesmies, s. 29.6.1915 Piippola. Puoliso: Kerttu o.s. Limioja, s. 29.8.1921 Pyhäjoki, k. 25.10.1926 Hyvinkää. Lapsia neljä. Talvisota: 2 KKK/JR 25 Taistelut: Kuhmo. Korpraali.

LUNDBERG Juho Heikki, maanviljelijä, kirvesmies, s. 25.3.1904 Piippola, k. 25.7.1991 Piippola. Puoliso: Anna Miina o.s. Hiltunen, s. 10.4.1904 Kiuruvesi, k. 13.1.1973 Piippola. Lapsia viisi. Talvisota: 2/JR 40. Kiv.mies. Taistelut: Pelkosenniemi, Säkijärvi. Jatkosota: JR 11/3 KKK 4/Jv.koulut.K. 19. Patr. ajoneuvon ajaja. Taistelut: Uhtua, Kiestinki. Haavoittunut Säkijärvellä 6.3.1940. Korpraali.

LUNDBERG Niilo Matias, autoilija, s. 22.12.1925 Piippola, k. 31.5.1985 Oulu. Muuttanut Ouluun 26.2.1976. Jatkosota: P13 4/Jv koul. K 15, 8/Täyd. P13, 32 Sot.S., 4/Täyd. P1, KKK/JP 2, JR 6 KK-mies. Taistelut: Vuosalmi, Ilimaa, Väärämö, Sodankylä, Vuotso, Laanila, Kaunispää, Inari. Haavoittunut jalkaan. Korpraali.

LUNDBERG Otto, s. 19.1.1912 Piippola, k. 6.8.1982 Piippola. Puoliso: Tyyne Sofia o.s. Piippo, s. 1.8.1915 Pyhäntä, k. 16.12.1987 Hyvinkää. Lapsia neljä. Talvisota: Pohj. Jääkäripatalj. 1/JR 31. KK-mies, kiv.mies. Taistelut: Märkäjärvi, Sotkan partiotoiminta. Jatkosota: 15/6 JR 11/3 KKK, 24/12 KK. KK-mies, autonkuljettaja. Taistelut: Uhtuan ja Kiestingin suunnat. Sotamies.

LUNDBERG Veeti Fredrik, maanviljelijä, s. 9.7.1900 Piippola, k. 13.4.1981 Oulu. Puoliso: Aino Sofia o.s. Virkkunen, s. 7.7.1898 Pulkkila, k. 14.5.1984 Pulkkila. Lapsia kahdeksan. Talvisota: Kev.os. 22. 6/JR 27:ään. Kiv.mies. Taistelut: Suomussalmi, Raate, Kuhmo. Jatkosota: JR 11, 3 KKK, 12/JR 32. KK-mies. Taistelut: Uhtuan ja Kiestingin suunta. Kangasvaara, Rautatien suunta. Haavoittunut Jatkosodassa. Sotamies.

LUTTINEN Aimo Fredrik, maanviljelijä, s. 25.8.1908 Piippola, k. 2.10.1977 Piippola. Puoliso: Lilja Ilona o.s. Pirttialo, s. 12.8.1920 Pyhäntä. Lapsia yksi. Jatkosota: JR 11. 3 KK, 12/JR1:en, 4/Er P20:een. Pst:kin mies, KK-mies. Taistelut: Uhtuan ja Kiestingin suunta, Kangasvaara, Rautatien suunta, Viipurinlahti. Korpraali.

LUTTINEN Heimo Gabriel, maanviljelijä, s. 29.3.1900 Piippola, k. 15.5.1990 Piippola. Puoliso: Eeva Maria o.s. Saaranen, s. 24.12.1918 Piippola, k. 10.12.1945 Piippola. Lapsia kolme. Talvisota: IX PionP. Pion. ryhmänjohtaja. Taistelut: Suomussalmi, Kuhmo. Jatkosota: JR 13. puolijoukk.joht. Taistelut: Vorninen, Pistojoeki. Haavoittunut Pistojoella. Alikersantti.

LUTTINEN Hugo Helge, kirvesmies, s. 4.12.1911 Piippola, k. 15.12.1969 Piippola. Puoliso: Aino o.s. Lapintaival, s. 14.2.1915 Piippola. Lapsia kolme. Talvisota: Pr. V:n mukana Kuhmossa. Pr. ampuja. Jatkosota: Jv. KK 25, SV leiri 19, SV Leiri 41. Vanginvartija, Pk. mies. Sotamies.

LUTTINEN Johan Vilhelm, s. 6.7.1907 Piippola. Muuttanut Piippolasta 2.7.1965. Talvisota: JR 25/2 KKK. Pr. V:n mukana Kuhmossa. Patruunan kantaja, ampuja. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: JR 11/3 KKK, 12/JR 32, 1/JR 32, 12/JR, 4/Er. P20. KK-mies. Taistelut: Uhtuan pohjoispuoli, Viipurin lahti. Sotamies.

LUTTINEN Leo Henrik, liikkeenharjoittaja, s. 24.4.1926 Paavola. Puoliso: Marjatta o.s. Mäenpää, s. 24.6.1930 Tampere. Lapsia yksi. Muuttanut Tampereelle. Jatkosota: JPI, Nurmes, Hyrylä. Puh.mies. Taistelut: Viipurinlahti, Vitele. Haavoittunut 1944. Jääkäri.

LUTTINEN Mikko, työmies, s. 4.9.1897, k. 24.6.1959 Piippola. Puoliso: Anna o.s. Niiranen, s. 1895 Pyhäntä, k. 20.2.1977 Piippola. Lapsia seitsemän. Talvisota: V AKI/huoltojoukkue. Puuseppä. Jatkosota: II/12 K. Hevos.S. Puuseppä. Taistelut: Uhtuan suunnan taistelut.

LUTTINEN Otto Vilhelm, maanviljelijä, s. 21.6.1916 Piippola, k. 3.11.1984 Piippola. Puoliso: Hilma Maria o.s. Luttinen, s. 23.1.1922 Piippola. Lapsia yhdeksän. Talvisota: JR 25. Pr. V:n mukana. Tähestäjä. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: 12/JR 11, KKK. KK-mies. Tähestäjä. Muonittaja. Taistelut: Uhtuan suunta. Kiestinki, Kangasvaara, Uhtua länsipuolentaist. Osallistunut myös Lapin sotaan. Alikersantti.

LUTTINEN Teemu Johannes, maanviljelijä, kirvesmies, s. 19.4.1910 Piippola, k. 22.11.1976 Pyhäntä. Puoliso: Aina Maria o.s. Kaarlela, s. 3.11.1920 Piippola. Muuttanut Pyhäntälle 1942. Lapsia kymmenen. Jatkosota: Ilmatorjuntamies. Taistelut: Kotkan kaupungin alueella. Sotamies.

LUTTINEN Uuno Eelis, maanviljelijä, s. 22.4.1904 Piippola, k. 5.10.1984 Piippola. Puoliso: Impi Aino Maria o.s. Hepoaho, s. 17.3.1904 Piippola, k. 23.12.1990 Piippola. Lapsia kolme. Talvisota: II KTR 9:ssä. Jatkosota: II/12. K. Hev.S. Hevosenhoitaja, El.lääk. Au:na. Taistelut: Kiestingin ja Leppijärven suunta. Kersantti.

LUTTINEN Viljo Iisakki, Sanomalehti-iltojen ilmoitusmyyjä, varastonhoitaja, s. 24.5.1917 Piippola. Puoliso: Hilka Laila o.s. Kärkkäinen, s. 12.11.1919. Talvisota: Taistelut: Nurmijärvi, Muolaa, Munasno, Kämärä, Karisalmi. Jatkosota: Raskas psto/6. Tulehjoht. au. Tyk.Auk. Taistelut: Latvajärvi, Tetri-vaara, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Uhtuan länsipuoli. Haavoittunut Loimolassa 20.8.1944. Kersantti.

LYYTINEN Eino Vilhelmi, maanviljelijä, s. 6.9.1914 Pulkkila, k. 14.9.1981 Piippola. Puoliso: Anna Maria o.s. Pusinen, s. 30.9.1912 Sotkamo. Lapsia kaksi. Jatkosota: JR 25, KVOS 5, JR 53. KK-mies, PK-mies. Taistelut: Uhtuan suunta, Vuokkiniemi, Vaso-vaara, Uhtuan länsipuoli, Muolaa, Kämärä, Heinjoki, Noskua, Vuoksi, Vuosalmi, Ihantala, Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Alikersantti.

LYYTIKÄINEN Eino, maanviljelijä, s. 20.2.1916 Piippola. Puoliso: Kerttu Johanna, o.s. Laru, s. 14.12.1917 Rantsila. Lapsia kolme. Muuttanut Rantsilaan. Talvisota: I KtR 23.

Summanlohkolla, Näykkijärven Viipurin lohkolla. Jatkosota: KtR 4. Tehtävät: Tal.au. Patterin väepeli. Taistelut: Soanlahti, Jessaila, Prääsä, Petroskoi, Lotinapelto, Kauttilahti, Juksova, Juustila. Ylikersantti.

LÄMSÄ Antti Toivo Johannes, s. 10.1.1915 Piippola. Jatkosota: HTK 11, JR 12/2 KKK, Erik./JR 12. Kiv.mies. Taistelut: Pistojärvi, Lohivaara, Louhen taist., Kiestingin, Röhän

seudun, Äänisen rannikon puolustus, Vienan kamara, Hiisjärvi, Ihantalan puolustus. Sotamies.

LÄMSÄ Matti Ilmari, maanviljelijä, s. 19.8.1909 Piippola, k. 23.12.1986 Piippola. Puoliso: Tyyne Matilda o.s. Saranpää, s. 10.7.1905 Jurva, k. 13.6.1987 Piippola. Lapsia kolme.

Talvisota: Pr V:n mukana Kuhmossa, JR 25.6. Kiväärimies. Taistelut: Kuhmon alueen taistelut. Jatkosota: JR 11/3 KKK, 12/JR 32, 11/JR 32, 12/JR 32, Uhtua, Vuoksenlohko, Tornio, Rovaniemi. Kiv.mies, KK-ajomies. Taistelut: Kiestinki, Kangasvaara, rantat. suunta, Kivennapa, Sunlajärvi, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksi, Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Haavoittunut. Sotamies.

LÄMSÄ Reino Anselmi, eläkeläinen, s. 31.1.1921 Piippola. Puoliso: Vappu, s. 11.10.1925 Suomussalmi. Lapsia kuusi. Muuttanut Leskelään. Talvisota: Työkomppania. Linnotus ja

jouksuhautoja. Taistelut: II 11 Pr, 9 KK-kompp. Jatkosota: JR 53. Taistelut: Kiestinki. Korpraali.

MAARALA Aarne Ilmari, maanviljelijä, s. 27.12.1908 Piippola. Puoliso: Anna Sofia o.s. Saaranen, s. 5.4.1911 Piippola, k. 22.12.1985 Piippola. Lapsia seitsemän. Talvisota:

19. Tal. K. Hevosmies. Taistelut: Laotkan koillispuolella, rintamajoukoissa. Jatkosota: JR 11, 3 KKK, 12/JR 32, 6/JR 58, 31 E Var.K. Konekiväärimies. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Kangasvaara, Rautatiensuunta, Uhtuan pohjoispuoli, 10. D:n mukana Viipurin lahdella. Alikersantti.

MAARALA Heikki, ylivääpeli, s. 24.6.1908 Piippola. Puoliso: Aino o.s. Pulli. Talvisota: Er. P. 14. Asealiupseeri. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: JR 32, EJ4. Asealiupseeri. Taistelut:

Uhtua, Jyvälahti, Rajajoki, Vammelsuu, Hietala, Viipurin lahti. Ylivääpeli.

MAARALA Toivo, s. 14.3.1912 Piippola, k. 2.11.1984 Ylivieska. Puoliso: Lyyli Margareeta o.s. Alanko, s. 20.2.1917 Kanus. Lapsia kuusi. Muuttanut Siikajoelle 13.10.1952. Myö-

hemmin Ylivieskaan. Talvisota: 20.Tal.K. Ampujan apul. Jatkosota: JR 11/3 KKK, 12/JR 32, 4/ErP. 13. KK-mies, patr.ajon. ajaja, KK-ryhmän johtaja. Taistelut: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Vuoninen, Pistojoeki, Uhtuan ympäristö, Kiestinki, Kangasvaara, Lintula, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Vuoksen lohko, Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Haavoittunut 29.6.1944 Alanuuskua. Kersantti.

MAARALA Toivo, työmies, s. 8.7.1915 Piippola, k. 14.8.1974 Iittala. Puoliso: Eulia Esteri o.s. Ketelimäki, s. 4.3.1921 Alavus. Lapsia kaksitoista. Talvisota: JR 40:ssä. Pikakivääriam-

puja. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Salla ja Säkijärvi. Jatkosota: I/VP10. Kirkasjohtomies. Haavoittunut 30.5.1940. Korpraali.

MARJOMAA Antti Nestori, sekatyömies, maanviljelijä, s. 5.8.1911 Piippola, k. 11.6.1974 Oulainen. Puoliso: Valma Maria o.s. Leskinen, s. 11.6.1923 Piippola. Talvisota: PPP5.

Ajomies. Taistelut: Marjapellonmäki, Tyypöllän joki, Sammu, Nisalahti. Jatkosota: JR 11, 12/JR 32, 8/JR 53, 1KK JR 53. KK-mies. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Kangasvaara, Pohjois-Suomi, Karjalan kannas, Muolaa, Uhtua, Heinjoki, Naskua, Vuoksenlohko, Tornio, Rovaniemi, Kittilä taistelut. Sotamies.

MARJOMAA Mikko Vilhelmi, maanviljelijä, s. 31.12.1917 Kärsämäki, k. 28.4.1981 Leskelä. Puoliso: Hertta Annikki o.s. Jylänki, s. 7.2.1919 Haapavesi, k. 7.10.1992 Piippola.

Lapsia seitsemän. Talvisota: III/3 Pr. KK-amp. ja kiv.johtaja. Taistelut: Nurmi-järvi, Muolaa, Leipäsuu, Munasuo, Kitee, Kämärä ja Karisalmi. Jatkosota: KK-ampuja. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Kangasvaara, Karjalan kannas, Pohjois-Suomen taistelut. Haavoittunut 21.7.1941 Pistojoella. Alikersantti.

MARJOMAA Tauno Jaakko, kirvesmies, s. 25.7.1923 Pulkki-la, k. 23.2.1980 Piippola. Puoliso: Anna Inkeri o.s. Paajala, s. 10.11.1926 Alatornio. Lapsia neljä. Jatkosota: Kkh.k/JR 10.

Kk. ampujan apul./Tj.mies. Taistelut: Rukajärven taistelut. Sotamies.

MARTIKAINEN Aksel Alfred, maanviljelijä, s. 24.3.1910 Piippola. Muuttanut Tornioon 29.9.1949. Talvisota: Pr V:n mukana Kuhmossa. JR 25/2 KKK. Patruunan kantaja. Tais-

telut: Kuhmon alueella. Jatkosota: JR 11/3 KKK, 12/JR 32, 12/JR 53. Patruunan kantaja, KK-mies. Taistelut: Uhtuan

suunta, Kiestinki, Karjalan kannas, Tornio, Kangasvaara, rautatien suunta, Muolaa, Kämärä, Heinjoki, Noskua, Kuparsaari, Vuosalmi, Ihantala, Tornio. Haavoittunut: Kiestingissä 25.8.1941 ja 6.10.1944 Torniossa. Alikersantti.

MARTIKAINEN Juho Aukusti, maanviljelijä, s. 11.12.1911 Piippola, k. 2.3.1991 Piippola. Puoliso: Elvi Markareeta o.s. Luomajoki, s. 7.11.1922 Kärsämäki. Lapsia yksi. Talvisota:

JR 25 Pr.V. Et.mitt. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: III/JR 11 esik. Puh.viest. Taistelut: Uhtua, Kiestinki. Haavoittunut 23.7.1941 Pistojoeki, sairast. 7.11.1942. Alikersantti.

MARTIKAINEN Pentti Olavi, sekatyömies, s. 21.3.1921 Piippola. Jatkosota: URR, Sot.S 23 URR. Ajomeis, krh-mies. Taistelut: Vammelsuu, Luonionsaari, Ilomantsi. Haavoittunut

Lappeenrannassa. Rakuuna.

MARTIKAINEN Tauno Aapraham, maanviljelijä, s. 13.4.1923 Piippola. Jatkosota: JR 12. Pst mies ja lähetti. Taistelut: Äänisen rannikopuolustus, Viena, Hiisjärvi. Haavoittunut Salmijoella 3.2.1944. Korpraali.

MARTIKAINEN Vilho Aatami, maanviljelijä, s. 6.4.1918 Piippola, k. 11.3.1993 Piippola. Talvisota: Pohj R KKK 3 KKK/JR 64, RJP 7. KP-mies. Taistelut: Suomussalmi, Raate,

Pitkäranta, Maksimasaari. Jatkosota: JR 11/3KKK, 11/JR 11, 3/RJ.P7:ään. KK-mies, KK-ryhm.johtaja. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Tolvajärvi. Alikersantti.

MURTOMÄKI Antti Alarik, rakennusmies, s. 1.12.1924 Haapavesi. Muuttanut Ruotsiin 1967. Jatkosota: JR 11.-Sotamies, konekivääri/jalkaväkikomppaniassa. Taistelut: Kannaksen viivytys- ja torjuntataistelut ja Vuosalmen puolustus sekä Ihantala. Mäihinnousu Röytässä ja Tornion valtaus. Sotamies. Sairastunut Lapin sodassa.

MURTOMÄKI Matti Einari, lääkeläinen, s. 31.1.1922 Haapavesi. Puoliso: Helvi o.s. Arola, s. 12.9.1921 Kestilä. Lapsia kaksi. Muuttanut Pyhännälle. Jatkosota: JR 11. KK-mies. Taistelut: Uhtuan suunta, Loimola. Haavoittunut Uhtuan suunnalla. Korpraali.

MUSTONEN Kalle Heikki, maanviljelijä, s. 3.11.1910 Sievi. Puoliso: Veera Eliina o.s. Isohuhta, s. 3.8.1913 Kannus. Lapsia kolme. Talvisota: 29 Km.K. Jatkosota: E/JR 60. JR 32. Keittäjä. Taistelut: Karhumäki, Muosjärvi, Äänislinna, Uhtuan suunta, Länsikangas Rajajoki, Vammelsuu, Hietala, Viipurin lahti. Keuhkokatari 1942. Korpraali.

MUSTONEN Tarmo Johannes, s. 10.3.1918 Piippola, k. 18.7.1951 Piippola. Talvisota: Esik.k. JR 67. Kiväärinmies. Jatkosota: JR 11/3 KKK, JR 25, 2 ErP 14/4. Kiv.mies. Taistelut: Uhtua, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Punkalahti, Vuoninen, Ihantala. Haavoittunut Pistojoella. Sotamies.

MUSTONEN Uno, s. 6.3.1912 Piippola, k. 13.1.1977 Piippola. Puoliso: Martta o.s. Leskinen, s. 23.8.1908 Piippola. Muuttanut Ouluun 1977. Talvisota: 20 Tal.K. Ajomies. Jatkosota: JR 11/3 KKK. Ajomies, KK-mies, varastomies. Uhtuan suunta. Sotamies.

MYLLYLÄ Jaakko Iisakki, maanviljelijä, s. 2.7.1899 Pyhäntä, k. 26.9.1992 Piippola. Puoliso: Iida Kustaava o.s. Skants, s. 7.10.1902 Pyhäntä, k. 7.2.1982 Piippola. Lapsia neljä. 1918: Os. vartiotehtävissä. Talvisota: Os. Olsoni, os. Palmqvist, IV Ak/84 KivK. Taistelut: Pitkäranta, Impilahti. Jatkosota: 3/JR 11, Jv.koulu. 19. Kiväärinmies, Patruunan kantaja. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestingin suunta. Sotamies.

MYLLYLÄ Juho Antti (Jussi), konttorinhoitaja, s. 11.9.1917 Piippola, k. 2.8.1976 Oulu. Puoliso: Anja o.s. Hästbacka, s. 29.4.1910 Pietari, k. 29.12.1988 Oulu. Lapsia kolme. Talvisota: JR 25, PrV. Kiv.joht. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: JR 11 3 KKK, 64 Autok. KK-puolijoukk.joht., Autojoukk. varajohtaja, komp. vääpelinä. Taistelut: Kiestinki, Uhtua, Karjalan kannas, Kittilä. Haavoittunut Kangasvaaralla 8.9.1941. Ylikersantti.

MYLLYKANGAS Aimo Olavi, maanviljelijä, s. 28.12.1922 Piippola. Puoliso: Singe o.s. Tervo, s. 20.8.1928 Sotkamo. Lapsia kaksi. Jatkosota: Kiv.mies, vartiomies ja järjestyspo-liisi. Taistelut Karjalan kannas. Sotamies.

MYLLYKANGAS Juho Iivari, kirvesmies, s. 9.9.1891 Piippola, k. 26.2.1972 Piippola. Puoliso: Anna Liisa o.s. Koskenkangas, s. 5.1.1885 Piippola, k. 27.6.1955 Piippola. Lapsia viisi. Jatkosota: Työkomppania. Tietyt Uhtuan suunnalla.

MYLLYKANGAS Viljo Antero, autoilija, s. 7.5.1915 Piippola, k. 17.10.1974 Piippola. Talvisota: Kuhmon taistelut. Jatkosota: 3D/Autokomppania. Huoltoaliupseeri. Taistelut: Uhtua, Karjalan kannas. Ollut sotasa-raalassa silmähoiossa. Alikersantti.

MÄHÖNEN Juho Taavetti, maanviljelijä, 24.3.1919 Iisalmen mlk, k. 4.5.1987 Piippola. Puoliso: Eeva o.s. Kauppinen, s. 4.6.1926 Sonkajärvi. Lapsia kolme. Talvisota: Kuopion sotilaspiiri, Tykistö.koulu.k1, 9 Ptri. Keng.seppä. Jatkosota: 7 Div, 3/V/KTR15, 2/I/KTR15, E/I/KTR15. Ajom., keng.seppä. Taistelut: Rajataistelut, Laat.luot., Kannas, Tonteri, Hartonen, Siiranmäki, Punnus, Pasurinkangas, Salmenkaita, Valkjärvi, Äyräspään sillanpää asema, Vuosalmi. Tykkimies.

MÄNTYKANGAS Robert August, maanviljelijä, s. 15.5.1899 Haapavesi, k. 13.11.1951 Piippola. Puoliso: Emmi o.s. Virkkunen, s. 3.2.1908 Pulkkila, k. 5.4.1993 Jokinen. Lapsia seitsemän. Osallistunut sotiin.

NIEMIMÄKI Toivo Ensio, maanviljelijä, s. 21.11.1914 Piippola, k. 10.10.1985 Piippola. Puoliso: Aune, s. 19.11.1921 Kuusamo, k. 15.3.1987. Talvisota: 11 Er K. Ryhmänjohtaja. Taistelut: Yläluostari, Parajärvi, Maajärvi, Alajänkä, Kornettijoki. Jatkosota: 9/JR 33, Er. P5, Krh/Er, as:n. Ryhmänjohtaja. Taistelut: Aittokumpu, Paanajärvi, Kostovaara, Pohj. Suomen taist., Kemin, Torvalan ja Kaivun taistelut. Ylikersantti.

NIEMIMÄKI Veikko Johannes, kirvesmies, s. 21.11.1914 Piippola. Puoliso: Beata o.s. Pirnes, s. 1911 Piippola, k. 1951 Haapavesi. Lapsia yksi. Talvisota: 3./os P. Taistelulähettilä. Taistelut: Petsamon rintamalla. Jatkosota: JR 33. Taistelulähettilä. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Rukasjärvi, Karhumäki, Suojärvi, Äkläjäjärvi, Lapin sota, Portimo, Saarijärvi, Rovaniemi. Alikersantti.

NIIRANEN Kalle Akseli, s. 10.6.1910 Piippola. Talvisota: JR 25/2 KKK. Suutari. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: R. V.P.10. Linjankorj.mies. Sotamies.

NIIRANEN Martti Jaakko, maanviljelijä, s. 17.8.1924 Piippola, k. 10.12.1976 Piippola. Puoliso: Aino Kaarina o.s. Huovinen, s. 14.2.1927 Kestilä. Lapsia kolme. Jatkosota: Jv Koulu.k. 15, Erk.k/Jr PP:ään, Krh Rj PP:ssä. Tähystäjä. Taistelut: Uhtuan suunta. Korpraali.

NIIRANEN Matti Aukusti, TVH:n työntekijä, s. 10.6.1910 Piippola, k. 21.1.1984 Piippola. Puoliso: Impi Iida Maria o.s. Kauppinen, s. 11.6.1923 Rantsila. Lapsia neljä. Talvisota: Koti-Hev.S. 3. Kuormasto, au. Jatkosota: K Hev.S, 27 EL.K:n, 34. Keskk. Rehumes-tari, tav. heitinryhm.joht. Taistelut: Sallan suunta, Maaselkä, Ihantala, Taistelut Pohjois-Suomessa syks. 1944. Kersantti.

NIIRANEN Vilho Oskari, autonkuljettaja, s. 28.9.1921 Piippola, k. 28.6.1965 Oulu. Puoliso: Helli Maria Elisabet o.s. Paakki, s. 22.6.1923 Pulkki. Lapsia kolme. Muuttanut Ouluun. Jatkosota: 4./JR 33, 4./12 PR. Sot.var. kirj.pitäjä ja kompp. kirjuri. Taistelut: Krivi, Hiisjärvi, Poventra, Mäntyselkä, Hyrsylä, Kiratso-Tshalkki, Suojärvi, Vuontola, Äyläjärvi, Tolvajärvi, Hylkysyrjä. Haavoittunut 7.10.1944 Ranualla. Korpraali.

NISSINEN Antti Fretrik, suutari, maanviljelijä, s. 25.6.1902 Piippola, k. 1.1.1969 Piippola. Puoliso: Venla o.s. Kamunen, s. 12.5.1909 Pyhäntä. Lapsia yksitoista. Muuttanut Tuusulaan 20.4.1970. Talvisota: Taistelut: Kuhmo, Rukajärvi. Jatkosota: 3D/Jr 11/KKK/3 pt. Kokki ja KKK:n toiminnat. Taistelut: Uhtuan länsipuoli, Karjalan kannaksen puol.taist., Pohjois-Suomen puhdistustaist. Sotamies.

NISSINEN Jaakko Einari, suutari, s. 28.4.1913 Piippola, k. Hyvinkää. Puoliso: Hanna o.s. Rantala, s. 18.6.1921 Piippola. Lapsia viisi. Muuttanut 9.10.1962 Hyvinkäälle. Talvisota: Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: Kiväärimies, ajomies. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Kivennapa, Heinjoki, Muolaa, Ihantala, Kemi, Tornio, Rovaniemi. Sotamies.

NOKKOUDENMÄKI Erkki, työmies, s. 29.9.1925, k. Kärsämäki. Puoliso: Anna o.s. Kauppinen, s. 21.7.1925 Viere-mä. Muuttanut Rantsilaan. Jatkosota: Vartio pataljoona Helsinki, Kaartien pataljoona. Vartiotehtävä Kontiomäessä. Sotamies.

NURKKALA Niilo, maanviljelijä, s. 17.7.1921 Haapavesi, k. 8.3.1988 Oulu. Puoliso: Helvi Maria o.s. Kangasaho, s. 15.10.1925 Haapavesi, k. 26.11.1992 Piippola. Lapsia yhdeksän. Muuttanut Haapavedeltä. Jatkosota: 2/Jv KK. 13, 8 D 2 KKK/JR 41, 2 KKK/JR 41. PST kiv.mies. Taistelut: Koivuselkä, Maanselkä, Käsmäselän eteläpuoli, Laatokan Syväri, Syvärin sillanpää, Laivajärvi, Alakorpi, Katitsalampi, Porajärvi, Impilahden Koivuselkä, Saari-mäki, Puskuselkä. Sotamies.

NÄRHI Johannes, agrologi, autoilija, s. 6.8.1913 Suojärvi, k. 25.7.1991 Piippola. Puoliso: Olga o.s. Purkunen, s. 11.7.1913 Suojärvi. Lapsia neljä. Muuttanut Suojärveltä evakoon Piippolaan. Talvisota: Talvelan ryhmä, kiv.mies. Taistelut: Tolvajärven, Ilomantsin taistelut. Jatkosota: Raappanan divisioona. Kiv.mies. Taistelut: Rukajärven taistelut, samalla suunnalla koko jatko-sodan ajan. Haavoittunut käteen. Ollut Siilinjärven sot.sairaalassa. Kiv. sotamies.

OHENOJA Antti Ilmari, tehtaantyöntekijä, s. 31.1.1910 Kempele, k. 16.5.1974 Oulu. Puoliso: Elna Suleima o.s. Arola, s. 5.10.1914 Pyhäjoki, k. 27.12.1987 Oulu. Lapsia kolme. Muuttanut Oulujoelle. Talvisota: Taistelut: Karjalan kannas. Jatkosota: 3D/Jr. 11/3P/Konekiväärikomppania. Konekiväärimies. Taistelut: Uhtua, Karjalan kannas, Pohjois-Suomi. Alikersantti.

OHENOJA Reino Matias, autoilija, s. 4.6.1918 Piippola, k. 30.8.1989 Oulu. Puoliso: Kerttu Kustaava o.s. Tabell, s. 5.11.1923 Piippola. Lapsia yksi. Jatkosota: J.S.R.S. PSTO 16. Autonkuljettaja. Taistelut: Vasovaara, Latvajärvi, Vuoninen, Ponkalahti, Pistojoki, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtua, Viipurinlahti, Pohjois-Suomen puhd.taist. Sotamies.

OHENOJA Uno Johannes, maanviljelijä, s. 10.4.1925 Piippola, k. 7.3.1967 Piippola. Puoliso: Anna Lempi o.s. Sivonen, s. 23.11.1927. Lapsia neljä. Jatkosota: JV. Koul.k. 25, 3/Täyd. P. 13, Priin 11/JR 1:een. Kiv.mies. Taistelut: Lepovaara, Salla, Kannas, Kanneljärvi, Summa, Tammisuo, Ventele, Viipurin lahti. Sotamies.

OHENOJA Väinö Vilhelm, autonkuljettaja, s. 1.8.1920 Piippola, k. 16.4.1920 Oulu. Puoliso: Inkeri o.s. Koukkari, s. 4.3.1926. Lapsia yksi. Muuttanut Ouluun. Jatkosota: YR/A/Viesti. PP Koul.K.3, VP 13:ta. Moottori-pyörälähetä, moottorimekaanikko, Erik.koul. mekaanikko. Taistelut: Sallan Karhujärvi. Sotamies.

OHENOJA Yrjö Anselmi, maanviljelijä, s. 22.2.1922 Piippola, k. 3.5.1972 Utajärvi. Puoliso: Aune o.s. Tervo, s. 7.6.1928 Utajärvi. Lapsia neljä. Muuttanut Utajärvelle. Jatkosota: 3 D/Jr 11/3p./KK.kompp. Kkiv.mies. Taistelut: Uhtua, Kannas, Pohjois-Suomen puhdistustaistelut. Haavoittunut. Sotamies.

OJAKOSKI Frans Olavi, autoilija, s. 19.5.1922 Piippola. Puoliso: Laimi o.s. Isojärvi, s. 31.5.1929 Kemijärvi. Lapsia kolme. Talvisota: Linnoituspataljoona. Linnoitus Kannaksella. Jatkosota: Pion-Pee 5, Pion-Pee 15, Pion-Pee 34. Taistelujoukot. Taistelut: Sohjana, Lohivaara, Kiestinki, Ahvenlahti, Uhtua, Kivannapa, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksenlohko, Ihantala, Pohjois-Suomi. Haavoittunut Kiestingissä, Röhössä ja Uhtualla. Alikersantti.

OJAKOSKI Juho Reino, autonkuljettaja, maanviljelijä, s. 16.7.1900 Piippola, k. 14.11.1962 Piippola. Puoliso: Maria Aliina o.s. Arola, s. 8.5.1902 Piippola, k. 17.11.1984 Piippola. Lapsia yhdeksän. Talvisota: Autonkuljettaja. Jatkosota: 3D/JR 11. 3 pataljoona. Taistelut: Uhtua, Kiestinki. Korpraali.

OJAKOSKI Paavo Fredrik, maanviljelijä, s. 9.6.1912 Piippola. Puoliso: Hilma o.s. Keskitalo, s. 29.11.1916 Piippola. Lapsia viisi. Talvisota: Kuhmon lohko. Eläinlääkintäaliupseeri. Taistelut: Kuhmon lohko, Saunajärvi. Jatkosota: Uhtua, Kiestinki, Kivennapa, Heinjoki, Rovaniemi. Eläinlääkintäaliupseeri. Ylikersantti.

OJAKOSKI Toivo Aukusti, maanviljelijä, s. 22.1.1915 Piippola, k. 28.8.1983 Piippola. Puoliso: Rauha o.s. Komu, s. 17.4.1915 Kiuruvesi. Lapsia kuusi. Talvisota: Pienoisheitin ampuja. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: 3D:na Jr11/3 patalj. 8/komppania. Pienoisheitin ampuja. Taistelut: Uhtua, Kangasvaara, Kiestinki, Lauhi, Kivennapa, Muolaa, Antrea. Haavoittunut Uhtualla 20.7.1943. Korpraali.

OJAKOSKI Toivo Erkki, maanviljelijä, s. 29.11.1920 Piippola. Puoliso: Elma Ediita o.s. Meriläinen, s. 16.7.1930 Pyhätä. Lapset kolme. Jatkosota: 4/KKK/10Pr. 3/Rjp 6. Erik.rask.P. Raja.J.P. Seitamo. KK-mies, taist. lähetti. Taistelut: Repola, Rukajärvi, Outajärvi, Kiimasjärvi, Suomussalmi Kuivasjärvi, Ontrosenvaaran tuh. taistelut, Kontokki. Korpraali.

OJAKOSKI Veikko Eemeli, eläkeläinen, s. 28.3.1923 Piippola. Puoliso: Eila Elisabet o.s. Siirtola, s. 7.3.1923 Piippola. Lapsia kaksi. Jatkosota: Jv kouluk. 16 8 kompp. 14/JR 25. Pst tykkimies Pat lähetti. Taistelut: Seesjärvi, Suurlahti, Kaukjärvi, Summa, Karisalmi, Kaipola. Haavoittunut Seesjärven Suurlahessa 7.5.1943. Korpraali.

OJAKOSKI Vilho Johannes, työläinen, s. 6.6.1920 Piippola. Puoliso: Tyyne Mari o.s. Tabell, s. 10.10.1930 Piippola. Lapsia viisi. Jatkosota: Kev.os. 11:sta, Tyk. Esk/Ru.Pr:iin. Pst Tykin ampuja. Taistelut: Vellivaara, Ristisalmi, Ägläjärvi, Vegarus, Sumajoki, Kanneljärvi, Äänisniemi, Lempäälä, Vammeljoki, Viipurinlahti, Ilomantsi. Korpraali.

OJAKOSKI Yrjö Iikka, metsätyömies, s. 15.3.1908 Piippola, k. 3.1.1964 Piippola. Puoliso: Signe Maria o.s. Ahonpää, s. 10.2.1917 Pyhätä, k. 9.10.1984 Piippola. Lapsia seitsemän. Jatkosota: Jv. Koul.k. 8/5 komppania. Taistelut: Osallistunut työvelvollisena työntekijänä sotatoimialueella Rukajärvellä. Nostomies.

OJANLATVA Antti Henrikki, opettaja, s. 2.3.1925 Piippola. Puoliso: Kerttu Anja o.s. Kopsakangas, s. 25.6.1925 Pyhäjoki. Lapsia kaksi. Jatkosota: Jv. koul.k. 25. Täyd. P. 5, Täyd. P. 3:een, Kev. Pr:n, 1/JP 4:ään. Kiv.mies, tarkka-ampuja. Tuulosjoen sillanpääaseman torjuntataistelut. Korpraali.

OJANLATVA Heimo Johannes, suutari, s. 28.7.1906 Pulkila, k. 26.4.1981 Oulu. Puoliso: Martta Hedvig o.s. Leskinen, s. 4.11.1904 Amerikka, k. 4.4.1969 Oulu. Lapsia kolme. Talvisota: Jv koulutus K 5. Apupalvelu. Jatkosota: Jv Koulut. K 32, 121. Linn.K Apupalv.

OJANLATVA Leevi Johannes, metsätyönjohtaja, s. 7.6.1919 Piippola, k. 29.4.1979 Oulaskangas. Puoliso: Kerttu Helmi o.s. Piippo, s. 16.8.1925 Piippola. Lapsia kolme. Talvisota: Er P 36:een, 3/JR 65:een, 6/20 PR:iin. Asealiupseeri. Taistelut: Kolvasjärvi, Repola, Virrat, Omelia, Ontrosenvaara, Rukajärvi ja Ontajoen asemataistelut. Jatkosota: 3/JR 31, 6/JR 10:en, 3/JR 52:een. Asealiupseeri. Taistelut: Ilomantsi, Sirkka, Kemijoki. Kersantti.

OJAPELTO Iikka Johannes Jalmari, panostaja, s. 15.8.1923 Piippola. Talvisota: 5. rakennuskomppania. Korsu rakentamista. Jatkosota: RT 5/1.k. 9 osasto Karas Hanko JV sotamies. 4/KTR 8:aan tulenjohtueessa. Esik.k. Pohj. Karj. SKP. Useamman laisia sotilas tehtäviä. Hels. ilmapuolustus valonheitin moottorimies. Taistelut: Hanko, Syvärin sillanpään asemien torjuntataistelut, Helsingin ilmapuolustus. Haavoittunut Hangossa 16.8.1941, Syvärillä 10.5.1943.

PAAKKONEN Väinö Arvid, sekatyöm., s. 1.7.1915 Piippola, k. Kärsämäki. Puoliso: Impi, o.s. Nikumatti, s. 19.2.1921 Kärsämäki. Lapsia viisi. Muuttanut Haukiputaalle 29.8.1951. Talvisota: JR 40. Taistelut: Savukoski, Pelkosenniemi, Joutsjärvi, Vilajoki. Jatkosota: JR 11, 5/Täyd. P 12, 1/JR 10. Taistelut: Uhtua, Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Vuoninen, Pistojoeki. Haavoittunut 8.8.1941 Uhtualla. Korpraali.

PAKKANEN Johannes, traktorinkuljettaja, s. 17.6.1907 Sortavalan mlk, k. 16.2.1988 Piippola. Puoliso: Tyyne o.s. Saikkonen, s. 23.9.1909 Sortavala, k. 4.11.1982 Piippola. Lapsia seitsemän. Jatkosota: 5/JR 28. Pikakiv.mies. Taistelut: Rajataistelut, Laatokan luoteisrannikon tst. Kannaksen taist., 1941 Laatokan koillisp. 1944. Korpraali.

PARTANEN Heikki Ilmari, maanviljelijä, s. 14.11.1918 Piippola, k. 3.8.1991 Piippola. Jatkosota: 1./KTR 2. Tykkimies (76 K/02) Taistelut: Värttilä, Pirttipohja, Läskelä, Sortavala, Vialjärvi, Tarsepol, Latva, Petroskoi, Vasnesenja, Vasenoksa, Osta, Lemola. Korpraali.

PARTANEN Juho Heikki, maanviljelijä, s. 2.10.1924 Piippola. Puoliso: Eeva Vappu o.s. Hankonen, s. 3.5.1927 Piippola. Lapsia neljä. Jatkosota: Jv Koul.k. 15, siirto Jv.koul.k. 3, HTK 11, 4/JR 2. Pst. ryhmänjohtaja, Lapin sota. Ollut vartiotehtävissä Toppilan satama alueella. Ollut partiointi ja vartiotehtävissä Rovaniemen alueella. Taistelut: V44. Toiminut pelastusryhmänjohtajana Oulun pommituksissa. Alikersantti.

PARTANEN Paavo Vilho, opettaja, s. 27.7.1926 Piippola. Puoliso: Anja o.s. Turunen, s. 5.3.1932 Kajaani. Muuttanut Kemiin 1952. Jatkosota: Ilmavoimien Viestikoulu, Ilmavoimien Viestipataljoona. Puhelinmies. Kersantti.

PARTANEN Pentti, ylimetsänhoitaja, s. 23.3.1922 Piippola. Puoliso: Vappu Anna-Liisa o.s. Wuorentaus, s. 31.1.1924 Helsinki. Muuttanut Kauniaisiin. Talvisota: Vartiopalvelus Oulun sk. Jv. koul. keskus Oulainen. Er. pataljoona 36 ja Er. pataljoona 37. Korpraali. Jv. ryhmänjohtaja, Jv. varajoukkueenjohtaja. Jatkosota: JR 11/III patalj. koul. keskus Oulu Auk, JR 11/III patalj. UK 55, JR 52/I patalj, Ilmasotakoulu, pommituslentolaivue 42. Taistelulähetti, KK-ryhmänjohtaja, JV-joukkueenjohtaja, pommikoneen tähyistäjä. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Veturipuro, Hangasvaara, Rukajärvi, Ontajoki, Karjalan kannas, Itärintama, Lapin sota. Haavoittunut Kiestingissä Hangasvaaralla 8.9.1941. Luutnantti.

PARTANEN Veikko Olavi, maanviljelijä, s. 8.2.1921 Piippola. Puoliso: Elsa Maria o.s. Eskola, s. 11.6.1927 Piippola. Lapsia kolme. Jatkosota: Niemen varuskunta Miehikkälä, josta komennettu Mikkeliin. Kiv.mies, apupalv.mies. Taistelut: Miehikkälä. Sotamies.

PARTANEN Väinö Aapraham, työmies, s. 18.2.1921 Piippola. Puoliso: Anja Irene o.s. Boisman, s. 19.3.1926 Vieremä. Lapsia kahdeksan. Muuttanut Iisalmeen. Jatkosota: JR 53, 11 Pr, 2 KK-ampuja. JR 2. Taistelut: Kiestinki. Haavoittunut Kangasvaaran maastossa Kiestingissä. Sotamies.

PAUANNE Joel Kalevi, lentokapteeni, s. 7.4.1917 Säkkijärvi, k. 21.10.1974 Piippola. Puoliso: 2. Ulla-Mari Daniela o.s. Vailas, s. 5.1.1925 Orivesi. Lapsia kaksi. Muuttanut Ouluun 1978. Talvisota: ohjaajaoppilas, Ilmasotakoulussa. Jatkosota: Lentoupeeri, Karjalan kannas, Itäkarjala, Lapin sota. Lentoryhmä, Sarkan adjutantti Oulu. Hävittäjälentäjä. Taistelut: Hävittäjä-lentokoneen ohjaaja, Karjalan kannaksella, Suomenlahdella ja Laatokalla. JSK. Taist.laiv. 35, R2, H-hela 28. H12. Lentoryhmä Sasko. Kapteeni.

PEHKONEN Veikko Johannes, maanviljelijä, s. 23.2.1922 Pyhäntä. Puoliso: Olga o.s. Ilorinne-Kyyrönen, s. 4.6.1921 Salmi. Jatkosota: Jv.koulut, k. 15, 12/JR 11:een. KK-tähystäjä. Taistelut: Uhtuan länsipuolen taistelut, Uhtua, Kannas, Tornio, Laurila, Rovaniemi. Korpraali.

PEKKALA Jalmari, maanviljelijä, s. 26.10.1904 Muhos Särränsniemi. Puoliso: Impi Aino Sofia o.s. Leinonen, s. 3.2.1909 Paltamo. Muuttanut Kemiin 1967. Talvisota: Esik.K/11/JR 40/3 KKK. Ajomies. Kiv.mies, patr. kantaja. Taistelut: Pelkosenniemi, Samkoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Vilajoki. Jatkosota: Jv.koul.k. 15. Sotavankil. 19. Kiv.mies. Taistelut: Nietjärvi, Kemi.

PEKKALA Olli Iisakki, koneenhoitaja, s. 13.11.1912 Piippola, k. 6.8.1966 Oulu. Puoliso: Helmi Kristiina o.s. Piippo, s. 17.6.1917 Pyhäntä. Lapsia seitsemän. Muuttanut Ouluun 1955. Talvisota: III JR 11. Pioneeri. Taistelut: Rukajärven suunta. Lapin sota: Puhelin mies. Taistelut: Kannaksen taistelut, Pohjois-Suomen taistelut. Korpraali.

PENTTINEN Heikki Vilhelm, maanviljelijä, s. 19.12.1909 Piippola, k. 5.5.1976 Piippola Lamu. Puoliso: Saimi Elisa o.s. Ryttilä, s. 29.6.1916 Pyhäntä. Lapsia yksi. Talvisota: 6S. JR 25 Kuhmossa. Ajomies, kiväärimies. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: JR 11. Kiväärimies, vartiomies. Taistelut: Kiestinki, Uhtua. Korpraali.

PENTTINEN Yrjö Iisakki, autokuljettaja, s. 20.3.1911 Piippola, k. 24.2.1968 Raisio. Puoliso: Hellin Matilda, s. 3.7.1917 Kärsämäki. Lapsia kaksitoista. Muuttanut Raisioon 1959. Talvisota: Palvelus ylimäär. harjoituksissa ja liikekannallepanuissa joukoissa. Kiväärimies. Jatkosota: Koulk. 35, Järj. K 1.

PIETIÄINEN Matti, kunnansihteeri, s. 8.9.1907 Rautu. Puoliso: Reeta Johanna o.s. Eskola, s. 27.4.1905 Piippola. Lapsia yksi. Muuttanut Längelmäelle. Jatkosota: E/III/JR 11. 3DE, Esik.K/3DE. Huolt.au. kirjuri ja esik.vääp.lääk. au, vääpeli. Taistelut: Vasaravaara, Uhtua, Karjalankannas, Tornio, Rovaniemi, Kittilä. Kersantti.

PIIPPO Aarne Matti, kirvesmies, s. 9.11.1910 Piippola, k. 25.9.1974 Oulu. Puoliso: Signe Maria o.s. Savela, s. 10.3.1911 Yhdysvallat, k. 10.6.1984 Oulu. Lapsia viisi. Talvisota: Kuhmo. JR 25. Patruunan kantaja. Taistelut: Pr. V:n mukana Kuhmossa. Jatkosota JR 11/3 KKK. Korpraali.

PIIPPO Eino Eelis, puuseppä, maalari, s. 8.8.1918 Piippola. Puoliso: Aino o.s. Soronen, s. 13.12.1913 Haukipudas. Lapsia kuusi. Muuttanut Kempeleeseen 1960. Talvisota: 7/JR 64. Lähetti. Taistelut: Pitkäranta, Raate. Jatkosota: E/III/KTR 16. Lähetti. Tykkimies. Taistelut: Raate-Pistojoki-Kis-kis, Kannas, Kiestinki, Louhi läpimurtotaistelut. Loimolan suunta. Haavoittunut Pitkäsärannassa selkään. Alikersantti.

PIIPPO Jaakko Henrik, s. 13.12.1911 Piippola, k. 1982 Piippola. Puoliso: Laina o.s. Marjomaa, s. 10.3.1910 Pyhäntä, k. 23.9.1989 Piippola. Lapsia yksi. Talvisota: JR 25. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: 12/JR 32, 12/JR 11, 12/JR 32, 4/Er P 13. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas, Pohj. Suomessa.

PIIPPO Johan Iivari, maanviljelijä, s. 2.5.1914 Piippola. Puoliso: Aino Vappu o.s. Turunen, s. 9.6.1920 Piippola. Lapsia kahdeksan. Talvisota: 2 KKK/JR 25. Taistelut: Pr V:n mukana Kuhmossa. Jatkosota: JR 11, 3 KKK. Konekivääriampuja. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Kangasvaara, Kannas, Pohjois-Suomen taistelut. Haavoittunut Kiestingissä. Korpraali.

PIIPPO Kauko Kalervo, autokuljettaja, s. 4.9.1911 Piippola, k. 11.1.1971 Piippola. Puoliso: Anna-Reeta o.s. Myllylä, s. 5.2.1914 Piippola. Lapsia seitsemän. Jatkosota: Raahen sot.piiri esik. II Er. Hev.S. HTK 11, 17 autokorj. Korpraali.

PIIPPO Olavi Johannes, maanviljelijä, s. 1.6.1920 Piippola, k. 26.1.1982 Kuusankosken sairaala. Puoliso: Aili Tyyne o.s. Mankki, s. 9.9.1921 Valkeala. Lapsia kuusi. Talvisota: Ast. palv. vapaeht. Jv. koulk.K N:5. Autokuljettaja. Jatkosota: ISK 8457 siirto Lin RP 211. Le-Lv:n 26. KL, v 1:een, HLe. Lv 26:een ed. Auto K/le R3:een. Autokuljettaja. Taistelut: AutoK/Le R3:een. Lento os Sarkoo AutoK/Le R3:een. Alikersantti.

PIIPPO Osmo Veikko, seppä, s. 6.5.1917 Piippola, k. 15.11.1988 Piippola. Puoliso: Aune Eliina o.s. Junntila, s. 8.10.1925 Pulkvila. Lapsia yhdeksän. Talvisota: Pr V:n. Aseseppä. Taistelut: Kuhmon taistelut. Jatkosota: Jv.Koul. K 16, 6 D.a 5485/9 E/II JKTR 14:n III/31 SotaS:aan. Aseseppä, au. Oulussa Alisot. ohj. Taistelut: Äänisniemi, Poentsa, Ihantalan ratkaisutaist. Ihantalan puolust.taist., Pohjois-Suomen taistelut syksyllä 1944. Vääpeli.

PIIPPO Toivo Albert, maanviljelijä, muurari, s. 14.1.1921 Pyhäntä. Puoliso: Toini Elisabet o.s. Kallio, s. 29.11.1928 Piippola. Lapsia yhdeksän. Jatkosota: JR 53. KK-ampuja, pienoisheittimen ampuja. Taistelut: Kiestinki, Sohjana, Kangasvaara, Lohivaara, Karhumäki. Sotamies.

PIIPPO Veikko Olavi, kirvesmies, s. 29.7.1923 Leskelä. Puoliso: Maire Lyyli Linnea o.s. Tuokkola, s. 8.9.1926 Rantsila. Lapsia kolme. Jatkosota: Jv Koul K 16. Kom. Pst kursseille, Kom. tak Jv. kk 16, HT.k 11, 32 SotaS:aan. Taistelut: Vapautettu. Astunut vakinaiseen JR 2. Sotamies.

PIIPPO Ville Kalevi, maanviljelijä, s. 23.10.1925 Piippola. Puoliso: Irja Elisabet o.s. Hirvasaho, s. 5.12.1925 Haapajärvi. Lapsia kolme. Jatkosota: Ast. palv. 4/Jv KK 15 siirretty Jv KK 3. Patl.N, Pal suom. leirille. 1/JR 5 komennettuna Lappiin o.s. Paananen. KK-mies, varast.hoit. apul., vartiomies. Haavoittunut Rajajoosepin tienvarressa elokuun 10 päivä 1945. Sotamies.

**PIIPPO Väinö Aukusti (Sepän-
oja)** poliisi, s. 7.1.1923 Piippola. Muuttanut Helsinkiin 1948. Jatkosota: Jv.koul.k. 15 3 D. JR 11/3 KKK. HTK 11. Pst. mies. KK-mies, kiv.johtaja, JärjK/III AK. Taistelut: Uhtuan länsipuol.taist. VT linjalla, Kivennapa, Länsikannas, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksen lohko, Vuosalmen puolustus-taist., Ihantala. Haavoittunut 8.10.1944. Korpraali.

PIIPPO Väinö Ilmari, s. 23.8.1923 Piippola, k. 23.3.1979 Piippola. Jatkosota: Jv. koul.k. 16 siirto JR 12. Taistelut: Itä-Karjalassa ja viivytys-taistelut Karjalan kannaksella 1944. Korpraali.

PIIPPO Väinö Tuomas, seppä, s. 23.11.1912 Piippola, k. 24.10.1965 Piippola. Puoliso: Anna-Liisa o.s. Pääkkö, s. 10.9.1934 Piippola. Lapsia yksi. Talvisota: JR 25. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: III/JR 11, 3 KKK. Taistelut: Vuoninen, Pistojoeki, Kis-Kis maasto, Lohivaara, Uhtuan ja Kiestingin suunta. Haavoittunut Lohivaarassa 25.8.1941. Korpraali.

**PIKKARAINEN Taito Arttu-
ri**, rak.mestari, s. 3.1.1910 Iisalmi, k. 3.12.1985 Piippola. Puoliso: Helga Elsa o.s. Juntunen, s. 15.2.1922 Kuivaniemi. Lapsia yksi. Talvisota: JR 25, Pr V:n mukana. Tulehjohtaja au. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: Krht/II JR 11, III/JR 32. Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas ja Lapin sota. Krh.johtaja au, kk puolij.johtaja, heittimen johtaja, tuliaseaman vanhin. Taistelut: Vuoninen, Pistojoeki, Uhtuan suunta, Lauhon rata, Kangasvaara, Kiestingin suunta, Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Pankalahti, Länsikan.puol.taistelut, Noskuan, Vuoksen lohko, Vuosalmen puol.taist., Pohj.Suomen taistelut. Vääpeli.

PIKKARAINEN Väinö Johannes, maanviljelijä, s. 11.6.1904 Iisalmi, k. 25.11.1976 Piippola. Puoliso: 1) Aino Maria o.s. Räisänen, s. 22.12.1905, k. 20.3.1932 Piippola. Lapsia: kaksi. Puoliso: 2) Aili Martta o.s. Mäntylä, s. 13.10.1911 Oulainen, k. 1.9.1980 Oulainen. Lapsia kolme. Talvisota: Karjalan kannas, Virkkilä, Muolaa. Jatkosota: 3/JR 11 valistusupseeri. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Kangasvaara. Haavoittunut Kiestinki Kangasvaara käteen 9.8.1941. Yliväepeli.

PIRNES Martti Ilmari, kirvesmies, s. 23.2.1924 Piippola, k. 31.8.1991 Joutsa. Puoliso: Anna-Liisa o.s. Haanpää, s. 1.7.1934 Piippola. Lapsia kaksi. Jatkosota: Osallistunut Jatkosotaan. Korpraali.

PÄÄKKÖ Vilho Johannes, maanviljelijä, s. 17.6.1899 Piippola, k. 11.10.1971 Piippola. Puoliso: Katri Hildur o.s. Jarva, s. 16.3.1906 Piippola, k. 18.3.1963 Piippola. Lapsia kuusi. Talvisota: Hevosmies. Taistelut: Kannas. Jatkosota: Hevosmies. Taistelut: Karhumäki, Sortavala. Sotamies.

RAJAMÄKI Juho Iivari, maanviljelijä, s. 20.9.1915 Piippolassa. Puoliso: Laina Maria o.s. Turunen, s. 8.2.1922 Piippola. Lapsia kuusi. Talvisota: 6/JR 25, konekiväärimies. Taistelut: PrV:n mukana Kuhmossa. Jatkosota: 3 KKK/JR 11, Sotas. 41. Pst. mies. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Kangasvaara. Korpraali.

RANTALA Antti Reetrikki, maanviljelijä, s. 24.9.1907 Piippola k. 5.8.1979 Oulainen. Puoliso: Hilja Kerttu o.s. Sulkala, s. 31.7.1905 Haapavesi. Lapsia neljä. Talvisota: Viestik./T rykmentti, JR 65. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: Jv Kout. keskus 15. Sotamies.

RANTALA Onni Oskari, työ-
mies, s. 15.11.1912 Piippola, k. 10.7.1972 Kangasala. Puoliso: Tyyne Rantala o.s. Tolvanen, s. 29.2.1916 Pielisjärvi. Lapsia seitsemän. Talvisota: 2 KKK/JR 25 Kuhmo. PrV:n mukana Kuhmossa. KK ajomies. Taistelut: Saunajärven taistelut. Jatkosota: 3 KKK/JR 11. KK-ajon ajaja, keittäjä. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Kangasvaara, Vasovara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Vuoninen, Pistojoeki, Uhtuan länsi- ja pohjoispuoli, Kivennapa, Länsi-Kannas, Muolaa, Heinjoki, Noskua, Vuoksen lohko, Vuosalmi, Ihantala, Tornio, Laurila, Rovaniemi. Sotamies.

REMES Reino Antero, maanviljelijä, s. 16.7.1911 Kiuruvesi, k. 4.11.1974 Piippola. Puoliso: Anna Kirsti o.s. Nuutinen, s. 20.2.1927. Lapsia kuusi. Talvisota: EK/11/JR 29. Puhe-
mies. Taistelut: Lavajärvi, Uomaa, Ruhtinaankylä, Pyhäjärvi, Mitro, Nietoja, Koirinoja. Jatkosota: 3/Sissi P2, Itäkarjalan Sot.hallit. käyttöön. Kiväärimies, keittäjä. Taistelut: Alalampi, Hämeenkoski, Rytty, Tohmajoki, Helylä, Kostamus, Porajärvi, Stollaankylä. Haavoittunut 4.2.1942. Alikersantti.

RIEKKINEN Viljami, maanviljelijä, puuseppä, s. 26.11.1915 Varpaisjärvi, k. 10.2.1971 Piippola. Puoliso: Hilma Sofia o.s. Kainulainen, s. 11.1.1913 Varpaisjärvi. Lapsia seitsemän. Talvisota: Esik.k./JR 52. Sotamies, erikoiskoulutus ajomies. Taistelut: Rukajärvi, Repola. Jatkosota: Esik.k./JR 52, Esik.k./II/JR 52, 5/JR 10, 10/JR10. Kp-mies, kiv.mies, erikoiskoulutus ajomies. Taistelut: Rukajärvi, Ontojärvi, Ontosenvaara, Repola, Kolvasjärvi, Pjoki, Omelia. Korpraali.

RISSANEN Paavo, metsätöy-
johtaja, s. 18.1.1922 Pudasjärvi, k. 2.9.1985 Piippola. Puoliso: Hilja Kyllikki o.s. Piippo, s. 20.12.1919 Piippola. Lapsia viisi. Jatkosota: Viestikoul. K 2, 3 kompp. 0721:stä 5791:n, 3/VP 35:n, 16 Krh K. Puhelin miehenä, ajomiehenä, kirjurina. Taistelut: Ala-Velmajoki, puh.mieh. Ihantalan puolustustaistelut. Pohjois-Suomi syksyllä 1944. Räjähdyksessä voittunut korva. Alikersantti.

RISTOLAINEN Kaarlo Reino Ilmari, autonkuljettaja, s. 30.9.1912 Ristiina, k. 11.10.1988 Piippola. Puoliso: Aune o.s. Roivas, s. 11.9.1917 Sortavala. Lapsia kuusi. Sortavalasta eri pitäjien kautta Piippolaan. Talvisota: LLv 16. Puuseppä. Jatkosota: 5104, sot.sair. II/53. Kiväärimies. Taistelut: Uhtuan suunta. Haavoittunut 5.8.1941 Uhtua. Korpraali.

RITOLA Kalle Ilmari, autoi-
lja, s. 27.8.1911 Kiuruvesi, k. 13.12.1983 Piippola. Puoliso: Vieno Lyyli o.s. Taipaleenmäki, s. 17.11.1912 Pulkki. Lapsia kaksi. Talvisota: I KTR 9. Autonkuljettaja. Taistelut: Suomussalmi. Jatkosota: 50 Autok. 96 Autok. Laat. RP 1. Autonkuljettaja. Taistelut: Suomussalmi Raate. Haavoittunut: 29.1.40 Hyrynsalmi, Raate. Korpraali.

RITOLA Väinö Jalmari, maanviljelijä, s. 23.2.1909 Kiuruvesi, k. 13.1.1987 Pulkkila. Puoliso: Laina Gunilla o.s. Partanen, s. 30.1.1909 Haapavesi. Lapsia kolme. Talvisota: JR 25. Pr. V:n mukana Kuhmossa. KK-mies, tähyistäjä. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: JR 11, 7/JR 32, 25 RykK. Kiv.mies, tst-lähetä. Taistelut: Uhtuan pohjois- ja länsipuoli, Onkamajärvi, Kuuterselkä, Muolaanjärvi länsipuoli, Heinijoki, Kuparsaari, Tornio. Alikersantti.

RUHA Kaarlo Iisakki, s. 30.3.1922 Piippola, k. 15.4.1991 Tre: Messukylä. Jatkosota: Uhtua Hevoskenkä. Taistelut: Uhtuan taistelut. Sotamies.

RUHA Koitto Johannes, s. 15.7.1925 Piippola. Puoliso: Helvi Helena o.s. Pehkonen, s. 5.3.1929 Pielisjärvi. Jatkosota: 303 It.Ptri, 20 kev. It. Ptriin. 8. Rask.It Ptriin, 1/IR. 1:een. Kev.it.tkm. Taistelut: It. joukoissa Aunuksen kannas, Matkaselkä. Tkm.

RUHA Onni Eerik, maanviljelijä, s. 28.9.1915 Piippola, k. 7.6.1945 Oulu. Talvisota: PrV:n mukana Kuhmossa. 5/JR 25. Kiv.mies. Taistelut: Kuhmon taistelut. Jatkosota: 3 KKK/JR 11. KK-mies, KK-ajomies. Taistelut: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Vuoninen, Pistojoeki, Uhtuan länsi ja pohjoispuoli, Kiestinki, Radanvarsi, Kangasvaara. VT linjalla, Kivennapa, Muolaa, Heinijoki, Noskua, Vuosalmi, (Iintala) Ihantala, Tornio, Laurila, Rovaniemi.

RYTKÖNEN Vilho Johannes, mylläri, s. 13.11.1912 Piippola, k. 24.2.1985 Piippola. Puoliso: Helga Helena o.s. Peltomaa, s. 19.2.1921 Piippola. Lapsia kuusi. Talvisota: I JR 40. Kiväärimies. Taistelut: Pelkosenniemi, Salla, Säkijärvi. Jatkosota: JR 11, 91 Autok:aan, Er Anto-os. Autonkulj. Korpraali.

RÄISÄNEN Aarne Einari, nahkatehtaan toimitusjohtaja, s. 30.10.1901 Piippola, k. 1968 Oulu. Puoliso: Anna Kustaava o.s. Hankonen, s. 22.3.1907 Piippola, k. 1993 Kempele. Lapsia viisi. Talvisota: I/JR 44. Kiv.mies. Sotamies.

SAARANEN Eino Ilmari, kirvesmies, s. 4.1.1922 Piippola. Puoliso: Katri o.s. Haapala, s. 28.2.1925 Piippola. Lapsia kolme. Jatkosota: Jv.koul.K 15, JR 11 III kkk. Sv.leiri 32. Jv.kk.amp. 32 Sv.leirin vartiomiehenä. Taistelut: Uhtuan alue. Haavoittunut käteen "Hevoskenkässä. Sotamies.

SAARANEN Fredrik Juho, asutustilallinen, s. 8.5.1902 Piippola, k. 1.1973 Piippola. Puoliso: Aune Kustaava o.s. Luttinen, s. 15.10.1904 Pyhäntä. Lapsia yksi. Talvisota: Pohjois-Suomen taistelut ja Viipurinlahti. Jatkosota: JR 11. Taistelut: Uhtuan suunta ja Kiestinki. Sotamies.

SAARANEN Lauri Matti, metsuri, s. 19.7.1924 Piippola. Puoliso: Kaisa Valpuri o.s. Pentikäinen, s. 29.8.1928 Kärsämäki. Jatkosota: Jv.Koul K. 15 Siir Jv.Koul K. 25, Sota S. Jv.Koul K 25:een. Jv.Koul K 31:een EV. 8:aan. Sotamies.

SALOVAARA Eevi Ensio, puutarhuri, s. 24.2.1917 Muhos, k. 16.1.1983 Aitolahti. Puoliso: Irma Edith S. o.s. Hakola, s. 31.3.1917 Pyhäntä. Lapsia kaksi. Muuttanut Tampereelle 1963. Talvisota: Pyöräpataljoonassa Mikkelissä. Taistelut: Kivennapa. Jatkosota: Kemissä. Hevostalleilla ja rakentanut rintamataloja. Taistelut: Suomussalmi. Alikersantti.

SELKÄINAHO (Jussi) Juho Vilhelm, maanviljelijä, s. 5.12.1913 Piippola, k. 26.1.1955 Piippola. Puoliso: Helvi Edit o.s. Jarva, s. 12.9.1910 Piippola, k. 12.5.1957. Lapsia yksi. Talvisota: Kuhmon taistelut. Jatkosota: JR 11. Lääkintämies. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Karjalan kannas, Lapinrata.

SELKÄINAHO Urho, maanviljelijä, s. 17.1.1915 Piippola. Puoliso: Rauha Selma o.s. Rimpioja, s. 18.8.1921 Haapavesi. Lapsia viisi. Talvisota: 5/JR 25. Kp-mies. Taistelut: Pr. W:n mukana Kuhmossa. Jatkosota: KKK/III/JR 11. 5393:n, 1 Krh. K/1/JR 11: 9, 6-42 II/12 K.Hev. Sin-siir. Poim.komp./Esik.PESK. 8 Sotas. Krh. laturina. Hevoshoitaja. 12/K Hevoskenttä sair. Puuseppänä. Taistelut: Juntusrauta, Vuoninen, Pistojoeki, Uhtuan länsipuoli, Kiestinki, Ahvenlahti. Haavoittunut Pistojoella, Mahiaisten tien varressa (Niemisen kukkula). Korpraali. V.M. II lk. 1942.

SELKÄINAHO Väinö Aarne, koneistaja, s. 22.4.1926 Piippola. Puoliso: Suoma Sofia o.s. Haanpää, s. 18.5.1917 Piippola. Lapsia kolme. Muuttanut Hyvinkäälle 1967. Jatkosota: Jv KoulK 25, LE 5,5 ja PLE. Lv6. Avustaja, vartiomies. Jääkäri.

SEPPO ent. Seppelin Eino Eliel, kirkkoherra, rovasti, s. 4.2.1901 Vaasa, k. 15.6.1961 Iitti. Puoliso: Hilja Rauha o.s. Muilu, s. 11.6.1907 Lapua. Lapsia kolme. 1918: Vöyrin sotakoulu 1918. Taistelut: Vaasan valtaus, Hämeen rintamalla, Vaskivesi, Tampere. Talvisota: Pston past 1940. Karjalassa. Jatkosota: Patal.past 1941-1942 Vienan rintamalla. 2 kpl VR4, Sk.ar., Mm. r.s.k., Mm 39-40, TMM. Vänrikki.

SIEKKINEN Abel, maanviljelijä, s. 21.9.1897 Keitele, k. 30.4.1950 Piippola. Puoliso: Hilja Armiida o.s. Madetoja, s. 30.12.1902 Kärsämäki, k. 21.5.1927 Piippola. Lapsia kaksi. Osallistunut Talvisotaan. Osallistunut Jatkosotaan. Hevosmiehenä. Korpraali.

SIEKKINEN Antti, maanviljelijä, s. 16.3.1916 Piippola, k. 25.5.1971 Oulainen. Puoliso: Aada Linnea o.s. Anttila, s. 14.8.1908 Piippola, k. 1.3.1985 Oulainen. Lapsia seitsemän. Muuttanut Oulaisiin. Osallistunut Talvisotaan. Jatkosota: Eläinlääkintäaliupseerina sairaseläintalleilla. Taistelut: Puolustustaist. Uhtuan länsipuoli, Kiestinki, Uhtua, Karjalan kannas, Pohjois-Suomen taistelut. Kersantti.

SIEKKINEN Juh, maanviljelijä, s. 20.12.1924 Piippola, k. 26.1.1979 Meilahden sairaala. Muuttanut Hyvinkäälle 1962. Osallistunut Jatkosotaan. Konekiväärinmies. Taistelut: Maa-selkä, Ihantala ja Pohjois-Suomen taistelut syksyllä 1944. Sotamies.

SIEKKINEN Matti, maanviljelijä, s. 23.11.1905 Keitele, k. 7.4.1970 Hyvinkää. Puoliso: Iida Maria o.s. Karttunen, s. 5.7.1907 Keitele, k. 23.5.1991 Hyvinkää. Lapsia neljä. Muuttanut Kärsämäelle 1945. Osallistunut Jatkosotaan. Kiväärinmies ja linnoitustehtävät. Sotamies.

SKANTS Eino Jalmari, maanviljelijä, s. 30.8.1924 Piippola, k. 15.7.1983 Kärsämäki. Puoliso: Emma Elina o.s. Frandelius, s. 14.1.1922 Impilahti. Lapsia kahdeksan. Jatkosota: 1/Jv.koulut.k. 15. 3 D. 5/JR 1, 3/Er.P 20. Konep.mies, kiv.mies. Iso-Humaljoki, Viipurinlahti. Korpraali.

SNELMAN (Jarva) Aappo Ilmari, levyseppä, s. 4.12.1921 Piippola, k. 1.4.1984 Turku. Puoliso: Katri Annikki o.s. Aaltonen, s. 22.11.1922 Loimaa. Lapsia neljä. Jatkosota: Jv.koulut.K. 13, 1 KKK/JR 33, 9 r. 4/Er P16/6:een. KK-mies. Taistelut: Pohjois-Suomessa syks. 1944 Krivi, Hiisjärvi, Povenssa. Haavoittunut. Sotamies.

SVARTSTRÖM Juhani Erik, kirvesmies, s. 9.9.1917 Iisalmi. Talvisota: Karjalan kannaksella 3/YJR:tä 9/JR38. Huoltotehtävät. Jatkosota: Ilomantsi, Möhkö, Tolvajärvi, Vegarusjoki, Suojärvi, Onkamus, Olkkaila, Kanjakki, Munajärvi, Kontupohja, Perälähti, Karhumäki. Karjalan kannas. Taistelut: Kivennapa, Ihantala, Lapinsota, Oulu, Pudasjärvi, Ranua, Rovaniemi. Haavoittunut 29.6.1944. Kersantti.

SÄISÄ Otto Kustaa, työmies, s. 22.3.1900 Pulkkila, k. 9.3.1958 Piippola. Puoliso: Senja o.s. Nurkkala, s. Haapavesi, k. 1936 Pulkkila. Lapsia kaksi. Talvisota: 9. tolk. Jatkosota: 16k. Hev. S:n ja J/24 ELK mukana. Vapautettu. Hev.hoitaja. Taistelut: Äänislinna, Karhumäki. Sotamies.

SÄRKELÄ Sakari Heikki, maanviljelijä, s. 1.2.1909 Pudasjärvi, k. 29.7.1984 Piippola. Puoliso: Venla Johanna o.s. Alajarva, s. 10.12.1908 Piippola, k. 23.7.1983 Piippola. Lapsia seitsemän. Talvisota: Esikk/RP 21. Uuraansaari, Tervajoki. Suutari. Taistelut: Uuraansaari, Tervajoki. Jatkosota: JR 53. Puhelin-, viestimies. Taistelut: Sohjana, Kangasvaara.

TAKALO Esko Matias, maanviljelijä, s. 14.8.1900 Piippola, k. 22.12.1989 Piippola. Puoliso: Santra Katariina o.s. Niemimäki, s. 18.11.1903 Temmes. Lapsia kuusi. Jatkosota: 3/Jv KK 15. siir. KKK/KEV os. 3. KK-mies. Taistelut: Nenäpalo, Isonselänlaki, Tuorevaara, Nuottavaara, Voittojoki, Alavilmajoki. Sotamies.

TAKALO Heikki Stefan, maanviljelijä, s. 24.10.1897 Piippola, k. 26.2.1974 Piippola. Puoliso: Naimi Maria o.s. Marjomaa, s. 27.5.1906 Piippola. Lapsia yhdeksän. Talvisota: 10/II TP:stä päiväm. Huoltojoukot/V AKE. Varastomies. Jatkosota: JR 11/3 KKK, 12/JR 32. Muona-ajon ajaja, kk-mies. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Kangasvaara, Rantatien suunta. Jääkäri.

TAKKINEN Kaarlo Jooseppi, maanviljelijä, s. 2.1.1919 Piippola. Puoliso: Irma Katariina o.s. Viitanen, s. 5.6.1928 Pulkkila. Lapsia yhdeksän. Talvisota: Vapaehtoiskomppania. Jatkosota: JR 11, 1 pat. II komppania. Konepistoolimies, taistelulähettilä, ryhmänjohtaja. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Kannaksen puolustus. Lapin sodassa: Tornion asemavalt. ym. Alikersantti.

TAKKINEN Lauri Jaakko, myyntipäällikkö, s. 6.1.1926 Piippola. Puoliso: Elsa-Maria o.s. Salo, s. 27.7.1932 Oulu. Jatkosota: Jv.KoulK. 25. Jv.koulu. I:een. Kp. mies ja kiv.mies. Erik.koul., kiv.mies, tarkka-ampuja. Sotamies.

TAKKINEN Uno Johannes, maanviljelijä, s. 14.5.1913 Piippola, k. 5.1.1967 Piippola. Puoliso: Rauha Maria o.s. Väyrynen, s. 29.5.1920 Kestilä. Lapsia kymmenen. Muuttanut Ouluun. Talvisota: Osal.sotaan Pr V:n mukana Kuhmossa 3 KKK/JR 25. KK. puolij.johtaja. Taistelut: Kuhmon alue. Jatkosota: 3 KKK/JR 11, B/17 KS, 60 Sola S, Järj. Resk. 2, E/HTK 11, 32 Sota P. Jv. koulut. keskus 19, L Pohj. skp. HTK1, 12/JR 11. Puolij.johtaja, Päävartion vartiopäällikkö. Taistelut: Vuoninen, Ihantala, Tornio, Laurila, Rovaniemi. Haavoittunut 17.7.1941. Kersantti.

TENKULA Eino Johannes, kauppias, s. 23.2.1918 Piippola, k. 17.6.1988 Piippola. Puoliso: Anni o.s. Jarva, s. 23.12.1917 Piippola, k. 10.1.1979 Piippola. Lapsia neljä. Talvisota: EKP 36. Kiväärinmies. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: JR 11 3 KKK. Ryhmänjohtaja, taistelulähettilä. Taistelut: Vironlahti, Uhtuan suunta, Kiestinki, Kangasvaara, Karjalan kannas, Kivennapa, Ihantala, Tornio ja Rovaniemi. Ylikersantti.

TERVO Veikko Valtteri, s. 10.9.1915 Oulujoki, k. 29.11.1989 Piippola. Jatkosota: Karjalan kannas. Linnoitustyöt.

TERVONEN Kaaperi, maanviljelijä, s. 27.7.1905 Piippola, k. 7.1.1989 Oulu. Puoliso: Marja-Liisa o.s. Lapintaival, s. 3.8.1911 Piippola. Lapsia seitsemän. Talvisota: 2/KTR 9:n. Ratsuri. Taistelut: Suomussalmi. Jatkosota: Raah.sk.piiri 8/JR 53, 3. D torjuntataistelut. KK-mies. Taistelut: Noskua. Vuoksen lohko, Harjulan lohko. Sotamies.

TIITTO Juh Yrjö, kulukauppias, s. 12.8.1898 Piippola, k. 22.12.1965 Oulu. Puoliso: Eeva Hilma o.s. Kesti, s. 24.2.1893 Kestilä. II puoliso: Bertta Katariina o.s. Haarala, s. 16.2.1913. Lapsia kaksi ensimmäisestä avioliitosta ja yksi toisesta avioliitosta. 1918: Vapaaehtoisena Oulussa kootussa yksikössä. Taistelut: Tampereen seutu. Talvisota: Vapaaehtoisena Suomussalmella ja 7.2.1940 alk. Jv.koul.K 5. Suomussalmella partioiden kuljetusta ja autonkuljettaja. Taistelut: Suomussalmi. Jatkosota: 753/JsK Suomussalmi. Js.K desanttien etsintää Suomussalmen alueella ja komppanian tal. aliupseerina. Kersantti.

TIITTO Pentti Johannes, yli-
konstaapeli, s. 2.9.1922 Piippo-
la. Puoliso: Laina o.s. Torvi-
nen, s. 16.4.1923 Sotkamo.
Lapsia kaksi. Muuttanut Sot-
kamoon. Talvisota: Ryhmä Sii-
lasvuon esikunta-opas ja lähetti, 5/II JR
65. Kiväärimies. Taistelut: Suomussalmi,
Raateentie, partiomatka Neuvostoliit-
toon, Kuhmo: Löytövaara, Kilpaläkäas.
Jatkosota: Panssarilaiva Ilmarinen, osas-
to Vaissi ja III Raiv. laivue. Ilmarinen:
konematuusi, osasto Vaissi: miinamat-
ruusi, koneetykkiampuja, II Raiv.laivue:
mg-raivaaja. Taistelut: Ilmarinen: Hanko
saaristoineen, Os. Vaissi: miinaraivaukset
Itäinen Suomenlahti, II raiv. laiv., mi-
naraivaus luovutetulla Itäisellä Suomen-
lahdella v. 1945. Haavoittunut Kuhmossa
2.4.1940 ja 10 ja 13.3.1940 lievästi. Yliker-
santti.

TIKKANEN ANTTI, maanvil-
jelijä, s. 30.11.1910 Muhos, k.
16.3.1992 Lahti. Puoliso: Vieno
o.s. Siirtola, Vappu o.s. Skants.
Lapsia kuusi. Talvisota: ampu-
jan apulainen. Taistelut: Kuh-
mon suunta. Jatkosota: KK-ryhmän joh-
taja. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Kautu-
pohja, Äänislinna. Palohaavoja laivassa
Äänisellä. Alikersantti.

TINKALA Antti Israel, maan-
viljelijä, s. 23.12.1904 Pulkki-
la. Puoliso: Hilja Maria o.s. Ojakoski, s.
31.8.1908 Piippola. Lapsia kol-
me. Muuttanut Kestilään. Tal-
visota: JR 7/11. Korj. YT. Kiväärimies.
Taistelut: Pelkosenniemi. Jatkosota: 7/JR
11 siirretty, 9/JR 30:een. 10/JR4, 12/JR4.
Keittäjä, ajomies. Taistelut: Vuoninen,
Pistojoeki, Kiestinki itäp., Uhtuan pohj-
puoli, Impilahti, Kaukojärvi. Korpraali.

TINKALA Heimo Kristian,
kauppias, maanviljelijä, s.
13.11.1911 Piippola. Puoliso:
Elsa o.s. Päivinen, s. 23.4.1919
Rääkkylä. Lapsia kolme.
Muuttanut Rääkkylään. Talvi-
sota: Esik.k./I/JR 36. Kss. aliups. Jatko-
sota: 2/Er.H P 11/12 R.P EK/RTR 13,
307 Kevyt P.tri RTR 13. Komp.väpeli.
Taistelut: Närsäkkälä, Laatokan puollus-
tus, Vitelejokisuu. Väpeli 4.6.1943, Yli-
väpeli 30.9.1968.

TINKALA Yrjö Johannes,
maanviljelijä, s. 25.7.1909
Pulkki. Puoliso: Reeta Liisa
o.s. Haanpää, s. 4.3.1915 Piip-
pola. Lapsia yksi. Talvisota: JR
26 Esik.komp. Pioneeri, auton
kuljettaja. Taistelut: Vuoksela, Vuosalmi.
Jatkosota: K-Hev.S. Autonkuljettaja, va-
rastonhoitaja. Taistelut: Kiestinki. Korp-
raali.

TOPPINEN Väinö Heikki,
maanviljelijä, s. 11.5.1913 Piip-
pola, k. 21.12.1983 Piippola.
Puoliso: Eeva Alina o.s. Lutti-
nen, s. 23.7.1916 Piippola. Lap-
sia kaksi. Talvisota: Kuhmo.
Jatkosota: Uhtuan suunta. Haavoittunut
heinäkuussa 1942. Kersantti.

**TOSSAVAINEN Martti Johan-
nes**, maanviljelijä, s. 30.1.1913
Pulkki, k. 15.10.1972 Piippo-
la. Puoliso: Helmi Rauha Elina
o.s. Lehto, s. 12.7.1915 Kiimin-
ki. Lapsia kymmenen. Talviso-
ta: 5./JR 25. Pk-ampuja. Taistelut: Pr
W:n mukana Kuhmossa. Jatkosota: 3
KKK/JR 11. Pst: kiv.mies ja kk-mies.
Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Kan-
gasvaara, Vasovaara, Latvajärvi, Vuokki-
niemi, Vuoninen, Pistojoeki, Uhtuan
länsi- ja pohjoispuoli, Kiestinki, Kangas-
vaara, Kivennapa, Länsi-Kannas, Muo-
laa, Vuosalmi, Ihantala, Tornio, Laurila,
Rovaniemi, Noskua. Alikersantti.

TUOHIMAA Juho Antero,
maanviljelijä, s. 21.7.1908 Piip-
pola. Puoliso: Milja Katriina
o.s. Leskinen, s. 14.8.1911 Piip-
pola. Lapsia kahdeksan. Talvi-
sota: JR 25 Pr. V:n mukana
Kuhmossa. Ps-torjuntamies. Taistelut:
Kuhmo. Jatkosota: JR 11 3 KKK. Ryh-
mänjohtaja. Taistelut: Kuhmo, Uhtuan
suunta, Kiestinki. Palveli Viipurissa
9/KKR:ssä ajalla 30.8.1928-1.11.1928,
josta hän sai siirron Ouluun Pohjanmaan
Jääkäripataljoonaan 1 komppaniaan.
Hän palveli komppanian päällikön Jää-
kärikapteeni Nikke Pärmin lähettinä vuo-
sina 1928-1929. Suorittaessaan asevelvol-
lisuuttaan PJP:ssä 2.7.1929. Tapaturmai-
sesti vahingoittui vahingonlaukauksesta,
luodin lävistäessä keuhkon ja pysähtyi
vasemmalle puolen rintaan. Sen jälkeen
hän palveli Talvisodassa sekä Jatkosodas-
sa.

TUOHIMAA Lauri Vilhelmi,
maanviljelijä, s. 20.11.1910
Piippola, k. 12.5.1966 Oulai-
nen. Puoliso: Elsa Reeta o.s.
Takalo, s. 9.6.1910 Piippola, k.
5.9.1989 Pulkki. Lapsia nel-
jä. Talvisota: JR 25. Keittiömies. Taiste-
lut: Pr.V:n mukana Kuhmossa. Jatkosota:
3 KKK/JR 11, 12/JR 32. KK-ajon ajaja,
KK-mies. Taistelut: Uhtuan ja Kiestingin
suunta, Kangasvaara, Rautatien suunta.
Sotamies.

TUOMAALA Aappo Ilmari,
maanviljelijä, s. 21.8.1919 Piip-
pola, k. 1.3.1992 Piippola. Tal-
visota: JV. koulut. keskus 5,
4/os. Vähäpassi. Jatkosota:
1/JR 11, ErikK/I/II Pr. Tais-
telut: Vasovaara, Latvajärvi, Vuoninen,
Uhtuan länsipuoli, Länsikangas, Kiven-
napa, Muolaa, Heinjoki, Tornion mai-
hinnous, valtaus. Korpraali.

TUOMINEN Toivo, maanvilje-
lijä, s. 28.11.1909 Piippola, k.
3.1.1989 Oulainen Taukokan-
gas. Puoliso: Salli o.s. Nurkka-
la, s. 12.12.1912 Haapavesi, k.
14.2.1951 Piippola. Lapsia seit-
semän. Talvisota: II/KTR 9:ssä. Tykki-
mies. Taistelut: Salla Märkäjärvi, Karja-
lan kannas. Jatkosota: III/JR 11,
HTK/III, AKE:ssä, 10/JR 32. PST-mies,
kiväärimies. Taistelut: Uhtua, Kiestinki,
Harjalan kannaksella, Heinijoki, Nos-
kua. Haavoittunut Kiestingissä ja Heini-
joella. Korpraali.

TURUNEN Jaakko Veikko,
pienviljelijä, s. 25.8.1916 Piip-
pola, k. 23.10.1987 Piippola.
Puoliso: I Lempi Susanna o.s.
Leiviskä, s. 11.8.1911 Kestilä, k.
15.2.1963 Piippola, II Rauha
Martta o.s. Laukka, s. 29.6.1921 Piippo-
la. Lapsia seitsemän. Talvisota: Pr. V:n
mukana Kuhmossa, 2 KKK/JR 25. KK-
mies. ampuj. apulainen. Jatkosota:
12/JR 11, 11. K.Hev.S, 12 K Hev.S. KK-
mies, Pst-kiv.mies, Hev.hoit. Taistelut:
Uhtuan länsipuoli, 3. D:n taistelut Kan-
naksella, Kiestinki, Kangasvaara, Länsi-
Kannas, Noskua, Vuoksen lohko, Vuo-
salmi. Alikersantti.

ULJUA Lauri Henrik, liik-
keenhoitaja, s. 29.8.1925 Piip-
pola, k. 25.6.1981 Haapavesi.
Puoliso: Maija o.s. Veikkola, s.
27.7.1928 Haapavesi. Lapsia
neljä. Jatkosota: 1/Jv KK/5, 1.
DS:n 2/45 1. DE: Kivj. n:o 5115/I,
Auk/Jv KK 15. AK, os 271, 5393, 32, KS,
1. DS. Lääk au Talous au. Taistelut: La-
pin sota. Eri taisteluissa. Kersantti.

ULJUA Vilho, maanviljelijä, s. 2.4.1903 Leskelä, k. 25.9.1968 Leskelä. Puoliso: Meimi o.s. Kangasharju, s. 6.10.1909 USA, k. 25.9.1970 Leskelä. Lapsia kaksi. Talvisota: Salla,

Viipurin lahti. Kiväärimies. Jatkosota: JR 11, 3 KKK, 12 JR 32. Patruunan kant., ajomies. Taistelut: Uhtuan ja Kiestingin suunta, Kangasvaara, Rautatien suunta.

UOTINEN Aarne Viljam, maanviljelijä, s. 24.5.1912 Piippola, k. 1.12.1990 Piippola. Puoliso: Hanna o.s. Korpinie mi, s. 30.3.1916 Pyhäntä. Lapsia seitsemän. Talvisota: JR 25.

KK-ampuja. Taistelut: Kuhmo. Jatkosota: JR 11, JR 35. KK-ampuja. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Poventsa, Vietnan kanava, Seisjärvi-Suulahti, Ihantalan taistelut. Haavoittunut Kiestingissä. Alikersantti.

UOTINEN Juho Vilho, kartottaja, s. 15.4.1901 Piippola, k. 22.7.1980 Piippola. Puoliso: Hanna Heta o.s. Pellilä, s. 4.10.1896 Piippola, k. 4.7.1972 Piippola. Jatkosota: 2/Jv Koulutk. 15, Jyväskylään kapt. Ihalaisen käyttöön. M-pyörä, kantok. 25, Autok. Taistelulähettinä, komppanian kirjuriina, moottorip.lähetti. Taistelut: Osallistunut 6 AutoK:n sotatoimiin: Karjala, Syväri, Äänislinna sekä 6 ja 25 Autok. Karhumäen suunta. Moottoripyörälähettinä ajanut miinaan Värtsilässä. Korpraali.

UOTINEN Yrjö Fredrik, s. 11.5.1910 Piippola. Puoliso: Lempi Annikki o.s. Maarala, s. 24.8.1920 Pyhäntä. Muuttanut Kemijärvelle 1955. Talvisota: Kuhmo JR 25/2 KKK. Taistelulähetti. Taistelut: Pr.V:n mukana Kuhmossa. Jatkosota: JR 11/3 KKK, Autokesk./3D, HTK, Raa. SpE, Oul.sp, liik.pist., Oul.sp liik.tst:os, PST. kal K 3.

Taistelulähetti, muonittaja, automies. Taistelut: Uhtua, Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Vuoninen, Pistojoiki, Korpjärvi, Kiestinki, Kangasvaara, Uusiky lä, Pitkäranta, Nietjärvi, Lometti. Korpraali.

VATANEN Alfred, seppä, s. 5.3.1929 Piippola, k. 5.11.1965 Piippola. Puoliso: Liisa Valpuri o.s. Piippo, s. 24.8.1906 Piippola, k. 24.7.1985 Piippola. Lapsia seitsemän. Talvisota: 6/

JR 40. Jv mies. Korpraali. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Vilajoki. Jatkosota: 3 KKK/JR 11, 12/JR 32 — I/JR 32, 8/JR 53, 3 Pion. P34:ään. S.Sill. R.K. Raa. Skp. E.aan. Aseseppä. Taistelut: Uhtuan ja Kiestingin suunta, Kangasvaara, Rautatien suunta, Kannas, Pohjois-Suomen vapauttamisvaihe. Korpraali.

VATANEN Kaarlo Mikael, maanviljelijä, s. 20.3.1920 Piippola, k. 24.4.1971 Piippola. Puoliso: Aili Kustaava o.s. Lundberg, s. 17.4.1931 Piippola. Lapsia neljä. Jatkosota:

Taistelut: Ilomantsi, Tolvajärvi, Ähläjärvi, Vekanus-Suojärvi, Onkamus-Lahnan kylä, Piensuojärvi, Niini J.-KIVK, Sunajoki, Viiksijoki, Lempaala-Vammelsuu, Vikaniemi, Ilomantsi. Korpraali.

VATANEN Veikko, autonkuljettaja, s. 24.4.1918 Piippola, k. 23.5.1989 Piippola. Puoliso: Aino o.s. Karjalainen, s. 27.12.1915 Piippola, k. 14.5.1989 Piippola. Lapsia kaksi. Talvisota:

3. KKK/JR 64. 15. autokorjaamo. KK-ampuja. Taistelut: Suomussalmi, Raatteen taistelut, Pitkäranta. Jatkosota: I/12 K. Hev.S. 24. ELK:aan, Ryhmä Sn el.lääk. ryhmään, lääk. joukk./3 Pr.iin, 3/Kev.Psto 23:een. Autonkuljettaja. Taistelut: Uhtuan suunta, Vasovaara, Juustila, Tienhaara. Haavoittunut Pitkärannassa 7.2.1940 kiväärin luodista. Alikersantti.

VESTERINEN Eero Olavi, Mtj., s. 6.4.1923 Piippola. Puoliso: Maija o.s. Hankonen, s. 6.10.1925 Piippola. Lapsia neljä. Jatkosota: Kev. os. 5. III/JR 53; Tst. os. Metso, II/JR

14; 6/II/JR 11. HTK 1. Tst.lähetti; ryhm.joht. Taistelut: Jyvälahti, Uhtuan länsi- ja pohj.puoliset taistelut, Karjalan kannas. Haavoittunut Karvala 11.6.1944. Kersantti.

VIITANEN Juho Heikki, maanviljelijä, s. 7.12.1907 Piippola. Puoliso: Aino Elisabet o.s. Uotinen, s. 30.8.1907 Piippola. Muuttanut Kemijärvelle 1955. Talvisota: JR 25/2 KKK.

Patr. kantaja. Taistelut: Kuhmo, Pr. V:n mukana. Jatkosota: JR 11/3 KKK. 12/JR 32, 1/JR 32, 6/JR 58, asev.k. KK-mies, patr.kantaja, kiv.mies, varastomies. Taistelut: Uhtua, Kiestinki, Kangasvaara, rantat. suunta, Karjalan kannas, Pistojoiki, Kis-kis-järvi. Sotamies.

VIITANEN Vilho, maanviljelijä, s. 16.6.1912 Piippola, k. 28.10.1990 Piippola. Jatkosota: 3/Jv. Kouk.k. 23. Sortavalan sk piiriin. Kiv.mies. Sairastunut. Sotamies.

ÄKERLUND Vilho Artturi, autonkuljettaja, s. 2.5.1904 Kiuruvesi. Puoliso: Iida Aliina o.s. Kiviaho, s. 7.12.1920 Pyhäntä. Lapsia kolme. Muuttanut Säräisniemelle. Talvisota:

6/II/JR 40. Sairaankantaja. Taistelut: Pelkosenniemi, Savukoski, Joutsijärvi, Märkäjärvi, Vilajoki. Jatkosota: E/Kev. as. 5. Autonkuljettaja. Taistelut: Vasovaara, Latvajärvi, Vuokkiniemi, Ponkalahti, Korpivaara, Tetrivaara, Uhtuan länsipuoli. Haavoittunut 11.8.1941 Kis-kis kannaksella. Sotamies.

VÄÄTÄINEN Toivo Benhard, maanmit., työnjohtaja, s. 4.12.1912 Kuopio, k. 27.1.1981 Piippola. Puoliso: Suoma Elisabeth o.s. Takkinen, s. 8.12.1914 Piippola. Lapsia neljä.

Talvisota: 1/KTR 12. Kiv.mies. Taistelut: Suomussalmi, Kuhmo. Jatkosota: III/JR 11, II/JR 11, KrhJ, 10/JR 11, III Krht/JR 11, HTK 11, Tyk. K/19 Pr. Kranaatin heittämissä. Tulenjohtomies. Kiv.mies. Taistelut: Uhtuan suunta, Kiestinki, Länsi kannas, Ahijärvi, Noskuan selkä, Viipurinsuunta, Vuoninen, Pistojoiki, Kis-kisjärvi, Louhen rata, Kivennapa, Muolaa, Heinjoki, Vuoksen lohko, Vuosalmi, Ihantala, Tornio. Haavoittunut Viipurin suunnalla. Kranaatin sirpale jalkaan. Kersantti.

ÄHKYNEN Arvi Iisakki, poliisi, s. 25.4.1910 Piippola. Puoliso: Raakel Maria o.s. Kauranen, s. 21.12.1909 Muhos. Lapsia neljä. Muuttanut Ouluun. Talvisota: 9 DE:n. Taist. ryhmänjohtaja. Taistelut: Suomussalmi, Kuhmo, Partiotehtävissä kaukopartiossa, Divisioonan al. sotapoliisiosasto. Jatkosota: Määrätty poliisilaitoksen tehtäviin. Ylikersantti.

RINTAMALOTAT

HAAPALAINEN Veera, emäntä, s. 27.8.1920 Salmi. Puoliso Eino Iisakki, s. 2.8.1922 Piippola. Lapsia seitsemän. Jatkosota: Salminpitäjän Räisälän kylä, sotilaskeittiö. Keittiötyöt.

HIUKKA o.s. Tinkala Aino Katariina, ompelija, s. 22.3.1916 Piippola, k. 28.5.1988 Oulu. Puoliso: Ahti Vilho, s. 3.1.1919 Rovaniemi, k. 10.7.1982 Oulu. Lapsia kaksi. Jatkosota:

Useita vuosia komennettuna puolustusvoimissa, mm. Syvärillä, Pitman kylässä ja Oulussa. Ryhmäpäällikkö (hoiti tilityksiä ja varastoja).

LAAKSONEN o.s. Piippo, Aino Anna Agatha, lehtori, s. 22.8.1924 Piippola. Puoliso: rehtori Ilmari, s. 2.1.1929 Sauvo. Lapsia kaksi. Muuttanut Turkuun. Jatkosota: Matkasselässä 1941-42. Hävittäjälentolaivue 30 (13.5.-5.11.1944). Kaukokirjoitinlotta.

OJAKOSKI o.s. Keskitalo Hilma, emäntä, s. 29.11.1916 Piippola. Puoliso: Paavo Fredrik, s. 9.6.1912 Piippola. Lapsia viisi. Jatkosota: K.P.K.6-6956, Salla, Kemijärvi, Kellosekä, Sarviselkä. Muonituslotta.

PARTANEN Hellin, talontytär, s. 7.12.1917 Piippola, k. 21.4.1980 Diak.koti Oulu. Jatkosota: Sotasairaala 60 os. II Oulainen I KK. Syvärin Luostarin varuskorjaamo, Aunus.

Varuslotta. Toiminut varuslottana Syvärin Luostarin varuskorjaamolla Aunuksessa 1942.

TINKALA Anna Kustaava, opettaja, s. 7.6.1922 Piippola. Jatkosota: Syvärillä, Pitman kylässä. Muonituslotta, kesällä -42.

Lisäksi tammenlehvätunnuksen ovat saaneet:

PIKKARAINEN Helga Elsa, s. 15.2.1922 Kuivaniemellä.

NIIRANEN Impi, s.11.6.1923 Rantsila.

ILORINNE-PEHKONEN Olga, s. 4.6.1921 Salmi.

Pentti Anttila

Jatkosota — hyvityssota — pakkosota

Saksan ja Venäjän sota alkoi 22.6.1941. Se että Suomi joutui sotaan Neuvostoliittoon vastaan, on syy haettava osittain Talvisodan aiheuttamasta mielialasta, mutta myös ulko- ja kauppapoliittisesta tilanteesta. Saksan Norjanvalloitus oli sulkenut Suomen merenkulun länsivaltojen kanssa, tilanteessa jossa Suomen viljaomavaraisuus oli laskenut 60 %:in ja sotateollisuuden raaka-aineet olivat kiven takana. Toisaalta pelättiin lähinnä Venäjän hyökkäystä, ja kun Pohjoismaisesta puolustusliitosta ei tullut mitään, Saksan tarjous puolustusyhteistyötä oli ainoa mitä käteen oli jäänyt.

Suomi päätti liikekannallepanosta 16.6.1941, joka toteutettiin 18.6. alkaen. Tällöin 650.000 miestä ja naista kutsuttiin puolustusvoimain palvelukseen. Neuvostoliitto toimeenpani 25.6.-41 suurpommituksen Suomen asutuskeskiksi, lähinnä lentokentille, jolloin maamme hallitus katsoi maan olevan sotatilassa Venäjän kanssa.

Yhteistyö Saksan kanssa käsitti, paitsi sota- ja siviilitarvikkeita, myös sotajoukkoja. Sovittiin mm. siitä, että Saksan Norjan armeijan vastuulle tulee rintamanosat Petsamosta Oulujärven tasolle, ja sen alaisuuteen tulee kenr. Siilasvuon komentama III AK.

Saksalaisten Vuoristo AK, 37.500 miestä tuli Norjasta, tavoitteenaan Petsamo ja Muurmansk. Saksasta Pohjanlahden satamien kautta laivattu 169 D. ja Norjasta tullut SS Div. lähti Sallan suunnasta tavoittelemaan Kantalahtea. Näitä oli 40.600 miestä. Tähän liitettiin myös suomalaisten 6.D. johon kuului JR 12, JR 33 ja JR 54.

Kenr.maj. Siilasvuon III AK:n jäi 3.D. johon kuului JR 11, JR 32 ja JR 53, sekä Kev.os. 5., KTR 16, Rask.Psto 16., Pion.P. 34 ja VP 31. III AK jaettiin Ryhmä J. (ev.ltn. Jussi Turtolan mukaan), kantaosastona JR 53. Se oli perustettu Pudasjärvellä ja Iissä, ja siihen kuului runsaasti myös Piippolan sotaväessä olevaa ikäluokkaa. Ryhmä J:n tavoite oli Kiestinki-Louhi.

Ryhmä F. (ev. U.Fagernäs) tehtävänä oli hyökätä Suomussalmen Juntusrannalta Lonkan ja Vasovaaran kautta tavoitteena Vuokkiniemi ja Uhtua. Ryhmä sisälsi m.m. JR 11, jonka III pataljoonaa perustettiin Kestilässä, ja johon kuuluivat hyvin monete Piippolan, Kärämäen, Kestilän ja Pyhännän miehet.

Karjalan Kannaksen sotatoimiin muodostettiin kolme armeijakuntaa, joiden tavoitteena oli saavuttaa valtakunnan vanha raja Rajajoella Suomenlahden ja Laatokan välillä. Suomalaiset etenivätkin nopeasti Kannaksella, ja Manner-

heimin 31.8. antaman käskyn mukaan joukko-osastot asettuivat puolustusasemiin 5.9.1941. Asemasotavaihe Kannaksella oli alkanut. Päätöksellä olla osallistumatta Leningradin tuhoamiseen oli kauaskantoiset vaikutukset.

Sotatoimien painopiste oli asetettu Laatokan pohjoispuolen suunnalle, ensisijaisena tavoitteena eteneminen Laatokan rantaan ja näin maayhteyden katkaiseminen Kannaksen vihollisjoukkojen kesken. Myöhemmin tavoitteeksi asetettiin Syvärinjoki, Petroskoi ja Äänisenjärvi. Sotatoimien toteuttamista varten perustettiin Karjalan Armeija, komentajanaan kenr.ltn. Heinrich. Se jakaantui VII ja VI Armeijakuntaan, joiden komentajina oli Hägglund ja Talvela.

Omaksi erilliseksi yksiköksen jäi 14.D.ev. Raappanan komennossa. Se oli suoraan ylipäällikölle alistettuna ja vastasi Karjalan Armeijan ja Siilasvuon III Armeijan välisestä rintamanosasta suuntana Rukajärvi. Se hyökkäsi pääosin Kuhmosta Löytövaaran tietä, osin Lieksasta Vornasen kautta, tarkoituksella Repolan valtaaminen.

Sota alkaa vähitellen

Käsky liikekannallepanosta annettiin 17.6.-41, ja se alkoi 18.6.1941. Tällöin pidettiin jo sodan mahdollisuutta todennäköisenä. Jussi Partanen on tässä kirjassa kuvannut liikekannallepanon käytännön toimitusta Piippolassa.

Muodollisen syyn sotatilan syntyyn antoi Neuvostoliitto 25.6. pommittamalla Helsinkiä ja kymmenkuntaa muuta asutuskeskusta, jolloin pääministeri Rangell Suomen hallituksen puolesta katsoi Suomen olevan sotatilassa Neuvostoliiton kanssa.

Saksan aloittaessa sodan Venäjän kanssa 22.6., sen joukot samalla myös etenivät Norjasta Petsamoon, näin turvaten nikkelin saannin omiin käsiin. Näitten joukkojen oli jatkettava hyökkäystä kohti Murmanskia 29.6., sekä muitten pohjoisten joukkojen 1.7.

Karjalan Armeija sai hyökkäyskäskyn 9.7. seuraavaksi päiväksi. Kannaksen armeijakunnat aloittelivat tiedusteluluonteiset etenemiset 29.6. Elokuun loppupuolella 23.8. annettuun käskyyn nojaten nopeutettiin taistelutoimintaa, eteneminen muuttui paikoin takaa-ajon luonteiseksi. Viipuri saarrosetettiin ja vallattiin elokuun loppuun mennessä.

Viipurissa oli tärkeimpiin kohteisiin, siltoihin ja rakennuksiin asetettu miinoitus, yhteensä 4000 kg trootyliä, laukaistavaksi radiokoodilla, joka todettiin toimivan 420 metrin aaltopituudella. Yleisradio soitti tällä jaksoluvulla ”Säkkijärven polkkaa” 11.9. saakka, jolloin miinoitus saatiin loppuun purettua, eikä vihollinen saanut pommit laukaisevaa radiokoodia lähetettyä.

SALLAN SUUNNALLA taistelu alkoi 1.7. jolloin saksalaiset hyökkäsivät Märkjärven suunnasta kohti Sallan kirkonkylää. Samaan aikaan suomalaisten 6.D lähti Kuusamon suunnasta hyökkäämään Sallan eteläpuolelle. Hyökkääjät kohtasivat ankaraa vastarintaa, ja vasta 8.7. oli Sallan kirkonkylä saatu vallat-

tua. Saksalaisten hyökkäys jatkui Kuolajärven järvikapeikkoon ja järven ympäri. 6.D:n joukoista Ryhmä Puroma sai tehtäväkseen hyökätä etelästä vihollisen perääntymistielle. 9.7. alkanut Puroman osastoja vastaan syntyi ankaria taisteluja Kieristelemävaarassa ja Nenäpalossa. Vihollisen tykistö tuli kallioisessa maastossa aiheutti suomalaisille suuria tappioita. Näissä taisteluissa kaatui 10.7. Tenho Mustonen Leskelästä. Hän oli jatkosodan ensimmäinen uhri Piippolasta.

Vihollisen ankaraan vastarintaan ja saksalaisten menetyksiin tyrehtyi eteneminen Petsamon suunnalla 17.7., jolloin rintama pysähtyi Litsajoella, kaukana tavoitteeksi asetetusta Murmanskista. Samoin kävi Sallan suunnalla, jossa ryhmittymisestä puolustukseen annettiin 17.9. Tällöin joukot olivat Tolvanto- ja Vermanjärvien tasolla, n. 70 km Sallasta itään.

UHTUAN SUUNNALLA raja ylitettiin 1.7.1941 Vasovaarasta klo 2.20 alkaneella tykistötulituksella JR 11 voimin komentajansa ev. Malmin johdolla. Ev. Malm oli Pietarhovissa syntynyt, venäläisen sotilaskoulutuksen saanut upseeri. Vuokkiniemi vallattiin 3.7. I/JR 11 toimesta. Suurin osa joukko-

Sota ei ollut juhlarassia riemusaatossa Runo-kansan laulumaille Kalevalan syntysijoille. Lähdettiinpä Kuusamosta tai Suomussalmelta, aina oli edessä tietön taival, jossa sodankäynnille välttämättömän huollon ja liikenteen täytyi toimia. Kuva on Vasovaaran maastosta 2.7.1941.

osastoista joutuivat tietöihin, sillä liikennekelpoista tietä ei juuri ollut, ja kuormastot ja panssariajoneuvot piti saada kuljetettua mukana. Taistelukärkenä toimi joku osasto, muut rakensivat tietä.

Vuokkiniemestä kääntyi osasto M. pohjoiseen kohti Vuonnista, ja kiertäen Ylä-Kuittijärveä kohti Uhtua. Sama tavoite oli Lonkan kylästä samaan aikaan lähteneellä OsastoH:lla.

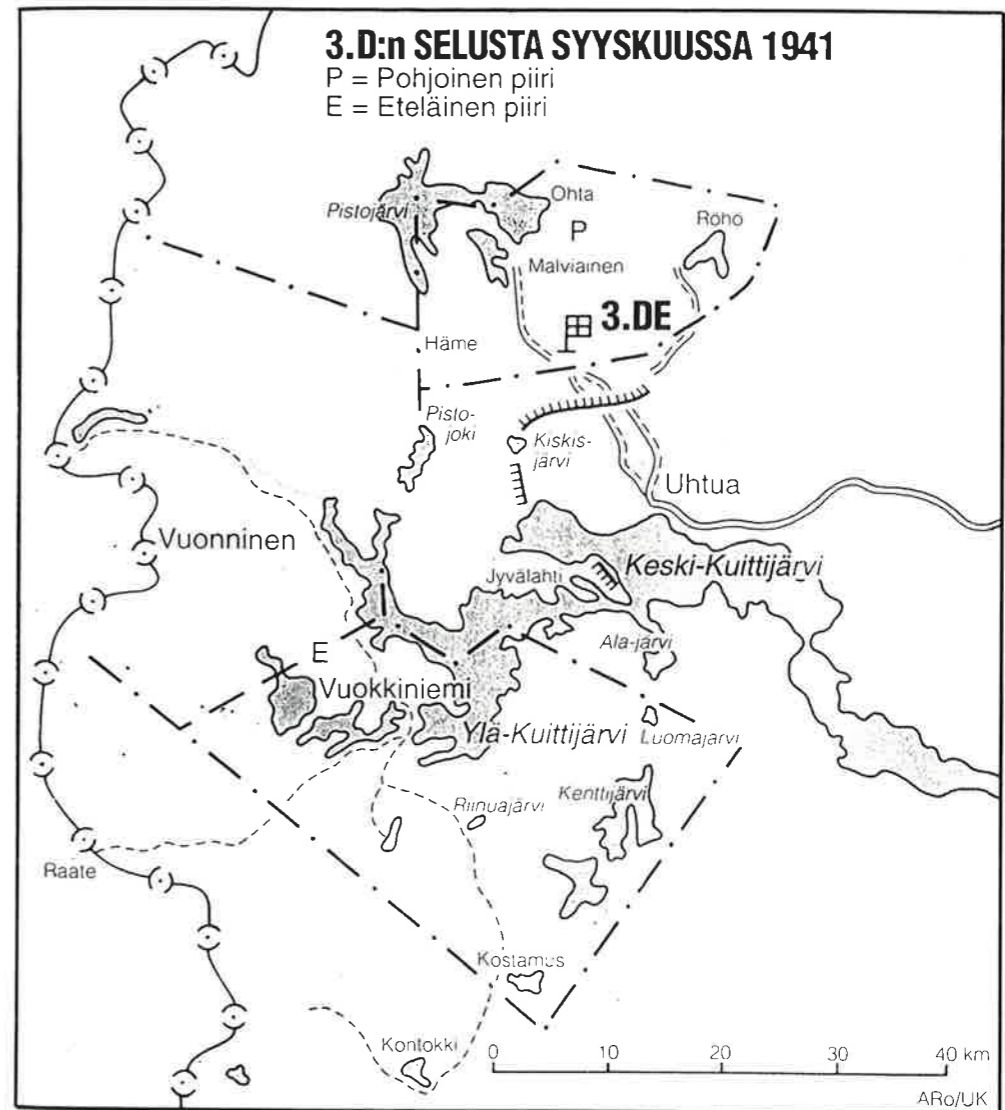
Vuonnisenjoen ylimenohyökkäys alkoi 14.7. klo 1.30 ja siihen osallistui III/JR 32, komentajanaan kapt. Salo, ja III/JR11, kapt. Ylönen. Tämä pataljoona oli juhannusviikolla Kestilässä muodostettu, piipposten ja naapurikuntien joukko-osasto. Vesistön ylittäneet pataljoonat kohtasivat vihollisen lujat asemat, ja III/JR 32 päätti palata takaisin. Siinä syntyi pakokauhu, jolloin pataljoona peräytyi epäjärjestyksessä, ja se tarttui osittain myös III/JR11 miehiinkin. Tämä pataljoona kuitenkin pysyi itäranalla, huolimatta vihollisen ankarista hyökkäyksistä, joilla se yli viiden päivän ajan yritti heittää JR 11 pataljoonan Vuonnisen aaltoihin. Vuonnisen ankarissa taisteluissa kaatuivat 15.7. Tauno Aho ja 16.7. Antti Heiskari.

Venäläiset ryhtyivät irroittautumaan asemistaan 18.7. illalla ja vihollista seuraten saavuttiin Pistojoelle seuraavana päivänä. JR11 kolmas pataljoona

Vesistölinjojen ylitys oli aina vaikeaa ja vaarallista, sillä puolustus ryhmittyi myös vastarinnalle tiukkaan vastarintaan. Siitä saatiin jo Vuonnisessa kokemusta. Kuvassa on menossa Pistojoen ylitys.

yritti heti ylitystä, mutta se epäonnistui. Tässä yrityksessä sai sankarikuoleman 19.7. Niilo Laaksomo, ent. Gröndahl, jonka vaatimaton koti oli Nällin ja Tähtelän välissä sijainnut Pekkala-niminen torppa, jo amminn siitä hävinnyt. Hänet on siunattu kentälle jääneenä, hautanaan Pistojoen aallot. Seuraava valmisteltu yritys tehtiin 21.7. aamuvarhaisella. JR 11 ensimmäinen pataljoona pääsi joen yli virran pohjoisemmalla kaistalla. Tämän jälkeen virran ylittivät III/JR

Uhtuan rintamat syyskuussa -41. Ne pysyivät sodan loppupuolelle saakka samoilla seutuilla. Kuuluissa Hevosenkentä oli Kiskisjärvestä muutama kilometri Röhöön päin.

11, I/JR 32 ja Osasto H. Seuranneen ankaran vastahyökkäyksen joukot torjuivat, vihollisen kuitenkin pureutuessa aseisiin jonkin matkan päässä. Joen ylityksessä ja seuranneissa taisteluissa 21.7. menetettiin runsaasti sotilaita, mm. Pistojoella kaatuivat Piippolasta Eino Kesti, Matti Murtomäki ja Heikki Piippo. Myöskin haavoittuneita tuli runsaasti, kuten Olavi Alikoski ja Eelis Kurjenheimo.

24.7. lähti vihollinen perääntymään, ja räjäytti seuraavan vesistön, Pinkojoen sillan, mutta — kuinkas muuten — III/JR 11 hyökkäsi joen yli ja seuranneissa taistelussa mm. pataljoonan komentaja Ylönen kaatui.

Tämän jälkeen III/JR 11 oli levossa, kunnes perääntyvä vihollinen oli linoittautunut Kiskisjärvien kannakselle, jota saartamaan lähetettiin JR 11 vahvennettuna SissiP 3:lla, kiertäen Kiskisjärven 31.7. alkaen. Järven pohjoispäässä se törmäsi vihollisen vahvaan puolustukseen. 2.8. alkaen seuranneina päivinä pataljoonat yrittivät murtaa vihollisen puolustuksen, siinä kuitenkin onnistumatta. Näinä päivinä jälleen kaatui useita Piippolan miehiä; 3.8. kaatui Birger Haataja, ja 5.8. kaatui Iikka Lämsä. Hänen kaatumispaikakseen on merkitty Pistojoeksi, mutta III/JR 11 oli 5.8. taistelussa Kiskisjärven pohjoispäässä, jossa myös Birger Haatajan yksikkö SissiP3 oli.

Taistelutoiminta jatkui Uhtuan suunnalla edelleenkin, mutta ilman mainittavaa menestystä. Tähän vaikutti merkittävästi Ryhmä F:n voimien heikennys. Nimittäin Kiestingin-Louhen suunta oli tullut saksalais-suomalaisen armeijan painopistesuunnaksi Petsamon ja Sallan suunnilla koettujen epäonnistumisten jälkeen.

Tämä merkitsi taas sen rintaman vahvistamistarvetta. Niinpä kenr.maj. Siilasvuo 15.8. käski irrottamaan SissiP3:n siirrettäväksi Kiestinkiin Ryhmä J:n käyttöön. Myöhemmin tuli vielä käsky, jolla 22.8. siirretään JR 11 kolmas pataljoona Kiestinkiin. Se oli monille, ja myös Piippolan miehille kohtalokas komennus.

KIESTINGIN SUUNNALLA raja ylitettiin 1.7. klo 2.30 ilman taisteluketusta. Ryhmä J:n rungon muodostaneeseen JR 53:n kuulunut I pataljoona oli muodostettu Kuusamon koulutuksessa olleista varusmiehistä, joukossa oli runsaasti piipposia. Sen komentaja oli kapt. Breitholtz, joka kaatui myöhemmin. Suurin vastus, mitä Ryhmä J kohtasi rajan takana, oli tietämät erämaat. Ensimmäinen viikko meni joukoilta lähinnä tietöissä.

Kananainen vallattiin 11.7. Samana päivänä Ryhmä J sai tavoitteekseen edetä Kiestinkiin. Valmistelut Sohjananvirran ylittämiseksi alkoivat. Perustettu moottoriveneosasto sai tehtäväkseen haalia kokoon moottoriveneitä, joita saatiinkin kymmenkunta Oulun ja Raahen tienoilta.

Etenemistä vaikeutti lisäksi kulkureittien ja teiden miinoitus. Saksalaisten tankki ja suomalaisten kuorma-auto miehistöineen ovat matkansa päässä Vuonnisen ja Pistojoen välillä.

Saksalaisia joukkoja alistettiin Ryhmä J:n käyttöön 20.7. alkaen, niin että osaston lukumääräinen vahvuus nousi puolella.

Sohjanan ylityshyökkäyksen tykistövalmistelu alkoi 30.7. klo 23. Parin tunnin kuluttua alkoi joen ylitysryntäys, ja iltaan mennessä oli joen itäranta vallattu.

Samaan aikaan kuin Sohjanan tykistövalmistelu alkoi, lähti I/JR 53 Valaslahdesta Tuoppajärven ylitykseen, tarkoituksella koukata vihollisen selustaan 28 km:n vesistömatkan päässä Saarijärven tasolla. Moottori- ja syöksyveneisiin sopi kerralla 200 miestä, ja sivun kulku kesti 3 tuntia. Kaikkiaan kuljetettiin tällä huteralla kulkukalustolla viidessä portaassa yhteensä 1027 miestä.

Saman päivän iltaan klo 16.40 oli osasto tukevasti maan kamaralla ja katkaisi tien Kiestinkiin. Nyt heräsivät venäläiset tilanteen vakavuuteen ja yrittivät kaikin voimin tuhota selustansa iskeneen I pataljoonan. Sen olikin luovuttava tiestä 1.8. iltapäivään mennessä. Tässä taistelussa kaatui myös piippolalaisista Kaarlo Jarva. Kaikenkaikkiaan Sohjananjoen valtauksessa kaatui suomalaisia n. 100.

Edettäessä kohti Kiestinkiä kohdattiin vielä Kuolemankukkulalle ryhmittynyt vihollinen. Kukkulun valtaus aiheutti 81 suomalaisen, lähinnä pudasjärveläisten II pataljoonan miehen kaatumisen, ja saksalaisten tappiot päälle. Hävitetty, osittain vielä palava pohjoisen Vienan keskus Kiestinki vallattiin 7.8.

Joukot olivat väsyneitä ja sairaita, mutta hyökkäystä oli jatkettava. Kiestinkiin oli Murmannin radalta Louhesta maantie, sekä vasta valmistunut rautatie. Maantietä edettäessä, se jouduttiin toteamaan jo muutamien kilometrien päässä vahvasti miehitetyksi. Sen sijaan rautatie ja sen sillat olivat ehjinä.

10.8. lähti JR 53 etenemään rautatietä pitkin itään ja oli puolilta päivin puron luona, jossa kaksi veturia oli lentopommituksessa pudonneet kiskoilta. Puro sai Veturipuron nimen. Uudeksi tavoitteeksi asetettiin Kaputsnajajoki, 24 km Kiestingistä itään. Kun Kiestingin asemalta oli löytynyt neljä tavaravaunua, ja rikkiäinen vetovaunu korjattiin asentamalla siihen Fordin moottori, saatiin juna liikenteeseen Kiestingin ja Kaputsnajajoen välille, jolla kuljetettiin tykistöä, tarvikkeita ja haavoittuneita.

Seuraavana päivänä yllätti junan ensi kertaa vihollisen partio. Siinä joutui vangiksi Yli-Iistä pastori Eino Kuusela (siviili) ja pari muuta.

Maantietä etenemään pyrkivä saksalainen SS-JR6 menestyi hitaasti hyökkäyksessään, ja maantie pitkälle radan sivustassa pysyi vihollisen hallussa. 28 km päähän rataa edennyt Osasto J joutui ankaraan painostukseen 11.8. divisioonan verran uusia joukkoja saaneen vihollisen taholta idästä. Partioitten usein katkaistessa radan, oli osaston huolto vaikeuksissa, ja 20.8. Hangasvaaran — Pinkosalmen maaston kautta tullut rykmentin suuruinen vihollinen (JR 758) katkaisi radan lopullisesti. Osasto J oli motissa.

Tappiot kaatuneina ja haavoittuneina olivat 10.8. alkaen olleet yli 100 miestä päivittäin. Ne oli voitu lähettää rautatietä myöten Kiestinkiin, mutta 20.8. alkaen kaatuneet haudattiin radan varteen.

SissiP 3 saapui Uhtualta Kiestinkiin 19.3. ja joutui yhdessä I/JR 53 kanssa saarrostavaa vihollisen JR 758 vastaan radasta. Tässä taistelussa Tauno Ahlholm Lamulta kaatui. Rata saatiin tilapäisesti auki ja Ahlholmin ruumis Piippolan sankarihautaan.

III/JR 11 saapui Kiestinkiin 24.8. Uhtualta, ja joutui heti yhdessä SissiP 3:n kanssa yrittämään radan aukaisua. Seuraavan päivän iltaan kestäneet taistelut eivät tuottaneet tulosta, vaan rata pysyi suljettuna Veturipurosta itään. Tässä taistelussa kaatuivat Lehdon veljekset Erkki ja Pekka Riskola samaan paikkaan ja kertoman mukaan samasta surmanluodista, sekä Veeti Turunen. Kaikki heidät on siunattu kentälle jääneinä, veljekset Piippolan sankarihautaan ja Veeti Turunen Pyhännän sankarihautaan.

Samana päivänä, siis 25.8. kaatui Vetupurolla 34 suomalaista ja haavoittui 245; myös III/JR 11 komentaja, kapt. Pellikka haavoittui.

J. Turtola kaatui 29.8. Osasto J vetäytyi motista erämaita pitkin iltahämäris-

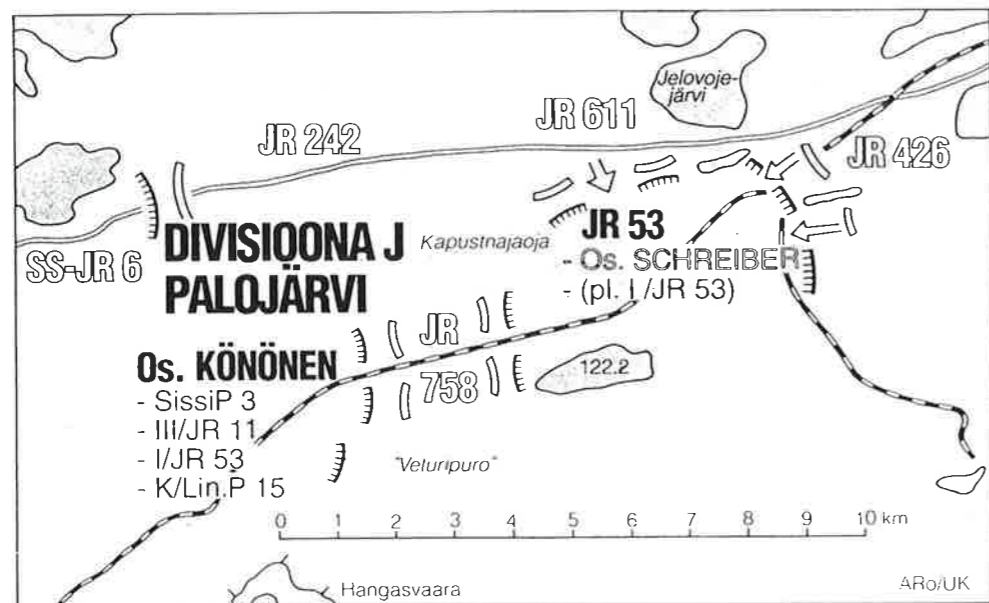

Veturipuro Kiestingissä oli monen taistelun tanner. Veturit olivat suistuneet raiteiltaan saksalaisten syöksypommittajien ansiosta.

sä 3.9. linjalle Tuoppajärvi-Hangasvaara. Kiestingin. Kaputsnajajoen taistelukenttä vaati kaatuneina ja haavoittuneina 2330 miehen tappiot.

Kestilän, Kärämäen, Piippolan ja Pyhännän miehet olivat asemassa Hangasvaaran, (joissakin kirjoissa Kangasvaara) etelälaidalla, joka rajoittui räme- maastoon kohti Isoa Lohijärveä, ja joka väli oli miehittämättä. Venäläisten pataljoona työntyi aukosta läpi kiertäen saarrostukseen. 8.-9.9. käydyssä taistelussa, johon myös yksi komppania I/JR 53 osallistui, menetti vihollinen 300 miestä ja tuli lyödyksi takaisin. 11.9. venäläiset uusivat hyökkäyksensä menettäen jälleen useita satoja miehiä kaatuneina. Suomalaisista kaatui 6 miestä, heistä piipposia Eino Hyvönen, Aappo Lyytikäinen, ja Edvard Pulli. Seuraavan päivän taistelussa kaatui vielä Matti Kallio. Tällä lohkolla yritti vihollinen läpimurtoa viisi kertaa. Yhtä monta kertaa heidät lyötiin takaisin.

Myöhemmin kaatui vielä Aarne Niiranen 1.11. ja Heikki Paakkonen Lohivaarassa 21.11. III/JR 11 palautettiin 11.10.1941 takaisin Uhtualle. Kiestingin retkellä se oli menettänyt kaatuneina ja kadonneina 37 miestä ja haavoittuneina 171.

Kiestingin tilanne 27.8.1941 JR 53 ollessa motissa Kapustnajaajalla.

ASEMASOTAVAIHE ALKOI syksytalvella Ylipäällikön käskettyä joukko-osastojen asettumaan puolustukseen. Hyökkäys keskeytettiin myös Karjalan Armeijan lohkona 6.12.1941. Ulkopoliittisista syistä ei haluttu mm. Murmannin rataa katkaista. Niinpä taistelutoiminta rauhoittui asemasotavaiheeksi, jota kuvaavat myös kaatuneitten lukumäärät: hyökkäysvaiheessa v. 1941 kaatui suomalaisia yhteensä n. 25.500 sotilasta, v. 1942 kaatuneitten luku oli 7.600 ja v. 1943 4.260. Silti saattoi paikallisesti sattua koviakin taisteluita, eikä uhreilta voitu välttyä. Olli Selkänaho oli Uhtuan suunnalla, Martti Kaurasen ryhmässä. Hänen kaksi veljeään oli kaatunut talvisodassa. Kerrotaan että sillä perusteella hän olisi päässyt takarintaman tehtäviin 13.1.1942. Hänet tavoitti vihollisen harhaluoti päivää aikaisemmin. Samasta veljessarjasta neljäs, Oskari Selkänaho tavoitti matkansa päin 28.4. samana keväänä.

Syvärillä aloittivat Neuvostoliiton joukot hyökkäyksen keväällä 1942, katsoen kelirikon vaikeuttavan suomalaisten toimintaa. Suomalaiset olivat edenneet Syvärinjoen yli toistakymmentäkilometriä. Vihollisen 114 D hyökkäsi kahden osana, toinen Semenskiä vastaan, josta Syvärin kaupunkiin on matkaa 10 km, ja toinen osa Pertjärveä vastaan. Pertjärveä puolusti II D RajaJP 4, KevOs 10 ja II/JR 51. Taistelu kesti viikon ja vastahyökkäyksin vihollinen motitettiin 17.4. ja seuraavana päivänä vastarinta murtui. Elossaolevat antautuivat. Taistelussa mukana ollut Leskelän poika, Toivo Tenkula kaatui 17.4.1942.

Tenkulan yksikkö, PionP 13 saman päivän aamulla komennettu motin tuhoamiseen. Samana keväänä 11.4. myös Matti Aho kaatui Uhtuan suunnalla, jossa varsinkin Jyväskylän ja Röhön sivusta-asemat olivat vihollisen hyökkäilyjen kohteena.

Ville Paakkonen kaatui Jyväskylässä kivääriryhmän johtajana 4.8.1943 vihollisen partisaanitoiminnan lisääntyessä entisestään.

Veikko Peltomaa kaatui Karhumäen suunnalla Vienankanavalla 24.7.1943. Asemasotavaiheen alussa kevättalven 1942 kotiutettiin ikäluokkia vanhimmas-ta päästä, ikäluokat 1897-05, noin 180.000 miestä. Palvelukseen jäi edelleen n. 450 000 henkilöä. Kotilomat pyörivät melko säännöllisesti. Harrastustoiminta virisi. Kortinpeluun lisäksi kaikenlainen käsityö ja näpertely kukoisti.

Puuastiat tehtiin yleensä laudasta. Nämä pojat tekivät isot saavit yhdestä puusta. Kuvassa vas. Paavo Hatunen Kärsämäeltä, Väinö Kivijärvi, Veikko Hyvärinen, Olavi Eskola ja Eino Tenkula. Heikki Hankonen on viemässä saaviaan jo kotiaan.

SODAN KÄÄNNEKOHTIIN kuului Saksan 6. Armeijan tappio ja antautuminen Stalingradissa 31.1.1943, johon katkesi Saksan eteneminen Neuvostoliiton Kaukasuksen öljylähteille. Rommelin Afrikan armeija El Alameinissa oli vähää aikaisemmin joutunut tappiolle. Suomen hallitus teki helmikuun alussa johtopäätöksen, että Suomen tulisi pyrkiä erillisrauhaan Neuvostoliiton kanssa. Tunnustelut eivät johtaneet tulokseen. Tunnustelut jatkuivat helmikuusta 1944 alkaen Neuvostoliiton Tukholman lähettilään välityksellä.

Neuvostoliiton hyökkäys Leningradia piirittäviä saksalaisia vastaan alkoi tammikuun puolivälissä 1944 ja johti 14.2. saarron päättymiseen. Sodan johto päätteli vihollisen painostuksen Karjalan Kannaksella lisääntyvän kun sotatarvikkeiden ja joukkojen kuljetus oli taas mahdollista. Suomen armeijassa tehtiin tapahtuneista uudet johtopäätökset puolustus suunnitelmien muuttamiseksi. Maaliskuun puolivälissä Uhtuan rintamalinjat luovutettiin saksalaisille ja 3 D siirrettiin Päämajan reserviksi Kannakselle. Vahvennettu JR 11 jäi Ryhmä S:n nimellä saksalaisten reserviksi Uhtuan-Kiestingin lohkoja varten, joka siirrettiin myös kesäkuun alussa Kannakselle 3.D yhteyteen.

JR 11 jäi maaliskuussa saksalaisten reserviksi Uhtuan ja Kiestingin rintamille 3.D:n muilta osin siirtyessä Karjalan Kannakselle. Kuvassa on III P, etualalla konekiväärikomppania siirtymässä Uhtualta Kananaisiin luovutettuaan rintamavastuun saksalaisille. Kolonnan vasemmalla puolen kolonnan johtaja, kers. Paavo Ojakoski. Hevosmies etualalla on korpr. Veikko Koskenkangas, kolmannen hevosen ajomies stm. Viljo Lapintaival.

SUURHYÖKKÄYS KANNAKSELLA alkoi 9.6.1944 klo 6.00. Jatkosodan Historia kertoo: ”Kaakkoiselta taivaalta kuului jyrinää, joka nopeasti lähestyi suomalaisten etulinjaa. Taivas Suomenlahden ja Vaskisavotan tien välillä täyttyi pommikoneista ja niitä saattavista hävittäjistä. Toisinaan seuraavina 9 koneen aaltona ne alkoivat pommittaa suomalaisten asemia. Pommimatto ulottui etulinjasta paikoin tykistöasemiin. Sitten tulivat maataistelukoneet... Kello 6,45 50 patteriston vahvuinen tykistö yhtyi tulitukseen ja kiihdytti sen Suomen rintamalla ennennäkemättömäksi rumputuleksi. Tykistökeskitys oli niin valtaisa, ettei korva erottanut yksittäisiä laukauksia. Huumaantuneet suomalaiset painautuivat suojiinsa sirpalekuurojen jauhaessa maanpintaa...” Etulinja alkoi 10.6. saada murtumia, ja 12.6. mennessä puolustusjoukot olivat joutuneet siirtymään pääasemistaan VT-linjalle. Tälle linjalle oli ryhmitetty Uhtuan ja Kiestingin miehet, eli 3.D niin että JR 53 53, sen I pataljoona oli lähellä Suomenlahden rantaa, Raivolan aseman lähellä radan molemmin puolin, II/JR 53 oli Kuuterselässä ja III P siitä itään. JR 11 piipposten pataljoona oli Kivennavan kohdalla.

Painopiste vihollisen hyökkäyssuunnassa oli jälleen sama kuin Talvisodassakin, Länsi-Kannaksella, Viipuria kohti. Vienen korpitaistelijat olivat joutuneet pahaan paikkaan. Vastassa oli Neuvostoliiton 21.A neljän armeijakunnan voimin, joihin kuului ainakin yhdentoista divisioonan voima ja varustus.

14.6. aloitti vihollinen läpimurtovalmistelun Kuuterselässä II/JR 53 vastaan. Kello 7. aloitettu tykistövalmistelu kiihtyi ankaraksi rumputukseksi, johon tunnin kuluttua yhtyi lentopommituslaivueet. Tämän jälkeen vyöryivät useat pansariosastot linjoista läpi koska panssaritorjuntakalustoa ei ollut riittävästi.

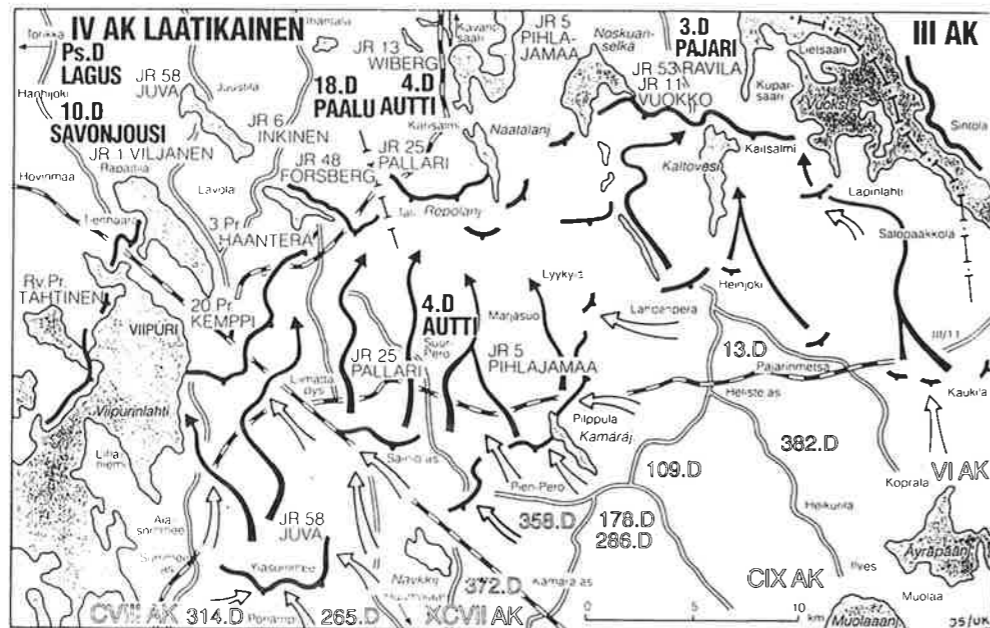
3.D vetäytyi, JR 53 Muolaanjärvi-Yskjärvi linjalle ja JR 11 Yskjärvi-Kirkkojärvi linjalle 17.6. Seuraavana päivänä 18.6. viivytystaisteluja käyden JR 53 ja osia JR 11 vetäytyi Muolaanjärvi-Äyräpäänjärven kautta Heinjoen suuntaan lentokentän tienhaaraan. III/JR 11 vetäytyi Äyräpäänjärven itäpuolitse ja seuraavan päivän iltana Kaukilan viivytystaisteluja käyden vetäytyi Kuparsaareen. Koko Kannaksen puolustuksen viimeinen turva oli n.s. VKT-linja (Viipuri-Kuparsaari-Taipale). Tälle linjalle nyt Suomen puolustajat 20.6.1944 ryhmittäivät. 3.D osaksi tuli välillä Vuoksi-Noskuanselkä vastata linjasta. Yksitoista vuorokautta oli kulunut venäläisten hyökkäykseen alkamisesta. Armeijamme oli vielä iskukykyinen, eikä ratkaisevia menetyksiä ollut vielä koettu.

Kuparsaaren, niin kuin Vuoksen rannat yleensäkin, ovat kivikkoisia, kallio- maastoja. Hyökkääjän käyttämät aseet: lentopommit, tykistön ja heittimien ampumat kranaatit aiheuttivat maaston vuoksi tuhoisan sirpalevaikutuksen, kun samalla ei voinut kaivautua. Asemat olivat rakentamatta ja varustamatta. 3.D:n loholla ryhtyi vihollinen painostamaan heti päästäkseen Vuoksen ylikulupaikoille Antreaan. 22.6. hyökkäsi vihollinen rajusti yöhön saakka. III/JR 11

oli Kuparsaaren itäisellä lohkolla. Tällä rintamalla Heimo Vörgren kaatui 23.6. vastaisena yönä.

Seuraavana päivänä 24.6. kaatui Yrjö Räisänen. Hänet surmasi viholliset rantaveteen pistimillä hänen yrittäessään vetäytyä Vuoksen lahden yli turvaan. Uuno Martikainen kaatui 25.6. sekä Olli Ruha ja Niilo Syrjälä molemmat 29.6. Tällöin riehuivat 25.6. alkanut ja 30.6. päättynyt Talin taistelu, jatkuen seuraavana päivänä Ihantalassa taisteluna. Ihantalassa tykit vaikenivat 6.7.1944.

Suomen Armeija taisteli Tali-Ihantalassa maan ja kansan olemassaolon puolesta, selkä seinää vasten. Jos vihollinen olisi tästä päässyt läpi, vieläkö joukot olisivat jaksaneet ryhmittyä puolustukseen. Suomalaiset olivat saaneet Saksasta tykistöä, sekä panssarintorjuntaan nyrkkejä ja panssarinkauhuja. Niillä läpäistiin osuessaan vahvinkin panssari. Kerrotaan suomalaista tykistöä kerran-kin olleen paikalla riittävästi, ja jota myös käytettiin tehokkaasti. Valtaviin tappioihinsa kyllästynyt Neuvostoliitto keskeytti hyökkäyksen 12.7. ja antoi ymmärtää olevansa valmis keskustelemaan rauhasta, kun siihen saakka vaadittiin ehdotonta antautumista.

Viipurin-Vuoksen tilanne 20.6.1944, joukkojen vetäydyttyä. Raivoisien Talin-Ihantalassa taistelujen seurauksena rintamalinjat muuttivat vain vähän tämän päivän jälkeen.

Perääntymisvaiheen aikana kaatuivat vielä Onni Partanen Syvärillä. Hänet ehdittiin kuljettaa sotasairaalaan, mutta menehtyi siellä 10.7. Hesekeel Föhr, Vesilän Leenan poika, oli viimeinen kaatunut Neuvostoliittoa vastaan käydyssä sodassa. Hän kaatui 5.8.1944 Syväriltä perääntymässä olevissa joukoissa Laatokan koillispuolella.

Sota vaati uhreja monella tapaa

Heimo Eberhardt oli matruusi, joka palveli panssarilaiva Ilmarisessa. Ilmarinen oli maihinnousuharhautustehtävässä Itämerellä, kun se ajoi miinaan ja upposi 13.9.1941, vieden mukanaan myös 271 miestä. Vain 132 pelastui.

Sodan ankarat olosuhteet; kylmyys, kastuminen, ravinto — kaikki ne ovat omiaan murtamaan vahvinkin terveyden. Kiestingin sotilaita vaivasi punataudin tapainen suolistosairaus hyökkäysvaiheen aikana. Keuhkosairaudet olivat kuitenkin vaarallisimpia, sillä niihin ei ollut käytössä vielä tehokkaita lääkkeitä.

Sotasairaalassa kuoli tällaiseen sairauteen lotta Vilma Ahlholm Lamulta 7.2.1944.

Yrjö Kesti kuoli 31.7.1944 ja Antti Pikkarainen 23.9.1943, molemmat rintamalla saatuun keuhkosairauteen. Molemmat oli suuren perheen isiä; Yrjö Kestillä oli 5 pientä lasta, joiden äiti oli kuollut jo aikaisemmin. Antti Pikkaraiselle jäi 7 pientä orpoa.

Lapin sota — rauhan ehto

Saksalaisten aseistariisuminen oli rauhan ehtojen edellytys. Oli selvää ettei saksalaisten 200.000 miehen maassa oleva armeija siihen suostunut. Se ryhmityi Oulu-Kajaanilinjalle. Pohjois-Suomea ryhdyttiin evakuoimaan siviiliväestä.

Kenr.ltn. Siilasvuo, entinen Pohjois-Suomen Armeijan komentaja ja saksalaisten aseveli, määrättiin johtamaan sotaa saksalaisia vastaan. Lähinnä pohjoissuomalaiset joukko-osastot joutuivat vapauttamaan maakuntansa uusista vihollisistaan. 6:s, 3:s ja 11 D. sekä Laguksen panssaridivisioona siirrettiin Oulujokilinjalle. Siilasvuo otti rintamavastuun 27.9.1944, ja samana päivänä suomalaiset joukot alkoivat edetä Hyrynsalmelle, Puolangalle ja Pudasjärvelle. Saksalaiset vetäytyivät ja jo nyt todettiin, että kaiken jälkeensä jättämän he hävittivät, rakennukset poltettiin ja sillat räjäytettiin.

Ensimmäinen taistelukosketus oli Pudasjärvellä Panumajärvellä.

Oulussa oleva JR 11 laivattiin yöllä kolmeen laivaan ja aamulla 1.10. se nousi maihin Torniossa Röytän satamassa. Yllätys oli saksalaisille täydellinen, sillä ennen kuin he uskoivat maihinnousun olevan tosiyrityksen, oli ev. Halstin komennossa oleva rykmentti pureutunut lujasti Tornion kamaraan. Silti syntyi pian vaarallinen tilanne saksalaisten tajuttua maihinnousun merkityksen ja ryhdyttyä lyömään hyökkääjää takaisin.

III/JR 11 oli edennyt Kemin suuntaan, ylittänyt Ala-Raumon vesistölinjan ja oli 3.10. mennessä asemassa Kyläjoen linjalla, kun saksalaisten ankara läpimurtoyritys läheltä rantaa Laivaniemen tien suuntaisesti osittain onnistui. Taistelussa kaatui Aarne Raappana Piippolasta. 200 muuta suomalaista kaatui tänä päivänä.

Taistelut jatkuivat kiivaina myös Torniojokivartta pohjoiseen. 3.10. Röytään kuljetettu I/JR 53 marssi sille rintamalle. 5.10. taistelussa kaatui Eino Jarva. Heimo Kiviaho kaatui 7.10. samalla kun saksalaisten ote Tornioista alkoi hellittää.

8.10. mennessä oli Kemi saatu etelästä vallattua, ja saksalaiset lähtivät vetäytymään Rovaniemen tietä miinoittaen jokaisen sillan ja useat rakennukset, josta mm. Paavo Kuronen kertoo vanhassa haastattelunauhoituksessa. Mm. Laurilan asema oli miinoitettu parilla sadalla tuhannen kilon lentopommilla, joka räjähtäessään horjutti miehiä vielä viiden km:n päässäkin.

9.10 päivän iltana pysähtyi Tervolaan, jolloin takaa-ajo loppui siihen. III/JR 11 pantiin koukkaamaan sivustaa 3 km:n päästä. Pataljoona rämpi koko yön sateisessa metsässä ja aamulla puoli kuusi nousi omien linjojen sivustasta tielle, johon olivat vähällä tulla vielä ammutuksi. Siinä oli joukko märkiä, vihaisia miehiä.

Samana päivänä, 10.10. kaatui Jaakko Rakennuskoski, Tähtelän Jaska. Hän

oli Piippolan pojista viimeinen, joka joutui uhraamaan nuoren elämänsä taistelukentällä itsenäisen isänmaansa tulevaisuuden eteen.

3.D oli Rovaniemellä 16.10., jossa JR 11 II ja III P sekä ErP 13 koukkasivat länsipuolitse Kittilän tielle. Ammusten puutteessa joutuivat joukot kovan taistelun jälkeen vetäytymään tieltä.

Kittilä miehitetiin 25.10. ja täysin tuhotussa Muoniossa kohtasivat Torniojokivartta edenneet joukot ja Rovaniemeltä tulleet toisensa 30.10.1944, JR 11, joka Rovaniemen jälkeen oli enemmältikin tienkorjaustöissä kuin kärkietenijänä, saneerattiin entisen rykmentin rungolle uudeksi, nimeltään JR 1, johon siirrettiin vuosiluokkien 1925-26 miehet. Muut lähtivät marssille etelään ja kohti koti-seutujaan.

Saksalaiset saatiin rajan taakse Utsjoella 20.11. ja Karigasniemellä 21.11. 1944. Kilpisjärven rajan tuntumaan ne saatiin 16.1.1945, mutta vasta 25.4.1945 voitiin katsoa saksalaisten poistuneen maasta.

Lapin sota aiheutti suomalaisille yli 1000 miehen menetyksen kadonneina ja kaatuneina, sekä 3000 sotilaan haavoittumisen.

Rakennuksia oli tuhottu 16.000, eli suurin osa Lapista oli tuhottu. 750 siltaa oli räjäytetty.

Kestilässä juhannusviikolla 1941 muodostettu JR 11 kolmas pataljoona oli rämpinyt taistellen ja peläten Uhtualle, kokenut kovia Kiestingissä, Kannaksella ja estänyt läpimurron Vuosalmella. Se oli ollut avainasemassa Tornion valtauksessa. Se aika kesti 3 vuotta, 4 kuukautta.

Mutta olipa Piippolan mies ollut missä yksikössä, millä rintamalla hyvänsä, jokainen tieto ja kuvaus kertoo siitä, että hän on sotilaana täyttänyt tehtävänsä kunniakkaasti.

JR 11 viimeisen komentajan, ev. Holstin, kuvaus koskee kotiseutumme jokaisen sotilaan luonnekuvaa: ”He ovat luotettavia miehiä, he menevät perille asti ja pysyvät siellä... Yhtä rauhallisina he lähtivät Ihantalaan ja tekivät velvollisuutensa. Jos välirauha herätti riemua ja helpotusta, ei sitä ainakaan joukkoilmiönä huomannut, miehet olivat yhtä juroja ja mieltäväisiä kuin ennenkin, marssivat rajan yli hyvässä järjestyksessä, sulkiivat rajapuomin jäljessään kuin ainakin oven menneisyyteen ja lähtivät pohjoiseen uuteen työhön”.

Kun miehet lähtivät

Elettiin vuotta -41. Oli alkukesän kuulas sunnuntai aamu. Olin saanut määräyksen saapua suojeluskunnan esikuntaan lähetin tehtäviin. Siinä polkupyörällä ajaessani ajattelin; kai se joku harjoitus lienee. Kun menin ilmoittautumaan esikuntaan, oli siellä melkoinen vilске päällä. Lähettipoikia lähti eri suuntiin omille kulmakunnilleen viestejä viemään. Ohjeita annettiin. Kiire oli. Minulle tuotiin myöskin nippu kortteja käteen. Käskettiin toimittaa ne mahdollisimman nopeasti asianomaisille henkilöille. Minun tuli kiertää Leskelän tienvarsi. Pihkaperä ja Honkaperä. Vilkasin kädessäni olevia kortteja, nyt ei ollut harjoituksesta kysymys, oli tosi edessä. Ne kortit olivat liikekannallepanomääräyksiä. Miesten oli lähdettävä heti kortin saatuaan. Ohjeena oli, että puolelta päivin tuli olla suojeluskuntatalon pihalla kokoontumispaikalla. Lähdin viipymättä ajamaan kohti Pihkaperää. Siinä välillä pyörähdin Kotileholle Riskolan veljesten luokse. Siellä veljekset istuivat kaivon luona penkillä. Kun tulin siihen, tuumailivat mikäs kiire sulla nyt. Annoin molemmille kortit käteen, lukivat sen ja tuumailivat rauhallisesti; se onkin sitten lähtö eessä. Otin kuittaukset listaan ja matka jatkui. Eipä lähettipoika silloin aavistanut, että se oli viimeinen keskustelu näiden reippaitten veljesten kanssa. Ajelin eteenpäin, poikkesin välillä taloon, jätin miehille käskykortit, otin kuittaukset, jatkoin matkaa. Perheettömien miesten kohdalla lähdöstä ei tullut sen vaikeampaa. Totesivat vain lyhyesti. Lähettävähän se on, kun käsky on kerran tullut. Perheellisten miesten kohdalla lähteminen ei aina ollut niin helppoa. Sen sain todeta perukoita kierrellessäni. Kun olin käskykortin perheen isälle toimittanut, oli ensimmäisenä huoli siitä, kuinka se tuo joukko tulee toimeen, kun huoltajan pitää lähteä? Kuinka ne työt tulevat kotona tehtyä? Mistä sitä apua mahtaa saaha silloin, kun sitä tarvitaan, jos kerran kaikki miehet joutuu lähtemään. Tällaisia asioita tuli monessa perheessä esille. Eikä lähettipojallakaan ollut näihin kysymyksiin vastausta tiedossa. Toivottiin vain, että reissu tällä kertaa ei olisi kovin pitkä. Kaikesta huolimatta, kaikki käskykortin saaneet olivat valmiita lähtemään. Luotettiin siihen, että jospahan ne kotiin jäävät jotenkin toimeen tulevat.

Vähitellen ne kortit tulivat sitten jaettua näille kyläkulmille. Palasin takaisin Suojeluskuntatalolle. Luovutin nimilistan aluepäällikkö Hemmille. Käskettiin olla paikalla jos vielä lähettiä tarvitaan. Kesäinen päivä oli ehtinyt jo puoleenväliin. Miehiä saapui jatkuvana virtana kokoontumispaikalle. Heille jaettiin varastosta armeijan varusteet sitä mukaa kun paikalle saapuivat. Pöytiä oli kyhätty siihen pihalle ruokailua varten. Siellä Lotat jakoivat ruokaa lähtijöille. Jäl-

leen oli tehtävää lähettipojille. Marssi seuraavaan kokoontumispaikkaan oli tarkoitus suorittaa polkupyörämarssina. Nyt oli saatava nopeasti riittävä määrä pyöriä hankittua niille, joilta kulkuneuvo puuttui. Lähitaloista saatiin riittävä määrä kulkuneuvoja hankittua. Ja niin oli kaikilla lähtijöillä pyörä varattuna. Päivä oli kaartumassa jo iltaan. Varusteet oli jaettu, miehet oli ruokailleet. Osaston päällikkönä toimiva luutnantti Hemmi komensi miehet lähtö rivistöön. Siinä he olivat Piippolan reservin miehet rivissä. Aamulla he olivat vielä omissa kotiaskareissaan. Nyt he olivat Suomen armeijan sotilaita. He olivat maaseudun kasvatteja, rauhan miehiä. He olivat olleet talvisodan tulimyrskyissä. He tiesivät, mitä sota on. Sana Isänmaa ei kaikunut heidän huuliltaan, mutta sitäkin voimakkaampana se tunne oli heidän sydämessään. He tiesivät, että Suomen kansalla oli oikeus elää itsenäisenä kansana, kansakuntien joukossa. Siksi he olivat valmiina lähtemään Jatkosodan myrskyihin. Ja niin oli marssiohjeet ja lähtökomento annettu. Miehet nousivat pyörillensä, osasto lähti liikkeelle marssi oli alkanut kohti Kestilää, seuraavaa kokoontumispaikkaa. Seisoimme siinä tien reunalla katsellen, kuinka viimeiset menijät vähitellen häipyivät sinne metsän taakse. Ruokailupaikalla Lotat suorittivat vielä viimeisiä siivoustöitä. He olivat tehneet pitkän päivätyön huolehtiessaan miesten muonituksen. Niin oli kesäinen päivä kääntynyt jo illan hämäräksi. Miehet ovat lähteneet. Syvä hiljaisuus on laskeutunut kotipitäjän ylle.

Sankarit vieraalla maalla

*Ikikuuset ne huminoivat
yhä kunnailla Karjalan.
Ne rauhanvirttänsä soivat
sodan jälkeisen maailman.*

*Käki vieläkin kunnailla kukkuu,
se kevättä jälleen ties.
Ikikuusten varjossa nukkuu
moni sankari, Suomen mies.*

*Vuosikymmenet huminoiden
puut hautaanne vartioi.
Suruvirttänsä vienosti soiden
viesti kauaksi kantaa voi.*

*Sitä viestiä kantoivat tuulet
kotikunnaille aikoinaan.
Sydämessäsi vielä sen kuulet,
jät rakkainta kaipaamaan.*

*Niin rauhaa nyt huminoivat
puut kunnailla Karjalan.
Ne voitonviestiä soivat
kotiin sankarivainajan.*

Aaro Vatanen

Väinö Kivijärvi

Hirvenhiihtäjä Uhtuan riistamailla

Kevättalvella 1942 lähetettiin komppaniastamme partio hirvenmetsästysmatkalle, johon allekirjoittanutkin kuului. Hirvenhiihdosta muodostui mielenkiintoinen ja ikimuistoinen retki. Hirviä löydettiin runsaasti, mutta pääsy ampumaetäisyydelle oli jo toinen juttu, sillä passipaikkoja ei ollut tiedossa.

Kerrankin olimme kaverin kanssa hiihtäneet pitkän ja hikisen päivän useita hirviä käsittäneen hirvilauman perässä, pääsemättä ampumaetäisyydelle. Illan hämärtyessä lopetimme takaa-ajon ja selvittelimme mihin suuntaan pitäisi lähteä, että ”koti” löytyisi. Jonkin matkaa hiihdettyämme löysimme erään suon reunasta vanhan niittypirtin. Kurkistimme ovesta sisälle, jolloin kaveri esitti, että yöpyisimme siinä ja jatkaisimme aamulla saman hirvilauman takaa-ajoa ja niin teimme.

Lämmitimme hieman kiuasta ja kivääri kainaloon ja heinäkasaan nukku- maan. Aamulla jatkoimme hirvenhiihtoa, joka päättyi kaatoon. Muutama viikko niittypirtissä yöpymisen jälkeen osuimme samalle pirtille ja totesimme, että isäntämaan partio oli myös käynyt pirttiä ”katsastamassa”.

Jälleen hiihtelimme kauniina kevätpäivänä hirvilauman perässä. Ampu- maan pääsy tuntui aika toivottomalta. Erään suon reunassa istui useita metsoja petäjän latvoissa. Kaveri innostui metsoista ja aikoi ottaa metsopaistin. Minä lupasin seurata hirvilaumaa. Jonkin aikaa jälkiä seurattuani näin melko kau- kaa, kun hirvet nousivat vaaranrinnettä ylöspäin. Silloin sain lisäpuhtia ja me- no parani huomattavasti.

Kuinka ollakaan aikani hiihdettyäni huomasin, että hirvilaumasta yksi pie- nikokoinen hirvi oli jäänyt muista jälkeen ja pääsin kaukaa ampumaan. Lau- kaus osui ja jonkin matkaa hiihdettyä sain uudella laukauksella hirven kaadet- tua.

Nyljin nopeasti hirven, lihat kekoon ja nahka päälle sekä lunta poljin ympä- rille, ettei ketut ja korpit pääsisi lihoihin käsiksi. Olivat käyneet tonkimassa li- hakasaa.

Mutta, kun se saalistajan kiilto sammui silmistäni ja totuus paljastui huo- masin, että Väinö Paavali oli yksinäinen poika kaukana Karjalan hämärtyvässä korvessa, enkä tiennyt missä olin. Siinä lämpöisen lihakan päällä istuessani, sissimuonaa syöden ja täyttä kuuta taivaalle katsellen, rauhoituin. Lähdin tulo- jälkiäni myöten hiihtelemään kohti ”kotia”.

Alkumatkaa lämmitti lumipuvun hupussa hölskyvät makupalat, jotka olin

leikannut saaliistani. Loppumatkasta löysin jo tuttuja latuja, jotka helpotti matkantekoa.

Hirvien kaato ei ollut helppoa, mutta ei ollut helppoa lihojenkaan hiihto seläiseen paikkaan, josta ne voitiin hevosella hakea.

Tällä metsästysmatkalla tapasimme kortteerikylässä myös Wasilin, joka oli 20-luvulla kulkenut laukkukauppiaana myös Piippolassakin.

Myöhemmin kesällä kenttävartiossa ollessamme saimme muonavarojen täydennykseksi miinaan menneen hirven ja karhun.

Muistaakseni meidän Piippolan poikain ”partio” tapasi kontion takalisto-
aan jäähdyttämässä eräässä koskessa ja autoimme sen autuammille maille. Otimme kontiolta etulavan maistiaiseksi ja taljan muistoksi. Useimmat meistä KK-pojista maisteli ja naatiskeli pitkin hampain nikotellen keitettyä karhunlihaa, joka todellakin maistui karhulle. Eikä ihme sillä keitokseen ei saatu lainkaan suolaa.

Kis-kis-järveltä Uhtuan suunnalta 3.1.1942. Vas. Veikko Heiskanen, V. Piippo, ?, Veikko Jarva, Väinö Toppinen, Ville Paakkonen, Väinö Kivijärvi.

Kuvat Saarisen kukkulan konekiväärin korsusta ja näkymä korsun takana olevalta kk pesäkkeeltä etumaastoon, venäläisten hallussa olevalle Munakukkulalle. Korsut olivat maaston vuoksi maanpäällisiä matalia sirpalesuojia, nukahtamispaikkoja. Konekivääripesäkkeestä etumaaston tähytys oli suoritettava periskoopin avulla. Kun haluttiin tietää onko venäläisten tarkka-ampujat paikallaan nostettiin kepillä kypärää tai lapiota ja todiste saatiin välittömästi. Koska maastovaikeuksien vuoksi ei kaikinpaikoin juoksuhautojakaan ollut oli lomalaistenkin tultava päiväsaikaan kontaten ”kotia”.

Tässä kuvassa korsujen edustalla Piippolan poikia Aittolan veljekset Tauno ja Matti, Ville Martikainen ja Väinö Kivijärvi.

Kirvesmies kivääritöissä

Oli kevät -41. Olin uittoreissulla Lammunjoella, lähetin Jokiperältä puijen matkassa. Vähäjokisuulla oli semmoinen vähän vaikia ja huvittavakin tappaus, siinä oli kova tuluva ja semmoinen heiluva riuku oli siinä portaana. Siitä mentiin mies kerrallaan juoksemalla yli. Haatajan Yrjö oli siinä samassa Viitakankaan Iivarin uittoporukassa ja putosi keskellä Vähääjokia sinne päälyvirran puolelle. Mies painu sinne riun alle ja kengänpohjat vain vilikasi ja Viita Iivari sano meille noin leikin varjolla, että auttakaa tuota jonka varpaat vilkkaa, että ei sillä pääpuolella oo mittään hättää. Puijen matkassa mentiin aina tuonne Pulkukilan Jylyhänkoscalle, oli jo komia kesä ja vesi väheni. Siellä oli siitte niitä jo talavisovassa olleita ja siellä tuli niille käskykortteja armeijan palavelukseen. Siellä oli Piippolan miehiäkin monta ja meitä jäi siitte nuorempia ja hyvin vana-hoja sinne uittohommiin. Meiltäkin meni Matti, niitä meni Kestilän kautta Suomussalmelle ja sieltä kun hyökkäysvaihe alako, ne meni rajan yli.

Puut jäi siitte koskeen, kun vesi loppu joesta ja kaikkiha sieltä jouvuttiin pois. En ollut vielä sillo armeijan hommissa, olin silloin yheksäntoista vuotias. Momen mökin heinätyöt, elonleikkuut ja puinnit oli siinä tehtävänä. Sitte oli meillä -22 syntyneillä kutsuntaan meno suojeluskunnan talolle. Siitä siitte muuttaman päivän kuluttua jouvuttiin Raahen alokkaiksi, siellä oli neljän kuukauven pikakoulutus. Tammikuun puolella meijät vietiin Uhtuan suunnalle ja siellä jouvuin jr 11 3 pataljoonan konekiväärikomppaniaan, siinä oli suurin osa Piippolan miehiä. Siellä oli tuttua väkiä, Kaurasen Martti oli puolijoukkueen johtajana ja Jarvan Hemmi oli ryhmänjohtaja, siinä ryhmässä oli Matti, minun isäpuoli ja Martikaisen Vilho, Luttisen Aimo, Tossavais Martti ja Kiviaho Antti, jota Tarakka Antiksi sanottiin, Leskelästä ja Launonen oli Pulkkilasta, siinä se meijän ryhmä oli.

Oltiin aivan siellä Hevosenkengän käressä ja outo oli se homma kun kuulaa ja nakua tuli ja ne vanahat sano, että elä seiso niin suorana, tuntu niin kummalta kun ne mennä vikelti siinä. Hevosenkengässä meni usiampia kuukausia ja oli jo lähempänä juhannusta kun meijät veivät Musta-Valakiajärvelle leppoon ja sieltä siitte veivät Jyvälahteen ja Alajärvelle ja hajoittivat sen pataljoonan Kostamukseen asti. Hevosenkengä oli paha paikka, siellä meni monta sen ikäluokan ki miestä. Velipoika Mikko kaatui kun alako hyökkäysvaihe Loimolan suunnassa, minäki kävin siitte velipojan hautajaisreissulla täällä silloin -42 kevät-kesällä. Matti-isäpuoli kaatu Röhön puolessa, me oltiin samassa ryhmässä, Hankosen Paavo oli vääpelinä siinä porukassa sillo ja loma-anomusta hakiessa harhaluoti tavoitti Matin ja siihen se kuoli.

Alajärvellä meni se kommein kesä ja siitte kun alako järvet jäätyä, toivat Jyvälahteen, olin vuonna -42 joulunakin semmosena konekiväärimiehenä ja ne vaihteli aina parin viikon tuurilla sinne järven rantaan kenttävartioidhin: Uhtua oli siinä järven takana. Jäi mieleen vuonna -42 jouluaatto, oli semmoinen hyvin lepposa ilima ja lunta oli järven jäällä, kun tuli hällyytys. Juostiin asemiin siellä oli paljo Venäjän miestä siellä järven jäällä, ne kävi maissa jo ja koko jouluyö siinä tapeltiin. Kumpulaisen Toivon ryhmä tuli siihen meille avuksi kun konekivääri herkes pellaamasta, se katko hylsyjä. Ampuhan ne tykilläki siinä ja kyllä niitä meni Venäjän poikiaki joitaki. Joulun jäläkeen toivat takasin Eldankan tien risteykseen ja siitte minäkin olin ihan siinä Kis-Kisjärven lähellä. Siinä oltiin siitte niin kauan, että minäkin pääsin sieltä takaportaaseen kun äiti oli laittanut anomuksen, vappautusta rintamatehtävistä, liekkö se ollu ihan Mannerheimille asti. Meiltä oli jo kaks perheenjäsentä kaatunu niin siitte loppuja vapautettiin, että ei ihan kaikki mene.

Ihan pahimman kelirikon aikana pääsin käymään lomalla ja ne käski jättää kampeet korsiun, että on tultava vielä sieltä kautta ja sieltä pääsin tulemaan Suomen puolelle, se oli vuonna -43.

Suomussalmen kautta piti kiertää ja jouvuin Vasovaaraan, siellä oli sv 32 vankileirejä, joissa oli venäläisiä sotavankeja. Silloin kulki rajan suunnassa venäläisiä partisaaniporukoita ja ne ajo meijät pois sieltä. Ne oli jo ampuneet sotapolliseja siinä rajan takana ja meijän piti tulla pois, se oli juhannuksen seutua. Tultiin siitte Suomussalmelle, toiselle puolen sitä Turjan linnaa, minäki joskus kävin soutelemassa siinä rannassa. Sitte jouvuttiin tänne Oulujärvelle, jossa oltiin kun tuli välirauha.

En ollut enää Lapin reissulla mukana, olin silloin jo Oulujärven uittoyhdistyksen hinnaajissa uittohommissa, siellä oli viitisenkymmentä vankiaki niissä hinnaajissa, työvoimapula oli hirviä. Sitte vangit piti luovuttaa Venäjälle, niin ne keräs porukkaa Lahteen ja sinne minäkin jouin. En tiiä että mikä siinä oli, se oli semmosta kriisiaikaa vielä ja epätietoisuutta. Siellä oli ainaki 30 000 miestä, kasarmit täynnä. Sieltä siitte Raahen kautta päästiin siviiliin.

Kun siviiliaika alako, niin ei oikein tienny, että mille rupiaa, ne oli vaikeita aikoja. Sitte kun alako jälleenrakennushommat ja niihin kuitenkin jonniinverran kykeni, niin siitte se alako jotenki menemään. Niistä hommista tuli siitte ammat-ti, jossa olin niin kauan kun olin työelämässä.

Olihan siellä jotakin hauskaaki, minulle sattu hyvä tuuri, olin sillon lomalla kun oli sinä aikana tullu venäläinen partio meijän tukikohtaan. Siinä oli yhdelle venäläiselle tullu niin kiire, että se oli puonnu meijän korsun paskamonttuun ja pojat sano, että saattohan se poika olla paskassa kun se mennä vipitti. Ei siellä joutanu haistelleen, että minne sitä on puonnu.

Juhani Huttunen:

Tarkka-ampujan sota

Nuorelle miehelle talvisodan aika ei ollut juuri muuta kuin kovaa pakkasta ja puun ajoa. Sotaan otettiin taloista hevosia, mutta talon ainoaa hevosta ei viety ja niille riitti puun ajoa. Minusta tuntui niin epäoikeudenmukaiselta, kun maanviljelijöiltä vietiin sotaan aidat, kirveet, rautakanget, lapiot ja reet, mutta muilta ei viety.

Talvisodan aikana, vielä ollessani poikanen, kävin suojeluskuntakurssin Yli-vieskassa. Koulutus oli ihan täyttä sotilaskoulutusta, kun miehet alkoivat loppumaan rintamalta. Kurssin päätyttyä tuli rauha noin viikon kuluttua.

Liikekannallepano siihen toiseen sotaan tuli, kun olin vielä suojeluskunnassa ja jouduin viemään kutsuntakortteja Tavastkengälle asti. Minua ei vielä armeija ottanut sotaan, vaikka isä olisi kyllä päästänyt ja niinpä jäin odottelemaan oikeaa kutsuntaa ja lähdin Raaheen opettelemaan sotahommia. Tammikuun neljäntenätoista päivänä vuonna 1942 olimme sitten Uhtualla, JR 11 III pataljoonan 2 komppaniassa, jossa oli valtaosa piipposista. Pääsin Hankosen Paavon ryhmään, jossa kaikki muut yhtä miestä lukuunottamatta olivat piippo-sia. Nuorelle miehelle, kuten minä vielä silloin olin, oli suuri etu kun ryhmänjohtaja ja muut kaverit olivat tuttuja. Olisi varmaan tuntunut ikävältä, jos kaikki olisivat olleet outoja, olin silloin yhdeksäntoista vuotias. Siellä olimme huhtikuuhun saakka.

Madetojan Matti sai kiväärinluodin osuman aivan korsun edessä ja hän kuoli siihen osumaan myöhemmin. Se oli aikamoinen shokki, kun en ollut aikaisemmin nähnyt että johonkin osuu, vaikka ammuskeltu olikin, myöhemmin siihen jo tottui.

Kesän tultua menimme Korpikosken metsätyöpaikalle, jossa oli kenttävartio ja siellä olimme parhaan, lämpimän kesäajan. Teimme komissaarin kamarista sinne saunan ja työmiesten kämpästä tehtiin kämppä, joka vuorattiin kivillä. Siellä odottaa köllöttelimme, sinne eivät naapurin miehet tulleet. Ainoa mitä löydettiin oli verisiä siteitä ja ihan uusi upseerin pusero aivan läheltä, kaatuneen puun ympäriltä. Siinä oli ilmeisesti naapurin mies haavoittunut, sitä puseroa emme uskaltaneet pitää, olisivat voineet vaikka omat ampua.

Saimme hirviä ja söimme vähän karhunkin lihaa, joskus saimme jäniksenkin ja koskesta saimme kaloja. Siellä oli sellaista sydänmaata, että riistaa riitti isossa muuripadassa keitettäväksi. Meillä oli kerran hirvenlihat padassa kiehumassa, kun jalkaväen mies toi jäniksen sinne pataan kiehumaan höystöksi. Jouduimme sitten Heimon kanssa valvomaan aamupuolelle yötä ja koettaessamme lihojen kypsyyttä löysimme sen jäniksen ja söimme sen ja heitettiin luut takai-

sin. Aamupuolella tuli sitten se mies kysymään, että onko jänis jo kypsä, niin me sanoimme että kypsä on kun kerran lihat irtoaa luista, katso nyt, ja hän löysi vain ne luut. Jotain leikintekoakin piti olla, vaikka vanhemmat miehet tahtoivat joskus närkästyä meihin.

Elokuussa -42 lähdimme pois ja ajoimme veneellä Kuittijärven rantoja myöten. En ole koskaan nähnyt niin komeita maisemia, siellä oli silloin ruska parhaimmillaan. Ei siellä tiennyt silloin sotaa olevankaan, kun ei mistään päin kuulunut mitään.

Asemasotavaihetta oli sitten vuonna -43, se oli alkanut jo vuonna -42. Pääsin lomalle ja lomalta palatessani siellä oli jo täysi talvi lokakuun lopulla. Lomani aikana oli melkein kaikki minun pataljoonastani laitettu sinne lepoon. Joulua vietimme Pikkojärven ympärillä, teimme pienistä puista ison pirtin suurinpiirtein maan päälle ja laitettiin kamina keskelle. Tilanne oli niin vakiintunut, se oli aivan kuin normaalissa sotilasvartiossa yleensä pidetään.

Tammikuussa menimme sitten linjaan, päätien varteen. Päätie meni Kalevalankylään, päätieksi sanottiin tietä, joka oli tehty Vuonisen, Pistojoen, Pinkojärven ja Tetrivaaran kautta. Rata oli Hyrynsalmelle saakka ja Suomussalmelle oli kolonnat, jotka veivät perille rintamalinjoille asti.

Hevosenkengän "kuumin" paikka, Kannaksen tukikohta. Vasemmalta Toivo Piippo, takana vänrikki Hollo, luutnantti Eskola, kaksi ei piippolalaista nuorta täydennysmiehtä, Juhani Huttunen, Heikki Hyvönen, Yrjö Räisänen ja Uuno Ikola (nuorempi). Kuva tammikuulta 1942.

En tarkalleen muista päiviä, mutta joskus maaliskuuhun vaihteessa tuli sanomaan, että pitäisi mennä kokeilemaan kivääriä. Olin jo sen verran aikuisempi, että ne laittoivat ampumakilpailut pystyyn ja loma oli palkintona. Mieleni teki kovasti lomalle, mutta siinä kävi huono tuuri, jäin toistaiseksi ja sain repullisen tupakkaa lohdutukseksi, mutta tarpeeseen se oli sekin.

Keväämmälle tullessa sanottiin, että täytyisi lähteä kokeilemaan aseita ja niinpä lähdettiin. Otettiin suomalaiset kiväärit ja venäläiset kiikarit. Prismakiikari oli ilmeisesti suomalainen ja jotkut sanoivat että se on tehty konekivääriä varten, mutta en ole koskaan kuullut kenenkään sanovan että se olisi ollut konekiväärissä. Konekiväärikomppaniassa kun olin, niin kyllä kiväärissä oli paikka johon sen kiikarin olisi voinut panna, mutta ei siitä kukaan mitään puhunut tai sitä ehdottanut. Meidän pataljoonassamme oli vain neljä kutakin kivääriä, Ukko-Pekkoja ne olivat kai kaikki, pystykorvahan oli se toinen, mutta Ukko-Pekka oli siistimmin tehty.

Ascenani oli venäläinen kiikarikivääri, se oli tarkka ase. Se oli oikeastaan helppoa hommaa, linjassa sai käydä vapaasti mutta sellainen määrä kuitenkin muistaakseni oli että kaksi päivää linjassa ja yksi poissa. Sai siellä käydä vaikka joka päivä ja sai olla missä kohdassa tahansa, tarkka-ampujana ammuskella naapurin miehiä. Raportoimassa piti käydä pataljoonan komentajalle ja ne ihan kovanaamaisimmat joutuivat tiukille etteivät ihan valheesta jääneet kiinni. Joskus alkuaikoina pataljoonan komentaja kysyi että oliko sattuminen varma, mutta kun linjojen väliä oli noin 300-400 metriä, niin eipä niitä tullut käytyä katsomassa. Joskus saattoi nähdä että varmasti sattui, mutta sitä ei voinut nähdä miten pahasti sattui.

Tuntuu melkein katalalta sanoa, mutta jotenkin minä tykkäsin siitä hommasta, yleensäkin meidän porukassa oltiin asiassa mukana. Joskus alkuaikoina, kun se homma oli vielä uutta, konttasimme Viitas Heimon kanssa piikkilankaesteen ali naapurin puolelle ja siellä istuskeltiin ja katseltiin. Toisaalta oltiin onnekkaita, naapurin miehet olivat myös kärsivällisiä ja heillä oli tarkat aseet. Yleensä pyrittiin saamaan tykistön tulehjohtolta tietoja siitä, että onko naapuri vaihtanut vartiopaikkoja ja he myös katsoivat ja tavallaan todistivat meidän tekemisiämme siellä. Sellaista jatkui vuoden -44 vaihteen yli ja sitten aloimme lähteä Kannakselle.

Olimme Kuusamossa, kävimme Kananaisessakin, saksalaisten alueella. Toivoimme pääsevämme saksalaisten taakse partisaaniajoon, mutta eipä meitä päästetty sinne. Koko porukka siirrettiin Kannakselle, jossa kaivettiin montut, jonkin verran niitä oli jo kaivettukin ja korsujakin oli. Aamulla sitten heräsimme kovaan ukkosen jyrinään ja ihmettelimme että mitä on tekeillä linjassa. Silloin oli kesäkuun yhdeksäs päivä ja hyökkäys alkamassa. Radiosta sitten kuulimme, että vain tavallista tykistötoimintaa, ajattelimme että voi veljet kun alkavat tosissaan ampumaan, niin miten tässä pärjäämme. En ollut missään sitä en-

nen joutunut urkupyssyjen kanssa tekemisiin.

Lähdimme sitten Kivennavalle, jonne asti emme ehtineet. Sinne meno oli ikävää, kun tuli vastaan kaatuneita kuljettavia kuorma-autoja ja lavan lautojen välistä näkyi käsiä ja jalkoja niin että meinasi tuntua olo hataralta. Evakoita tuli vastaan tien täydeltä, vanhat, nuoret ja ihan pikkuiset lapsetkin siellä seassa, niin ettei tahtonut päästä kävelemään, he ajoivat edellään lampaita ja lehmiä. Se oli kummallista, että siviilit piti jättää toisen kerran sodan jalkoihin.

Kivennavalle oli tehty uutta linnoitusta, siellä oli betonipesäkkeitä, teräskumpuja ja syvät juoksuhaudat, niin että yli hypätessä tuntui kuin olisi kaivoon hypännyt. Tarkka-ampujarykmentin hajauttamisen jälkeen jouduin lähetiksi ja minua juoksutettiin Kivennavalle menevän tien vartta. Joskus naapurin yrittäessä väkisin läpi, niin se ampui niin että yksittäistä tykinlaukausta ei erottanut. Tykistön pat.kom. kysyi majurilta, että eivätkö meikaläiset ammu laisinkaan. Hän vastasi, että tälläkin hetkellä ne ampuvat sen mikä vaan putkista lähtee, mutta sitä ei voinut erottaa kuka ampuu. Suomalaiset ampuivat tykistöllä siihen aikaan paljon, mutta minun ei tarvinnut siinä niin ahtaalla olla, kävin vain ne jutut juttelemassa ja tulin kiireen kaupalla pois. Yhden kerran pääsi joukkue läpi hyvin kapeasta raosta, pojat eivät tienneet kummallakaan puolella mistä ne tuli läpi.

Silloin kesällä oli kyllä aseita riittävästi ja ainakin kuului, että oli tykinammuksiakin ja siellä ne ampuivat 7000-10000 satsiakin, niin että ei kaverit ihan laiskana olleet. Kivääripanoksia ja konepistoolin panoksia oli siellä ilmeisesti aina niin paljon kuin vaan jaksoi kantaa, mutta ei tahtonut löytyä niin paljon miehiä, jotka olisivat jaksaneet niitä sinne tuoda. Väsyneitä kai siinä oltiin puolin ja toisin, ainakin linjamiehet olivat hyvin väsyneitä. Hermojännityskin oli aivan mahdoton. Kun ne yrittivät Ahi-järvellä tulla väkisin läpi, niin kyllä se teki niin pahaa jälkeä meidänkin porukkaan, että ei oikein iljennyt katsoakaan. Meidän porukasta kaatui sinne paljon.

Minä ainakin pelkäsin jossain paikassa niin paljon, että en välittäisi joutua uudestaan sellaisiin paikkoihin, vaan siinähan nuo on mennyt, joskus niistä näkee unia, mutta ei sen kummempaa. Naapurinkin pojat olivat kyllä peloissaan, kun heitä osa saatiin vangeiksi niin sen näki päältäpäinkin, että heitä pelotti. Henkihän on kallis kenelle tahansa. En muista pakokauhua olleen meidän porukassa ennen kuin Torniossa, kun meillä ei ollut tykkejä mukana laisinkaan ja sakemannit saivat otettua meiltä pois raskaat heittimetkin. Olimme vain kivääreiden varassa ja vastassa oli sakemannin tykistö, niin se alkoi joistakin tuntuun liialta.

Saksalaisten kanssa en ehtinyt ystäväystyä niin paljon että olisi tuntunut siltä, että omia ammutaan, en oikeastaan ajatellutkaan silloin sitä ollenkaan. Tornion sota oli tiukka, mutta poispäin meno tuntui miinojen kanssa seikkailulta, joka paikka oli täynnä miinoja. Miinaan meni toisinaan paljon miehiä, sakemanni

oli miinoittanut niin tarkasta joka paikassa. Olimme niin ahtaalla, että piti perääntyä melkein Tornion kohdille asti, kun Laivaniemessä käytiin kääntymässä. Siinä kaatui pataljoonan komentaja ja meiltä meni komppanian päällikkökin ja se hermostutti väkeä.

Olimme jo siinä viimeisessä rytäkässä, kun sakemanni hyökkäsi, mutta ei enää päässyt minnekkään, silloin oli pimeä ilta ja Tornion kaupungin takaa näkyivät Haaparannan valot niin kertakaikkiaan komeasti. Siellä soitettiin kelloja, oli ilmeisesti lauantai-ilta, pyhää soittelivat. Sieltä pimeästä kun tultiin, niin ajattelin, että miksi ei tule lähdettyä tuonne Haaparannan puolelle, kun siellä on rauha, ei tapella ollenkaan ja noin komeasti kaikki valot näkyvät, jo silloin oli vähän sellaista tympääntymistä. Seuraavana päivänä lähdimme Laurilaa kohti. Menimme sinne isolle kansakoululle, oli jo hämärä ilta ja lunta alkoi sataamaan, kun oltiin siellä perillä. Siitä puolen kilometrin päähän tehtiin teltat.

Rovaniemeltä kuudenkymmenen kilometrin päästä pohjoiseen meidän porukkamme palasi takaisin. Olimme menossa Muonioon päin. Meille vanhemmille ikäluokille tuli kotiuttamismääräykset ja sen vuoksi lähdimme takaisin. Rovaniemi paloi jo silloin ja paloi koko sen yön ja seuraavan päivänkin. Palasimme sieltä nevojen kautta pois ja sitten katkaisimme tien sinne. Rovaniemellä levähdimme muutaman päivän ja siihen se sitten loppui. Jalkaisin käveltiin Kemiin ja sieltä oli kuljetus laivalla Raahen.

Raahesta pääsimme kotiin autoilla, junalla tai polkupyörällä. Kotiin paluun jälkeinen aika lähti melko mukavasti liikkeelle, kun minulla kuten muillakin talonpojille oli töitä rästissä ja oli koti mihin tulla. Työnteko tahtoi vaan alussa olla tervaa, kun ei tahtonut oikein jaksaa eikä viitsiäkään, alkuaika meni vähän niin kuin opetellessa.

Saksalaiset asettivat miinoja joka paikkaan; tiet ja rakennukset sekä niiden ympärykset oli miinoitettu. Pioneerit tekivät parhaansa puhdistaakseen kulkuväylät vihollisen pirullisista ansoista.

A 11 TUNTOLEVYN N:o		682370
Arvo ja nimi: <i>Atikas</i>	Kp.-osoite: <i>3/4 Ka: Raahen</i>	
<i>Vilho Haaparainen</i>	Lähin omainen (sukul.suhde ja nimi):	
Synt.aika: <i>8.1.1921</i>	<i>Äiti: Anna</i>	
Kirjoilla: <i>Piippola</i>	<i>Haaparainen</i>	
Kotipaikka: <i>Piippola</i>	Läh. omaisen osoite:	
<i>Leshelä</i>	<i>Piippola</i>	
Sk.pitiri: <i>Raahen sk.</i>	<i>Leshelä</i>	
PLM:n kaava Kom. 270. P.		6. 43. 300.000.

Suomalaisen taisteluperinteeseen on kuulunut kaatuneista huolehtiminen. Jokaisella sotilaalla oli tuntolevy, johon oli merkitty hänen tunnusnumerosnsa. Tuntolevyä oli aina kannettava kaulassa, jopa saunassa ja nukkuessakin. Metalliseen tuntolevyyn liittyi pahvinen tietokortti, joka oli oltava aina rintataskussa. Kaatuneelta irroitettiin levyn toinen puoli, jolloin tunnistaminen voitiin tehdä numeron perusteella. Toinen puolikas jäi edelleen kaatuneen kaulaan.

Vapaaehtoisena Vienan korvessa

Olin varma, että minäkin saan sen liikekannallepanomääräyksen, joita olin muiden mukana polkupyörällä kuljettamassa juhannuspäivänä 1941. Ei sitä kuitenkaan tullut, vaikka yli neljä kuukautta olin talvisodan aikana ollut alokas- ja aliupseerikoulutuksessa ja jopa puolijoukkueenjohtaja maaliskuun alussa ER-pataljoona 36:n mukana matkalla Viipurinlahdelle. Rintamalle ei keritty, vain parilla päivällä vippasi. Piippolan miehet lähtivät polkupyörillä kohti Kestilää, enempää emme me kotiinjääneet tienneet. Hankmosin pari päivää ruismaata hevosen perässä kävellä jurppien ja siinä päätin, että sitä on lähdeittävä vapaaehtoisena, ei täällä viitsi akkojen helmoissa pyöriä. Sain isältä ja äidiltäkin tarvittavan holhoojan luvan ja lähdin Raahen piiriesikuntaan. Siellä yhdessä Jorma Kallisen, luokkatoverini, kanssa seisoimme asennossa everstiluutnantin edessä komennustamme kuulemassa. Hän oli jälkeinpäin isälle kommentoinut, että kyllä pojat jännittivät, kun niillä naama oli valkoisena ja polvet vapisivat. Ei se nyt niin ollut, vaan saamani kesäpusakan kaulus kuristi kurkkua, kun napit piti olla kiinni ja veri ei päässyt päähän niin, että meinasin pyörtyä.

Niin alkoi osaltani jatkosota, joka minulta päättyi vasta marraskuun 22 p:nä 1944. Tässä muistelen kesän 1941 hyökkäysvaihetta Piippolan miesten mukana Uhtuan ja Kiestingin korvessa haavoittumiseeni saakka. Minulla niinkuin monella muullakin etulinjan miehellä eräät tapahtumat ja päivät ovat täysin elävänä mielessä, toiset ovat pyyhkiytyneet tyystin muistikuvista.

Raahessa litterat kouraan ja junalla Oulun kautta Hyrynsalmelle, jossa yövyttiin. Aamulla varhain kuorma-auton lavalle leipä- ja kk-vyölaatikoiden päälle makuulle, mantteli päanaluseksi, oli lämmin heinäkuun alun aamu ja suuntaa Raatteen-tie ja rintama. Kun vanhan rajan hakkuuaukon yli mentiin ei siinä mitään Suur-Suomi-ajatuksia mieleen juolahtanut, vaikka olinkin Oulun Oppikoulujen Karjala-seuran päällikkö ja AKS:n valan vannonut. Jännitys oli päälimmäinen mielentila ja tuleva odotus, sen muistan, että tuli tunnustelluksi parabellum-pistoolin mukana olo ja panokset, kivääriä ei vielä ollut. Vasoväärassa sota sitten riipaisten tempaisi ajatukset todellisuuteen. Tien varressa vähän havuilla peitettynä oli nimilaput rinnan päälle pantuna neljä suomalaista kaatunutta. Siitä lähtien kuolema tuli olemaan aika läheinen vieras kolmen ja puolen vuoden ajan. Matka jatkui kohti Vuokkiniemeä, jonka tuollapuolen suomalaisten etujoukkojen jo kerrottiin olevan. Tie oli kuin kevähölseinen

kynnöspelto ja auton vauhti senmukainen, kun lisäksi tiellä oli raskasta liikennettä molempiin suuntiin. Lähestyttäessä Vuokkiniemeä oli tienvarressa numero- ja nuoliviittoja ja yhdessä oli 5031, muistelin, että se on Piippolan konekiväärikomppanian numero. Vuokkiniemen esikunnassa kysyttiin mihin haluaisin saada komennuksen: ”Piippolan komppaniaan tietenkin”: oli toivomukseni ja niin palasin komennuspapereineni tietä takaisin 5031 viitalle ja harpoin pitkin askelin piipposten telta-alueelle. ”Pentti, mitä sinä täällä teet?” huusi joku. ”Tulin sotimaan niinkuin tekin”: vastasin. ”Se on miehen puhetta”: kuului Väinö Pikkaraisen ääni. Minusta se oli tosi ystävällinen tervetuloivotus. Hetken päästä Väinö ilmoitti, että olen luutnantti Olavi Eskolan taistelu-lähetti. Olin päässyt omien joukkoon, olin korpraali piipposten komppaniassa. Siitä se sotamuistojen ketju alkoi punoutua.

Mullikka lihoiksi...

Oli marssittu ohi Vuokkiniemen ja Ponkalahden, JR 11:n 1 pataljoona meni keulassa, makasimme marssitauolla tien sivussa koivikossa. Oli nälkä ja väsy-

Ryhmäkuva Uhtuan suunnalta tientekopäivän jälkeen ennen Vuonnisen ylityshyökkäystä heinäkuun alussa 1941. Istumassa oikealta Antti Vainionpää, Ville Pääkkö, Venne Ikola, Iikka Kaarlela, Jaakko Piippo, Selkäinaho, Uuno Ikola, takarivissä oikealta Eino Hankonen, Vilho Juutistenaho, Martti Kauranen, Pentti Partanen, Tauno Aittola, Nestori Marjomaa, Toivo Laitila ja Reino Kangasharju.

myskin. Mullikka tuli nuuskimaan reppujamme. Joku, muistaakseni Uuno Ikola sanoi: "Tuossa sitä olisi lihaa". Oli kielletty koskemasta karanneisiin paikallisen väestön eläimiin. Hyppäsin ylös, juoksin mullikan hännästä kiinni ja kiersin sen koivunrungon ympäri. Ville Pääkkö, Uuno Ikola ja muitakin nylkemään tottuneita oli puukkoineen ja kirveineen heti paikalla ja vaikka samalla huudettiin kolonna liikkeelle olivat mullin lihat sopivasti paloitetuna kenttäkeittiössä. Kilisevän Toivo, kenttäkeittiön vastuumies, löysi vettä jostakin ja pani tulen pesään, puuthan siellä olivat siellä aina valmiina. Naapurikomppanian miehet sanoivat Toivolle: "Jaa, sinä keittelet vettä lämpimäksi jos sattuisi takaa tulemaan muonakuorma". Topi myhäili ja pani lihan joukkoon vähiä herneitä ja ryynejäkin. Illalla syötiin koko KK-komppaniassa makoisaa tuoreesta lihasta tehtyä soppaa, eikä komppanianpäällikkö eikä komentoryhmä kysellyt alkuperää.

Kuuma murikka...

Vuonisen taistelujen aikana makasin KK-ampuja Veikko Koskenkankaan kanssa vierekkäin matalahkon kiven takana. Ryssän tykit ampuivat harvakseen kranaatteja, jotka tulivat lähemmäs ja lähemmäs. Käännyimme Veikon kanssa läheiseen kuoppaan selällemme. Lähelle tulleesta kranaatista lähti kovasti vohiseva sirpale tulemaan meitä kohti, katkaisi kymmensenttisen koivun latvan ja putosi aika vauhdilla Veikon mahaan navan paikkeille. Veikko koppasi kuuman sirpaleen käteensä, onneksi se ei mennyt mahaan, nakkasi sen menemään karjaisten: "Onpa kuuma murikka!" Taisimme yhdessä nauraakin Veikon hyvälle onnelle, koivu se oli joka Veikon pelasti.

Mitä miehiä nuo ovat...

Vuonisen taistelujen aikana olimme ketjussa sivustassa ja vartiomiehet oli asetettu kumpaankin suuntaan. Piippo Jaakko juoksi kyyryssä nuotiollemme ja kuiskasi: "Tuu Pentti kahtoon mitä miehiä siltä tulee". Hyppäsin Jaakon vartiopaikalle ja karjaisin: "Ryssät saatana!" Jonossa niitä tuli meidän selustasta. Samassa olivat huudon kuultuaan Eino Hankonen ja Veikko Koskenkangas siepanneet KK:n toisinpäin ja laskettivat pitkän sarjan ryssäjonoon. Siihen ne pääosin hiljenivät. Osa luikki pakoon.

Pienempi voitti...

Samassa Vuonisen taistelun sivustaketjussa Paavo Hankonen huomasi yksinäisen ryssän konttaavan meidän vartioketjun edessä olevaa isoa kiveä kohti. Paavo lähti kiväärin kanssa miestä vastaan. Kiveä kierrettiin peräkkäin, mutta Paavopa pyörähti ympäri ja laukaisi samalla, kun naapurista pikkuisen vilahti. Paavo oli paljon pienempi ryssää ja sai saaliiksi puoliautomaattikiväärin, jota

koko komppania kadehti. Paavo pyydettiin kertomaan kamppailun kulusta, vastaus oli yksikantaan: "Pienempi voitti." Siinä oli kuvaannollisesti sanottu sodan kulku isommissakin puitteissa.

Unissakävely...

Olimme luutnantti Eskolan kanssa, olin hänen taistelulähtettinsä, samalla nuotiolla Eino Hankosen, Jaakko Piipon, Nestori Marjomaan ja Uuno Ikolan kanssa. Olimme tulleet jostakin komppanianpäällikön palaverista ja valvottu oli muutama vuorokausi. Telttakankaan alla sateen vihmoessa saatiin kuitenkin sukkelasti unen päästä kiinni. Yhtäkkiä Eskola pomppasi pystyyn ja sanoi karhealla äänellä: "Lähdetään" ja alkoi kävellä tiukkaan tahtiin varmistusketjun päätä kohden. Juoksujalkaa seurasin ja näin mennä kaahotettiin palavassa metsässä viitisentoista minuuttia. Äkkiä Eskola pysähtyi katsoi minua kummeksuen ja kysyi: "Missä me ollaan!" Mitäpä siinä paljon muuta sanoin kuin, on tultu viisitoista minuuttia nuotiolta kaikkien vartioketjujen ohi. "Voi helvetti, minä oon kävelly unissani, nyt äkkiä takaisin, mehän ollaan jossain ryssien keskellä." Puolijuoksua tulojälkiä seuraten tultiin takaisin poikien nuotiolle. Siellä Eskola sanoi: "Seuraavan kerran lyö vaikka turpaan, jos arvelet minun yrittävän unissakävelyä".

Kuulo meni...

Oli lähdetty Vuoniseta kohti Pistojokea. Eräällä kukkulalla ryssä rupesi ampumaan rykmenttitykillä suorasuuntauksella meitä, nähtyään meidän liikkeemme. Olin Olli Selkäinahon kanssa aika ison kiven takana makuulla Ollilla varsinainen, minulla jalusta mukana. Tykinammus tulla kimahti suoraan kiveen, kauhea pamaus ja kivensirpaleita lensi ympäriinsä. Olli nouseskeli muran alta ja minä kysyin: "Sattuiko!" Olli katsoi kummasti osoitti korviaan, kuulo oli karannut ainakin siltä päivältä.

Kuultiin hymyssä suin...

Oltiin vielä Vuonisen taistelujen sivustavarmistuslinjalla. Heiskarin Antti tuli konepistooleineen nuotiollemme muutaman miehen kanssa, sanoi menevänsä selvittämään jotain kähinää varmistuslinjan päähän. Oltiin iloisia ja naureskeltiin: "Hei sitten, tuu kahville, kun kähinä on selevä", sanoimme Antille. Hän vastasi ja nauroi ominta hymyään. Puolen tunnin päästä Antti kannettiin kaatuneena paareilla kokoamispaikkaa kohden.

Nähtiin Pistojoensilta eheänä...

Vuonisen jälkeen jatkettiin hyökkäystä III pataljoona kärjessä kohti Pisto-

jokea. Olin Eskolan mukana aivan kärkeilyhmien tuntumassa. Pioneerit olivat punaisin lipuin merkinneet tiellä olevat miinat. Tulimme jokea edeltävälle kukkulalle, josta nähtiin joki ja silta. Ryssät laukoittivat viimeisiä hevosia yli sillan ja mukana näytti olevan myös siiviliväkeä, naisiakin hameista päätellen. Eskola tuumasi siinä kiikaroidessaan: ”Niinköhän päästään yli siltaa myöten”. Silloin pamahti, oikein vielä täällä kilometrin päässä hytkäyttäen. Silta lenti pikku kappaleina ilmaan ja samalla lensi myös vastarannalla ollut talo. Joenylitys kesti monta vuorokautta ja tappelut olivat rajut. Yli 800 miestä kulki JSP:n kautta haavoittuneina. Kaatuneita tuli paljon, myös Piippolan miehiä meni. Silta nähtiin kuitenkin ehyenä.

Pestiin jalat Pistojoessa ennen ylitystä...

Mentiin Pistojoen räjäytetyltä sillalta joen länsirantaa alaspäin muutamien konekivääriyhmien kanssa Kärämäen komppaniaan liitettynä. Tarkoitus oli yrittää seuraavana yönä joen ylitystä täältä alemmalla. Kun konekiväärit oli saatu kunnan aseisiin ja aikamme kiikaroitua vastaranta näytti täysin tyhjältä, sanoin pojille, että menen jokirantaan pesemään jalkani ja kastelisin yläruumista. Oli tosi kova heinäkuun hellepäivä. Taisi joku kiellettyä, mutta menin kuitenkin ja muka pajupensaiden suojassa pesin jalkani ja huuhteli päätä ja hartioita viileällä Pistojoen kirkkaalla vedellä ja palasin ylös törmälle kaikessa rauhassa. Yöllä rakennettiin pitkien kuusirunkojen varaan joen yli työnnettäväksi juoksusilta ja yritettiin se työntää savun suojassa joen yli. Silloin tuli vastarannalta rautaa kivääreistä, konekivääreistä ja heittimistä. Ylityksestä ei tullut mitään. Paavo Hankonen sanoi minulle aamuauringon noustessa: ”Pentti paa käjet ristiin, sinun henki oli eilen iltapäivällä vähemmän kun hiuskarvan varassa”. Olen III pataljoonan juhlilla kirkossa usein muistanut tuon tapauksen.

Mitäs se lehtori kiroilee...

Oli edetty Kis-kis-järven kannakselle ja oli marssitauko. Makailtiin mukavassa sammalikossa aamuhämärissä. Alkoi kuulua viestimiesten kaapelikelojen kalinaa ja miesten pulinaa. Kohta kuului melkoisia ärräpäitä ja kovaa sakin haukkumista laiskottelusta. Käännyin katsomaan ärhentelijää ja huomasin, että matematiikan lehtorini Oulun lyseosta, tosi rauhallisena tunnettu maisteri Kalervo Pekkala siinä komensi viestijoukkuettaan. Rohkenin sanomaan: ”No, mitäs se lehtori siinä kiroilee?” Nauruksihan se homma meni ja korvikkeet keitettiin ja taittiin yhteisesti kiroilla koko sotahomma.

Nukuttiin ponniin...

Oltiin lähestymässä Uhtuan portteja ja hyökkäys alkamassa myöhemmin ns.

Hevosenkengäksi ristittyyn mutkaan. Kapteeni Ylönen oli kaatunut ja luutnantti Eskola oli KK-komppanian päällikkö. Olimme Eino Hyvösen kanssa hänen lähetejään, Eino oli parempi kokkauspuuhissa ja minä koetin juosta muita asioita. Nukkumiset olivat jääneet vähiin ja kun hyökkäyskäskeytys tuntui viivästyvän menimme Einon kanssa tuuhena katajapuskan kupeelle levähtämään ja jonkun kanssa sovittiin herätyksestä, jos nukahtaisimme. Kun heräsimme oli ympärillä ihan hiljaista. Ponkaisimme repuille ja aseille ja kuulimme KK:n naputusta edestäpäin. Kamat selkään ja ammutaan kohden, tiesimme, että sodassa kaverit löytyy sieltä missä ammutaan.

Kirjeitä isälle ja kotiväelle...

Vienan Karjala 24.8.1941. Isälle. Olemme olleet nyt pari päivää liikekannalla. Olemme uudella suunnalla. Lähetä tänne minun vihreä sarkainen asetakini. Siihen pitäisi panna vain koukut sinne taakse. Sk:n varastossa lienee niitä. En ehdi enempää. Istun juuri saksalaisen moottoripyörän sivuvaunussa matkalla. Näkemiin, Pentti, KPK 9.

(Koko JR 11:sta kolmas pataljoona siirrettiin elokuun lopulla Kiestinkiin syntynyttä ns. rautatiemottia laukaisemaan.)

Uhtuan suunnan huhtikuuta 1942 Röhön tien varresta. Vasemalla luutnantti Antti Punttala, kaatui Kannaksella 1944 piipposten komppanian päällikkönä, Tiesmäen laulun Antti Mannakorpi. Kolmas vasemmalta Marjomaa, toinen oikealta Urho Kaketti ja oikealla Johannes Partanen, tuomassa kotipuolen terveisiä.

Vienan Karjala 26.8.1941. Isälle. Lienet kai saanut 25.8. päivätyt kirjeeni. Silloin olimme muuttamassa uuteen paikkaan. Nyt olemme täällä olleet siis pari päivää. Huonot ilmat tahtovat tehdä olon jopa voi sanoa kurjaksi. Aina vaan sataa ja aina vaatteet märkinä. Olemme pikku hiljaa hyökänneetkin ja ryssä panee vastaan vointinsa mukaan. Ehyenä olen vielä säilynyt, vaikka monesti olen ollut niinkin tiukassa paikassa, että selviäminen on näyttänyt hankalalta. Sitten minulla on sinulle ikävä ja samalla arkaluontoinen uutinen. Eilen kaatuivat Riskolan Erkki ja Pekka. Sinä voit ehkä harkita ilmoitatko tämän Lehtolaiselle, Virallinen ilmoitus varmasti tulee myöhemmin. Muille ei tietenkään tästä tarvitse mainita. Pojat kaatuivat kumpikin kiväärin luodista ja saman KK:n viereen. Siinä menivät ehkä kaksi parhaimmista tämän komppanian aliupseereista. Erkki oli joukkueenjohtajana, Pekka KK:n ryhmänjohtajana. Kunnia heidän muistolleen. Näkemiin, Pentti, 5031.

(Tuossa hyökkäyksessä kaatui vänrikki Arppe piipposten yksi joukkueenjohtaja, pataljoonankomentaja Pellikka ja piipposten komppaniapäällikkö Komonen haavoittuivat. Luutnantti Eskola, jonka taistelulähetti taas olin joutui kesken hyökkäyksen komppaniapäälliköksi. Eskola käski ottaa yhteyden vasemmalla sivulla kärsämäkisten mukana hyökkäävän KK-joukkueenjohtajaan Erkki Riskolaan. Juoksin pitkin radan vartta ja vastaani tuli muistaakseni Mikko Marjomaa, jolta kysyin: "Mistä löydän Erkin!" Mikko katsoi hätäntyneenä ja kurkusta tuli karheana: "Erkki ja Pekka kaatuivat molemmat saman KK:n ääreen ja ruumiit jäi sinne." Saattaa olla, että sotamuistoista uuhdan kaiken muun, mutta en tuota hetkeä.

(Kirjeessä en voinut edes isälle, joka oli paikallispäällikkö silloin kertoa ruumiitten jäämisestä ryssän puolelle.)

Vienan Karjala 9.9.1941. Isälle. Olen nyt kenttäsairaalassa. Sain eilen illalla pikku sirpaleen leukapieleeni. Mikään vaarallinen vamma ei ole. Vähän haittaa puhetta ja syöntiä. Päätäni tärähdytti vähän, sillä kranaatti räjähti muutaman metrin päässä. Tällä osoitteella ei tarvitse vastata. Näkemiin, Pentti Kpk 9, 5236.

Suomessa 10.9.1941. Kotiväelle. Lienette kuullut jo isältä, että olen saanut tärskyn leukapieleeni. Ei se mikään paha ole. Pieni sirpale porasi jonkun matkaa. Kranaatti räjähti ihan vieressä niin, että se löi ihan ympäri ja tärähdytti vähän päätä. Jonkun verran on vielä painostusta päässä, mutta haavaa ei ainkaan pahemmin vielä pakota. Hyvä täällä sairaalassa on olla saa nukkua tarpeekseen ja vieläpä kahden lakanan välissä. Koetan päästä käväisemään kotona paranemisen jälkeen, vaikka ovatkin kotilomat tiukassa. Kirjoittelen tässä piakoin enemmän. Terveiset kaikille. Näkemiin, Pentti Kpk 9, 5592.

(Sain tuon tärskyn ja sirpaleen leukaani 8.9.1941 illalla Kiestingin Kangasvaarassa, kun ryssä aloitti rajun hyökkäyksen ns. rautatiemotista länteen. Kangasvaarassa kaatuivat muutamaa päivää myöhemmin lähettikaverini Eino Hyvö-

nen sekä Matti Kallio ja Aappo Lyytikäinen. Haavoittuneita tuli paljon mm. Väinö Pikkarainen ja Jussi Myllylä. Minun osaltani hyökkäysvaihe päättyi tuohon haavoittumiseen.)

Palasin tuttuun piipposten konekiväärikomppaniaan tammikuussa 1942. Samanaikaisesti sinne tuli -22 ikäluokan Piippolan poikia monta muutakin. Olimme minulle kesän hyökkäysvaiheen ajalta tutussa Hevosenkengässä linjassa. Rauhallista oli, mutta oli tuikeita pakkasiakin. Tämän muistojen ketjun haluaisin lopettaa Piippolan vanhojen miesten käyntiin rintamalla.

Ei taijeta saaha lainhuutoja...

Huhtikuussa 1942 tuli etulinjaan komppaniapäällikkö Eskolalta ilmoitus, että kotiseudun terveiset tulee Piippolasta tuomaan lähetystö, johon kuuluvat Matti Kananen, Johannes Partanen ja Urho Tenkula. Sain tehtäväkseni toimia oppaana ja suunnitella vähän ohjelmaakin. Papat halusivat käydä etulinjassakin ja aivan nokimmaisissa vartiopesäkkeissä. Hevosenkengään heidät tietysti tuotiin ja ruilautettiin KK- ja PK- sarjoja, että olisi saatu pakkaspäivänä "naapurikin" vähän vastaamaan. Kunnan sotaa ei syntynyt, mutta sen verran kuitenkin, että pappojen naamat meni totisiksi, kun lumi alkoi suojapenkoissa pölistä. Käytiin myöskin vanhempien sotaurhojen luona JK 32:n asemassa. Kun sieltä palattiin hevosilla pitkin talvista Vienan männikkökangasta Matti Kananen katseli kuution kokoisia oksattomia männynrunkoja, niitä siellä riitti molemmin puolin talvitietä kilometrikaupalla, pisti kaulansa hieman kallelleen hänelle ominaiseen tapaan ja naurunvire suupielessä laushti: "Kuule Jussi, on täällä mahottoman hyvät metät, vaan ei me saaha näihin lainhuutoja". Siinä oli kaukoviisas sana paikallaan, sillä sakemannin Stalingradin tappio oli vasta vuoden päästä.

Pohjanmaan latu

*Latu Pohjanmaan, taru uljaan maan,
tulet kaukaa, ett katkea milloinkaan.*

*Missä valoa ei, missä viittoja ei,
latu Pohjanmaan yli ylväänä vei.*

*Yhä laulavat hongat korkeat
Sinun kutsumustasi, heimoni mun.
Ajat vaihtuvat, polvet vaihtuvat.
Yhä säihkyen aukee latusi Sun.*

*Latu raskas edelläkävijäin
läpi uurtui korpien nimettömäin.*

*Latu aukesi riemuun väkevään
kun vapauden aamu nous yli pään.*

*Tuhat nietosta teilläsi uuvuttavaa
oli aikain vaiheissa, Pohjanmaa.
Sydänhehkusi loimussa yön läpi toit
latus uljaan ja selväksi suunnan loit.*

Yli hiihtäjän unhon vihurit soi.

Yhä latunsa hankea hopeoi.

Se jää, se jatkuu, aueten

yhä voimasta voittoisan nuoruuden.

*Isänmaan pyhä kutsu hiihtäjät vei
ladun hiihtoon kirkkaan, mi katkea ei.*

*Latu Pohjan hankia kirkastaa,
Sinun säihkyvä latusi, Pohjanmaa!*

Niilo Partanen

Vilho Ojakoski:

PST-ampujana Äänisen rantaan

Jouin ensin Ilmajoelle kouluun alokkaaksi ja siellä oltiin muutama viikko. Sen jälkeen mentiin Sallaan ottamaan rintamat vastaan, että pääsivät vanhat miehet pois, siviiliin, se oli talavisovan aikana. Sallassa oltiin niin kauan, että sitte rajavartiosto otti meiltä tehtävät pois. Meijät laitettiin kouluun Lappeenrantaan jatkamaan harjoituksia asevelvollisina. Lappeenrannasta lähetettiin jatkosottaan. Ilomantsissa ylitetiin raja ja mentiin Venäjän puolelle Äänislinnaa kohti. Lappeenrannasta lähtiessä ei ollu tietoa minne mennään, oli vaan pikanen lähtö, siviilivaatteetki jäi Lappeenrantaan enkä oo ikkään niitä sen jälkeeseen nähänykään.

Äänislinnaa kohti mentäessä toisinaan mentiin vilikkaasti ja toisinaan oli kovat tappelut, enimmäkseen saatiin vaan löysin rantein mennä. Se lähti pakkoon kun se pelekäs motitusta kun me aina vaan niitä tehtiin. Minähän en koskaan siihen motitushommaan joutunu kun minä olin se pst-tykin ampuja. Meijän piti ampua ja jos ei mittään muuta niin tuhota pesäkkeitä, vastapuolen konekiväärejä ja piiskatykkeitä. Me tähysteltiin, että mistä se pruutaa tulemaan ja sitte ammuttiin. Se se oli pääasiassa se pesäkkeitten tuhoaminen, ei sillä lohkolla paljo hyökkäyvaunuja ollukkaan, sillon tällön niitä näki mutta ammuinhan minä niitä monet kappaleet kuitenkin.

Niin sitä vaan päästiin Äänisjärven rannalle asti ja siellä tuli Äänisenjärven yli partio. Se oli katkera pala kun me jouvuttiin ensimmäisenä siihen venäläisten alle ja toinen toiselta puolen tuli vastaan. Sillon oli kuolema lähellä, kahessa jonossa tietä myöten mentiin monta kilometriä. Meijän vänrikki kulki siinä meijän vieressä, ensimmäisenä oltiin ja se näki että mulle tullee hiki ja väsymys kantaessani pikakivääriä. Vänrikki anto käskyn että takimmaisen miehen tulla auttaan Ojakoskea, niin minä pääsin sinne taakse ja heti huomattiin takimmaisen miehen kanssa että tuolla ojan laiallahan niitä on. Me räkättiin siihe keskelle tietä maata ja meiltä meni se mies, joka tuli minun tilalle ja se vänrikki, niiltä meni konepistoolisuihkut mahan läpi. Siinä ei ollu kun sen verran aikaa, että minä kerkesin sinne taa, se oli niin lähellä, se joka minun kanssa vaihto paikkaa oli vielä tuttu poika Kärämäeltä, Luonuan Väinö. Sitte kun siviiliinkin tultiin, niin mikkään ei tuntunu niin vaikialta kuin se tappaus, ainaki vuojen se huuvatti, näin painajaisia. Se oli kyllä semmonen tappaus, joka ei ikkään mee mielestä pois, kun vielä se Kärämäkinen poika meni minun eestä.

Sittepä meijät nakattiin Kannakselle -44 kesällä, Terijoelle asti ja siellä oltiin niin kauan kun se laitto sen rähäkän päälle ja alako Kannaksen sota. Ei keretty paljo alta pois, sinne jäi vehkeitä, ei siinä kerenny kovin ampua, panssareita tuli niin paljo, että ei muuta kun alta pois. Mehän päästiin meleko joutuin, kun meillä oli telaketjuvaunut, jotka veti.

Erkki Kauranen:

Eräs lomamatka

Tämä tapahtuma on isäni Martti Kaurasen kirjoittama. Alkulehdet ovat hävinneet, joten emme tule tietämään, mitä kommelluksia sattui välillä etulinja Taivalalasan lomakeskus.

”...meitä alkuun Taivalalasan lomakeskukseen, jonne osuimme pimeässä haparoiden ja häiriten parissakin paikassa riijuu parien touhuja ja niin kyselemällä löysimme unisen päivystäjän, joka sanoi paikkojen olevan täynnä miehiä ja neuvoi meidät saunaan nukkumaan, joka ei väsyneelle seikkailijalle hullumpi yöpymispaikka ollutkaan.

Tällöin kello oli jo yksi yöllä. Aamulla herättyämme ja saikat juotuamme pidimme palaverin ja päätimme hankkia itse kyydin viemään meidät Hyrynsalmen asemalle ja läheisestä kylästä löytyikin kuorma-auto ja kuljettaja, joka suostui viemään meidät asemalle. Ja niin lähdettiin ja ei sillä välillä mitään kommelluksia ollutkaan. Hyvissä ajoin saavuimme Hyrynsalmen asemalle ja kävi niin mukavasti, että kun laskeusimme autosta, tuli sinne myös meidän alkuperäinen kyytimme, josta saimme reppumme ja aseemme, joista olimme olleet kovasti huolissamme.

Junamatka alkoi tavalliseen tapaan Oulua kohti. Mutta siinä tuli taas yksi mutka matkaan. Oli lauantai päivä ja juna olisi tullut Ouluun niin myöhään, että maalle lähtevät linja-autot olisivat jo lähteneet ja kun siihen aikaan ei sunnuntaisin linja-autot liikkuneet, olisi meidän kotiin pääsy siirtynyt aina maanantai iltaan tuntui se aivan mahdottomalta ajatellakaan. Niinpä taas pidettiin palaveri siinä junassa ajaessamme ja ajottiin Kontiomäkeen päästyä ottaa puhelinyhteys Kestilään Lottain kahvilaan, että sieltä käsin toimittaisivat auton Nuojuan asemalle meitä vastaan. Kun joukossamme oli Kestilän miehiä, niin he sanoivat tutuille lotille, että tämä ei ole pyyntö vaan määräys. Ja lotat olivat luvanneet tehdä parhaansa. Sitten meitä jännitti kovasti, että saavatko lotat meille kyytiä ja minkälaisen? Tällaisessa pikku jännityksessä tulimme Nuojuulle ja siellä oli kuin olikin kyyti meitä vastassa. Kaikkien tuntuma ”Homma Kalle”

oli meitä odottamassa kuorma-auton nupilla. Kalle oli ollut juuri lähdössä Ouluun. Auton rekassa suuri sysi lasti. Kun juuri silloin puhelin soittomme Kontiomäestä tuli Kestilään, lotat vaativat Kallea lähtemään Nuojuuan. Kalle jätti sylilasti rekkansa tielle Kestilän kirkolle ja oli valmis kyytiä hakemaan. Kun meitä oli 10 miestä kyytiä vailla, nousi kysymys miten kaikki sovimme siihen nupin päälle reppuinemme, aseinemme. Mutta aika neuvot tuo. Löydettiin sieltä aseman takaa jostain sellainen pitkä, vahva sahapuun pinta loso, joka köytettiin autoon kiinni. Reput ja kiväärit köytettiin nuppiin ja miehet peräkanaa kahareisin loson päälle istumaan, toisistaan syliksi ottaen. Niin lähdettiin ja kyytiä sitenkin niin paljon kuin häkäpönttö auto yleensä nopeutta sai. Ja niin siinä kävi, että hyvissä ajoin lauantai iltapäivällä siinä klo viiden maissa oltiin Leskelässä. Jokainen pääsi kotikujansa suuhun eikä kyytikään kallis ollut, viisi sen aikaista markkaa mieheen. Ja mikä tärkeintä, jouduttiin perille jo lauantai iltana, niin kuin oli ollut tarkoituskin. Ja oli kotoinen sauna, vaimo ja perhe odottamassa. Tässä kommelluksista rikkaassa lomamatkassa olivat mukana Piippolasta Tatu Pikkarainen, Leskelästä Martti Tossavainen, Olli Haanpää, Olli Pekkala ja allekirjoittanut.

Niin se on poijsaat.

Se lomalta paluu oli taas reissu erikseen.

Martti Kauranen”

Edessä vas. Arvi Ähkynen, Pieti Kauranen, Martti Kauranen. Takana vas. Arvo Kyöstilä, Leevi Kauranen, Veikko Hyvärinen.

Vastuu kodista naisen osana

Saima Kivijärvi:

Se päivä, jolloin tultiin kertomaan, että mieheni Yrjön täytyy lähteä sotareisulle, on jäänyt ikuisesti mieleen.

Se oli itsenäisyyspäivä vuonna 1939. Vieläkin karmaisee niin oudosti kun muistelee miltä tuntu, kun mies alkaa riisua omia vaatteita päältä ja alkaa laittaa niitä vaatteita päälle, jotka sinne matkaan tuli. Mieheni sai vaatteet päälle, hyvästeltiin kaikki ja lopuksi mieheni kävi katsomassa vielä nuorinta, viijen kuukauden ikäistä lastamme, joka oli kätkyessä. Saattelin mieheni ovelle asti. Se oli ihan sanoin kuvaamaton hetki.

Minulle jäi aivan turvaton perhe, neljä lasta ja miehen vanhemmat, jotka olivat jo niin sairaalloisia, että heistä ei ollut enää mitään apua talon töihin eikä lapsista huolehtimiseenkaan. Tuntuu että mitenhän sitä lähdetään eteenpäin, tuntuu niin tie nousevan pystyyn. Vaan lasten vuoksi täytyy vain yrittää, vanhin lapsi ei ollut vielä täyttänyt kymmentä vuotta ja nuorin oli viijen kuukauden ikäinen, neljä niitä oli kaikkiaan.

Asuimme silloin Marjomaalla, Pihkalehdonperällä, jonne oli viisi kilometriä kirkolta. Siellä ei ollut muita asukkaita kuin Martta ja Otto Maarala, jotka olivat Pihkalehdolla vuokralla. Aarne ja Fiia Maarala olivat Ojalassa ja Aarne oli jo käsketty vähän aiemmin sotaan. Fiia ei pystynyt sitten yksin siellä Ojalassa olemaan ja hän tuli sinne Pihkalehdolle Aarnen vanhempien luokse.

Olot olivat kovin hankalat, talvi oli silloin niin luminen, että ei tahtonut päästä kylälle ruokaa hakemaan. Vaatetuskin oli silloin vielä kovin heikko, minultakin yhen kerran polvet paleltu ja niitä sitten hirviästi kutisi, kun ne rupesivat parantumaan, vaatteista oli silloin niin kova pula. Vanhin lapsista oli jo koulussa ja hänelle oli pakko saada takki talveksi. Hän kävi koulussa kotoa käsin, paitsi jos oli hyvin kova tuisku, hän meni tätinsä luo Paajalaan. Silloin oli hyvin kylmä ja tuiskuinen talvi.

Koetin olla itkemättä ja pelkäämättä lasten nähen, kun näin, että kun minulla oli ikävä niin lapsillekin tuli ikävä. Yritin puhua, että ei peljättäs ja yritin salata pelkoani. Minä hirviästi pelkäsin, että jos sieltä pääsee tänne niitä venäläisiä ja ne sillälaila räökkää kuin isonvihan aikana, sellainen hirviä pelko minulla oli. Milloinkaan en lapsille sanonu, että minua pelotti, kun ajattelin että jos niistä tulee semmosia häiriköitä kun lapsena kovin pelkäävät.

Suruani purin muilta piilossa navetassa, itkin ja saatoin jopa huutaakin päästääkseen vähän tuskaani laukeamaan, vain lehmät olivat kuulemassa lohtuna. Naapureita, joiden kanssa olisi voinut tunteitaan jakaa, oli vain siellä Pihkalehdolla.

Kylmäkin tahto olla, kun puut loppuivat talvella. Siekkis Matti, jota ei vielä oltu viety sottaan, tuli ja hommasi puita. Naurun aiheitakin löytyi, kun Matti lähti kahen kilometrin päähän Haarojalle rankamehtään rankoja hakemaan ja hänellä oli unehtunut kirves matkasta pois. Sillä oli sellainen risukuorma kun se tuli sieltä metsästä pois ja minä katoinkin akkunasta ja aattelin että miksi se tuommoisia risuja tuo. Matti tuli sisälle ja nauro, että hänellä ei ollut kirvestä mukana niin täytyy tuua tuommosta risua. Hän oli käsin katkonut rangat ja keränny semmoisista aikoinaan parkkia kiskotuista, pystyssä olevista törräkkeistä, kuivia puita. Ja niin me nauroimme, että täytyy sitte ensi kerralla ottaa kirves ja niinhän se ottikin ja laitteli meille puut ja haki Haarojalta heiniä, kun se niitäkin oli niin kaukana. Matti ei tahtonu hänelle palkkaa maksettavan, kun heillä ei tahtonu olla ruokaa, kunhan vain ruuan sai. Meillä oli teurastettu sika syksyllä ja kun oli kuitenkin kolome lehmää, niin meillä kotona oli ruokaa.

Olin kova kirjoittamaan, joten kirjeitä kirjoittelin hyvin usein ja Yrjöltä tuli aina kirjeitä. Kerran tuli semmoinenkin kirje johon oli tuohesta tehty kuori, koska muuta kuorta ei ollu. Kirjelappu, tuohilappu, oli sen kirjeen sisässä ja siihen oli kirjoitettu: ollaan täällä, jos muistat jonkun kirjailijan, niin sen järven rannalla. Paikkaa ei siinä sanottu, mutta tietysti se oli Kiantajärvi Suomusalmella. Se kirje olisi ollu mukava pittää muistona, mutta niin on vaan käynyt että ei sitä ole mukana enää. Kovasti silloin kirjoiteltiin ja laitoin paketteja kun vain suinkin sai semmosta parempaa tavaraa.

Kerran kävi tapaus, josta minulle on jäänyt semmonen huono mieli mustilaisista: olin maitoa laskemassa kun meille yhtäkkiä tuli mustilaislauma. Olin tehnyt justiinsa pullaa, että sitä laitoin nyt Yrjölle pakettiin. Ne mustilaiset kertyi siihen kun minä pyöritin maitokonetta, toiset minun eteen ja toiset veivät pullat mennessään. Sen jälkeen en ole mustilaisia suosinut. Vehnäjauhojakaan ei saanut mielinmäärin ja kun joskus sain, niin siitä mielelläni leivoin ja laitoin sinne ja lapsillekin annoin maistiaisia.

Kummatkin luotimme Taivaan Isään, Yrjökin vaikkapa ei ollut uskovainen. Ennen kunnioitettiin Jumalaa, epäuskoisetkin enemmän kuin nyt; ei tehty pyhätyötä ja muuta semmosta. Yrjöltäkin oli aina kirjeen lopussa Jumalan rauhan toivotukset. Taivaan Isän puoleen oli aina huokaus.

Sitten kun se Yrjö sieltä soasta tulee, niin arvaahan sen miten iloinen asia se oli. Ei tietty miten lyhyeksi rauhanaika sitten jäi. Jatkosoasta kyllä puhuttiin, mutta mitään varmaa siitä ei tietty ennenkuin tuli käsky.

Olin Lapintaipaleen Ainon luona, joka oli vielä tyttöihminen ja asui kotonaan, leninkiä sovittamassa. Sinne sitte tuli Mattilan emäntä, joka oli Lapintai-

paleelta kotoisin, kauhuissaan kysymään äitiltään voita, kun he veivät kaikki voin kauppaan ja hänellä ei ole Kaaperille eväsvoita kun sille tuli sottaan käsky. Minulla heti vihlaisti niin ouosti rinnasta ihan ja sanoin että minä lähen ihan heti, jos meille on samanlainen käsky tullu. Läksin heti pyörällä kottiin ja kun minä aukasin, niin näin heti että mikä on kun kaikki olivat niin murheellisena. Heti sinä päivänä piti lähtiä ja kyllä se tuntuu vaikialta. Se oli raskas päivä se.

Sotaa jatkuu vaan, mutta sitä minä en muista miten kauan Yrjö siellä oli se ei oo jääny minulle niin tarkalleen mieleen, vaan oli se siellä kuitenkin. Itse omalla laillani pärjäsin, vaikka ei siinä kehumista ollu kyllä se kaikkea muuta oli mutta ei se mukavaa ollu.

Sitte tuli kirje, jossa kerrottiin Yrjön siellä sairastuneen ja olevan hirviän huonossa kunnossa. Seppo tuli ja sano käyneensä katsomassa Yrjöä, jossa oli kuumetta. Yrjö joutu sitte sairaalaan Ouluun ja oli siellä kuukauven. Kävin häntä katsomassakin siellä. Sen jälkeen hänet lommutettiin kuukauveksi sieltä ja kun hän sen jälkeen meni takasin hänet lommutettiin kokonaan, koska hänessä oli kuumetta jatkuvasti. Lääkkeitäkään ei ollu siihen aikaan niin hyviä. Ja niin Yrjö sitte lopullisesti vappautu siitä sotahommasta

Kotihommatki tahto olla kovasti puutteellisia kun Yrjö ei paljo pystyny mihinkään. Hän kyllä koetti käyä mehtätöissäki mutta sitte illalla oli aina kova kuume. Mutta kun oli rahantarve, niin täyty lähteä aina niin kauan kun vaan kykeni.

Mittään ulkopuolista apua ei ollu, piti pärjätä vaan omillaan. Valtion tapaturmatoimistosta ei tullu mittään apua, tai sitte sitä ei osattu hakia. Yritettiin vain omin avuin. Kun Yrjö joutu parantolaan, kun sota oli jo loppunut, niin lääkäriki oli esittäny että panna avustushakemus alulle. Siinä hakemusasiassa tuli kuitenkin jonkinlainen häiriö, kun ne lapset toi sen postin ja ne oli pannu sen sieltä tulleen kirjeen laatikkoon. Kun minä sen kirjeen sieltä löysin, niin se oli jo vanhentunu ja hakemuksen olis pitäny olla siellä perillä, määräaika oli jo umpeutunu. Minä kuitenkin laitoin kirjeen menemään ja sieltä tuli vastaus että pitäisi korkeimpaan oikeuteen, niin se jäi minulta vähän vajjaaksi.

Kotona oli monenlaista puutetta, Yrjön terveys huononi ja työkyky huononi ja minulla työ koveni. Sinä kesänä kun Yrjö oli parantolassa, niin minä niitin. Se kesä oli hyvin raihnas ja niin vaari turkki päällä liippas viikatteen, kivellä istuen kun ei muuten jaksanut ja ootti niin kauan että milloin taas viikate terotetaan. Vaari varotti niittämästä niin paljo ensimmäisenä päivänä, sano että tuut ihan sairaaksi. Ja niin minulta tuli kylet niin kipeiksi, että voihkaista piti ihan surkiasti kun piti kääntyä. Mutta koska arvasin että se on niittamisestä tullu, niin minä lähin uuvestaan niittämään. Ja sillä lailla sitä vaan heinää tehtiin.

Koska mies ei pystyny, niin kaikki talon työt jäi naiselle; niin kylvö, puinti ja navettahommatkin. Ja kun niitä teki niin oli ruokaakin. Viljaa vaan ei tullu hyvin paljo millonkaan, mutta leipää oli kuitenkin kotona niin että en ainakaan

muista, että olisin milloinkaan ruvennu syömään etteikö leipää ollu. Silloinhan ei hätä oo kun kerta leipää on, mutta moni on kertonu, että on ollu semmoisia päiviä, että ei oo leipää saanu.

Asiat kylällä toimitettiin kävellen tai paremminkin juosten, kun ei ollu aikaa kävellä. Minulla oli semmonen määrä, että Ahonnevalle asti piti juosta ja sitte sai vähän aikaa kävellä ja sitte piti taas juosta. Kylän kohalla ei viittiny juosta kun ne ois sanonu, että mihin sillä niin kiire on, piti vähän näytellä siinä. Ei minulla koskaan ollu katkeraa mieltä siitä matkasta, se oli niinku luonnollinen asia, että kun on sinne menny, niin siellä pittää olla eikä minhinkään humputtelemaan. Vaikkakin turvattomuutta, varsinkin sota-aikana, oli kaikista eniten. Pelkäsin ryssiä, että räökkäävät ja mitä lapsille tapahtus, se turvan puute siellä oli iso. Ajattekin silloin että kylällä on aina toisia, jotka näkkee mitä toiset hommaavat, mutta sinne ei ollu puhelimia eikä mittään. Sillon kun oli ihan pakko lähteä kylälle että ei ennää mitenkään tullu toimeen, ei siellä joutanu kenenkään mielipitteitä kuuntelemaan, aina oli kiire pois. Sanomalehissäkin oli etupäässä sota-asioita.

Mieheni kuoli vuonna 1946, pari vuotta sodan päättymisen jälkeen. Ja siten jäin taas yksin lasten kanssa ja monenlaista siinä on elämänvaihetta ollu.

En missään tapauksessa tunne pienintäkään katkeruutta yhteiskunnalle kovasta, työteliästä elämästä. Se on minun osa mikä on ollut ja minä tyyvyn siihen, kenellekkä minä siitä ossaisin vihotella. Aivan onnellisena muistelen sitä elämää, mitä on ollu, enkä ossaa olla tyytymätönkään kaiken koetun ja keste-tyn jälkeen.

Vanhusten aisat on nyt niin hyvät, asun vanhustentalossa. On hyvä koti, on ruokaa, rauhaa ja vappautta. Olen niin kiitollinen Taivaan Isällekin että Se on näin järjestänyt.

Anna Hyvönen:

Talvisotahan alkoi muistaakseni marraskuun viimeinen päivä ja olin silloin raskaana, poika syntyi joulukuun kymmenes päivä. Olimme silloin vuokralla mieheni kasvinkodin kamarissa.

Olin silloin niin nuorikin, että en ihan kaikkea vielä tajunnut. Vein lapsen vaatteet pestyäni ne elosuojaan kuivumaan ja nehän oli jäässä kun lapsi syntyi, sillä sillon oli kova talvipakkanen ja syntyjähän ei sijjaa kato.

En muista tarkalleen sitä aikaa kun miehet tuli kevväällä pois talvisovasta. Kesä meni ja korjattin pirtti, se oli jo sillon mejän nimissä. Yhestä kevvästä muistan sen, kun Einolla oli hevonen ja hän kulki naapureissa töissä ja teki välillä omiakin töitä. Sillon tuli huono hallakesä, Eino kylvi naapureissakin potut ja sitte ittelle. Meillä oli koko Kujanvarsisaari pottumaana ja potut kylvettiin

viijestoista päivä kesäkuuta. Koska potut tuli niin myöhään maahan, niin ne tietysti nousi taimellekin myöhemmin. Sitten tuli pakkasöitä ja niillä, joilla pottu oli varrella, ne pääsivät paleltumaan, mutta meillä potut säästyivät, kun varret oli vielä maan sisässä. Meille tuli paljon pottuja, talkoilla ne nostettiin. Aino-tyttö oli silloin seitsemännellä vuojella, se oli se kesä kun Eino kaatu, kesällä 1941. Kansanhuollosta käytiin sanomassa, että minun pitäisi luovuttaa perunoi- ta sinne, kun niitä niin hyvin tuli. Minä niille sanoin, että mitä me talavella syy- ään, tullee pitkä talavi ja meillä on monta suuta ruokittavana. Kansanhuollossa se hyväksyttiin ja minun ei tarvinnu luovuttaa pottuja. Ruokakuntaan kuulu silloin kuusi henkeä, kun vaarikin oli siinä ja neljä lasta, vaikka eihän se pienin vielä paljon syönyt.

Lapset alakovat yhtenä kesänä kerräämään piikkilankoja ja tuntu ihan pa- halta kun ne veivät ihan kaikki piikkilangat tienkin vierestä, missä oli lehmien laitumia. Piikkilangat vietiin rintamalle ja oli joku ukkeli sanonu, että näihinki joku ryssä parrastaan tarttuu, teki mieleni siihen sanoa että ei ne ihan niin keh- noja oo. Myöhemmin sitte kansanhuolto sai piikkilankaa ja Huikarin Ville luo- vutti omansa minulle, että sain aijan siihen tienvarteen.

Ensimmäisenä kesänä sain siirtolaisista Kuutin Matin avuksi heinän tek- koon, mutta sitä en yhtään muista, että ketä naapureita sain avuksi niittämään ja haravoimaan. Eino-vainajan aikana ei ehitty tehdä kun vain hehtaari peltoa, niin siinä ei meillä ollu latoa, joten sinne piti tehdä suova. Kuutti Matti oli minul- le siinäkin apuna. Joesta asti piti kaikki vesi hakea, sinne tuli pitkästi puoli kilo- metriä matkaa. Silloin oli Lamujoessa vielä puhas vesi, sieltä haettiin ruoka- ja pesuvesi.

Mieheni kaatu syyskuun yhestoistapäivä, liikekannallepanon jälkeen vuon- na 1941. Partasen Johannes toi tiion Einon kaatumisesta ja niitä tuntemuksia ei voi sanoin kuvata. Se oli lauantai-päivä ja olin vasta saanu Einolta kirjeen, jossa kerrottiin Lehon poikain kaatuneen, he kaatuivat elokuun kaheskymme- nesviijies päivä. Toini oli syntynyt juhannuksen aattona, kun miehet oli ollu vii- kon mennynnä ja Eino ei häntä ehtiny nähä, kun hän ei kerenny käymään lo- malla. En tahtonu sillo mitenkään tajuta tapahtunutta. Toivo oli syntynyt talvi- sovan aikana ja Toini silloin vuonna 1941, että niillä ei ollu kun puolitoista vuot- ta ikäeroa. Ihmiset sano, että kun tuo tytönki piti vielä syntyä, niin myöhem- min, sitte kun jaksoin, niin sanoin että sehän se oli parasta jäämään, kun pie- nen pieni lapsi tarttee aina hoitonsa, niin vaihtuuhan ajatukset siinä lasta hoi- taessa. Kaikenlaista hankaluuttahan siinä oli, mutta niin vaan mennä kittuutet- tiin.

Parhaimmillaan oli yhtenä kesänä viisi lypsävää, joka oli sen ajan karjaksi iso ja varsinkin yhen ihmisen hoijettavaksi. Silloin vielä kun kansanhuolto toi- mi, niin en lähettäny maitoa meijeriin, kun kaikki meni ommaan käyttöön. Sit- te vasta myöhemmin, yksin ollessa laitoin maitoa meijeriin. Silloin ei joutanu

kävelyaskelta tekkeen ja vaikka kuinka juoksi niin tuntu että ei sittenkään ker- kiä tarpeeksi tekkeen, mutta ompa nuo jalat loppuneetki.

Kaikkien elämä oli kovvaa, toisilla vain oli semmonen onni, että saivat mie- hensä takasin, mutta paljon oli meitäkin, joilta mies jäi sinne. En ole kuiten- kaan katkera ja toivoisin, että kaikilla olis hyvä olla.

Yhtenä rakkaana sota-aikaisena muistona minulla on Einon tekemä alumii- nisormus, veteraanisormus, joka on alumiinista valmistettu.

Leevi Kauranen

Ihmeellinen pelastus

Muistuu mieleeni eräs tositapaus jatkosodan ajoilta. Oli kesä 1941 heinä- elokuun vaihde ja hyökkäys Uhtuan suunnalla, Hevosenkengässä. Meidän joukkueemme (JR 25/III/KK-komppaniasta) oli tuotu yöllä lepäämään noin 400-500 m. linjojen taakse. Olimme kuitenkin liian lähellä linjoja, sillä kranaat- teja tuli yhtä paljon kuin etulinjaankin.

Alkoi siinä aamu sarastaa, kun lähdin kahvivettä etsimään. Yht'äkkiä säi- kähdin melkoisesti; hämärässä kanervikossa olin astunut kaatuneen vihollisen rinnan päälle, jonka kurkusta kuului äänekäs korahdus. Sytyttelimme siinä tu- let ja kiehautimme korvikkeet. Savut nähdessään alkoi vihollinen tavoitella mei- tä heittimellä. Me istuimme ringissä nuotiolla aamukorvikkeita ryystäen kra- naattien jäädessä lyhyiksi. Sitten naapuri lähti jatkamaan, sihti oli ensin sadas- sa metrissä, seuraavat tulivat 50 ja 20 metrin päähän. Sanoin että nyt menköön jokainen omaan poteroonsa, ensi kerralla tulee kohti. Ehti siinä kukin heittäy- tyä matalaksi. Minulla oli ollut reppu maassa jalkojen välissä, joka jäi siihen kun heittäydyin metrin päässä olevaan poteroon. Samassa räjähti. Reppu oli saanut täysosuman mennen pieniksi riekaleiksi. Sen arvaa miten siinä olisi meil- le käynyt, jos olisimme istuneet sekuntia kauemmin.

Sillä nuotiolla istui ryhmäni miehiä ainakin Tauno ja Matti Leskinen ja Mikko Marjomaa, sekä pari-kolme muuta miestä. Lähdin siitä myöhemmin katsastamaan kaatuneitten kokoamispaikkaa, josko sieltä löytyisi joutilasta

reppua menneen tilalle. Ja löytyihän sieltä ihan hyvä reppu, jota minä kantelin koko sota-ajan. Samalla reissulla näin monen muun ohella edellisenä päivänä kaatuneen Birger Haatajan.

Jälkeen päin porukalla ja yksin itse tykönäni monta kertaa on ihmetyttänyt se Jumalan varjelus, joka pelasti meidät täysosumalta, niin ettei kenellekään tullut edes verinaarmua. Tapaus ei unohdu koskaan mielistämme.

”Hevosenkä” Uhtuan suunnalla. Korsu edessä. Vihollisen asemat kukkulan takana. Kuva otettu 1943.

Isänmaan puolustaja

*Katson kasvojasi sotaveteraani;
vuodet taaksejääneet, taisteluiden nään.
Tänä päivänä on vapaa isänmaani,
kiittäin nousta saimme aamuun heräävään.
Sotaveteraani, korvillas kuulet;
rauhan suloisuutta soittaa suvituulet.*

*Katson kasvojasi, toisenlaiset kuvat
yhä silmilläsi, muistoissasi näät.
Äänet taisteluiden korviin kantautuvat,
näitten muistojesi valtaan joskus jäät.
Kutsui isänmaa ja sesoi rajoillansa
yksituumaisena silloin Suomen kansa.*

*Katson kasvojasi, näet silmilläsi
päivät helteisimmät, taistot raivossaan.
Kaipaat rinnallesi ase-veljeäsi,
joka kaiken antoi eteen isänmaan.
Merkit kasvoissas on kaipuun kyynelien,
kukat kaunistavat kummut sankareiden.*

*Katson kasvojasi, merkit taisteluiden
yhä vuosienkin jälkeen nähdä voin.
Nostat katsettasi, yli vaivain muiden;
näet sarastuksen uuden päivänkoin.
Sotaveteraani, hiljaisesti kannat
siellä taisteluissa saadut monet vammat.*

*Katson kasvojasi, sotaveteraani,
pääni paljastaen kiitän Jumalaa.
Tänä päivänä on vapaa isänmaani,
sitä tahdoit sinä kerran puolustaa.
Rauhan suloisuutta soivan suvituulen
myöskin minä tänään korvillani kuulen.*

Aaro Vatanen

Lapinsota

Paavo Kurosen kertomana 1974. Ote Väinö Pikkaraisen haastattelusta.

Sitten me jouvuttiin loppuvaiheessa näitä aseveljiä — saksalaisia — ajamaan jälestä. Jouvutko sinä, Paavo, tämmöseen tehtävään?

No jouvun... Sitähän mentiin ensin sinne Tornioon laevalla, ja siinä aikasa tapeltiin, sittehänne lähti liikkeelle. Er.P. 13:sta ku minäki jouvun Kannaksella taas uuvelleen, niin sitten käressä — kärkiporukassa.

Sehän Lauritsalassa sitte räjäytti sen asemanseuvun, se lakasi aivan sen metänki puista palijaaksi siitä. Vaen ei siinä kukkaa oikein haavottunukkaa — se meni niinku yli — rataiskon palasetki ja kaikki mitä siinä oli... roskat. Siinä ei silloin sen kummempaa, kuulohan tuo on nyt menny. Sillon se löe niin että pari viikkua ei kuullu, vaan se silloin pallautu. Nythän tuo on menny lopullisesti.

Sitä lähetettiin siitä sitten jatkamaan matkaa. Tuli ilta ja yövyttiin — en muista sitä kylän nimiä — se oli siitä Lauritsalasta Rovaniemelle päin. Se palo se kylä siinä, sen läpi päästiin ja sen toiselle laijalle. Ne oli puomin pannu saksalaeset — että ollaan tässä yötä. No ne päätti että annetaan olla, kun ne kerran on sen tehneet. Ja siinä asteuttiin yöksi.

Meille sattui semmonen onni — tai onnettomuus — että siinä oli semmonen palamaton talo — meleko iso pirtti ja kamari. Se yöllä sytty palamaan se kamari. Saksalainen oli yrittänyt sytyttää sen, vaen se ei oikein ollu syttyny. Sen veran saanu sinne rossiin tulta, että se sitte yöllä alako savuamaan. Se oli siinä onni, että heräsi siihen savuun. Saatiin se sammutettua ku lattia särettiin.

Se oli joittenki vanhojen piikojen mökki. Ne oli siellä saassa ja ne tuli aamulla kahtomaan. Ne oli ensin pahollaan ku on säretty lattia — justiisa uusi lattia saatu... Sitte ne oli hyvillään ku talo säästy, siellä ku ei palijo muille asuntoja jäänykkää. Maitua ne sitten oes antanu, vaen senki oli se toenen kerenny jo myyä.

Lohta siinä saatiin syvä illasta niin palijo etten minä oo syöny ennen millonkaa kallaa — eikä sitä ennää taija tarvita syyväkkää.

Ne oli panneet saksalaiset kiehumään siihen hällälle ja ne oli kiehumassa vielä, kun me siihen mentiin. Ne varotteli, ettei sitä saa syyä — että ei tiiä vaikka se on myrkyttäny — vaen minä kumminki kokkeilin — että kahtokaa kun minä kuolen, elekää syökö toeset. Niin minä alotin eikä ne toesekkaa kauvon kahtoneet. Eikä siinä kukkaa kuollu.

Siitä sitä jatkettiin Rovaniemelle asti. Rovniemi kierrettiin ja siitä mentiin saksmannien jälessä vain sinne Kittilään asti. Siinä oli välliin poltettua ja välliin

ettei ollu poltettukkaa. Kittilähän oli niin tarkon poltettu, ettei siellä ollu kun muutamna pahanen mökki ja kirkko polttamata. Kaikki muu oli siliää.

Siinä sitten jo ooteltiin että päästät siviiliin, pallaamaan takasi päin. Tuli vaen tieto sitten että ErP 13 jatkaa matkaa. Niin piti lähtiä mejän. Sitten Muoniosta lähetettiin takasi. Että siinäpä se varsinaenen sota on.

Sitä palluutahan sitte tehtiin — autokyytiähän ei ollu — sitä hä kävelemällä tultiin vaen Tornioon, sieltä sitten laevalla Raaheen ja Raahesta kävelemällä Oulaisiin. Siinäpä se sotatouhu sitte oli.

(PAla)

Lapin sota aiheutti Suomelle, paitsi yli 1 000 sotilaan menetykset, myös tuhotun laajan maakunnan. Kuvassa palaa Muonion kirkonkylä 29.10.-44.

Juhani Huttunen:

Asekätkentäjuttu

Kesällä 1944 sodan ollessa vielä käynnissä itärajalla ja Viipurin-Vuoksen linjalla, Päämajassa ryhdyttiin suunnittelemaan varustautumista tilanteeseen, että sota etenee sisämaahan ja maan miehitykseen. Raskaat rauhanehdot vahvistivat varautumisen tarvetta.

23.9.1944 suojeluskuntapiirit saivat ev.ltn. Haahdelta tehtävän organisoida kuhunkin piiriin noin pataljoonan aseistuksen ja varustuksen varastointi. Piireihin perustettiin 4 miehen ”piirisolu”, ja joka pitäjään ”pitäjäsolu”, jossa oli johtaja ja 1-3 kätkiä. Päämajan operatiivisen osaston päällikkö ev.ltn. Hahti johti toimeenpanoa ja mukana oli yli 5000 henkilöä kaikista kansan kerroksista.

Pohjois-Suomeen tuleva materiaali oli kotiutettavilta joukoilta, tai Lapin so-
taa varten täydennysten nimissä tilattua.

Toukokuussa 1945 paljastui asekätkennän laajuus Oulussa. Eräs mukana ollut oli verottanut pitkin talvea varastoa, ja ilmitulon pelosta meni paikallisen valvontakomission luo kertomaan tietonsa. Kommunistien hallinnassa ollut sen aikainen Valtiollinen Poliisi, Valpo, vaati jutun tutkintaa haltuunsa. Yli 6000 henkilöä kuulusteltiin ja 1600 henkilöä pidätettiin, osa nimettömien ilmiantojen perusteella. Tutkintapöytäkirjoja kertyi 45.000 sivua.

Sen jälkeen kun taannehtiva ”Asekätkentälaki” tuli voimaan 24.1.1947, pystyi Valpo nostamaan syytteitä asiassa. Vankeustuomion sai 400 henkilöä, 1200 todettiin syyttömäksi, moni heistä oli ehtinyt istua vankilassa pitkäänkin. Päämajan legendaarisen päämajoitustalouden, kenr. Airon palkitsi isänmaan 2 v 8 kk:n pidätysajalla syyttömänä. (PALA)

Se asekätkentäjuttu oli ainakin minulle silloin aikanaan hämärä juttu, ilmoitettiin vain, että semmonen meihinki on menossa. Olen ajatellut että oli siinä kovin vähän nuorta väkeä mukana kuljettelemassa niitä aseita. Etupäässä ne olivat vanhoja isäntiä, ikänsä puolesta vapautettuja siviilejä. Minun ikäisiä ei ollut muita. Ja eipä siitä ihmeempiä seuroja pidettykään. Aseita tosiaan tuli tänne Piippolaan, eikä pelkästään aseita vaan yleensä kaikkea mitä sodassa tarvitaan, lääkkeitä lähtien. Näillä seuduilla, Siikajokilaaksossa, oli ehkä noin vajaan pataljoonan majoitusvarustus ja aseita niin, että kyllä sillä varustuksella olisi jonkinlaisen räiskeen aikaan saanut. Tarkoituksena oli ilmeisesti, että jos naapuri olisi tullut, niin ei se ihan olisi pystynyt isännöimään. Tätä varustusta oli kattavasti koko maassa, joten olisi se ollut aikamoinen jarru vihollisen kävellä kylille. Ei siitä siihen aikaan paljon puhuttu, ei huudeltu kylillä — oltiin niin kuin ei olisi oltukaan...

Toukokuussa tuli sitten tieto, että kaikki tavarat on laitettava niin piiloon, että niitä ei löydy enää koskaan. Niinpä niitä alettiin piilottamaan. Muistaakseni sitten sen aikaiselta etsivältä tuli tieto, että on parasta että niitä ainakin jonkin verran löytyy, koska hekin tiesivät että niitä on varmasti tullut, joten niitä on löydettävä. Muuten tulee koppalakkeja asialle. Järjestivät sitten tiettyjä löytöpaikkoja, että tässä kai niitä on ollut. Niistä niitä sitten käytiin hakemassa. Sen tarkemmin niitä ei sitten tarkastettu.

Partasen Johannes sanoi että on turha toisten mennä höpötelemään että on niitä ollut täällä ja tuolla. Riittää kun hän sanoo, että hän ne on piilottanut, turhaan siellä monta miestä linnassa istuu. Eikähän siellä sitten täältä muita ollutkaan.

Itselleni säästin muistoksi yhden pyssyn, jonka vein niitypirtin lakalle piiloon. Syksyllä menin sitä hakemaan pois, että ei siellä kosteassa ruostu. Eipä siellä enää asetta ollutkaan, jousipyssy oli tuotu tilalle.

Lääkintämiehet olivat eräänlaisia ensiapumiehiä taistelukentällä. Heidän tehtävänsä oli myös kerätä haavoittuneet JSP:lle. Parhaimmassa tapauksessa oli käytettävissä sairaankuljetus lentoteitse, kuten tässä Kuittijärvellä?

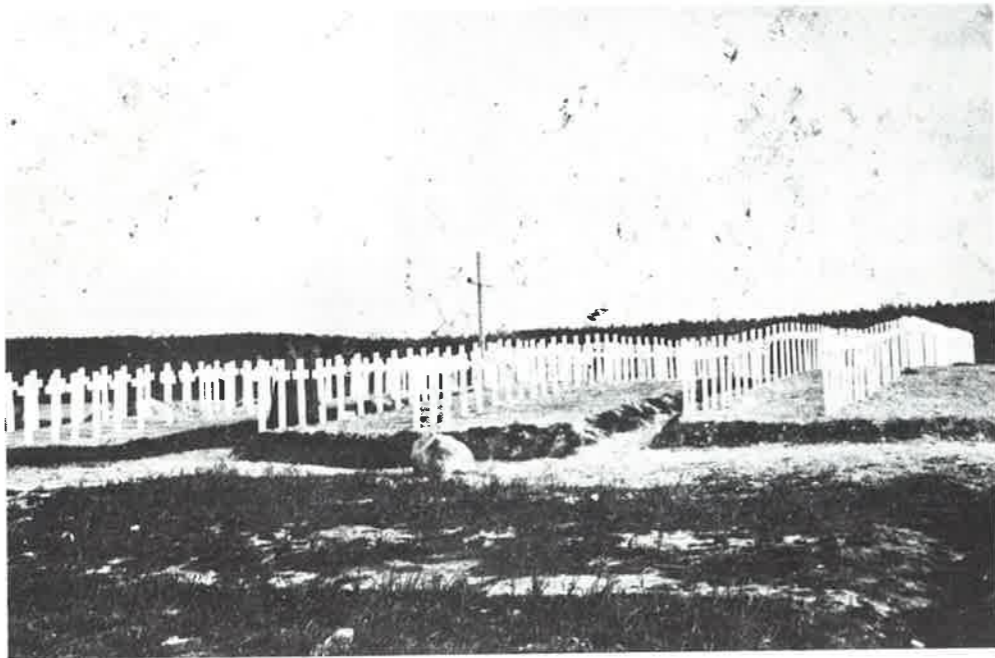
Vuonnisiin niin kuin Kiestinkiinkin oli rakennettava torrakkotie rämeitten yli. Tässä tie parhaimmillaan jossain Uhtuan suunnalla. Kun Sohjanan yli Kiestinkiin edettiin, oli saksalaisilla tuhannen moottoriajoneuvon kolonna. Liikenne ei sujunut samoin kuin Berliinin asfalttikaduilla.

Onhan selvää ettei sotaa voi käydä ilman saunomista. Kerrotaan että yhden yön yöpymistä varten suomalaisten joukkue saattoi rakentaa kivikiukaan, lämmittää sen ja samalla rakentaa seinät kiukaan ympärille. Partiossa kuulemma paljon käytetty konsti.

Puhtaus on puoli ruokaa. Ryhmä saunan jälkeen pyykillä Uhtuan suunnalla. Tutuja löytynee?

Pistojoki oli surmanloukku, jossa moni suomalainen menetti henkensä. Kun tiet olivat kulkukelvottomat, Pistojoella haudattiin kaatuneet väliaikaisesti siirtohautoihin myöhemmin kotiseurakunnan kirkkomaan multaan siirrettäväksi.

Joulu on joulu, vaikka sen puitteet ovat karut. Korsussa Uhtualla ovat joulua 1943 viettämässä mm. keskellä Veikko Heiskanen ja Veikko Jarva (Puntanen).

Hevosenkengässä Uhtualla talvella 1942. Vas. Paavo Hankonen, Jussi Myllylä, Reino Kangasharju, Heimo Kyllönen Kärsämäeltä ja Väinö Pikkarainen.

Sodassa tapetaan ihmisiä tai tullaan tapetuksi. Kuvassa juoksuhaudan valtaus on onnistunut, jälki kertoo sodan karmeudesta.

Täydennysmies

Sodan alussa miehet joutuivat omiin joukko-osastoihinsa sotilaskoulutuksensa mukaisesti, jalkaväen reserviläiset kuitenkin pyrittiin kotipaikkakunnittain sijoittamaan, varsinkin jatkosodan aikana. Sodan kuluessa ja pitkittyessä monien miesten joukko-osasto muuttui. Haavoittunut passitettiin parannuttuaan usein täydennysmiehenä hänelle ennestään vieraaseen joukko-osaston. Samoin moni miehistömenetyksiä paljon kärsinyt porukka sai täydennystä mistä milloinkin.

Rukajärvellä kertoi nuori mies kauheista taisteluista; ”Eilenki kaatu mejän komppaniasta kolome miestä...” Täydennyksenä saapunut talvisodan käynyt Lapuan mies kommentoi: ”Eipää ollu isoo rähinä, meill tapetahan paremmis häiski tuon verra miehiä...”

Sotapropaganda kantoi oman osansa hengen nostattamiseksi ja sotaponnistelujen kestämisiksi. Vihollisen pilkaksi ja vähättelyksi keksittiin jos minkäläistä piirrosta, värssyä ja laulua. Kenttäposti niitä toi kortteina, lehdet sivuillaan yleensä pitempinä juttuina, radio — totta kai myös mukana omalta osaltaan. Seuraavassa lehtileike talvisodan joulun tienoilta:

Aino Hankonen:

Sotaveteraaneille Sotilaan vaimon viesti

Me kasvoimme isänmaassa, jonka vapaus oli uusi ja nuori. Meissä kasvoi isänmaanrakkaus, joka velvoitti myös uhriin, tarvittaessa henkeen ja vereen asti.

Sinä muistat nuoruutemme ajat, sen pyrinnot ja hengen. Mitä uskoimme, mikä oli osamme, toisin ei voinut olla.

— Kun käsky kävi, sinä lähdit, kyselemättä, syitä kaivelematta.

— Vaimot, isät ja äidit, koetimme olla arvoisianne, ei riippana lähtevälle.

— Mutta muistatte, äidit ja vaimot, mikä Jaakobin paini oli käytävä Jumalan kanssa, että jaksoi luopua ja luovuttaa rakkaimpansa, ainoansa valittamatta, antina isänmaalle sen hädässä.

Veteraanit, te jokainen uhrin hengestänne annoitte tottelemalla sotilaan lakia.

— Olitte nuoria, mukauduitte oloihin, korsuelämään, puutteisiin, vaaroihin ja vaikeuksiin, opitte myös veljesrakkauden, mikä vieläkin sitoo Teidät yhteen.

— Kotirintamaa koetitte säästää pahimman kuvauksilta. Veteraanit, te hengessä jalot, kunnioituksemme Teille.

— Niinä vaaran vuosina koimme ylluonnollisia asioita: näimme näkyjä yön hiljaisuudessa, uneksimme omistamme. Saimme merkkejä hädästä, vapautumisen kohtaloista, motista pelastumisista, ohjauksesta omien luo käsittämättä miten. — Hengessä tiesimme, kun omaisemme haavoittuivat tai sortuivat. — Kauhu oli sydämessä Kannaksen pahimman murtuman aikoina, kun pimeyden valat syöksyivät Suomea päin — sen hengessä näin.

Rukoilimme: Korkein, auta yli ihmisvoimien yltävän viisautesi johdolla sotilaitamme kestäämään vaikeimmassakin.

— Tuskien tie aukeni vihdoin rauhaan. Veteraanit, te sen rauhan oikeimmin ymmärrätte. Nyt harmaapäinäkin kaikesta sydämestämme kiitos Teille, isänmaamme vapauden vaalijat.

JR pitää joka toinen vuosi kokoontumistilaisuuden rykmentin veteraanien kotiseudulla. Piippolassa 1989 pidetyssä juhlassa edellä olevan kotiseutuneuvos Aino Hankosen runon esitti Anni Kyllönen.

Eino Kyllönen

Piippolan Sotaveteraanit Aseveljet r.y:n perillinen

Suomen Aseveljien Liitto perustettiin Talvisodan jälkeen kesällä 1940 ja Piippolaan perustettiin myös sen alaosasto. Aseveliliitto teki yhtenä vapaaehtoisjärjestönä valtavan työn sota-aikana kotirintamalla huoltotoiminnassa sekä kansaa yhdistävänä tekijänä maamme kohtalon vuosina.

Sen rinnalla ja yhteistyössä toimi myös Vapaa Huolto r.y., Kaatuneitten Omaisten Liitto r.y. ja Vapaussoturien Huoltosäätiö.

Tampereella perustettiin 29.9.1957 Rintamamiesten Asuntoliitto, joka 1962 muutettiin Rintamamiesten Asunto- ja Huoltoliitoksi. Sen huoltoyhdistyksiä perustettiin ympäri maata. Vuonna 1964 liitto- ja huoltoyhdistykset yhdistyivät Suomen Sotaveteraaniliitoksi, joka on sotiimme osallistuneita miehiä ja naisia yhdistävä, jäsenmäärältään 120.000 käsittävä isänmaallinen aate-, perinne- ja etujärjestö.

Sen periaatteita ovat:

- toimia aatteellisena veljesjärjestönä,
- Veljestuen järjestönä avuntarpeessa olevia veteraaneja kohtaan,
- toimia etujärjestönä veteraanien etuja ajaen.

Sotaveteraanilyhdistykset ja -piirit järjestävät jäsenilleen:

- Kuntoutusta ja virkistyslomia,
- matkoja ja retkiä,
- talkooapua ja muuta veljestukea,
- hengellisiä tilaisuuksia,
- isänmaallisia juhlia.

Vuoden alussa oli vielä elossa kaikkiaan n. 250.000 veteraania.

Väinö Pikkaraisen kokoonkutsumana ja avaamana pidettiin Piippolan Sotaveteraanit r.y:n perustava kokous Piippolan kunnantalolla 6.2.1966, osanottajia ollen 60. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Vilho Huikari ja sihteeriksi Veikko Krongvist. Ensimmäiseen johtokuntaan valittiin puheenjohtajaksi Eero Vesterinen ja jäseniksi hallitukseen Väinö Pikkarainen, Tatu Pikkarainen, Aukusti Niiranen, Toivo Kallio, Paavo Hankonen, Oskari Haapasaari, Eino Tenkula, Martti Kauranen, Johannes Marjomaa ja Väinö Autio.

Naistoimikunta aloitti toimintansa vähän myöhemmin johtokunnan apuna ja yhdistyksen toimintaan osallistuen. Puheenjohtajana oli Terttu Hankonen, sekä jäsenenä Maija Vesterinen, Sanni Liimatainen, Impi Niiranen, Kyllikki Rissanen, Tekla Honkala, Helga Rytönen, Kerttu Hyvärinen, Inkeri Marjomaa, Sanni Jarva ja Helmi Alajarva. Myös Lilja Luttinen on myöhemmin toiminut puheenjohtajana. Nyt puheenjohtajana toimii Aino Laitila ja sihteerinä Lyyli Keskitalo. Yhdistyksen puheenjohtajina ovat olleet Eero Vesterisen (5 v.) lisäksi Paavo Rissanen, Vilho Huikari, Hemmi Jarva, Tauno Marjomaa ja viimeiset 14 vuotta Eino Kyllönen.

Aikaisemmin mainittujen lisäksi hallitukseen ovat kuuluneet Juho Mähönen, Heikki Hyvönen, Arvi Ähkynen, Erkki Alikoski, Vilho Haapalainen, Veikko Jarva, Tauno Aittola, Tauno Martikainen, Tauno Hankonen, Toivo Piippo, Viljo Lapintaival, Toivo Kupiainen, Niilo Haataja ja Heikki Keskitalo.

Sihteerin tehtävissä erikoisesti Eino Tenkula teki pitkän päivätyön 14 vuotta, sekä viimeksi Heikki Keskitalo 6 vuotta. Hänen veteraanitaipaleensa päättyi tämän kirjan valmistumisvaiheessa.

Yhdistyksessä oli veteraanijäseniä perustamisvuonna 220, vuonna 1976 150 ja vuonna 1985 101. Vuoden 1990 jäsenmäärä oli 84 veteraania.

Piippolan sotaveteraanilyhdistys toimi alusta lähtien kuin vapaaehtoinen yhdistys toimii; se pyrki hankkimaan varoja jäsenmaksuilla, huvitilaisuuksia ja järjestämällä, tukkipuiden ja rahalahjoitusten keräyksellä. Varoja saatiin myös kirkkokolehtikeräyksellä, naisosaston käsityöilloista, myyjäisistä ja arpajaisista. Kaikki tämä oli myös yhdistystoimintaa henkisen yhteenkuuluvuuden ylläpitämiseksi ja veljeshengen kasvattamiseksi. Veljien auttamiseksi on pienten raherien lisäksi vuosien kuluessa järjestetty talkoita.

Sotaveteraanit panivat alkuun hankkeen veteraanitalon aikaan saamiseksi Piippolaan v. 1972. Asunto-osuuskunta Kairanpirtti otti vastaan asukkaansa v. 1975. Se käsitti 14 huoneistoa, rakentajina Vilho Juutistenaho ja Kauko Tervonen. Tähän taloon oli saatu tontti kunnalta, metsänomistajat lahjoittivat puutavaraa ja yleinen rahankeräys paikkakunnalla helpotti rahoitusta. Nyt silloin rakennettu veteraanitalo on muutettu osakeyhtiöksi. Uusi asuntotalo, joka ensisijaisesti on tarkoitettu sotainvalidien asunnoksi ja myös veteraaneille, on viiden huoneiston suuruisena noussut Vaarintalon läheisyyteen tänä kesänä.

Piippolan kunta on osoittanut veteraaniemme kuntoutukseen merkittävästi

varoja, joka onkin ollut toiminnan tärkeä osa. Yhdistyksen toiminnasta voidaan myös todeta merkitä saavutuksiksi kesäretket, III/JR 11 muistojuhla, ja kirkkopyhät Itsenäisyyspäivänä, Veteraanipäivänä, Kaatuneitten muistopäivänä, sekä piirin kirkkopyhänä.

Piippolan Sotaveteraanien alati harveneva joukko pyrkii yhdistyksensä nimissä toimimaan niin, että kaikki sen jäsenet saisivat ne edut ja oikeudet, jotka sotaveteraaneille kuuluvat, ja toimimaan niin että he tuntisivat edelleen kuuluvansa siihen veljien joukkoon, joka kerran turvasi maan itsenäisyyden. Veljien rivien alati harvetessa tehtävämme on pyrkiä turvaamaan viimeisenkin miehen taival kotia kohti.

Pentti Anttila

Piippolan sotainvalidit

SV:n Piippolan osaston 50 v. juhlan historiikki 5.9.1992.

Maaliskuussa 1940 oli päättynyt raskas, maan itsenäisyydestä käyty puolustussota, talvisota, joka oli maksanut maalle 25.000 kaatunutta ja 43.000 haavoittunutta. Talvisodan jälkeen sotainvalidien huolto kangerteli pahasti, koska sosiaalihuolto ei ollut valmis tällaiseen tehtävään. Armeijan kirjoista vapaututtuaan sotainvalidit joutuivat odottelemaan usein pitkäänkin päätöstä korvauksistaan, koska korvaushakemusten käsittely oli pahasti ruuhkautunut. Tässä tilanteessa monien vammautuneiden rintamamiesten ja heidän perheidensä huolto oli vapaaehtoisen sosiaalisen avun varassa, jota tarjosivat Vapaaehtoistoiminnan järjestö, asevelijärjestöt, lotat ja Suomen Punainen Risti. Lisäksi perustettiin vielä Invalidisäätiö.

Paavo Kuronen: "...Minun tuurille tuli siinä sitten käressä käymään (tunnustelijana). Sillä oli siinä niin hyvä tähytys... rupesivat nakkomaan ranuja siihen, ja niitä tuli niin paljon ettei siinä pysynyt ehyenä. Nakuja nakkeli — hehtaari-pyssyksihän ne niitä sanoi. Semmosella se takoi siihen ympärille. Siinä minä haavotuin. Kranaatin sirpaleita tuli vähän joka puolelle...

Siitä veivät sitten JSP:lle ja Kiestingistä lentokoneella Kajaanin sotasairaalaan. Siitä sitten Lapinlahden sairaalaan, jossa olin niin kauan että pääsin pois — ja sitten koettelemaan uuvestaan..."

Sotilastapaturmalain, joka oli peräisin v:lta 1938, mukaiset korvaukset olivat varsin pieniä, ja koko systeemi hajanainen. Alimmillaan korvaus saattoi olla vain 23 markkaa ja enimmilläänkin sotamiehelle vain 35 markkaa. Ostoarvoltaan se vastanee nykyistä 20 mk:n toimeentuloturvaa 100 %:n sotainvalidin perheelle.

Järjestelmän kohentamiseksi, lainsäädännön kehittämiseksi ja korvausten oikeudenmukaistamiseksi, sekä varmaan myös henkiseksi tueksi ja yhteenkuuluvuuden lujittamiseksi talvisodan sotavammaiset perustivat elokuun 18 päivänä 1940 Sotainvalidien Veljesliiton.

Olavi Alikoski: "...Se oli heinäkuun 1 päivä, aamuvarhainen, kun ooteltiin Pistojoen ylimenoa — sitä oli yritetty toisesta kohti, vain ei sieltä päästy — korkean kallion takana, minä olin sillä kertaa sen III joukkueen johtajana, kun se Eskola joutui komppanian päälliköksi joka alunperin oli sen III joukkueen johtaja. Minä siinä joukkueen keskellä makoilin, niin tykinammus tuli siihen petäjään ja siinä räjähti, ja siinä sain niin että selästä meni ja rinnasta tuli ulos ne sirpaleet.

Siinä sattu kärsämäkisten lääkintäryhmä olemaan paikalla — se kärsämä-

*kisten lääkintäalikersantti oli sanonut, että sitä ei kannata lähteä viemäänkään, ettei se elä minkään aikaa, mutta tämä oma joukkue oli kuitenkin päättänyt et-
tä viedään niin pitkälle kuin keretään. Minä olin siinä hiljaa — tajuillaan kui-
tenkin. Muutaman kerran ne sanoivat siinä kantaissaan, että ei se varmaan kau-
an elä. Sitten ne kohta sanoivat vielä uudestaan, ettei se enää kauan elä. Niin
siihen minä sitten, että sitä ei pojat tiä kuka tässä ensin kuolee. Sitä ne sitten
harmittelivat, ettei sitä näköjään tarvitseisi noin ääneen ruveta puhumaan en-
nen kuin se on aivan valmis, se mies.*

*Sitte minun serkkupoika oli — kun ne sai minut jonkinlaisen tien varteen
— jo siellä autonlavalla haavoittuneena. Hän oli kysynyt että oliko minuun sat-
tunut. Ne oli kertonut, että on se sattunut. Mutta sitä keskustelua minä en enää
muista, se veren hukka oli niin kova. Ne teki siinä sitten verensiirron, ja siihen
minä sitten heräsin. Ja sitten se on tuo muisti pysynytkin sen jälkeen...*

Sotainvalidien Veljesliiton Piippolan osasto perustettiin 16 päivänä 1942 Piippolan Suojeluskunnan talossa. Aloitteen tekijästä ei ole tietoa, eikä se selviä myöskään pöytäkirjasta. Voidaan kuitenkin olettaa että valtakunnalliseksi keskusjärjestöksi perustettu Sotainvalidien Veljesliitto piirialueineen halusi myös edistää kattavan paikallisosastoverkoston aikaan saamista. Perustavassa kokouksessa oli mukana myös SV:n piirin toiminnanjohtaja Pentti Jousi, jota nimitettiin silloin piiriasiamieheksi.

Jatkosodan alussa, vuoden 1941 loppupuolella, olivat kovat etenemistaistelut, joissa tappiot kaatuneina ja haavoittuneina olivat suuret — erityisesti Uhtuan ja Kiestingin suunnalla, jossa pääosa Piippolan ja tämän alueen miehet olivat. Invalidien määrän näin kasvaessa myös se lisäsi osaston perustamistarvetta.

Piippolan aktiiviset yhdistysmiehet kutsuivatkin perustavan kokouksen koolle. Osastosta piti tulla alueyhdistys, jossa olisivat myös Pulkkilan ja Pyhännän pitäjän sotainvalidit mukana. Vaikka kutsu sinne oli lähetetty, ei naapurit lämmenneet yhteiselle osastolle, vaan perustivat myöhemmin omat paikallisosastonsa.

Pöytäkirjan mukaan perustavassa kokouksessa olivat läsnä puheenjohtajana edellä mainittu piiriasiamies Pentti Jousi ja pöytäkirjanpitäjänä kirkkoherra Eino Seppo. Lisäksi Vilho Luomanen, Yrjö Koskela, Vilho Karjalainen, Eelis Kurjenheimo, Johannes Arola, Olavi Alikoski ja Kalle Hyvärinen. Osasto päätettiin perustaa ja johtokuntaan valittiin puheenjohtajaksi Vilho Uotinen ja jäseniksi Olavi Alikoski, Väinö Luomanen, Toivo Anttila, Vilho Huikari, Väinö Pikkarainen ja Väinö Piippo, sekä varajäseniksi Eelis Kurjenheimo, Iikka Koskela, Vilho Karjalainen ja Toivo Leinonen.

Ensimmäisen toimintavuoden lopussa oli osastossa jäseniä 50, varojen keräämiseksi oli pidetty neljät iltamat, päätetty ryhtyä esittämään näytelmää: ”Rykmentin murheenkryyni”, ostettu Pulkkilan Oravasta hirsirakennus kahvi-

lan rakentamiseksi Leskelän kylälle, ja edistetty asutuslainojen hakua maan ostoon halukkaille sotainvalideille, joita oli 13. Kahvilanpitoajatuksesta sittemmin luovuttiin, ja v. 1944 myytiin rakennus aseveliyhdistykselle.

Osaston toiminta näyttää keskittyneen alkuvuosikymmenillä hyvin merkittävältä osin varojen hankkimiseen ja jäsenten avustamiseen. Osaston taloudellisen toiminnan laatua ja laajuutta kuvaa v. 1946 talousarvio, joka hyväksyttiin seuraavanlaisena: Tulot: Avustuksia liitolta 20.000 mk, lahjoitukset eri järjestöiltä 5.000 vmk, iltamatuloja 12.000 vmk, adressien myynti 3.000 vmk, myyjäisistä 20.000 mk — yhteensä 60.000 mk. Menot koostuivat pääasiassa invalidiveljille jaettavista vähäisistä avustuksista sekä juoksevista kuluista. Vähän myöhemmin tulivat lisätulojen hankkimismuotoina pukkivalvelu ja syksyiset viljan ja rahankeräykset. Syyskeräyksen joutuivat sotainvalidit itse hoitamaan pitkälle alkuvuosikymmeninä. Viime aikoina ovat myös ulkopuoliset ja varsinkin armeija antaneet apuaan toiminnan järjestämisessä.

Jäsenille myönnettyt avustukset olivat muutaman tuhannen silloisen markan suuruisia, milloin toimeentuloapua, milloin viljelyhuoltoavustuksen nimisiä. Avustuksia pyrittiin järjestämään myös sairauskuluihin ja lääkkeisiin, samoin rakennus- tai asumiskuluihin.

Väinö Pikkarainen: ...”Mikä se sinulla on tuo invalidiprosentti?” Paavo Kuronen: ”Eihän se ole kuin 30 ja tuskinpa se siitä kummeneekaan” VP: ”Sinä olet saanut kuntoutushoitoa, onko siitä tuntunut olevan apua?” PK: ”Kyllä siitä on, nytkin syksyllä kun olin siellä nyt selkä on ollut paljon parempi sen jälkeen. Kyllä siitä on kiitos annettava, että on saatu semmonen parannus. Jos kuka suinkin sinne pääsee semmosen pitäis sinne mennä...”

Merkittävän tärkeää työtä on osasto tehnyt ohjatessaan jäseniään lainsäädännöllisen tuen piiriin, ja valvoessaan jäsentensä etua ohjein, opastuksin ja lausunnoin. Tässä on suuri vastuu ollut erityisesti kulloinkin toimineella osaston sihteerillä.

Pöytäkirjoista selviää miten hitaasti yhteiskunnallinen tuki kohdistui Sotainvalideihin, aluksi se oli lähes täysin osastojen ja oman toiminnan varassa. Myöhemmin, kun myös valtion voimavarat lisääntyivät, on tuen määrää, huoltoa ja kuntoutusta lainsäädännöllisesti voitu lisätä. Siinä on myös Piippolan osasto Sotainvalidien Veljesliiton yhtenä osana ollut myönteisesti asiaan vaikuttamassa.

Väinö Pikkarainen: ”Oletko sinä saanut hoitoa SV:n puolesta?” Olavi Alikoski: ”Kyllä. Kaskisaarella olen ollut yhen kerran, ja nyt tuolla Oulussa olen kulkenut. Määräsivät viisitoista kertaa kaularangan venytystä ja hieromista”.

VP: ”Sota-aikana sanottiin, että isänmaan uhrin ei ole hukkaan heitetty, ja isänmaa huolehtii invalideistaan, onko tämä sinusta hoidettu tyydyttävästi?”

OA: ”Jäsenien menetystähän ei voi rahalla korvata... niinkin vaikeaa kuin se minullakin on. — Se ei ole yksistään tuo käden menetys, siellä on paljon

muuta tuolla selässä. Kyllä kai se alkuun oli hyvinkin... (heikko) — niitä tuli niin paljon joutuin niitä rampoja ja ehkä lääkäritkään ei käsittänyt sitä — jäi melko paljon alamaihin kaikilta (invalidiprosentit). Nyt niitä on jonkin verran korvattu ja korotettu, mutta ei sun kait ne ole vastaavia vielääkään. Ja monasti sitä kuulee tuolla kulkiessaan, että se on liikaa sekin...”

Oma tärkeä merkityksensä osaston toiminnassa on ollut yhteishengen luominen ja virkistystoiminta. Osasto tuntee syvää kiitollisuutta rinnallaan toimintansa naisosastoa kohtaan, joka on ollut avustamassa lukuisia juhlia, tilaisuuksia ja retkiä. Lamun rantamaja, joka on ollut Piippolan ja naapuriosastojen yhteiskäytössä, saatiin ostettua viitisen vuotta sitten omaksi, toimii yhtenä virkistystoiminnan tukikohtana.

Kuluneen viidenkymmenen vuoden aikana ovat osaston toimintaan osallistuneet monet Piippolan Sotainvalidit. Puheenjohtajina osastolla ovat olleet J.V.Uotinen, Uno Takkinen, Toivo Anttila, Eero Vesterinen, Toivo Kumpulainen ja Paavo Kuronen, sekä erityisesti Väinö Pikkarainen, joka oli puheenjohtajana parikymmentä vuotta, sekä nykyinen puheenjohtaja Vilho Haapalainen kahdettatoista vuotta.

Sihteerinä teki Koivulan Väinö Piippo alussa merkittävän 20 vuoden työn, ja myöhemmin lähes saman mittaisen Toivo Kumpulainen. Muut sihteerit ovat olleet Toivo Keränen, Aivi Majava, Niilo Hassinen, Martti Meriläinen ja Eino Tenkula, sekä nykyisin Eero Vesterinen.

Johtokunnan jäsenenä on toiminut ansiokkaasti lukuisa joukko invalidivieraita. Pitkäaikaisista johtokunnan jäsenistä voitaisiin mainita mm. Matti Honkala, Toivo Tuominen, Eelis Kurjenheimo, Otto Arola, Arvi Laukkanen, Toivo Frondelius, Erkki Kinnunen ja Tauno Martikainen.

Nyt toimivan johtokunnan muodostavat puheenjohtajana Vilho Haapalainen, varapuheenjohtajana Vilho Juutistenaho ja sihteerinä Eero Vesterinen, jäsenenä Erkki Kinnunen, Kalle Liimatainen, Tauno Martikainen ja toimintavuonna viimeisen taistelunsa kokenut Tauno Aittola. Varajäsenenä tällä kertaa ovat Toivo Frondelius ja Eelis Kurjenheimo.

Talvi- ja jatkosodissa kuoli 86 000 suomalaista ja haavoittui 200 000 henkeä, heistä pysyvästi invalidisoitui 70 000. He taistelivat puolestamme silloin, kun vapaan maamme ja meidän tulevaisuus sitä kipeimmin tarvitsi. Vapaa isänmaa — jos sitä pidämme arvossa — on lahja sotiin osallistuneilta meille. Sotainvalidit ovat heistä niitä, jotka ovat joka päivä viidenkymmenen vuoden ajan kantaneet muistutusta lahjan hinnasta.

Piippolassa heitä on tänään jäljellä kaksikymmentäkahdeksan.

Historiikkiin sisältyneet ja esitetyt otteet Väinö Pikkaraisen haastattelunauhokustista Paavo Kurosen ja Olavi Alikosken kanssa ovat vuodelta 1974.

Suruviesti

Kirkkoherran velvollisuuksiin kuului toimittaa omaisille suruviestit rintamilta. Hänen tuloaan saattoi hyvällä syyllä pelätä, ja hätkähdytti se naapureitakin. Talvisota, jatkosodan hyökkäysvaihe 1941 heinä-lokuussa, sekä perääntymisvaihe 1944 kesä-heinäkuussa, olivat suruviestien ruuhka-aikaa.

Myös lehti-ilmoitukset kertoivat taisteluista. Ne kertovat myös aavistuksen menetetyt omaisen kaipauksen ja surun suuruudesta...

Rakas poikamme ja veljemme, KÖRPPRAALI Oskari Kusina Selkäinaho
 syntynyt Piippolassa 4/4 1920, kaatui 29/4 1942 itärintamalla. Syvästi surun:
 Helli ja Ville Selkäinaho, siskot ja veljet sekä isollit, sisko ja veli perheineen.
 Tyynenä lähdit sä vooraan ja voirdon, poolestä kodin ja syntymämaan. Kirkas on voiton seppete taivaan, siinä rakas suorittit sen. Kiitos kaikesta Oskari. — Omaiset.

Rakas ainon poikamme ja veljemme SOTAMIES Tauno Jaakko Ahlholm
 syntynyt Piippolassa 17. 2. 1921, uhraasi nuoren elämänsä kodin, uskonnon ja isänmaan puolesta 20. 8. 1941.
 Syvästi kaivatvat:
 Äiti, isä, Tilda ja Viima.
 Oli kaikemme meille, joka toiveemme kohde, sin pöytäsi kruunan nyt sauharibohde. On aurta näin poikansa ja veljensä mailemme antaa, vaik' tuntuukin uhrin niin raskasle kaitto.

Rakas ainon poikamme ja veljemme, SOTAMIES Yrjö Johannes Räisänen
 synt. 7. 10. 1922, uhraasi nuoren elämänsä rakastamansa kodin ja isänmaan puolesta Karjalan kannuksella Juhannuksena 21. 6. 1941.
 Syvästi kaivatvat:
 Hilma ja Antti Räisänen, Kersti ja Aivi, Matti ja Vauri, Tuuli ja sedät perheineen.
 Sati lahjana perinnoksi isänmaasi rakkautta, siinä vahti ja tyhänä piltti. Nyt lahjaa lunasti verollist, se oli Herrä ja isänmaa.
 Herra aita tahtoosi tyytymään.

Rakas poikamme ja veljeni, SOTAMIES Heimo Pöyry
 syntynyt 3. 9. 1913, kaatui isänmaan puolesta taistelussa. Rakkautta:
 Äiti, isä ja Kerttu.

Rakas poikani ja veljemme SOTAMIES Uno Matias Martikainen
 syntynyt 25. 3. 1925 Piippolassa, uhraasi nuoren elämänsä kodin, uskonnon ja isänmaan puolesta, haavoittuttuaan Itä-Karjalassa, kuollen otaasairaalsassa 23. 6. 1944. Muistosi sinunten unhoittumattomalla kaipauksella.
 Äiti, (isä Kanadassa), Tauno, Heivi ja Kirsti.
 Aita Herra tahtoosi tyytymään silloinkin kun se kipeimmin koskee.

Rakas ainon poikamme ja veljemme SOTAMIES Vilho Tinkala, kiitos sulle!
 Kävit si rökkeänä taistelen taimahan vapontemme puolesta. Tähän kati ptytyvat ken vani sin tunsivat. Nyt olet vani. Luoja mille anteeksi snokoon, etten näitä tauseeksi saanut sin vielä täällä olessas.
 Et isä, sin kallimpaa uhrin voi isänmaalle antaa. Oli kykyis täälläkin tarvitta, oit aina tuomelas.
 Et pahanta maailman ja suurvallat-hallitusten! Kainka monet miljoonat karsi syysin syyttönnä rökäläisten vallanlunnon tähden! Vainolaseen oikais-ta viedin luttua oit heti valmis missä miehellä tarvittin. Et saastynyt kohlal-tas yakkä se rintasi rauhan rikotit. Kävit kulti jalon luontosi mukaisesti mille esimerkkiä-antaa. Luoja sulle palkitsee siellä tuolla puolen Jordannin jossas lavata saanme luseenne Herran jossakin Piirtijäreen seutuilla vapantemme puolesta, kunnes oit osaitasi tehtäväsi täyttänyt.
 Terveiset teille kaikille, jotka odette siellä tulinjoilla. Toivotamme teille ja meille mudek vuoden luovan rauhan.
 Piippolan Leukea 23. 12. 33.

Sota on kansallisonnettomuus. Perheitä se kohtasi epäoikeudenmukaisesti. Toiset joutuivat panemaan alttiiksi paljon. Toiset menettivät kaiken. Menetyksiä, uhrauksia, surun ja kyynelten summaa ei pidä, eikä saa panna puntariin. Mutta...

Ahon Ville Leskelästä, Selkäinahon Ville kasvatti poikia kuusi; Jaakko, Olli, Oskari, Urho, Väinö ja Jussi. Pojat olivat kaikki suojeluskuntalaisia, hiihtäjiä ja elämänhaluisia, potria poikia. Kolmesti pidettiin sankarihautajaiset Aholla. Isänmaata maksettiin.

Vesilän Leenalla oli kaksi poikaa: Hesekiel ja Erkki. Molemmat kaatuivat. Muuta hänellä ei tässä elämässä ollutkaan.

Monet vanhemmat menettivät ainoat poikansa. Niin kävi kun Eino Pelto-
maa oli kaatunut talvisodassa ja Veikko kaatui jatkosodassa.

Tauno Ahlholm kaatui jatkosodassa perheen ainoana poikana. Vilma, hänen sisarenaan, jatkoi veljensä tietä, palvelen rintamalottana Syvärillä. Hänenkin hautansa löytyy Piippolan kirkkomaalta.

Erkki ja Pekka Riskola olivat Lehdon veljekset, elinvoimaisen talon ainoat pojat. Veturipuorolla he kohtasivat matkansa pään, kertoman mukaan samasta luodista.

Eino ja Aappo Hyvönen sekä heidän ensiksi kaatunut velipuolensa jätti jälkeensä yhden veljen.

Reeti Kesti kaatui talvisodassa. Veljensä Eino ja Yrjö kaatuivat vasta jatkosodan hyökkäysvaiheen aikana.

Paakkosten perheestä kaatuivat Heikki ja Ville. Jäi kaksi veljeä. Haatajalta oli sodassa kuusi veljestä, lähes kokonainen ryhmä taisteluporukkaa. Heistä kaatui Viljo Kuhmossa ja Birger Uhtualla.

Luetteloa voisimme jatkaa: Eino ja Tauno Aho, Mikko Saaranen, Matti Aho... Poikia, joilla oli tulevaisuus edessään, veljiä, jotka jättivät jälkeensä suuret vanhempansa, sisaret tai veljet.

Isä. Kuka vastaa lapselle, miksi isä ei palaa kotiin. Kuka korvaa menetetyt turvallisuuden tunteen? Sankarivainajista monet olivat naimisissa, Antti Pikkaraisella oli 7 lasta, Lauri Hankosta jäi kaipaamaan 2 lasta. Moni muu sotaorpo jäi kaipaamaan isäänsä.

Pentti Anttila

Piippolan sankarihaudoilla 6.12.1992

Tänä päivänä on kulunut 75 vuotta siitä päivästä kun Senaatin ehdotus Suomen itsenäisyysjulistukseksi tuli hyväksyttyä eduskunnassa. 75 vuotta on kypsä ikä ihmisen ikänä ajatellen, mutta itsenäisen kansakunnan ikänä se on maailman kansojen joukossa varsin nuori. Mutta mitä sen varrelle mahtuukaan?

Heti itsenäisyysjulistuksen jälkeisinä kuukausina uuden kansakunnan nuoret miehet joutuivat turvaamaan kansanvaltaisen järjestelmämme, ja osoittamaan vapaudentahtonsa. Niistä miehistä 8 siunattiin tämän sankarihaudan multiin.

Talvisodan kovina päivinä osoitti kansa yksimielisyytensä puolustaessaan maata ylivoimaista vihollista vastaan.

Jatkosodalla tahdottiin korjata talvisodan vääryys, ja Lapinsodalla vapautua vieraista joukoista ja lunastaa rauhan ehdot.

Taistelu ase kädessä on niin yksilön kuin kansakunnankin äärimmäinen keino vihamiestä vastaan silloin kun laki, moraali ja oikeudentunto eivät enää riitä. Sodissa kaatuneet olivat isiä, jotka kotinsa onnen ja kansakunnan vapauden puolesta menivät kuolemaan, poikia, jotka antoivat henkensä omaistensa edestä, ja puolisoita joille kodin elämä, tulevaisuuden usko ja rakkaus merkitsivät paljon. He olivat silloin nuoria — tulevaisuus edessään, jota ei tullut. Elämä katkesi tulevaisuuden portilla, elämän odotuksen päivinä. He olivat sotilaita, jotka lähtivät kun liikekannallepano käsky tuotiin, saapuivat takaisin Suomen lipun peittämässä valkeissa arkuissa silvottuina sodan uhreina, ja laskettiin tähän kirkkomaan multaan kunnialaukausten saattelemina.

Sodan raskaitten päivien ja öitten kärsimykset, niitten tuska, kuolema ja raakuus puhutelkoon ihmiskuntaa kaikkina aikoina. Piippolan Sotaveteraanien työn alla oleva kirja pyrkii osaltaan siitä kertomaan niin että tulevat sukupolvetkin ymmärtäisivät sodan onnettomuuden, kansakunnan ja kaatuneitten omaisten menetyksen suuruuden, mutta myös sen asettaman velvoituksen.

Me osoitamme kunnioitustamme sankarivainajiemme perintöä ja muistoa kohtaan rakentamalla tätä kotiseutuamme yksimielisyydellä, sen parasta hakien ja parempaan huomiseen luottaen. Niin kauan kuin suomalainen heimo asuu näillä kairoilla, niin kauan kuin täällä Suomea puhutaan ja suomalainen kulttuuri ja elämäntapa täällä elää, niin kauan eläköön Piippolan sankarivainajien muisto ja kunnioitus. Meidän jälkeemmekin tulevat sukupolvet mitatkoon isänmaanrakkautensa, vapautensa ja suomalaisuutensa arvon näiden sankarivainajien ja omaisten, sotainvalidien ja sotaveteraanien niistä maksamaan hintaan verraten.

Sota tuhoaa yleensä, mutta tässä on asemasodan aikaa vuonna 1942. Silloin rakennettiin myös n.s. asevelitaloja. Kuvassa ovat piipposet veistämässä asevelitaloa Vuonnisessa. Talo siirrettiin Piippolaan, ja on Vuonilan tien varressa, soteleski Kerttu Kestin silloin ostamana. Kuvassa oikealla veistää Vilho Martikainen.

Talvisodan jäljiltä on kuvassa Kilpelän kankaallakin uusi taimisto alkanut peittämään taistelukentän arpia. Sotaveteraanin ruumiin ja hengen arvet vaativat myös aikansa parantuakseen — jos sittenkään...

*Sodissamme taisteli myös heimosoturipataljoonia. AHSP ja VHSP (Aunuksen ja Vienan heimosoturipataljoonat). Myöhemmin sotilaksi liittyi myös inkeriläisiä ja virolaisia. Kuvassa inkeriläisiä Suomen puolesta taistelijoita vierailulla 1992 aseveljien luona, oppaana pyhäntäläinen Ulla Karikoski. Nämä miehet saivat 20 vuoden pakkotyötuo-
mion ja olivat mm. kivihilikaivoksilla Siperiassa. Stalinin kuoltua tuomio lyheni puoleen.*

27.4.1945 klo 13.30 mennessä olivat saksalaiset joukot poistuneet Suomen maaperältä. Suomen lippu vedettiin Kilpisjärvellä rajapyykkin tankoon.

Veteraanien muistokivi paljastettiin 26.4.1991 paikalla, jossa useimmat Piippolan veteraanit olivat lapsuutensa koulua käyneet ja sittemmin lähtivät samalta paikalta talvisotaan. Veteraanit toivovat että kivi toimisi nuorison ja tulevien sukupolvien tienviittana niin, että he kansalliset juurensa säilyttäen eläisivät onnellista elämää vapaina kansalaisina ilman sodan pelkoa.

Lähdeteoksia:
Vapaussodan Historia
Talvisodan Historia
Jatkosodan Historia I-IV
Suomi Sodassa
Punakaartin Sota
Hyvönen: Kiestingin motti
Halsti: Talvisota
Halsti: Lapinsota
Siikajokilaakson Historia II
Piippolan Kirja II
Liiton arkisto

Henkilötietojen kerääjinä ovat toimineet toimituskunnan apuna Leevi Kauranen, Yrjö Tinkala, Niilo Hassinen, Eino Aho, Jussi Partanen, Toivo Kupiainen, Juhani Huttunen, Niilo Haataja, Tauno Hankonen, Kalevi Piippo ja Viljo Lapintaival.

Valokuviaan ovat luovuttaneet monet sotaveteraanit ja heidän omaiset. Valokuva-aineistoa ja tilannekarttoja on Sotatieteen laitoksen lähteistä käytetty.